

V. T. Rosenqvist.

BIBLISK HISTORIA

1-3 uppl.

B.

BIBLISK HISTORIA

FÖR

ELEMENTARLÄROVERKEN

AF

V. T. ROSENQVIST.

HELSINGFORS 1892.
SÖDERSTRÖM & C:o.

BIBLISK HISTORIA

FIFTE MANTAL RYGGVÄRKEN

V. T. ROSENQVIST

HELSINGFORS 1892,

WEILIN & GOOS' AKTIEBOLAGS BOKTRYCKERI.

Förord.

Med erkännande af de många förtjenster, som utmärka den i våra högre läroverk hittills använda Bibliska historien, har dock uttalats önskligheten af att erhålla en ny lärobok i detta undervisningsämne. Då nu en sådan framträder, är det af nöden att med några ord redogöra för de grundsatser, hvilka blifvit följda vid dess affattande.

En Biblisk historia bör i sig upptaga det viktigaste af det historiska innehållet i Bibeln. Härvid bör då å ena sidan tillses, att den historiska tråden icke på något ställe afklippes, så att det nödvändiga sammanhanget lider, samt å andra sidan att framställningssättet blir så vidt möjligt öfverensstämmande med Bibelns.

För att bevara sammanhanget i skildringen, vare sig det gäller en persons lif eller en tidrymd, är det icke alltid nödvändigt att hvarje enskild tilldragelse upptages; men väl måste hvarje sådant moment erhålla sin plats i boken, utan hvilket en följande framställning icke fullt kan förstås, likasom äfven sådana drag, hvilka på särskildt sätt äro egnade att karaktärisera någon person eller förhållanden i allmänhet. I denna lärobok hafva därför stycken blifvit upptagna, hvilka vanligen saknas i dylika arbeten, under det äfven några berättelser, som ofta påträffas i Bibliska historier, här äro uteslutna.

Det bibliska framställningssättet är något i sitt slag alldeles eget och öfverträffligt. Den breda och omständliga skildringen, den enkla och trohjärtade ton, som genomgår det hela, allt detta måste vara egnadt att tilltala ett okonstladt sinne — särskildt barnasinnets. Detta i Bibeln använda framställningssätt bör därför så vidt möjligt bevaras uti en Biblisk historia eller uti den skolbok, från hvilken barnen till först

på ett mera ingående sätt göras bekanta med innehållet uti Bibeln. Äfven detta må vara ett medel att så tidigt som möjligt hos de unga uppväcka kärlek till „böckernas bok“. Men fasthållande af denna grundsats bidrager enligt sakens natur till att i ganska hög grad öka lärobokens omfång. Likväl bör man icke tänka, att det större omfånget alltid i motsvarande grad ökar svårigheten vid bokens inlärande. Man kan på *en* sida säga detsamma, hvartill man, med begagnande af ett annat framställningssätt, har af nöden två sidor; men däraf följer icke, att det är svårare att lära sig de två sidorna än den ena sidan. Förbises må icke heller hvilket underlättande hjälpmedel ett stegradt intresse i och för sig själf är.

Att dock den nu framträdande läroboken, huru man än betraktar saken, är mera omfattande än den hittills använda, kan icke nekas. Dock torde den fordran icke vara alltför öfverdrifven, att ett ungefär motsvarande kunskapsmått i Biblisk historia borde inhemtas i våra skolor. Men detta är naturligtvis en omöjlighet, om man tänker sig att Bibliska historien skall läsas „utantill“. Visserligen finnas ställen, hvilka böra inhemtas på detta sätt (särskildt gäller detta Guds och Jesu egna ord); men i allmänhet bör en historisk skildring läsas så, att man med egna ord kan återgifva densamma. Skulle det emellertid visa sig vid begagnandet af denna bok, att tiden blefve för kort, så förstår den erfarne läraren utan vidare, att flera stycken i boken äro af den beskaffenhet, att de kunna läsas blott så, att de genomgås på skolan, utan att gifvas till hemlexor, äfvensom att några stycken „i nöd fall“ helt och hållet kunna förbigås.

Boken slutar med pingstdagens tilldragelse, denna tilldragelse som är så väl egnad att bilda afslutningen uti en Biblisk historia. På de högre läroverken kan Apostlagärnningarnas innehåll, i sin helhet eller de viktigaste delarna däraf, lämpligast genomgås omedelbart från Bibeln såsom en öfvergång till kyrkohistoriens studium.

Den i Sverige år 1878 af Bibelkommissionen utgifna öfversättningen till gamla testamentet samt den år 1883 antagna öfversättningen till nya testamentet hafva blifvit följda. Beklagligtvis förekomma några inkonseqvenser i språkligt afseende uti läroboken. Sålunda ingå uti gamla testamentet flera föråldrade uttryck, hvilka i nya testamentet blifvit utbytta mot nu för tiden vanligen använda. Ortografin är den i våra skolor påbjudna.

Att boken har många ojämnheter och brister, torde ingen bättre än undert. vara medveten om. Med tacksamhet skola därför äfven alla sakliga anmärkningar emottagas, vare sig de framträda offentligen eller genom enskild meddelelse med

FÖRF.

Innehållsförteckning.

Gamla Testamentet.

1. Menniskoslägtets äldsta historia.	Sid.
1. Skapelsen	1
2. Lustgården. De första människorna	2
3. Syndafallet	3
4. Kain och Abel. Set	5
5. Syndens tillväxt. Noah. Floden	6
6. Noahs utgång ur arken. Guds förbund	7
7. Tornbyggnaden	8
2. Patriarkernas (stamfädernas) historia.	
8. Abrams kallelse	9
9. Abram i Egypten. Abram skiljer sig från Lot	9
10. Abram räddar Lot. Melkisedek	10
11. Abrams tro. Guds förbund. Ismael	11
12. Namnförändringen. Omskärelsen. Löftet om Isak	12
13. Saras otro	13
14. Abrahams förbön för Sodom	13
15. Sodoms och Gomorras förstöring	15
16. Isaks födelse. Isaels bortdrifvande	16
17. Isaks offring. Saras död	17
18. Isaks giftermål. Abrahams död	18
19. Esau och Jakob	21
20. Herren uppenbarar sig för Isak	21
21. Isak och hans söner	22
22. Esaus vrede. Jakobs flykt	24
23. Jakobs dröm	25
24. Jakob hos Laban	26
25. Jakobs söner	27
26. Jakobs flykt från Laban	27
27. Jakobs förberedelser att möta Esau	28
28. Jakobs kamp	28
29. Jakobs möte med Esau	29
30. Jakob i Betel och Mamre	30
31. Josef säljes af sina bröder	31
32. Josef hos Potifar och i fängelse	32
33. Josefs upphöjelse	34
34. Josefs bröders första resa till Egypten	36
35. Josefs bröders andra resa till Egypten	38

	Sid.
36. Josefs sista pröfning med bröderna	39
37. Josef gifver sig till känna för bröderna. Hemkomsten	41
38. Jakob kommer till Egypten	43
39. Josef med sina söner inför Jakob	43
40. Jakob välsignar sina söner. Jakobs och Josefs död .	45

3. Israels befrielse ur Egyptens träldom. Intagandet af Kanaans land.

Moses och Josuas tid.

41. Israels tillstånd i Egypten	46
42. Moses födelse, uppfostran och flykt	47
43. Moses kallelse. Aron	48
44. Mose och Aron inför folket och Farao. Israels tillstånd hopplösare	50
45. Kampen begynner	52
46. Herrens straffdomar	52
47. Påskalammet. (De förstföddas dödande. Uttåget . .	54
48. Tåget öfver Röda hafvet. Faraos och egyptiernas undergång	56
49. Vaktlar. Manna. Vatten ur klippan. Amalek	58
50. Förberedelser. De tio orden. Förbundets afslutande	59
51. Folkets affall. Förbundet återknytes	62
52. Tabernaklet och gudstjensten	65
53. Kunskaparena. Folkets synd. Guds straff	66
54. Åter vid Kades. Arons död. Kopparormen	68
55. Moses död	70
56. Herren talar till Josua. Josua för folket öfver Jordan	71
57. Jerikos och landets eröfning	72
58. Landets delning. Josuas död	73

4. Domarens tid.

59. Folkets affall. Guds straff	74
60. Gideon	75
61. Simson	78
62. Samuels födelse, uppfostran och kallelse	81
63. Israels förödmjukelse och upprättelse. Samuels verksamhet	84

5. Det odelade konungadömet tid.

Saul, David och Salomo.

64. Saul blir konung	85
65. Saul en krigisk konung	88
66. Vändpunkten i Sauls lif	88
67. David smörjes till konung och kallas till Saul . . .	90
68. Davids seger öfver Goliat	91
69. Jonatans vänskap. Sauls hat vaknar	93
70. Sauls stämplingar mot Davids lif	94
71. Jonatans och Davids vänskapsförbund	95

	Sid.
72. Davids kringirrande. Sauls hat	97
73. Sauls och Davids sammanträffande	99
74. David hos felisteerna. Sauls död	101
75. David blir konung	103
76. David som konung	105
77. Davids fall	107
78. Absaloms uppror	108
79. Folkräkning. Davids sista anordningar. Hans död	113
80. Början af Salomos regering	114
81. Salomo på höjden af makt, vishet och härlighet. Templet	116
82. Salomos affall från Herren och död	119
6. De två rikena.	
83. Rikets delning	120
<i>A. Israel.</i>	
84. Jerobeams bilddyrkan	121
85. Ahabs afguder. Elias första uppträdande	122
86. Hungersnöden. Elia på Karmel	123
87. Elias flykt. Nya uppdrag	126
88. Nabots vingård. Elias hädanfärd	127
89. Elisa. Naaman	130
90. Jona	132
91. Israels rikets undergång. Samariterna	134
<i>B. Juda.</i>	
92. Rehabeam	135
93. Hiskia. Esaia	135
94. Josia	137
95. Juda rikets undergång	139
7. Fångenskapens tid.	
96. Tillståndet under fångenskapen	140
97. Daniels upphöjelse	141
98. Daniel under Darii regering	144
8. Tiden efter fångenskapen.	
99. Återkomsten från fångenskapen	145
<i>Bihang.</i>	
100. Judarna under de sista århundradena före Kristi fö- delse	147

Nya Testamentet.

1. Jesu födelse och barndom.	Sid.
1. Förkunnelsen om Förelöparens och Jesu födelse. Maria och Elisabet	150
2. Förelöparens födelse och omskärelse	152
3. Jesu födelse förkunnas för Josef	153
4. Jesu födelse	153
5. Jesu omskärelse och frambärande i templet	154
6. De visa männen från Österlandet. Flykten till Egypten	155
7. Jesus vid 12-års ålder i templet	156
2. Förberedelserna till Jesu offentliga verksamhet.	
8. Johannes' verksamhet	157
9. Jesu dop och frestelse	158
10. Johannes' vittnesbörd. Jesu första lärjungar	159
11. Bröllopet i Kana	160
3. Förra delen af Jesu offentliga verksamhet.	
12. Tempelts rening	161
13. Jesu samtal med Nikodemus. På landsbygden	161
14. Jesu samtal med samaritiskan	163
15. Återkomsten till Galileen. Petri fiskafänge. Mattei kallelse	164
16. De 12 apostlarna	165
17. Jesu bergspredikan	166
18. Jesus botar höfvitsmannens tjänare och uppväcker enkans son i Nain	171
19. Johannes' sändning. Jesu vittnesbörd	172
20. Synderskan vid Jesu fötter	173
21. Jesu 7 liknelser om himmelriket	174
22. Jesus stillar stormen. Jesus i gadarenernas land	177
23. Den sjuka qvinnan. Jairi dotter	178
24. Den lame vid Betesda	179
25. Jesu uppträdande på sabbaten	180
26. Johannes' död	180
27. Jesus spisar 5,000 män. Jesus går på vattnet	181
28. Den kananeiska qvinnan	182
29. Petri bekännelse. Jesus förkunnar sitt lidande	183
30. Jesu förklaring	184
31. Den sanna storheten. De två gäldenärerna	184
4. Senare delen af Jesu offentliga verksamhet.	
32. Den barmhertige samariten. Marta och Maria	186
33. Den blindfödde. Jesus den gode herden	187
34. Det förlorade färet. Den borttappade penningen. Den förlorade sonen	189
35. Den rike mannen och Lazarus	191

	Sid.
36. De 10 spetälska. Fariseen och publikanen	191
37. Jesus välsignar barnen. Den rike ynglingen. Arbetarna i vingården	192
38. Lazari uppväckande. Följderna	194
39. På sista vandringen till Jerusalem	197
40. Smörjelsen i Betania. Intåget i Jerusalem	198
41. Om Johannes' sändning. De två sönerna. De onda vingårdsmännen	199
42. Det konungsliga bröllopet. Om skatt till kejsaren	201
43. Om uppståndelsen. Det yppersta budet. „Hvad synes eder om Kristus?“ Enkans gifmildhet	202
44. De 10 jungfrurna. De anförtrödda punden. Den yttersta domen	203
5. Jesu lidande och död.	
45. Fottvagningen. Judas Iskariot	205
46. Påskalamsmåltiden. Nattvardens instiftande	207
47. Jesu trösteord till lärjungarna. På väg till Getsemane	208
48. Lidandet i Getsemane. Jesus gripes	210
49. Jesus inför den judiska myndigheten. Petri förnekelse. Judas' slut	211
50. Jesus inför den romerska myndigheten	213
51. Jesu korsfästelse	216
52. Jesu begrafning	218
6. Jesu uppståndelse och himmelfärd.	
53. Jesu uppståndelse. Jesus uppenbarar sig för Maria Magdalena	219
54. Jesus uppenbarar sig för vandrarna till Emmaus	221
55. Jesus uppenbarar sig tvenne gånger för lärjungarna. Tomas	222
56. Jesus uppenbarar sig för 7 lärjungar. Petrus	223
57. Dopets instiftelse	224
58. Jesu himmelfärd	224
7. Kyrkans stiftelse.	
59. En ny apostel i Judas' ställe	225
60. Andens utgjutande	226

Rättelser.

Sid. 2 rad 24 bör efter *eder* följa: *allehanda örter, som hafva frö på hela jorden, och*

Sid. 8 rad 22	står	<i>alle,</i>	läs	<i>alla.</i>
" 21 "	15 "	<i>växte,</i>	"	<i>växte.</i>
" 30 "	6 "	<i>Sukkat,</i>	"	<i>Sukkot.</i>
" 47 "	34 "	<i>ebreiske,</i>	"	<i>ebreiska.</i>
" 49 "	34 "	<i>spetelska,</i>	"	<i>spetälska.</i>
" 59 "	11 "	<i>Mose,</i>	"	<i>Moses.</i>
" 59 "	21 "	<i>Moses,</i>	"	<i>Mose.</i>
" 59 "	31 "	<i>budit,</i>	"	<i>bjudit.</i>
" 61 "	19 "	<i>tillhöra,</i>	"	<i>tillhör.</i>
" 74 "	2 "	<i>strora,</i>	"	<i>stora.</i>
" 89 "	39 "	<i>förhastat,</i>	"	<i>förkastat.</i>
" 96 "	15 "	<i>dit,</i>	"	<i>ditt.</i>
" 107 "	38 "	<i>nämndes,</i>	"	<i>nändes.</i>
" 114 "	21 "	<i>instälde,</i>	"	<i>inställde.</i>
" 151 "	25 "	<i>homma,</i>	"	<i>komma.</i>
" 191 "	36 "	<i>gjck,</i>	"	<i>gick.</i>
" 202 "	4 och 23	står <i>saduceer,</i>	läs	<i>saduceer.</i>

Gamla Testamentet.

1. Menniskoslägtets äldsta historia.

1. Skapelsen.

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. Och jorden var öde och tom och mörker var på djupet och Guds Ande sväfvade öfver vattnet.

Gud sade: Varde *ljus!* Och det vardt ljus. Och Gud såg ljuset, att det var godt. Då skilde Gud ljuset ifrån mörkret. Och Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Och det vardt afton, och det vardt morgon, *den första dagen.*

Gud sade: Varde ett *fäste* emellan vattnen och skilje vatten ifrån vatten! Och Gud gjorde fästet och skilde det vattnet, som var under fästet, ifrån det vattnet, som var ofvan fästet. Och det skedde så. Och Gud kallade fästet himmel. Och det vardt afton, och det vardt morgon, *den andra dagen.*

Gud sade: Samle sig vattnen, som äro under himmelen, på ett rum, att det torra må synas! Och det skedde så. Och Gud kallade det torra *jord*, och vattnens samlingar kallade han haf. Och Gud såg, att det var godt. Och Gud sade: Frambringe jorden *gräs och örter*, som hafva frö, och fruktsamma *träd*, att hvar och ett bär frukt efter sin art och har sitt frö i sig själf på jorden! Och det skedde så. Och Gud såg, att det var godt. Och det vardt afton, och det vardt morgon, *den tredje dagen.*

Gud sade: Varde ljus på himmelens fäste till att skilja emellan dag och natt, och vare de till tecken och till tidsmärken, till dagar och år, och vare de till ljus på himmelens fäste till att lysa på jorden! Och det skedde så. Och Gud gjorde de *två stora ljusen*, *det större ljuset* till att herska öfver dagen, och *det mindre ljuset* till att herska öfver natten, och *stjärnorna*. Och Gud såg, att det var godt. Och det vardt afton, och det vardt morgon, *den fjärde dagen.*

Gud sade: Vattnen vimle af lefvande djur, och fåglar flyge öfver jorden under himmelens fäste! Och Gud skapade de stora *sjödjuren* och allehanda lefvande, krälände djur, af hvilka vattnen vimla, hvart efter sin art, och allehanda *fjäderfä*, hvart efter sin art. Och Gud såg, att det var godt. Och Gud välsignade dem och sade: Varen fruktsamma och förökens och uppfyllen hafvets vatten, och fåglarna föröke sig på jorden! Och det vardt afton, och det vardt morgon, *den femte dagen*.

Gud sade: *Jorden frambringe lefvande djur*, hvart efter sin art, fänad, kräldjur och vilda djur, hvart efter sin art! Och det skedde så. Och Gud gjorde de vilda djuren, hvart efter sin art, och allehanda kräldjur på jorden, hvart efter sin art. Och Gud såg, att det var godt. — Och Gud sade: Vi vilja göra *menniskan* efter vårt beläte, till vår afbild, att råda öfver fiskarna i hafvet och öfver fåglarna under himmelen och öfver fänaden och öfver hela jorden och öfver alla kräldjur, som kräla på jorden. Och *Gud skapade människan efter sitt beläte*. Efter Guds beläte skapade han dem. *Man och qvinna* skapade han dem. Och Gud välsignade dem och sade till dem: Varen fruktsamma och föröken eder och uppfyllen jorden och läggen henne under eder och *råden öfver fiskarna i hafvet och öfver fåglarna under himmelen och öfver alla djur, som kräla på jorden!* Och Gud sade: Si, jag gifver eder allehanda träd, som bära frukt och hafva frö. De skola vara eder till föda. Och åt alla djur gifver jag allehanda gröna örter till föda. Och det skedde så. Och Gud såg på allt, som han hade gjort, och si, det var ganska godt. Och det vardt afton, och det vardt morgon, *den sjette dagen*.

Voro så himmelen och jorden fullbordade och all deras här. Och Gud fullbordade på sjunde dagen sitt verk, som han hade gjort, och hvilade på sjunde dagen från allt sitt verk, som han hade gjort. Och Gud välsignade *den sjunde dagen* och *helgade* honom, emedan han på honom *hvilade* ifrån allt sitt verk, som Gud hade skapat och gjort. — (1 Mos. 1, 2).

2. Lustgården. De första människorna.

Herren Gud formade människan af jordens stoft och inbläste uti hennes näsa en lefvande anda, och så vardt människan en lefvande själ.

Herren Gud planterade en lustgård uti *Eden*, öster ut, och där satte han menniskan, som han hade gjort. Och Herren Gud lät uppväxa af jorden allehanda träd, ljufliga till att se och goda till att äta, och *lifvets träd* midt i lustgården och *kunskapens träd* på godt och ondt.

Herren Gud tog mannen och satte honom i Edens lustgård, att han skulle bruka och vårda den. Och Herren Gud bjöd mannen och sade: Af allehanda träd i lustgården må du äta, men af kunskapens träd på godt och ondt skall du icke äta, ty på den dag du däraf äter skall du döden dö.

Herren Gud sade: Det är icke godt, att mannen är allena. Jag vill göra honom en hjälp, som är honom lik.

Och när nu Herren Gud hade gjort af jord allehanda djur på marken och allehanda fåglar under himmelen, förde han dem fram inför mannen, att han skulle se, huru han skulle kalla dem. Ty såsom mannen kallade allehanda lefvande djur, så skulle de heta. Och mannen gaf åt alla djur namn, men för mannen fanns ingen hjälp, som var honom lik.

Och Herren Gud lät en tung sömn falla öfver mannen, och under det han sof, tog han ett af hans sidoref och fyllde stället med kött. Och Herren Gud byggde en qvinna utaf sidorefvet, som han hade uttagit af mannen, och förde henne fram inför honom. Då sade mannen: Detta är dock ben af mina ben och kött af mitt kött. — För den skull skall en man öfvergifva fader och moder och blifva när sin hustru, och de skola vara till ett kött. — De voro båda nakna, mannen och hans hustru, och de blygdes icke. — (1 Mos. 2).

3. Syndafallet.

Ormen var listigare än alla djur på jorden, hvilka Gud hade gjort, och han sade till qvinnan: Skulle väl Gud hafva sagt: I skolen icke äta af alla träd i lustgården? Då sade qvinnan till ormen: Vi få äta af de träds frukt, som äro i lustgården; men om frukten af det träd, som är midt i lustgården, har Gud sagt: Äten icke däraf och kommen icke därvid, att I icke dörn! Ormen sade till qvinnan: Ingalunda skolen I döden dö, ty Gud vet, att på den dag, då I äten däraf, skola edra ögon öppnas och I skolen blifva såsom Gud, vetande hvad godt och ondt är. Och qvinnan såg, att trädet

var godt att äta af och att det var en lust för ögonen och att det var ett kosteligt träd, emedan det gaf förstånd; och hon tog af frukten och åt och gaf åt sin man och han åt.

Och bägges deras ögon öppnades och de blefvo varse, att de voro nakna, och de bundo tillhoppa fikonlöf och gjorde sig skörten. Och de hörde ljudet af Herren Gud, som gick omkring i lustgården, då dagen svalkades; och Adam gömde sig med sin hustru för Herren Guds ansigte emellan träden i lustgården. — Herren Gud kallade Adam och sade till honom: Hvar är du? Och han sade: Jag hörde ljudet af dig i lustgården och vardt förskräckt, ty jag är naken; därför gömde jag mig. Och han sade: Ho har låtit dig förstå, att du är naken? Har du icke ätit af det träd, om hvilket jag har bjudit dig, att du icke skulle äta däraf? Adam sade: Qvinnan, som du har gifvit mig, gaf mig af trädet, och jag åt. Och Herren Gud sade till qvinnan: Hvi har du gjort detta? Qvinnan sade: Ormen besvek mig, så att jag åt.

Herren Gud sade till ormen: Emedan du har gjort detta, vare du *förbannad ibland alla djur* och ibland allt som lefver på marken! Du skall gå på din buk och äta jord i alla dina lifsdagar, och *jag skall sätta fiendskap emellan dig och qvinnan och emellan din säd och hennes säd. Denna skall söndertrampa ditt hufvud, och du skall stinga honom i hans häl.*

Till qvinnan sade han: Jag skall låta dig få mycken vedermöda, då du varder hafvande: *Du skall föda dina barn med smärta, och till din man skall din åträ stå och han skall råda öfver dig.*

Till Adam sade han: Emedan du lydde din hustrus röst och åt af trädet, om hvilket jag bjöd dig och sade: du skall icke äta däraf, så *vare marken förbannad för din skull!* Med vedermöda skall du nära dig af henne i alla dina lifsdagar, och törne och tistel skall hon bära åt dig, och du skall äta markens örter. *Du skall äta bröd i ditt anletes svett, till dess du åter varder till jord, hvaraf du är tagen, ty stoft är du, och till stoft skall du åter varda.*

Adam kallade sin hustrus namn *Heva*, därför att hon skulle blifva en moder åt alla lefvande.

Herren Gud sade: Si, menniskan har blifvit såsom en af oss och vet hvad godt och ondt är. Och nu gäller, att hon icke skall uträcka sin hand och taga af livets träd och äta och lefva evinnerligen. Och Herren Gud förvisade henne

utur Edens lustgård, på det hon skulle bruka jorden, hvaraf hon var tagen. Och han dref menniskan ut och satte öster om Edens lustgård keruberna och ett blixtrande, svängande svärd till att bevaka vägen till lifvets träd. — (1 Mos. 3).

4. Kain och Abel. Set.

Heva födde *Kain*, och hon födde därefter hans broder *Abel*. Abel vardt en fåraherde, och Kain vardt en åkerman. Efter någon tid offrade Kain åt Herren en gåfva af jordens frukt. Och Abel offrade, äfven han, af förstfödingarna i sin fårahjord och af deras talg; och Herren såg till Abel och hans offer. Men till Kain och hans offer såg han icke. Då vardt Kain högeligen vred, och hans ansigte sänktes. Herren sade till Kain: Hvi är du vred? Eller hvi sänkes ditt ansigte? Männe icke, om du har godt i sinnet, du ser upp? Men om du icke har godt i sinnet, då ligger synd för dörren, och till dig står hennes åtrå, men du bör råda öfver henne. Och Kain talade med Abel, sin broder. Men en gång, då de voro ute på marken, hof Kain sig upp emot Abel och slog honom ihjäl.

Herren sade till Kain: Hvar är Abel, din broder? Han svarade: Jag vet icke. Skall jag taga vara på min broder? Herren sade till honom: Hvad har du gjort? Din broders blods röst ropar till mig ifrån jorden. Och nu, förbannad vare du af jorden, som har öppnat sin mun för att mottaga din broders blod utaf din hand! Då du brukar jorden, skall hon icke mera gifva dig sin kraft. Ostadig och flyktig skall du blifva på jorden. Kain sade till Herren: Min missgärning är större än att hon må mig förlåten varda. Och så skall det gå, att hvilken som helst mig finner, han slår mig ihjäl. Men Herren sade till honom: Nej, utan den som slår Kain ihjäl skall sjufaldt straffad varda. Och Herren satte ett tecken på Kain, att ingen, som funne honom, skulle slå honom ihjäl. Och Kain gick bort ifrån Herrens ansigte.

Heva födde åter en son och kallade honom *Set*, sägande: Gud har satt åt mig en annan säd i stället för Abel, som Kain slog ihjäl. — Adams hela ålder var 930 år, när han dog.

Kains efterkommande byggde städer och gjorde uppfinningar, men vandrade allt längre bort från Herren. En af

Sets efterkommande (i femte led) var *Hanok*. Emedan han hade fört ett gudligt lefverne, tog Gud honom bort, och han vardt sedan icke sedd. Dennes son var *Metusalah*, som var 969 år, när han dog. — (1 Mos. 4, 5).

5. Syndens tillväxt. Noah. Floden.

Menniskorna begynte sedan förökas på jorden, men Herren såg att människans ondska var stor och att alla hennes hjärtas uppsåt och tankar beständigt voro onda. Och Herren sade: Menniskan, som jag skapat, vill jag utrota från jorden och jämte människan alla djur. Men *Noah*, *Metusalahs* sonson, fann nåd för Herrens ögon, ty han var en from och rättskaffens man och förde ett gudeligt lefverne i sin tid.

Gud sade till *Noah*: Allt köotts ändalykt är kommen för mig, ty jorden är full med orätt af människorna, och si, jag vill förderfva dem tillika med jorden. Gör dig en ark af goferträ, och gör kamrar därinne och becka honom utan och innan! Och gör honom så: 300 aln skall längden vara, 50 aln bredden och 30 aln höjden. Ty si, jag skall låta komma en vattuflod öfver jorden, till att förderfva allt kött, som har en lefvande anda, under himmelen, och allt som på jorden är skall förgås. Men med dig vill jag göra ett förbund, och du skall gå in i arken med dina söner, *Sem*, *Ham* och *Jafet*, med din hustru och med dina söners hustrur. Och du skall föra in i arken alla slags djur, af allt kött ett par, hankön och honkön, att de må blifva lefvande när dig. Och du skall taga till dig allehanda lifsmedel, att de må tjena dig och dem till föda. *Noah* gjorde allt det Gud bjöd honom.

Herren sade till *Noah*: Gack in uti arken, du och hela ditt hus, ty dig har jag sett rättfärdig inför mig i denna tid. Ty 7 dagar härefter vill jag låta regna på jorden. — Efter de 7 dagarna kom flodens vatten öfver jorden. Uti det 600:de året af *Noahs* ålder brusto alla det stora djupets källor, och himmelens fönster öppnade sig. Och ett störtregn kom öfver jorden i 40 dagar och 40 nätter. Just på den dagen gick *Noah* in i arken med sina söner, och med sin hustru och med 3 sina söners hustrur. Därtill gingo alla djur in till *Noah* i arken, två och två af allt slags kött, som en lefvande anda hade. De gingo in dit, såsom Gud hade bjudit honom, och Herren stängde igen efter honom.

Floden kom i 40 dagar öfver jorden, och vattnet förökade sig och upplyfte arken, så att den kom högt upp öfver jorden. Och vattnet steg mer och mer, och alla de höga bergen under hela himmelen blefvo öfvertäckta. Och alla varelser, som voro på jorden, utrotades, såväl människor som djur, och endast Noah blef kvar och det som med honom var i arken. Och vattnet steg högt öfver jorden i 150 dagar. — (1 Mos. 6, 7).

6. Noahs utgång ur arken. Guds förbund.

Gud tänkte på Noah och på alla djur, som voro med honom i arken, och Gud lät ett väder gå fram öfver jorden, och vattnet sjönk undan, och djupets källor och himmelens fönster tillycktes, och störtregnet från himmelen upphörde, och vattnet vände igen ifrån jorden mer och mer. Då stannade arken på *Ararats berg*. Efter 40 dagar öppnade Noah fönstret på arken och lät en korp flyga ut, och denne flög fram och åter till dess vattnet var borttorkadt ifrån jorden. Sedan lät han en dufva flyga ut ifrån sig, på det han skulle se om vattnet hade sjunkit undan från jorden. Och då dufvan icke fann något fäste för sin fot, kom hon igen till honom i arken, ty vattnet var ännu öfver hela jorden. Och han räckte ut sin hand och förde henne till sig in i arken. Och han väntade ännu andra 7 dagar och lät än en gång en dufva flyga ut ur arken. Och dufvan kom till honom mot aftonen, och si, ett friskt olivlöf var i hennes mun. Då förstod Noah, att vattnet hade sjunkit undan från jorden. Och han väntade ännu andra 7 dagar och lät så en dufva flyga ut, som icke kom tillbaka till honom. Noah tog bort taket ifrån arken och såg, att jorden börjat torka.

Då talade Gud till Noah och sade: Gack ut ur arken, du och din hustru och dina söner och dina söners hustrur med dig! Alla djur som äro hos dig före du ut med dig! Och må de vimla på jorden, vara fruktsamma och föröka sig på jorden! Och Noah gick ut med sina söner och med sin hustru och sina söners hustrur. Alla djur gingo ock ut ur arken, hvart och ett efter sitt slag. Och Noah byggde åt Herren ett altare och offrade brännoffer på altaret.

Gud sade till Noah och hans söner: Si, jag vill göra med eder ett förbund och med eder säd efter eder och med

alla lefvande djur, som äro med eder. Härefter skall icke mer allt kött varda utrotadt af någon vattuflod, och härefter skall ingen flod mer komma till att förderfva jorden. Och Gud sade: Detta vare tecknet till förbundet: min båge har jag satt i skyn, och han skall vara tecknet till ett förbund mellan mig och jorden. Så ofta jag drager skyar öfver jorden, och bågen synes i skyn, skall jag ihågkomma mitt förbund.

Noahs hela ålder var 950 år, när han dog. — Från Noahs söner härstammade det nya människoslägtet, som efter floden utbreddes sig öfver jorden. — (1 Mos. 8—10).

7. Tornbyggnaden.

Hela jorden hade enahanda tunga och enahanda mål. Och de sade till hvarandra: Kommen, låtom oss slå tegel och bränna! Och teglet tjenade dem till sten, och jordbeckets tjenade dem till kalk. Och de sade: Kommen, låtom oss bygga åt oss en stad och ett torn, hvars spets skall räcka upp i himmelen, och göra oss ett namn, att vi icke måtte blifva spridda öfver hela jorden.

Herren steg ned för att se staden och tornet, som människobarnen byggde. Och Herren sade: Si, de äro ett enda folk, och enahanda tungomål hafva de alle, och detta är deras första tilltag; och nu mera skall intet vara dem omöjligt, som de föresätta sig att göra. Kommen, låtom oss stiga ned och där förbistra deras tungomål, så att ingen skall förstå den andres mål! Och Herren spridde dem därifrån öfver hela jorden, så att de upphörde att bygga staden. Därför kallades dess namn *Babel*, emedan Herren där *förbistrade* hela jordens tungomål. — (1 Mos. 11).

2. Patriarkernas (stamfädernas) historia.

(2000—1800.)

8. Abrams kallelse.

Från Sem härstammade i åttonde led *Terah*, som födde *Abram*, *Nahor* och *Haran*. Och *Haran* födde *Lot*. *Haran* dog hos sin fader *Terah* uti sitt födelseland i *Ur* i *Kaldeen*. Och *Terah* tog sin son *Abram* och sin sonson *Lot* och sin sonhustru *Saraj*, *Abrams* hustru, och förde dem ifrån *Ur*, på det de skulle fara till *Kanaans land*; och de kommo till *Haran* i *Mesopotamien* och bosatte sig där. Och *Terah* dog i *Haran*.

Herren sade till *Abram*: (1) *Gack ut ur ditt land och ifrån din födelsebygd och ifrån din faders hus till det land, som jag vill visa dig! Och jag vill göra dig till ett stort folk, och jag vill välsigna dig och göra ditt namn stort, och du skall varda en välsignelse. Och jag vill välsigna dem som välsigna dig och förbanna dem som förbanna dig, och i dig skola alla släkter på jorden välsignade varda.*

Abram for såsom Herren hade sagt honom. Och *Abram* var 75 år gammal, när han gick ut från *Haran*. Och *Abram* tog sin hustru *Saraj* och *Lot*, sin brorson, med all deras egendom och deras tjenstehjon, och de ställde sin färd till *Kanaans land*. Och *Abram* gick fram i landet ända till *Sikem*. — På den tiden bodde kananeerna i landet.

Herren syntes *Abram* och sade: (2) *Åt din säd vill jag gifva detta land.* Och han byggde där ett altare åt Herren. Han flyttade därifrån till det berg, som låg öster om *Betel*, och slog där upp sitt tält, och han byggde äfven där ett altare åt Herren och åkallade Herrens namn. Och *Abram* bröt upp därifrån och drog sig allt mera söderut. — (1 Mos. 11, 12).

9. Abram i Egypten. Abram skiljer sig från Lot.

Det vardt hungersnöd i landet, och *Abram* drog ned till *Egypten* för att bo där en tid, emedan hungersnöden var svår i landet. Här blef *Abram* utsatt för svåra trångmål, men skyddades af Gud och återvände efter någon tid till *Kanaans land*.

Abram var ganska rik på boskap, silfver och guld. Och han färdades i bestämda dagsresor ifrån sydlandet ända till Betel, till samma ställe där han upprest ett altare; där åkalade Abram Herrens namn.

Lot, som for med Abram, hade också får och fäkreatur och tält. Och landet förmådde icke bära dem, så att de kunde bo tillsammans, emedan deras egendom var så stor. Och det blef en tvist emellan herdarna öfver Abrams boskap och herdarna öfver Lots boskap. Och Abram sade till Lot: Icke må oenighet vara emellan mig och dig och emellan mina herdor och dina herdor, ty vi äro fränder. Står icke hela landet öppet för dig? Skilj dig du ifrån mig! Vill du till venster, så går jag till höger, eller vill du till höger, så går jag till venster. Lot upplyfte sina ögon och såg hela *Jordanslätten*, att den öfverallt var vatturik, lik en Herrens trädgård. Och Lot utvalde åt sig hela *Jordanslätten* och drog öster ut. Och de skildes, så att Abram bosatte sig i Kanaans land och Lot i städerna på *Jordanslätten*, och han uppslog sina tält inemot *Sodom*. Men folket i *Sodom* var ondt och syndade svårigen, emot Herren.

Då nu Lot hade skilt sig ifrån Abram, sade Herren till Abram: (3) *Lyft dina ögon upp och se ut ifrån det rummet, där du står, mot norr, mot söder, mot öster och mot vester! Ty hela detta landet, som du ser, vill jag gifva åt dig och din säd till evig tid. Och jag vill göra din säd såsom stoftet på jorden. Kan någon räkna stoftet på jorden, så skall öck din säd kunna räknas. Stätt därför upp och drag igenom landet efter dess längd och efter dess bredd! Ty åt dig vill jag gifva det.* Abram tog upp sina tält och gick och bosatte sig vid *Mamres eklund*, bredvid *Hebron*, och byggde där ett altare åt Herren. — (1 Mos. 12, 13).

10. Abram räddar Lot. Melkisedek.

Konung *Kedor Laomer* och flera med honom förbundna konungar hade begynt krig med konungarna i *Sodom*, *Gomorra* och några andra städer. Dessa senare blefvo besegrade och nödgades fly. Konung *Kedor Laomer* och de med honom förbundna togo all egendom, som fanns i *Sodom* och *Gomorra*, och alla deras lifsmedel och drogo sina färde och togo med sig Lot och hans egendom. Och en, som hade sluppit undan,

kom och sade det för Abram, som bodde i Mamres eklund. När Abram hörde, att hans frände var fången, väpnade han sina pålitligaste hemfödda tjenare, 318 män, och förföljde seg-rarena ända till *Dan*. Och han öfverföll dem om natten med delad styrka och slog dem och förföljde dem ända till trakten norr om *Damaskus* och tog tillbaka all egendom och äfven Lot och hans egendom och qvinnorna och folket.

Då Abram återvände, gick konungen i Sodom honom till mötes. Och *Melkisedek*, konungen i *Salem*, lät utföra bröd och vin; och han var Guds, den Allrahögstes, prest. Och han välsignade Abram och sade: Välsignad vare du Abram af Gud, den Allrahögste, himmelens och jordens skapare! Och lofvad vare Gud, den Allrahögste, som har gifvit dina fiender i din hand! Och Abram gaf honom tionde af allt.

Konungen i Sodom sade till Abram: Gif mig folket, men behåll egendomen där för dig. Men Abram sade till konungen i Sodom: Jag lyfter min hand upp till Herren Gud, den Allrahögste, himmelens och jordens skapare, att jag af allt som är ditt icke vill taga en tråd eller en skorem, att du icke skall kunna säga: jag har riktat Abram, undantagandes blott hvad drängarna hafva förtärt, och den lott, som tillkommer de män, som hafva följt med mig. — (1 Mos. 14).

11. Abrams tro. Guds förbund. Ismael.

Herrens ord skedde i en syn till Abram sålunda: (4) *Frukta icke, Abram! Jag är din sköld; din lön skall blifva ganska stor.* Och Abram sade: Herre, Herre, hvad vill du gifva mig? Jag går bort barnlös, och arfvinge till mitt hus blir denne *Elieser* från *Damaskus*. Si, åt mig har du icke gifvit någon säd. Och si, en träl, född i mitt hus, skall blifva min arfvinge. Och si, Herrens ord skedde till honom sålunda: Han skall icke blifva din arfvinge, utan *en som utgår från ditt lif skall blifva din arfvinge.* Och Herren förde honom ut och sade: Se upp till himmelen och räkna stjärnorna, om du kan räkna dem! Och han sade till honom: Sådan skall din säd blifva. Abram trodde Herren, och han räknade honom det till rättfärdighet.

På den dagen gjorde Herren ett förbund med Abram och sade: Åt din säd skall jag gifva detta landet, från *Egyptens flod* ända till den stora floden, floden *Frat*.

Saraj, Abrams hustru, födde honom intet barn, men hon hade en egyptisk tjenstefru, som hette *Hagar*. Och Saraj tog Hagar och gaf henne åt Abram, sin man, till hustru. Och Hagar födde åt Abram en son, och Abram kallade honom *Ismael*. Och Abram var 86 år gammal, när Hagar födde honom Ismael. — (1 Mos. 16).

12. Namnförändringen. Omskärelsen.

Löftet om Isak.

Då Abram var 99 år gammal, syntes Herren för honom och sade till honom: (5) Jag är Gud allsmäktig. Vandra inför mitt ansigte och var fullkomlig! Jag skall göra ett förbund mellan mig och dig, och jag skall föröka dig storligen. Abram föll ned på sitt ansigte, och Gud talade till honom och sade: *Du skall icke mer heta Abram, utan Abraham skall vara ditt namn, ty jag vill göra dig till en fader för mycket folk, och konungar skola utgå utaf dig. Och jag vill upprätta mitt förbund mellan mig och dig och din säd efter dig i kommande åldrar, till ett evigt förbund, att jag vill vara din Gud och din säds efter dig, och att jag vill gifva dig och din säd efter dig det land, i hvilket du nu är en främling, hela landet Kanaan, till evig besittning. Gud sade vidare till Abraham: Detta skall vara ett tecken till förbundet mellan mig och eder: hvarje gossebarn ibland eder skall, då det är 8 dagar gammalt, omskäras i kommande åldrar. Och oomskuren man, hans lif skall utrotas ifrån hans folk. Mitt förbund har han brutit.*

Gud sade ytterligare till Abraham: *Din hustru Saraj skall du icke mer kalla Saraj, utan Sara skall vara hennes namn. Och jag vill välsigna henne, och hon skall blifva en moder för folkslag. Konungar öfver folk skola komma af henne. Och Abraham föll ned på sitt ansigte, log och sade i sitt hjärta: Skulle åt mig, som är 100 år gammal, födas ett barn? Och skulle Sara, som är 90 år gammal, föda barn? Och Abraham sade till Gud: Om blott Ismael finge lefva inför ditt ansigte! Gud sade: Ja, Sara, din hustru, skall föda dig en son, hvilken du skall kalla Isak, och med honom skall jag upprätta mitt förbund till ett evigt förbund för hans säd efter honom. Och hvad angår Ismael, så har jag hört din bön; si, jag vill välsigna honom, och jag skall göra honom till ett*

stort folk. Men jag vill upprätta mitt förbund med Isak, hvilken Sara skall föda åt dig vid denna tid nästa år.

Redan på samma dag tog Abraham sin son Ismael och alla sina tjenare och omskar dem, efter som Gud hade sagt honom. — (1 Mos. 17).

13. Saras otro.

Herren syntes (6) Abraham i Mamres eklund, där han satt i dörren till sitt tält, när det var hetast på dagen. När Abraham upplyfte sina ögon och såg, så, då stodo 3 män framför honom. Och han lopp dem till mötes ifrån tältdörren och bugade sig ned till jorden och sade: Herre, om jag har funnit nåd för dina ögon, så gå icke förbi din tjenare! Tillåt oss hemta litet vatten, att I mån två edra fötter, och hvil en eder under trädet! Och jag vill hemta ett stycke bröd, att I mån vederqvicka eder därmed. Sedan mån I gå vidare, ty därför hafven I tagit vägen förbi eder tjenare.

Abraham skyndade sig in i tältet till Sara och sade till henne: Skynda dig och tag 3 mått semlomjöl, knåda dem och baka kakor! Och själf lopp Abraham bort till boskapen och tog en späd och god kalf och gaf honom åt drängen, och denne skyndade sig att tillreda honom. Och han tog fram smör och mjölk och kalfven, som han hade tillredt, och satte fram för dem; och han stod bredvid dem under trädet, och de åto.

De sade till honom: Hvar är din hustru Sara? Han svarade: Si, hon är i tältet. Herren sade: När jag kommer tillbaka till dig nästa år vid denna tiden, så, då skall Sara, din hustru, hafva en son. Sara hörde detta där hon stod i tältdörren, som var bakom honom. Och de voro, både Abraham och Sara, gamla och till hög ålder komna. Och Sara log vid sig själf. Herren sade till Abraham: Hvi log Sara? Skulle för Herren vara något omöjligt? *Nästa år vid denna tiden vill jag komma tillbaka till dig, och då skall Sara hafva en son.* Och Sara nekade och sade: Jag log icke; ty hon blef rädd. Men han sade: Det var icke så, ty du log. — (1 Mos. 18).

14. Abrahams förbön för Sodom.

Männen stodo upp därifrån och vände sig åt Sodom, och Abraham följde dem till vägs. Och Herren sade:

Skall jag dölja för Abraham hvad jag ämnar göra? Han skall dock blifva stamfader för ett stort och talrikt folk, och alla folk på jorden skola i honom välsignade varda. Ty jag har utsett honom, att han skall befalla sina barn och sitt hus efter sig, att de skola hålla Herrens väg och göra hvad rätt och godt är, på det att Herren skall låta komma öfver Abraham allt det han har lofvat honom. — Herren sade: Emedan ropet öfver Sodom och Gomorra är stort och deras synder äro ganska svåra, vill jag stiga ned och se, om de verkligen gjort allt efter det rop, som är kommet till mig, eller om det icke så är, att jag må veta det. Och männen vände sig bort och gingo mot Sodom. Men Abraham stod ännu kvar inför Herren.

Abraham trädde fram och sade: Vill du då förgöra den rättfärdige lika med den ogudaktige? Törhända att i staden finnas 50 rättfärdiga; skulle du ock vilja förgöra dem och icke skona orten för de 50 rättfärdigas skull, som där voro? Bort det ifrån dig, att du skulle göra så och döda den rättfärdige lika med den ogudaktige, och att det skulle gå den rättfärdige lika som den ogudaktige! Bort det ifrån dig! Den som är hela jordens domare, skulle han icke öfva rätt? Herren sade: Om jag finner 50 rättfärdiga i Sodoms stad, så vill jag skona hela orten för deras skull. Abraham svarade och sade: Si, jag har dristat mig att tala med Herren, ehuru jag är stoft och aska. Törhända skola 5 fattas i 50 rättfärdiga, skulle du då förgöra staden för de fems skull? Han sade: Om jag finner 45, så skall jag icke förgöra dem. Abraham fortfor att tala och sade: Törhända skola 40 där finnas. Han sade: Jag skall icke göra så för de fyratios skull. Abraham sade: Icke må min Herre vredgas, att jag talar. Törhända skola 30 där finnas. Han svarade: Om jag där finner 30, så skall jag icke göra så. Abraham sade: Si, jag har dristat mig att tala med min Herre. Törhända skola 20 där finnas. Han svarade: Jag skall icke förgöra dem för de tjugos skull. Abraham sade: Icke må min Herre vredgas, att jag talar blott ännu en gång. Törhända skola 10 där finnas. Han svarade: Jag skall icke förgöra dem för de tios skull. Och Herren gick bort, sedan han hade talat till slut med Abraham; men Abraham gick tillbaka till sitt hem. — (1 Mos. 18).

15. Sodoms och Gomorras förstöring.

De två englarna kommo om aftonen till Sodom, och Lot satt i porten till Sodom. Då han såg dem, stod han upp för att gå dem till mötes och bugade sig med sitt ansigte ned emot jorden och sade: Si, mina herrar, tagen in uti eder tjenares hus och stannen där öfver natten. Men de sade: Nej, vi vilja stanna på gatan öfver natten. Och då han var mycket enträgen, togo de in hos honom, och han gjorde en måltid åt dem. Innan de hade lagt sig, omringade Sodoms män huset, både unga och gamla, allt folket utan undantag, och de kallade ut Lot och sade till honom: Hvar äro de män, som kommit till dig i natt? För dem ut till oss! Lot gick ut till dem i porten och stängde dörren till efter sig och sade: Mina bröder, gören icke så illa! Men de sade: Gå du ur vägen! Skall väl den där ende främlingen, som har kommit och bosatt sig här, upphäfvä sig till domare? Nu vilja vi göra dig mera ondt än dem. Och de trängde sig med våld in på Lot och lupo till för att spränga dörren. Men männen i huset räckte ut sina händer och togo Lot in till sig och stängde dörren till. Och de slogo de män, som stodo utanför dörren, både små och stora, med blindhet, så att de icke kunde finna dörren.

Männen sade till Lot: Har du ännu någon måg här, så för honom och dina söner och dina döttrar och allt hvad du eger i staden ut ifrån denna orten! Ty vi skola förstöra denna orten, emedan ropet öfver den har blifvit stort inför Herren, och Herren har utsändt oss till att förstöra den. Lot gick ut och talade till sina mågar, som skulle hafva hans döttrar, och sade: Stån upp och gån ut ifrån denna orten! Ty Herren skall förstöra staden. Men hans mågar trodde, att han skämtade.

När morgonrodnaden uppgick, skyndade englarna på Lot och sade: Statt upp, tag din hustru och dina 2 döttrar, som äro tillstädes, att du icke må förgås i stadens synd! Och då han ännu dröjde, togo männen honom vid handen och hans hustru och hans 2 döttrar, emedan Herren ville skona honom; och de ledde honom ut och lemnade honom utanför staden. Och när de hade ledt honom ut, sade de: Fly för ditt lifs skull och se dig icke tillbaka och stanna icke på hela slätten! Fly undan till berget, att du icke förgås! Lot sade:

Ack nej, mina herrar! Jag kan icke undfly till berget, att icke till äfventyrs något ondt träffar mig och jag omkommer. Si, där är en stad icke långt härifrån, dit jag kan fly, det är ett litet stycke väg, låt mig få fly dit, att jag må blifva vid lif! Och engeln sade till Lot: Si, äfven häruti vill jag göra dig till viljes, så att jag icke skall förstöra den staden, om hvilken du talade. Skynda dig, fly dit, ty jag kan intet göra, förrän du har kommit dit. Däraf har staden fått namnet *Zoar*.

Solen gick upp öfver jorden, när Lot kom in uti *Zoar*. Och Herren lät regna svafvel och eld ifrån Herren, ifrån himmelen, öfver Sodom och Gomorra och förstörde dessa städer och hela slätten och alla dem, som bodde i städerna, och allt det som växte på marken. Och Lots hustru såg sig tillbaka och blef till en saltstod.

Abraham stod upp bittida på morgonen och gick till det rummet, där han hade stått inför Herren, och han blickade ut öfver Sodom och Gomorra och öfver hela landet på slätten, och si, han såg, att en rök gick upp af landet lik röken af en ugn.

Och då Gud förstörde städerna på slätten, tänkte Gud på Abraham och frälste Lot. Lot drog upp ifrån *Zoar* och stannade i bergsbygden med båda sina döttrar, ty han fruktade att blifva i *Zoar*. — (1 Mos. 19).

16. Isaks födelse. Ismaels bortdrifvande.

Abraham bröt upp från Mamre och drog åt söder och bosatte sig såsom främling i sydlandet.

Sara födde åt Abraham en son vid den tiden som Gud hade sagt till honom. Och Abraham kallade sin nyfödde son Isak. Och Abraham omskar Isak, när han var 8 dagar gammal, efter som Gud hade bjudit honom. Abraham var 100 år gammal, när Isak föddes åt honom.

Pilten växte och blef afvand, och Abraham gjorde ett stort gästabud den dagen, då Isak afvandes. Då Sara fick se den egyptiska tjensteqvinnan Hagars son drifva gäck med honom, sade hon till Abraham: Drif ut denna tjensteqvinna med hennes son, ty han skall icke ärfva med min son, med Isak. Och detta ordet oroade Abraham mycket för hans sons skull. Men Gud sade till Abraham: Oroa dig icke för pilten och din tjensteqvinna, men efterkom allt det Sara har sagt

dig, ty i Isak skall dig uppkallas säd. Äfven tjensteqvinnans son skall jag göra till ett folk, emedan han är din säd. Och Abraham stod upp bittida på morgonen och tog bröd och en flaska med vatten och lade på Hagars skuldra och pilten med och lät henne gå. — (1 Mos. 21).

17. Isaks offring. Saras död.

Därefter satte Gud Abraham på prof och sade till honom: (7) *Tag Isak, din ende son, hvilken du har kär, och gack bort till Morialandet och offra honom där till ett brännoffer på ett af bergen, hvilket jag vill säga dig!*

Abraham stod upp bittida på morgonen och sadlade sin åsna och tog med sig 2 sina drängar och sin son Isak och klöf sönder ved till ett brännoffer och stod upp och gick bort till det rum, som Gud hade sagt honom. På tredje dagen upplyfte Abraham sina ögon och såg rummet långt ifrån. Och Abraham sade till sina drängar: Stannen I här med åsnan. Jag och pilten vilja gå dit bort och tillbedja och sedan komma tillbaka till eder. Abraham tog veden till brännoffret och lade den på Isak, men elden och knifven tog han i sin hand, och de gingo så båda tillsammans. Isak sade till Abraham: Min fader! Denne svarade: Si, här är jag, min son. Och han sade: Si, här är elden och veden, men hvar är fåret till brännoffret? Abraham svarade: Gud förser nog fåret till brännoffret, min son. Och de gingo båda tillsammans.

De kommo till det rummet, som Gud hade sagt honom, och där byggde Abraham ett altare och lade veden i ordning och band sin son Isak och lade honom på altaret ofvanpå veden. Och Abraham räckte ut sin hand och tog knifven för att slagta sin son. Men Herrens engel ropade till honom ifrån himmelen och sade: Abraham, Abraham! Han svarade: Si, här är jag. Och han sade: *Kom icke med din hand vid pilten och gör honom intet, ty nu vet jag, att du fruktar Gud och har icke skonat din ende son för min skull.* Abraham upplyfte sina ögon och såg en vädur bakom sig, som hade fastnat med sina horn uti ett busksnår, och Abraham gick och tog väduren och offrade honom till brännoffer i sin sons ställe. Och Herrens engel ropade för andra gången till Abraham från himmelen och sade: Jag har svurit vid mig själf, säger Herren, emedan du gjorde detta, och icke skonade din egen

son, att jag skall rikligen välsigna din säd och göra henne mycket talrik såsom stjärnorna på himmelen och såsom sanden på hafvets strand; och din säd skall besitta sina fienders portar. Och i din säd skola alla folk på jorden välsignade vara, därför att du hörsammade min röst.

Abraham gick tillbaka till sina drängar, och de stodo upp och gingo allesammans till *Beer-Seba*, och Abraham stannade där. Sara lefde i 127 år. Och Sara dog i Hebron, och Abraham gick in för att sörja Sara och begråta henne. Och Abraham köpte af *Hets barn* en åker öster om Mamre, på hvilken grottan *Makpela* var; där begrof han Sara. — (1 Mos. 22, 23).

18. Isaks giftermål. Abrahams död.

Abraham var gammal och ålderstigen, och Herren hade välsignat honom i alla stycken. Och Abraham sade till sin äldste hustjenare, som rådde öfver hans egendom: Lagg din hand under min länd, och jag vill låta dig svärja vid Herren, himmelens Gud och jordens Gud, att du icke skall taga åt min son hustru af kananeernas döttrar, ibland hvilka jag bor; utan till mitt land och till min födelsebygd skall du gå och taga hustru åt min son Isak. Och tjenaren sade till honom: Men om qvinnan icke vill följa mig till detta landet, skall jag då föra din son tillbaka till det land, hvarifrån du har kommit? Abraham sade till honom; Akta dig väl att föra min son dit tillbaka! Herren, himmelens Gud, som har tagit mig från min faders hus och från mitt fädernesland och som har talat med mig och svurit och sagt: åt din säd vill jag gifva detta landet, han skall sända sin engel framför dig, att du där skall taga hustru åt min son. Och om qvinnan icke vill följa dig, så är du fri från denna min ed. Allenast, för icke min son dit tillbaka! Och tjenaren svor honom härupå.

Tjenaren tog 10 af sin herres kameler och hvarjehanda sin herres häfvor och for till Mesopotamien, till Nahors stad. Och han lät kamelerna lägga sig utanför staden vid en vattenbrunn om aftonen, då qvinnorna plögade komma ut för att hemta vatten. Och han sade: Herre, min herre Abrahams Gud, låt mig i dag få möte och gör nåd med min herre Abraham! Si, jag vill ställa mig vid vattukällan, och hit ut komma stadsboarnas döttrar för att hemta vatten. Mätte nu

den flicka, till hvilken jag säger: „håll hit din kruka, att jag må dricka“, och som svarar: „drick och äfven dina kameler vill jag vattna“, vara den, som du har utsett åt din tjenare Isak, att jag därpå må förstå, att du har gjort nåd med min herre!

Innan han hade slutat att tala, si, då kom *Rebecka* ut, dotter till *Betuel*, som var son till *Nahor*, och hon bar sin kruka på axeln. Och flickan var mycket dägelig till utseendet, och hon kom ned till källan och fyllde sin kruka och stod upp igen. Tjenaren lopp emot henne och sade: Låt mig dricka litet vatten ur din kruka! Hon sade: Drick, min herre! Och strax satte hon sin kruka ned på sin hand och lät honom dricka. Sedan hon hade slutat att gifva honom dricka, sade hon: Jag vill äfven ösa upp vatten åt dina kameler, till dess de alla fått dricka. Och hon tömde strax sin kruka i hon och lopp åter till brunnen för att ösa och vattnade alla hans kameler. Och mannen såg på henne, tigande, för att eftersinna, om Herren hade gjort hans resa lyckosam eller icke. När alla kamelerna hade druckit, tog mannen fram gyllene smycken och sade: Hvilkens dotter är du? Säg mig det! Finnes rum till nattqvarter åt oss i din faders hus? Hon sade till honom: Jag är dotter till *Betuel*, *Nahors* son. Både halm och foder finnas hos oss i mängd och äfven rum till nattqvarter. Och mannen böjde sig ned och bad till Herren och sade: Lofvad vare Herren, min herre *Abrahams* Gud, som icke har tagit sin nåd och sin trohet ifrån min herre. Mig har Herren ledsagat på vägen till min herres fränders hus. Flickan lopp och berättade allt detta i sin moders hus.

Rebecka hade en broder, som hette *Laban*. När han hade sett de gyllene smyckena på sin syster och hört hennes ord, gick han till mannen, och si, denne stod vid kamelerna vid källan. Och han sade: Kom in, du Herrens välsignade! Hvi står du här ut? Jag har röjt huset och gjort rum för kamelerna. — Och de gingo in i huset och *Laban* sadlade af kamelerna och gaf halm och foder åt kamelerna och vatten till att två främlingens fötter och de mäns fötter, som voro med honom; och han framsatte mat åt honom. Men denne sade: Jag vill icke äta, förrän jag har omtalat mitt ärende. *Laban* svarade. Tala! Han sade: Jag är *Abrahams* tjenare. Och Herren har rikligen välsignat min herre, med jordiska egodelar, och *Sara*, min herres hustru, har födt åt min herre

en son på sin ålderdom, och åt honom har han gifvit allt hvad han eger. Därefter redogjorde han omständligt för den ed han aflagt inför sin herre Abraham, samt för allt hvad han erfarit vid källan. Slutligen tillade han: Om I nu viljen bevisa min herre nåd och trohet, så sägen mig det! Om icke, så sägen mig ock det, att jag må vända mig antingen till höger eller venster. Laban och Betuel svarade och sade: Ifrån Herren är denna sak utgången; vi kunna intet säga dig hvarken ondt eller godt. Si, där står Rebecka inför dig, tag henne och gå, och blifve hon din herres sons hustru, såsom Herren har sagt. När Abrahams tjänare hörde dessa ord, bugade han sig till jorden för Herren. Och tjänaren tog fram smycken af silfver och smycken af guld och kläder och gaf åt Rebecka; och åt hennes broder och moder gaf han dyrbara skänker. Och de åto och drucko, han och männen som voro med honom, och blefvo där öfver natten.

När de om morgonen stodo upp, sade tjänaren: Låten mig fara till min herre! Rebeckas broder och moder sade: Flickan skall stanna några dagar, högst 10, hos oss; sedan må du fara. Han sade till dem: Uppehållen mig icke, då Herren har gjort min resa lyckosam. Låten mig fara, att jag må gå till min herre. De sade: Låtom oss kalla flickan och fråga hvad hon säger. Och de kallade Rebecka och sade till henne: Vill du fara med denne mannen? Hon svarade: Ja, jag vill fara. Och de låto Rebecka fara. Och de välsignade Rebecka och sade: Du är vår syster, blifve du till tusen sinom tusen, och din säd besitte sina fienders portar! Rebecka och hennes tjänarinnor stodo upp och satte sig på kamelerna och följde mannen efter. Och tjänaren tog Rebecka och for sin väg.

Isak, som bodde i sydlandet, hade gått ut i marken, för att där göra sina betraktelser om aftonen. Och han upplyfte sina ögon och såg, och si, kameler kommo. Och Rebecka upplyfte sina ögon och såg Isak. Och hon steg ned af kamelen och sade till tjänaren: Hvem är den mannen, som kommer emot oss på fältet? Tjänaren sade: Det är min herre. Och hon tog slöjan och höljde sig. Och tjänaren berättade för Isak allt, hvad han hade gjort. Och Isak förde henne in i Saras, sin moders, tält; och han tog emot Rebecka, och hon blef hans hustru, och han älskade henne. Isak tröstade sig öfver sin moders död.

Abraham dog då han var 175 år gammal. Och honom begrofvos hans söner, Isak och Ismael, i Makpelas grotta. — (1 Mos. 24, 25).

19. Esau och Jakob.

Isak var 40 år gammal, då han tog Rebecka till hustru. Och Isak bad till Herren för sin hustru, emedan hon var ofruktsam, och Herren bönhörde honom. Herren sade till Rebecka: Två särskilda folkslag skola utgå ur ditt sköte, och det ena folkslaget skall blifva starkare än det andra, och den äldre skall tjena den yngre.

När tiden var inne, födde Rebecka tvillingar. Och den förste var röd och luden och de kallade hans namn *Esau* (den ludne). Och hans broder fick namnet *Jakob* (den listige). Och Isak var 60 år gammal, då de föddes.

Piltarna vexte upp, och Esau blef en man, kunnig i jagt, en fältets man; Jakob blef en from man, som bodde i tält. Isak älskade Esau, ty han åt af hans villebråd, och Rebecka älskade Jakob.

Jakob kokade en rätt af lins, och Esau kom hem från marken och var trött. Och Esau sade till Jakob: Gif mig af det där röda, ty jag är trött. Därpå fick han namnet *Edom* (röd). Jakob sade: Sälj i dag din förstfödslorätt åt mig! Esau svarade: Si, jag går emot döden, och hvartill gagnar mig min förstfödslorätt? Jakob sade: Gif mig din ed i dag! Och han gaf honom sin ed och sålde sin förstfödslorätt åt Jakob. Och Jakob gaf åt Esau bröd och en rätt af lins, och han åt och drack och stod upp och gick därifrån, och Esau föraktade förstfödslorätten. — (1 Mos. 25).

20. Herren uppenbarar sig för Isak.

Det blef en hungersnöd i landet, och Isak for till *Gerar* i *felisteernas* land. Och Herren syntes honom och sade: Far icke ned till Egypten. Blif stilla i det land, som jag säger dig. Bo tills vidare i detta landet, och jag skall vara med dig och välsigna dig, och jag skall hålla den ed, som jag har svurit Abraham, din fader. *Jag skall göra din säd talrik såsom stjärnorna på himmelen, och jag skall gifva åt din säd alla dessa landen; och i din säd skola alla folk på jorden välsignade.*

varda, därför att Abraham har hörsammat min röst och hållit mina föreskrifter, mina bud, mina stadgar och min lag. Och Isak stannade en tid i Gerar.

Isak blef en rik man, och han växte till i rikedom mer och mer. Och han hade egendom i får och fäkreatur och hade mycket tjenstefolk. Och felisteerna afundades honom. Då for han därifrån till Beer-Seba, hvarest Herren åter syntes honom och sade: Frukta icke, ty jag är med dig och skall välsigna dig för min tjenare Abrahams skull. Och Isak byggde där ett altare och åkallade Herrens namn.

Esau var 40 år gammal och tog till hustrur af heteernas döttrar. Och dessa blefvo till hjärtesorg för Isak och Rebecka. — (1 Mos. 26).

21. Isak och hans söner.

När Isak blef gammal och hans ögons syn försvagad, kallade han Esau, sin äldste son, och sade till honom: Si, jag är gammal och känner ej min dödsdag. Och nu, tag dina jagttyg, ditt koger och din båge, och gack ut i marken och jaga villebråd åt mig och gör mig en smaklig rätt, sådan jag tycker om, och bär in till mig, att jag må äta, på det min själ må välsigna dig, förrän jag dör.

Rebecka hörde, huru Isak talade till sin son Esau. Och Esau gick ut i marken, att han skulle jaga villebråd och föra hem. Och Rebecka sade till sin son Jakob: Si, jag har hört din fader tala till din broder Esau och säga: hemta mig villebråd och gör mig en smaklig rätt, att jag må äta och välsigna dig inför Herren, förrän jag dör. Och hör nu, min son, mitt tal om hvad jag nu befaller dig. Gack bort till fåra hjorden och hemta mig därifrån 2 vackra killingar, att jag må af dem göra en smaklig rätt åt din fader, sådan han tycker om. Och den skall du bära in till din fader, att han må äta, på det han må välsigna dig, förrän han dör. Jakob sade till sin broder: Si, min broder Esau är en luden man, och jag är slät. Törhända tager min fader på mig, och jag blir i hans ögon lik en bedragare och drager öfver mig förbannelse och icke välsignelse. Hans moder sade till honom: Öfver mig komme din förbannelse, min son. Hör blott du mitt tal och gack och hemta mig killingarna. Jakob gick och hemtade dem och förde dem till sin moder; och hans

moder gjorde en smaklig rätt, sådan hans fader tyckte om. Och hon tog Esaus högtidskläder, som hon hade hos sig i huset, och klädde dem på Jakob, och med skinnen af killin-garna beklädde hon hans händer äfvensom den släta delen af hans hals och gaf maten och brödet, hvilka hon hade tillredt, Jakob, sin son, i hand.

Jakob gick in till sin fader och sade: Min fader! Isak svarade: Hvem är du, min son? Jakob sade till sin fader: Jag är Esau, din förstfödde. Jag har gjort såsom du har sagt mig. Statt upp, sätt dig och åt af mitt villebråd, på det din själ må välsigna mig. Isak sade till sin son: Min son, huru har du så snart kunnat finna något? Han svarade: Emedan Herren, din Gud, skickade det mig till mötes. Isak sade till Jakob: Kom närmare, min son, att jag må taga på dig, om du verkligen är min son Esau eller icke. Och Jakob gick fram till sin fader Isak, och han tog på honom och sade: Rösten är Jakobs röst, men händerna äro Esaus händer. Och han sade: Är du verkligen min son Esau? Jakob svarade: Ja, det är jag. Isak sade: Bär hit åt mig, att jag må äta af min sons villebråd, att min själ må välsigna dig. Och Jakob bar fram till honom, och han åt; och han räckte honom vin, och han drack. Och Isak sade till honom: Kom närmare och kyss mig, min son! Jakob gick fram och kysste honom. Och han kände lukten af hans kläder och välsignade honom och sade: „Si, min sons lukt är såsom lukten af en mark, som Herren har välsignat. *Gud gifve dig af himmelens dagg och af jordens fetma och korn och vin rikligen! Folk tjene dig, och slægter nedfalle för dig! Var en herre öfver dina bröder och din moders barn nedfalle för dig! Förbannad vare den dig förbannar, och välsignad vare den dig välsignar!*“

När Isak hade slutat välsignelsen öfver Jakob, just som Jakob gick ut ifrån sin fader Isak, kom Esau ifrån sin jagt. Och äfven han tillagade en smaklig rätt och bar in till sin fader och sade till sin fader: Må min fader stå upp och äta af sin sons villebråd, att din själ må välsigna mig. Isak sade till honom: Hvem är du? Han sade: Jag är Esau, din förstfödde son. Och Isak blef öfvermåttan häpen och sade: Hvem var då den, som hade jagat villebråd, som han bar till mig, och af hvilket allt jag åt, förrän du kom, och hvilken jag välsignade? Välsignad skall han ock förblifva. När Esau hörde dessa sin faders ord, gaf han till ett stort och bittert

rop och sade till sin fader: Välsigna äfven mig min fader! Isak sade: Din broder har kommit med list och har tagit din välsignelse. Esau sade: Heter han icke Jakob? Han har ock nu två gånger bedragit mig. Min förstfödsrorätt har han tagit, och si, nu har han ock tagit min välsignelse. Och han tillade: Har du ingen välsignelse qvar för mig? Isak svarade och sade till Esau: Si, jag har satt honom till en herre öfver dig, och alla hans bröder har jag gifvit honom till tjenare, och med korn och vin har jag försett honom. Hvad skall jag väl nu göra för dig, min son? Esau sade till sin fader: Har du då allenast en enda välsignelse, min fader? Välsigna mig också, min fader! Och Esau hof upp sin röst och gret. Isak svarade och sade till honom: „Si, din boningsort skall lida brist på jordens fetma och på himmelens dagg ofvanifrån, och af ditt svärd skall du lefva, och du skall tjena din broder; men när du sätter dig till motvärn, skall du rifva hans ok bort ifrån din hals“. — (1 Mos. 27).

22. Esaus vrede. Jakobs flykt.

Esau blef hätsk emot Jakob för den välsignelsens skull, hvarmed hans fader hade välsignat honom, och Esau sade i sitt hjärta: Snart skall den tiden komma, då vi få sörja vår fader, och då skall jag dräpa min broder Jakob. För Rebecka berättades dessa Esaus ord; och hon skickade efter Jakob och sade till honom: Si, din broder Esau vill hämnas på dig och dräpa dig. Och hör nu mitt tal, min son. Statt upp och fly till Haran till min broder Laban. Och stanna någon tid hos honom, till dess din broders vrede vänder ifrån dig och han glömmet, hvad du har gjort honom. Då vill jag sända och hemta dig därifrån. Hvi skall jag mista eder båda på samma dag?

Rebecka sade till Isak: Mig ledes vid att lefva för Hets döttrars skull. Om Jakob tager hustru bland Hets döttrar, sådana som detta landets döttrar äro, hvad har jag då att lefva för?

Isak skickade efter sin son Jakob och välsignade honom och bød honom och sade till honom: Tag icke hustru bland Kanaans döttrar. Statt upp och far till Mesopotamien, till Betuels, din morbroders, hus och tag dig därifrån hustru bland

Labans, din morbroders, döttrar. Och Gud allsmäktig välsigne dig och göre dig fruktsam och föröke dig, så att du blir till en skara af folk, och gifve dig Abrahams välsignelse, dig och din säd med dig, att du må besitta det land, där du nu är en främling, hvilket Gud har gifvit åt Abraham. Och Isak sände bort Jakob, och han for till Mesopotamien. — (1 Mos. 27, 28).

23. Jakobs dröm.

Jakob drog ut ifrån Beer-Seba och for till Haran. Och han påträffade ett ställe, där han dröjde öfver natten, ty solen hade gått ned; och han tog en af stenarna på det stället och lade den till hufvudgård åt sig och lade sig på detta ställe till att sofva. Och han drömde, och si, en stege stod på marken, och dess spets räckte upp till himmelen, och si, Guds englar stego därpå upp och ned. Och si, Herren stod öfverst därpå och sade: (1) Jag är Herren, Abrahams, din faders, Gud och Isaks Gud. *Den jord, hvarpå du ligger, skall jag gifva åt dig och din säd. Och din säd skall varda såsom stoftet på jorden, och du skall utbreda dig åt vester, åt öster, åt norr och åt söder, och i dig och din säd skola alla släkter på jorden välsignade varda.* Si, jag är med dig och skall bevara dig, hvart helst du går, och *skall föra dig åter till detta landet, ty jag skall icke öfvergifva dig, intill dess jag gjort, hvad jag har sagt dig.* Jakob vaknade upp af sin sömn och sade: Visserligen är Herren på detta rum, och jag visste det icke. Och han betogs af fruktan och sade: Huru heligt är icke detta rum! Här bor visserligen Gud, och här är himmelens port. Jakob tog stenen, hvilken han hade lagt till sin hufvudgård, och uppreste honom till en minnesvård och göt olja på dess spets. Och han gaf åt detta ställe namnet Betel (Guds hus). Och Jakob gjorde ett löfte och sade: Om Gud är med mig och bevarar mig på den resa jag företager och gifver mig bröd till att äta och kläder till att kläda mig med, och jag kommer med frid åter till min faders hus, så skall Herren vara min Gud. Och denna sten, som jag har upprest till en minnesvård, skall blifva ett *Guds hus*, och af allt det du gifver mig, vill jag gifva dig tionde delen. — (1 Mos. 28).

24. Jakob hos Laban.

Jakob gick till österns söners land. Och han fick se en brunn på fältet, och si, där lågo hjordar, ty utur denna brunnen vattnade man hjordarna, och en stor sten låg öfver brunnens öppning. Jakob sade till hjordarnas herdar: Mina bröder, hvarifrån ären I? De svarade: Vi äro ifrån Haran. Han sade till dem: Känner I Laban, Nahors ättling? De svarade: Vi känna honom. Han sade till dem: Huru befinner han sig? De svarade honom: Väl! Och si, där kommer hans dotter *Rakel* med fåren. Medan han ännu talade med dem, kom Rakel med sin faders får, ty hon gick i vall med dem. När Jakob fick se Rakel, gick Jakob och vältrade stenen ifrån brunnens öppning och vattnade Labans, hans morbroders, får. Och Jakob kysste Rakel, hof upp sin röst och gret. Jakob berättade för Rakel, att han var hennes faders frände och Rebeckas son. Och hon lopp och berättade det för sin fader.

När Laban fick höra talas om Jakob, sin systerson, lopp han emot honom och tog honom i famn och kysste honom och förde honom in i sitt hus. Jakob stannade hos Laban en månads tid.

Laban sade till Jakob: Är du icke min frände? Och du skulle tjena mig för intet? Säg, hvad skall din lön vara? Laban hade 2 döttrar. Den äldre hette *Lea*, och den yngre hette Rakel. Leas ögon voro matta, men Rakel var väl växt och var dägelig till utseendet. Och Jakob älskade Rakel och sade: Jag vill tjena dig i 7 år för Rakel, din yngre dotter. Laban svarade: Det är bättre att jag gifver henne åt dig, än åt en annan man. Blif qvar hos mig!

Jakob tjenade i 7 år för Rakel, och de voro i hans ögon såsom några dagar, så kär hade han henne. Jakob sade till Laban: Gif mig nu min hustru, ty mina dagar äro fulla. Laban samlade allt folket på orten och gjorde ett gästabad. Och om aftonen tog han Lea och förde henne in till honom. Och om morgonen sade Jakob till Laban: Hvarför har du gjort mig detta? Har jag icke tjenat hos dig för Rakel? Hvarför har du bedragit mig? Laban svarade: Det går icke så till på vår ort, att man gifver bort den yngsta före den äldsta. Fyll ett sjotal för denna, så vilja vi gifva dig äfven henne. Jakob gjorde så och fyllde ett sjotal för henne. Och Laban gaf honom Rakel till hustru. — (1 Mos. 29).

25. Jakobs söner.

Rakel var ofruktsam. Och Lea födde 4 söner: *Ruben, Simeon, Levi, Juda*. — Då Rakel såg, att hon icke födde barn åt Jakob, afundades hon sin syster. Och hon gaf honom sin tjensteqvinna till hustru. Rakels tjensteqvinna födde 2 söner: *Dan* och *Naftali*. — Och Lea tog sin tjensteqvinna och gaf henne åt Jakob till hustru. Leas tjensteqvinna födde 2 söner: *Gad* och *Aser*. — Lea födde därefter ännu åt Jakob 2 söner: *Isaskar* och *Sebulon*. — Men Gud tänkte på Rakel, och Gud hörde henne. Och hon födde en son och kallade hans namn *Josef*.

Jakob förkofrade sig mer och mer och fick boskap i mängd och tjenarinnor och tjenare och kameler och åsnor. — (1 Mos. 29, 30).

26. Jakobs flykt ifrån Laban.

Laban och hans söner afundades Jakob. Och Jakob såg på Labans ansigte, och si, han var icke sådan mot honom som tillföre. Herren sade till Jakob: (2) *Far tillbaka till dina fäders land och till din födelsebygd, och jag skall vara med dig*. Jakob stod upp och satte sina barn och sina hustrur på kamelerna och förde bort all sin boskap och allt sitt förvärf, och for till sin fader Isak till Kanaans land, efter att hafva tjenat Laban i 20 år. Laban hade gått bort för att klippa sina får. Och Jakob stal sig ifrån Laban, i det han icke tillsade honom när han flydde.

På tredje dagen blef det berättadt för Laban, att Jakob hade flytt. Och han tog med sig sina fränder och satte efter honom 7 dagsleder och upphann honom vid *Gileads berg*. Och Gud kom till Laban i en dröm om natten, och sade till honom: Tag dig till vara, att du icke talar till Jakob annat än godt! Laban sade till Jakob: Hvarför stal du dig ifrån mig och yppade intet för mig, så att jag hade kunnat följa dig på väg med fröjd, med sånger, med trumma och harpa, och förunnade mig icke att kyssa mina barn och döttrar? Du har illa gjort. Nog har jag makt att göra eder ondt, men eder faders Gud sade till mig i går: „Tag dig till vara, att du icke talar till Jakob annat än godt!“

Om morgonen stod Laban bittida upp, kysste sina barn och sina döttrar, välsignade dem och for sina färde. Och Laban återvände till sin ort. — (1 Mos. 31).

27. Jakobs förberedelser att möta Esau.

Jakob for sin väg, och Guds englar mötte honom. Då Jakob såg dem, sade han: Detta är ett Guds läger. Och han kallade det stället *Mahanaim* (dubbelläger).

Jakob sände bud framför sig till sin broder Esau in till landet *Seir*, på Edoms område, och han befallde dem och sade: Så skolen I säga till min herre Esau: Så säger din tjenare Jakob: jag har uppehållit mig hos Laban och dröjt qvar där ända tills nu, och där har jag fått oxar och åsnor, får och tjenare och tjänarinnor, och har nu sändt bud till min herre, att jag måtte finna nåd inför dina ögon. Sändebuden kommo tillbaka till Jakob och sade: Vi kommo till din broder, till Esau, och han reser dig till mötes och har 400 män med sig.

Jakob blef mycket förskräckt och ängslig och delade sitt folk och sina hjordar i 2 läger och sade: Om Esau kommer till det ena lägret och slår det, så kan det andra undkomma. Och Jakob sade: Min fader Abrahams Gud, min fader Isaks Gud, Herre, du som sade till mig: Vänd tillbaka till ditt land och till din födelsebygd, så vill jag göra dig godt; jag är för ringa till all den nåd och all den trohet, som du har bevisat din tjenare, ty jag hade icke mer än denna stafven, då jag gick öfven denna *Jordan*, och nu har jag blifvit till två läger. Hjälp mig utur min broders hand, utur Esaus hand, ty jag fruktar för honom, att han kommer och slår mig, både moder och barn. Och du har sagt: Jag vill göra dig godt och göra din säd såsom sanden i hafvet, som för sin myckenhet icke kan räknas.

Jakob stannade där den natten och sände af sina boskapshjordar skänker åt sin broder Esau. Ty han tänkte: Jag vill försona honom medelst den skänk, som går framför mig, och sedan vill jag se hans ansigte. Törhända tager han väl emot mig. Skänken gick framför honom, men själf stannade han den natten i lägret. — (1 Mos. 32).

28. Jakobs kamp.

Jakob stod upp om natten och tog sina 2 hustrur och sina 2 tjenstevinnor och sina 11 barn och förde dem öfver *Jabboks vad*. Och Jakob stannade ensam qvar. (3) Och en

man brottades med honom till dess morgonrodnaden uppgick. Då denne såg, att han icke kunde öfvervinna honom, slog han honom på höftpannan; och Jakobs höftpanna vrickades, under det han brottades med honom. Och mannen sade: Låt mig gå, ty morgonrodnaden går upp! Jakob svarade: Jag släpper dig icke med mindre du välsignar mig. Mannen sade: Hvad är ditt namn? Han svarade: Jakob. Mannen sade: Du skall icke mera heta Jakob, utan Israel (Guds kämpe), ty du har kämpat med Gud och menniskor och fått öfverhanden. Jakob frågade honom och sade: Säg ditt namn. Han sade: Hvarför frågar du efter mitt namn? Och mannen välsignade Jakob där. Och Jakob kallade ställets namn *Peniel* (Guds ansigte), ty, sade han, jag har sett Gud ansigte mot ansigte, och min själ är frälst. Solen gick upp för honom, när han gick bort från Peniel, och han haltade på sin höft. — (1 Mos. 32).

29. Jakobs möte med Esau.

Jakob upplyfte sina ögon och såg, och si, Esau kom med 400 män. Och Jakob fördelade sina barn på Lea och på Raket och på de båda tjenstevinnorna. Och han lät tjenstevinnorna med deras barn gå främst och Lea med hennes barn därefter och Raket med Josef sist. Själ gick han framför dem och bugade sig 7 gånger ned till jorden, under det han gick fram till sin broder. Och Esau lopp honom till mötes och tog honom i famn och föll honom om halsen och kysste honom. Och de greto. Esau upplyfte sina ögon och såg kvinnorna med barnen och sade: Hvilka äro dessa, som du har med dig? Han svarade: De äro de barn, som Gud af nåd har gifvit åt din tjenare. Esau sade: Hvad vill du med hela det lägret, som jag har mött? Jakob sade: Jag vill finna nåd för min herres ögon. Esau sade: Jag har nog, min broder, behåll det du har. Jakob svarade: Tag emot min helsingsskänk, som blifvit förd till dig, ty Gud har varit mig nådig, och jag har allt fullt upp. Och han släppte Esau ej, förrän denne tog emot skänken och sade: Låtom oss bryta upp och resa, och jag vill gå vid sidan af dig. Men Jakob sade till honom: Må min herre fara före sin tjenare, så vill jag följa efter i sakta mak, eftersom boskapen, som är framför mig, och barnen orka att gå, till dess jag kommer till min herre, till Seir. Esau sade: Jag vill dock lemna kvar

hos dig en del af det folk som är med mig. Jakob svarade: Hvertill skall det tjena? Måtte jag finna nåd för min herres ögon? Esau vände samma dag tillbaka och tog vägen åt Seir. Jakob drog till *Sukkot* och byggde ett hus åt sig och uppsatte skjul åt sin boskap. Därför kallade han stället namn Sukkat (skjul).

Jakob kom lyckligt och väl till staden Sikem, som ligger i Kanaans land och uppslog sitt läger utanför staden. Och han uppreste där ett altare, och han kallade det Guds, Israels Guds, altare. — (1 Mos. 33).

30. Jakob i Betel och Mamre.

Gud sade till Jakob: (4) *Statt upp och gack till Betel och stanna där och gör ett altare åt Gud, som syntes för dig, när du flydde för din broder Esau.* Jakob sade till sitt husfolk och till alla dem, som voro med honom: Skaffen undan de främmande gudar, som äro ibland eder, och renen eder och byten om edra kläder och låtom oss stå upp och gå till Betel, att jag må där göra ett altare åt Gud, som bönhörde mig i min nöds tid och som var med mig på den resan som jag gjorde. Jakob kom till Betel och byggde där ett altare och kallade det rummet Guds boning (Betel).

Gud syntes åter för Jakob och välsignade honom och sade till honom: (5) *Ditt namn är Jakob, men hädanefter skall icke ditt namn kallas Jakob, utan Israel skall vara ditt namn. Och Gud sade till honom: Jag är Gud allsmäktig, var frukt-sam och föröka dig.* Ett folk och en skara af folk skall komma utaf dig, och konungar skola utgå från dina länder, och det land, som jag har gifvit åt Abraham och Isak, det skall jag gifva åt dig och åt din säd efter dig. Jakob reste upp en minnesvård på det stället, där Gud hade talat med honom, och offrade drickoffer där uppå och begöt honom med olja.

De bröto upp ifrån Betel, och då ännu ett stycke väg var till *Efrat (Betlehem)*, födde Rakel en son. Och när hennes själ utgick och hon dog, kallade hon sonens namn *Benoni* (min smärtas son), men hans fader kallade honom *Benjamin* (lyckoson). Rakel blef begrafven vid vägen till Betlehem.

Jakob kom till sin fader Isak till Mamre. Isaks dagar blefvo 180 år. Och han dog, och hans söner Esau och Jakob begrofvo honom. — (1 Mos. 35).

31. Josef säljes af sina bröder.

Josef var 17 år gammal, då han jämte sina bröder gick i vall med fåren. Och Josef bar fram deras onda rykte till deras fader. Israel älskade Josef mer än alla sina andra barn, emedan han hade födt honom i ålderdomen. Och han gjorde honom en fotsid rock. När Josefs bröder sågo, att deras fader älskade honom mer än alla hans bröder, hatade de Josef och kunde icke tala honom vänligt till. Josef drömde en dröm. Och han sade till dem: Hören den dröm, som jag har drömt. Si, vi bundo kärftar midt på fältet, och si, min kärftve reste sig upp och stod, och si, edra kärftar ställde sig omkring och bugade sig för min kärftve. Hans bröder sade till honom: Skulle du vara vår konung och råda öfver oss. Och de hatade honom ännu mer för hans drömmars och för hans tals skull. — Han drömde ännu en annan dröm, hvilken han berättade för sina bröder, sägande: Si, jag har drömt ännu en dröm, och si, solen och månen och 11 stjärnor bugade sig för mig. Och han berättade den äfven för sin fader. Och hans fader bannade honom och sade: Hvad är det för en dröm, som du har drömt? Skola jag och din moder och dina bröder komma och buga oss till jorden för dig? Och hans bröder afundades honom, men hans fader bevarade i minnet hvad som hade hänt.

Josefs bröder gingo ut för att valla sin faders får i Sikkem. Och Israel sade till Josef: Gack och se efter, huru det står till med dina bröder och huru det står till med fårahjorden, och kom tillbaka till mig med svar. Josef gick efter sina bröder och träffade dem i *Dotan*.

När bröderna på afstånd fingo se honom, rådplögade de om att döda honom, och de sade, den ene till den andre: Si, den där drömmaren kommer. Låtom oss nu gå och dräpa honom och kasta honom i en brunn och säga, att ett vilddjur har ätit upp honom. Då får man se, huru det går med hans drömmar. När Ruben hörde detta, sade han: Utgjuten icke blod, utan kasten honom i den där brunnen, som är i öknen, och bären icke hand på honom. Ruben ville rädda honom utur deras våld och återföra honom till hans fader.

När nu Josef kom till sina bröder, klädde de af honom den fotsida rocken, som han hade på sig, och kastade Josef i brunnen; och brunnen var tom och intet vatten var däruti.

Och de satte sig ned för att äta. Och de upplyfte sina ögon och fingo se en karavan *ismeeliter* komma ifrån Gilead, och deras kameler buro gummi, balsam och harts, hvarmed de ville fara ned till Egypten. Juda sade till sina bröder: Hvad vinst hafva vi däraf, att vi dräpa vår broder och dölja hans blod? Låtom oss gå och sälja honom åt ismeeliterna, och vår hand komme icke vid honom, ty han är vår broder, vårt kött och blod. Och hans bröder lydde honom. När köpmännen drogo förbi, hemtade de Josef upp ur brunnen och sålde honom åt ismeeliterna för 20 silfversiklar. Dessa förde Josef till Egypten.

Ruben kom tillbaka till brunnen, och si, Josef fanns icke där, och han ref sina kläder och gick tillbaka till sina bröder och sade: Pilten är icke där, och jag, hvart skall jag gå? De togo Josefs rock och slagtrade en getabock och doppade rocken i blodet och sände den fotsida rocken hem till sin fader och sade: Denna hafva vi hittat. Känner du igen, om det är din sons rock eller icke? Han kände igen honom och sade: Det är min sons rock. Ett vilddjur har ätit upp honom, Josef är ihjälrifven. Och Jakob ref sina kläder och svepte en säck om sina länder och sörjde sin son i lång tid. Alla hans söner och döttrar gingo att trösta honom, men han ville icke låta trösta sig, utan sade: Jag skall med sorg nedstiga i de dödas rike till min son. — (1 Mos. 37).

32. Josef hos Potifar och i fängelse.

Josef blef förd ned till Egypten, och *Potifar*, en Faraos hofman, höfvitsman för livvakten, köpte honom af ismeeliterna. Och Herren var med Josef, så att han blef en lyckosam man. Potifar såg, att Herren var med honom. Och Josef fann nåd för hans ögon och tjenade honom. Han satte honom öfver sitt hus, och allt hvad han egde gaf han uti hans hand. Och Herren välsignade egyptierns hus för Josefs skull. Josef var fager till skapnad och fager till utseende. Och en tid härefter försökte Potifars hustru förleda Josef till synd. Men han sade till henne: Si, min herre har gifvit i min hand allt hvad han eger, och intet har han undandragit mig. Huru skulle jag nu så mycket ondt göra och synda emot Gud? Och fastän hon dagligen talade till Josef, lydde han henne icke. Då framställde hon saken för Potifar så

som om Josef velat förleda henne till synd. Och när hans herre hörde sin hustrus ord, vardt hans vrede upptänd. Han tog Josef och sände honom till det fängelset, där konungens fångar sutto fängslade. — Men Herren var med Josef och lät honom finna nåd för hans ögon, som var föreståndare för fängelset. Och föreståndaren för fängelset gaf alla de fångar, som voro i fängelset i Josefs hand. Och Herren var med Josef; hvad han gjorde, det lät Herren väl lyckas.

En tid härefter begaf det sig, att konungens i Egypten vinskänk och hans bagare förbröto sig emot sin herre, konungen i Egypten. Och Faraos blef vred på dessa sina två hofmän. Och han lät sätta dem i förvar uti det hus, där Josef satt fången. Och höfvitsmannen öfver livvakten förordnade Josef att tjena dem. — Sedan de hade suttit en tid i förvar, drömde de båda på samma natt hvar sin dröm. Och Josef kom om morgonen in till dem och såg, att de voro bedröfvade, och frågade dem och sade: Hvarför är eder uppsyn i dag sorgsen? De svarade honom: Vi hafva drömt en dröm, och ingen är som kan uttyda den. Josef sade till dem: Höra icke uttydningarna Gud till? Omtalen det dock för mig. Och öfvervinskänken omtalade sin dröm för Josef och sade till honom: I min dröm, så, ett vinträd stod inför mig. Och på vinträdet voro 3 rankor, och de tycktes skjuta skott, dess blommor slogo ut, och dess klasar buro mogna drufvor. Och jag hade Faraos bågare i min hand, och jag tog drufvorna och pressade dem i Faraos bågare och gaf så Faraos bågaren i handen. Josef sade: Detta är uttydningen därpå: de 3 rankorna äro 3 dagar. Inom 3 dagar skall Faraos uppflyta ditt hufvud och sätta dig åter på din plats, och du skall gifva Faraos bågaren i handen, såsom tillförene öfligt varit, då du var hans vinskänk. Men kom ihåg mig, när det går dig väl, och visa mig den ynnesten, att du påminner Faraos om mig och skaffar mig ut ifrån detta huset, ty jag är stulen från *ebreernas* land, och har dessutom här icke gjort något, hvarför de skulle sätta mig i fängelset. — När öfverbagaren såg, att Josef gaf god uttydning, såde han till honom: Äfven jag, så, såg i min dröm 3 hvetebrödsborgar på mitt hufvud. Och i öfversta korgen voro allehanda bakverk, som Faraos plägar äta; och fåglarna äto dem utur korgen på mitt hufvud. Josef svarade: Detta är uttydningen därpå: de 3 borgarna äro 3 dagar. Inom 3 dagar skall Faraos uppflyta ditt hufvud

ifrån dig och hänga dig på trä, och fåglarna skola äta ditt kött af dig.

På den tredje dagen, konungens födelsedag, gjorde han ett gästabud åt alla sina tjenare. Och han insatte öfvervinskänken åter i sitt skänkebete, att han skulle gifva Farao bågaren i handen, men öfverbagaren lät han hänga. Men öfvervinskänken kom icke ihåg Josef, utan glömde honom. — (1 Mos. 39, 40).

33. Josefs upphöjelse.

Två år därefter drömde Farao, att han stod vid elfven (*Nilen*). Och si, utur elfven uppstego 7 nöt, vackra till utseendet och feta till köttet, och betade i vassen. Och si, efter dessa uppstego 7 andra nöt utur elfven, fula till utseendet och magra till köttet, och de stodo utmed de andra på stranden af elfven. Och de 7 fula och magra nöten åto upp de 7 vackra och feta nöten. Men det märktes icke på dem. Och Farao vaknade. — Och han insomnade och drömde å nyo, och si, 7 ax, frodiga och vackra, vuxo på en stjälk. Och si, 7 ax, tunna och af östanvinden brända, uppskjöto efter dessa. Och de tunna axen uppslukade de 7 frodiga och fulla axen. Och Farao vaknade, och si, det var en dröm. — Om morgonen blef han orolig till sinnes och sände ut och lät kalla alla spåmän i Egypten och alla dess visa, och Farao omtalade för dem sin dröm. Men ingen kunde uttyda honom för Farao. — Och öfvervinskänken talade till Farao och sade: Jag kommer ihåg i dag mina synder. Farao blef vred på sina tjenare och satte mig och öfverbagaren i förvar i det hus, där föreståndaren för livvakten bor. Och vi drömde en dröm på samma natt. Och jämte oss var där en ebreisk ung man, och för honom omtalade vi våra drömmar, och han uttydde våra drömmar för oss. Och efter som han uttydde för oss har det gått. Jag blef åter insatt på min plats, och öfverbagaren blef hängd.

Farao sände och kallade Josef skyndsamt utur fängelset. Och han rakade sig, ömsade kläder och gick in till Farao. Farao sade till honom: Jag har drömt en dröm, och ingen är, som kan uttyda honom. Men jag har hört sägas om dig, att när du hör en dröm, då uttyder du honom. Josef sade till Farao: Icke jag, men Gud skall svara, hvad som

är helsosamt för Faraos. Och Faraos berättade för Josef sina drömmar. Och Josef sade till Faraos: Faraos dröm är en. Gud har förkunnat Faraos, hvad han vill göra. De 7 vackra nöten äro 7 år, och de 7 vackra axen äro 7 år. Det är en enda dröm. Och de 7 magra och fula nöten, som uppstego efter dessa, äro 7 år; äfvensom de 7 tomma, af östanvinden brända, axen. Si, 7 år skola komma af stor ymnighet öfver hela Egyptens land. Och efter dem skola 7 hungerår uppstå, och all ymnighet skall varda förgäten i Egyptens land, och hungersnöd skall förtära landet. Och man skall icke veta af någon ymnighet i landet för denna hungersnödens skull, som sedan kommer, ty den skall blifva ganska svår. Hvad det angår, att drömmen har upprepats för Faraos 2 gånger, så betyder det, att denna sak är af Gud bestämd och att Gud skall låta den snarligen ske. Må nu Faraos utse en förständig och vis man att sätta öfver Egyptens land. Och må Faraos tillsätta och förordna förvaltare i landet och låta dem uppbära femte delen af afkastningen under de 7 ymniga åren. Och må dessa insamla allehanda lifsmedel och upplägga säd under Faraos hand i städerna till föda och förvara den, så att lifsmedel må finnas under de 7 hungeråren, som skola komma, så att landet icke må förgås af hunger.

Det talet var godt i Faraos och alla hans tjenares öron. Och Faraos sade till sina tjenare: Finnes väl någon man, som är lik denne, i hvilken Guds ande är. Och Faraos sade till Josef: Sedan Gud har kungjort för dig allt detta, är ingen så förständig och vis som du. Du skall råda öfver mitt hus, och efter ditt ord skall allt mitt folk rätta sig. Allenast hvad tronen angår vill jag vara större än du. Och Faraos sade till Josef: Se, jag sätter dig öfver hela Egyptens land. Och Faraos tog sin ring af sin hand och satte den på Josefs hand och klädde honom i finaste linnekläder och hängde en guldkedja på hans hals. Och han lät honom åka i sin andra vagn och lät ropa framför honom: Fall på knä! Och han satte honom öfver hela Egyptens land.

Josef var 30 år gammal, när han stod inför Faraos. Och Josef för omkring i hela Egyptens land och samlade ihop allehanda lifsmedel, som under de 7 åren växte i Egyptens land. Och Josef upplade säd i förråd till så stor myckenhet som sanden i hafvet, så att man slutade upp att räkna den, ty den kunde icke räknas.

Josef tog till hustru en dotter till en egyptisk prest. Och åt Josef föddes 2 söner, innan något hungerår kom. Och Josef kallade den förstföddes namn *Manasse*. Och den andres namn kallade han *Efraim*.

De 7 ymnighetsåren, som hade varit i Egyptens land, togo slut; och de 7 hungeråren började komma, efter som Josef hade sagt. Och det blef hungersnöd i alla länder, men i hela Egyptens land fanns bröd. Och Josef öppnade alla förrådshus och sålde säd åt egyptierna. Och från alla länder kom man till Egypten till Josef för att köpa säd. — (1 Mos. 41).

34. Josefs bröders första resa till Egypten.

Då Jakob erfor, att säd fanns att köpa i Egypten, sade han till sina söner: Hvi sen I på hvarandra? Si, jag har hört, att uti Egypten finnes säd att köpa; faren dit ned och köpen oss säd därifrån, att vi må lefva och icke dö. Och 10 af Josefs bröder foro ned, att de skulle köpa säd i Egypten. Men Jakob sände icke Benjamin med, ty han sade: Någon olycka kunde drabba honom.

Israels söner kommo bland många andra för att köpa säd. Och Josef var herre i landet och var den, som sålde säd åt allt folket i landet. Josefs bröder kommo och bugade sig för honom med ansigtet mot jorden. Då Josef fick se sina bröder, kände han igen dem, men han visade sig främmande emot dem och talade hårdt till dem och sade till dem: Hvarifrån kommen I? De sade: Ifrån Kanaans land för att köpa lifsmedel. Och Josefs bröder kände icke igen honom. Men Josef kom ihåg de drömmar, som han hade drömt om dem, och sade till dem: I ären spejare, I hafven kommit för att se efter, hvar landet är öppet. De svarade honom: Nej, herre, dina tjenare hafva kommit för att köpa säd till föda. Vi äro alla en mans söner, vi äro redliga män, dina tjenare hafva aldrig varit spejare. Han sade till dem: Nej, utan I hafven kommit för att se efter, hvar landet är öppet. De svarade: Vi, dina tjenare, äro 12 bröder, söner af en och samma man i Kanaans land; och si, den yngste är nu hos vår fader, och en är icke mera till. Josef sade till dem: Det är såsom jag har sagt eder: spejare ären I. Häruppå skolen I pröfvas: så sant Farao lefver, skolen I icke komma härifrån, med mindre eder yngste broder kommer hit. Sän-

den en af eder att hemta hit eder broder, men stannen I såsom fångar, och edert tal må pröfvas, om I hafven talat sanning. Och han satte dem allesamman i förvar i 3 dagar.

På den tredje dagen sade Josef till dem: Viljen I lefva, så gören alltså: — jag är en man, som fruktar Gud — om I ären redliga, så stanne en af eder såsom fånge i det hus, där I förvarens; men I faren eder väg och fören med eder den säd, som I hafven köpt för hungersnöden i edra hem, och fören eder yngste broder hit till mig, att edra ord må be-sannas och I icke mån dö! Och de sade, den ene till den andre: Visserligen hafva vi förskyllat detta på vår broder, hvilkens själsångest vi sågo, då han bad oss och vi icke hörde honom. Därför har denna nöd träffat oss. Ruben svarade dem: Sade jag icke till eder sålunda: försynden eder icke på pilten! Men I hörden mig icke. Och si, nu är det hans blod, som utkräfves. Och de visste icke, att Josef förstod det, ty han talade med dem genom tolk. Men han vände sig bort ifrån dem och gret. Sedan vände han sig åter till dem och tog Simeon ifrån dem och fängslade honom inför deras ögon. Josef befallde, att man skulle fylla deras säckar med säd och lägga deras penningar tillbaka åt enhvar i hans säck och gifva dem kost för resan.

De lassade sin säd på sina åsnor och foro därifrån. Då en af dem öppnade sin säck för att fodra sin åsna vid ett hviloställe, fick han se sina penningar, som lågo öfverst i säcken. Och han sade till sina bröder: Mina penningar äro återlemnade, och si, de ligga i min säck. Då blefvo de bestörta, och de vände sig bäfvande till hvarandra och sade: Hvi har Gud gjort oss detta?

De kommo hem till sin fader Jakob i Kanaans land och berättade för honom allt, hvad som hade händt dem och hvad den egyptiske herren talat till dem. Och när de tömde sina säckar, fann hvar och en sin penningpung i sin säck. Då blefvo de och deras fader förskräckta. Och Jakob sade: Mig gören I barnlös. Josef är borta, Simeon är borta, och Benjamin viljen I taga ifrån mig. Skulle allt detta öfvergå mig? Ruben talade till sin fader och sade: Mina två söner må du döda, om jag icke förer honom till dig. Gif honom i min vård, jag skall återställa honom åt dig. Israel sade: Min son får icke fara ned med eder; ty hans broder är död, och han är allena kvar. Och träffade någon olycka honom på den

resa I viljen göra, så skullen I bringa mina grå hår med sorg ned i de dödas rike. — (1 Mos. 42).

35. Josefs bröders andra resa till Egypten.

Hungersnöden var svår i landet. Och när de hade ätit upp den säd, som de hade hemtat från Egypten, sade Israel till sina söner: Faren tillbaka dit och köpen oss litet säd till föda. Juda svarade honom: Om du sänder vår broder med oss, så vilja vi fara ned och köpa dig säd till föda. Men om du icke sänder honom med oss, så fara vi icke, ty mannen har sagt till oss: I fån icke se mitt ansigte, med mindre eder broder är med eder. Israel sade: Hvi gjorden I mig så illa, att I berättaden för mannen, att I hadn ännu en broder? De svarade: Mannen frågade enträget om oss och vår slägt, sägande: lefver eder fader än; hafven I ännu en broder? Och vi svarade allt, eftersom han frågade. Kunde väl vi veta, att han skulle säga: fören eder broder hit med eder. Och Juda sade till Israel, sin fader: Sänd pilten med mig, att vi må stå upp och fara åstad och blifva vid lif och icke dö. Jag ansvarar för honom; af min hand må du utkräfva honom. Förer jag icke honom till dig och ställer honom för ditt ansigte, så blir skulden min inför dig i all tid. Och om vi icke hade dröjt så länge, så hade vi redan varit tillbaka för andra gången. Israel, deras fader, sade till dem: Om det nu så är, så gören så: tagen af landets bästa frukt i edra säckar och medfören åt mannen såsom skänk litet balsam och litet honung, gummi, harts, nötter och mandlar. Och tagen dubbelt så mycket penningar med eder och återfören med eder de penningar, som blefvo eder återlemnade öfverst i säckarna. Törhända var det ett misstag. Och tagen eder broder och stån upp och vänden tillbaka till mannen. Och Gud allsmäktig låte barmhertighet eder vederfaras inför mannen, att han hemsänder eder med eder andre broder och Benjamin. Och blir jag barnlös, så blir jag barnlös. De stodo upp och foro till Egypten och inställde sig inför Josef.

Då Josef såg Benjamin med dem, sade han till honom, som hade uppsigt öfver hans hus: För dessa män in i huset och slagta ett slagtdjur och red till det, ty de skola äta med mig i middag. Mannen gjorde såsom Josef hade sagt och förde männen in i huset, och de blefvo förskräckta, när de

infördes i Josefs hus, och sade: Vi hafva blifvit införda hit för penningarnas skull, som voro lagda tillbaka förra gången i våra säckar, emedan man vill öfverrumpla oss och göra oss till trälar. Och de gingo till den mannen, som hade uppsigt öfver Josefs hus, och talade med honom vid ingången till huset om penningarna. Han svarade dem: Frid öfver eder, frukta icke. Eder Gud och eders faders Gud har lagt åt eder en skatt i edra säckar; edra penningar hafva kommit mig till handa. Han förde Simeon ut till dem. Och mannen förde männen in i Josefs hus, och gaf dem vatten, att de skulle två sina fötter, och gaf foder åt deras åsnor. De ställde skänkerna i ordning, till dess Josef skulle komma hem vid middagen. Ty de hade hört, att de skulle äta bröd där.

När Josef kom in i huset, förde de till honom de skänker, som de hade med sig, och föllo ned för honom till jorden. Och han frågade dem, huru det var med dem, och sade: Huru står det till med eder gamle fader, om hvilken I taladen? Lefver han ännu? De svarade: Det står väl till med vår fader, din tjenare; han lefver ännu. Och han upplyfte sina ögon och såg Benjamin, sin broder, och sade: Är det eder yngste broder, om hvilken I taladen med mig? Och han sade: Gud vare dig nådig, min son! Och Josef, hvilkens hjärta upprördes af kärlek till sin broder, och som sökte rum för att gråta, skyndade att gå in i sin kammare och gret där. Sedan han hade tvagit sitt ansigte, gick han ut och gjorde våld på sig och sade: Sätten fram mat! Och man satte fram särskildt för honom, och särskildt för dem, och särskildt för egyptierna. Och de fingo sina platser midt emot honom, den förstfödde efter sin förstfödslorett och den yngre efter sin yngre ålder; och männen sågo med förundran häröfver, den ene på den andre. Och han lät bära maten ifrån sig till dem, och för Benjamin lades fem gånger mer än för någon af alla de andra. — (1 Mos. 43).

36. Josefs sista pröfning med bröderna.

Josef befallde honom, som hade uppsigten öfver hans hus, och sade: Fyll männens säckar med säd, så mycket de kunna rymma, och lägg hvars och ens penningar öfverst i hans säck. Och min bågare, silfverbågaren, skall du lägga

öfverst i den yngstes säck tillika med penningarna för säden. Han gjorde efter som Josef hade sagt.

Följande morgon, i dagningen, fingo männen fara med sina åsnor. Då de hade kommit ett litet stycke utom staden, sade Josef till honom, som hade uppsigten öfver hans hus: Statt upp och sätt efter männen, och när du hinner upp dem, så säg till dem: hvi hafven I lönat godt med ondt? Är det icke just den bågare, ur hvilken min herre dricker, och den han spår med? I hafven illa gjort. — När han upphann dem, sade han dessa ord till dem. De svarade honom: Hvi talar min herre sådana ord? Bort det, att dina tjenare skulle hafva gjort sådant! Si, de penningar, som vi funno öfverst öfvanpå i våra säckar, hafva vi fört tillbaka till dig ifrån Kanaans land. Huru skulle vi då vilja stjåla silfver eller guld utur din herres hus? Den ibland dina tjenare, hos hvilken den finnes, han må dö, och äfven vi vilja blifva min herres trålar. Han sade: Ja, blifve det nu såsom I hafven sagt. Den hos hvilken bågaren finnes, han blir min träl, men I skolen vara utan skuld. Och de skyndade att nedsätta enhvar sin säck. Och han sökte, begynnande med den äldste och slutande med den yngste, och bågaren fanns i Benjamins säck. Och de refvo sina kläder, och enhvar lassade sin åsna, och de vände åter till staden.

Juda och hans bröder gingo in i huset till Josef, som ännu var kvar där, och de föllo ned till jorden för honom. Josef sade till dem: Hvad är det för en gärning I hafven gjort? Vissten I icke, att en sådan man som jag kunde spå? Juda sade: Hvad skola vi säga till min herre, hvad skola vi tala, och huru skola vi rättfärdiga oss? Gud har röjt dina tjenares missgärning. Si, vi och den, i hvilkens ego bågaren är funnen, äro min herres trålar. Han sade: Bort det, att jag skulle så göra! Den man, i hvilkens ego bågaren är funnen, han skall blifva min träl. Men I faren med frid upp till eder fader. Juda gick fram till honom och sade: Nådige herre, måtte din tjenare få tala ett ord, och din vrede icke upptändas öfver din tjenare, ty du är såsom Faraos. Min herre frågade sina tjenare: hafven I någon fader eller moder? Och vi svarade: vi hafva en gammal fader och en yngre broder, född i hans ålderdom, och dennes broder är död, och han är sin moders enda nu lefvande barn, och hans fader har honom kär. Och du sade: fören honom till mig, att jag

måtte få se honom med egna ögon. Och vi svarade min herre: pilten kan icke lemna sin fader, ty lemnar han sin fader, så dör denne. Och du sade till dina tjenare: om eder yngste broder icke kommer med eder, fån I icke ännu en gång se mitt ansigte. Och sedan vi hade farit upp till vår fader, och berättat för honom min herres ord, sade vår fader: vänden åter och köpen oss någon föda! Och vi svarade: vi kunna icke fara dit; men om vår yngste broder kommer med oss, då vilja vi fara åstad, ty vi våga icke se den mannens ansigte, om vår yngste broder icke är med oss. Och din tjenare, min fader, sade till oss: tagen I äfven denne ifrån mig, och någon olycka träffar honom, så skolen I bringa mina grå hår med sorg ned i de dödas rike. Och nu, när jag kommer hem till din tjenare, min fader, och pilten icke är med oss, så skall han dö, när han ser, att pilten icke är med; och vi, dina tjenare, skola bringa vår faders grå hår med sorg ned i de dödas rike. Ty jag, din tjenare, har åtagit mig ansvaret för pilten hos min fader och sagt: om jag icke förer honom till dig igen, så blir skulden min i all tid. Må därför nu din tjenare få stanna qvar hos min herre såsom träl i piltens ställe och pilten fara med sina bröder. Ty huru skall jag kunna komma till min fader, om jag icke har pilten med mig? Jag finge då se den jämmer, som skulle träffa min fader. — (1 Mos. 44).

37. Josef gifver sig till känna för bröderna. Hemkomsten.

Josef kunde icke göra våld på sig inför alla dem, som stodo omkring honom, och han ropade: Låten alla gå ut ifrån mig! Och ingen stannade qvar hos Josef, då han gaf sig till känna för sina bröder. Han brast ut i högljudd gråt, så att egyptierna och Faraos tjenare hörde det. Och Josef sade till sina bröder: Jag är Josef; lefver min fader ännu? Hans bröder kunde icke svara honom, ty de blefvo bestörta. Josef sade till sina bröder: Jag är Josef, eder broder, hvilken I sålden till Egypten. Och varen nu icke bedröfvade, ty till eder räddning har Gud sändt mig hit före eder. Ännu återstå 5 år, under hvilka det hvarken skall plöjas eller skördas. Gud har sändt mig hit före eder, att jag skulle bereda eder

en framtid på jorden och behålla eder vid lif, till stor räddning. Således hafven icke I sändt mig hit, utan Gud. Skynden eder nu och faren hem till min fader och sägen honom: så säger din son Josef: Gud har satt mig till en herre öfver hela Egypten; kom ned till mig, dröj icke! Och du skall få bo i landet *Gosen* och vara mig nära, du och dina barn och dina barns barn, dina får och dina fåkreatur och allt, hvad dig tillhör. Jag vill där försörja dig. Och si, edra ögon och min broder Benjamins ögon se, att jag talar muntligen med eder. Och omtalen för min fader all min härlighet i Egypten och allt, hvad I hafven sett, och skynden eder att föra min fader hit! Och han föll sin broder Benjamin om halsen och gret, och Benjamin gret vid hans hals. Och han kysste alla sina bröder och gret öfver dem. Sedan talade hans bröder med honom.

Det talet spordes i Faraos hus: Josefs bröder hafva kommit; och det var behagligt i Faraos och hans tjenares öron. Farao sade till Josef: Säg dina bröder: gören så: lasten edra ök och faren hem till Kanaans land och tagen eder fader och edra hushåll och kommen till mig, och jag vill gifva eder det bästa i Egyptens land, och I skolen äta landets fetma. Och detta är min befallning: gören så: tagen för edra små barn och för edra qvinnor vagnar utur Egyptens land och sätten eder fader på dem och kommen.

Israels söner gjorde så, och Josef gaf dem vagnar, efter Faraos befallning, och han gaf dem reskost på vägen. Åt hvar och en af dem gaf han kläder till ombyte; men åt Benjamin gaf han 300 silfversiklar och 5 omgångar kläder. Och till sin fader sände han 10 åsnor, lastade med det, som bäst var i Egypten, och 10 åsninnor, lastade med säd och bröd och lifsmedel åt hans fader under resan. Han lät sina bröder fara och sade till dem: Kifven icke på vägen.

De foro ifrån Egypten och kommo till Kanaans land till sin fader Jakob; och de förkunnade för honom och sade: Din son Josef lever ännu, och han är en herre öfver hela Egyptens land. Men hans hjärta förblef kallt, ty han trodde dem icke. Och de omtalade för honom alla Josefs ord, hvilka han hade sagt dem. Men då han såg vagnarna, som Josef hade sändt för att hemta honom, blef hans ande upplifvad, och Israel sade: Det är nog: Josef, min son, lever ännu! Jag vill fara och se honom, innan jag dör. — (1 Mos. 45).

38. Jakob kommer till Egypten.

Israel bröt upp med allt hvad honom tillhörde. Och då han kom till Beer-Seba, offrade han slagtoffer åt sin fader Isaks Gud. Gud talade till Israel i syner om natten och sade: (6) Jakob, Jakob! Och denne svarade: Si, här är jag. Och han sade: *Jag är Gud, din faders Gud; frukta icke att fara ned till Egypten, ty där vill jag göra dig till ett stort folk. Jag vill draga med dig till Egypten, och jag vill också föra dig därifrån, och Josef skall lägga sin hand på dina ögon.* Jakob bröt upp från Beer-Seba. Och de togo sina boskaps-hjordar, och sin egendom, som de hade förvärfvat i Kanaans land, och kommo till Egypten, Jakob och hela hans säd med honom. Alla själar af Jakobs hus, som kommo till Egypten, voro 70.

Josef spände för sin vagn och for emot Israel, sin fader, till Gosen. Och då han fick se honom, föll han om hans hals och gret länge vid hans hals. Israel sade till Josef: Nu vill jag gärna dö, sedan jag har sett ditt ansigte, att du ännu lefver. — Af samtliga sina bröder tog Josef 5 män och ställde dem inför Farao. Farao sade till hans bröder: Hvad är edert yrke? De svarade Farao: Dina tjenare äro herdar, både vi och våra fäder. Vi hafva kommit för att gästa landet, ty dina tjenare hade intet bete för sin boskap, emedan hungersnöden är svår i Kanaans land. Och låt nu dina tjenare få bosätta sig i landet Gosen. Farao sade till Josef: Egyptens land ligger för dig; i den bästa delen af landet må du låta din fader och dina bröder bosätta sig. Må de bo i landet Gosen. — Josef hemtade äfven sin fader Jakob och ställde honom inför Farao. Farao frågade Jakob: Huru många äro dina lefnadsårs dagar? Jakob svarade Farao: Min vandringss års dagar äro 130 år. Få och onda hafva mina lefnadsårs dagar varit och hinna icke upp mina faders lefnadsårs dagar under deras vandringstid. Och Jakob välsignade Farao och gick ut ifrån honom. — (1 Mos. 46, 47).

39. Josef med sina söner inför Jakob.

När Israels dagar närmade sig döden, kallade han sin son Josef och sade till honom: Har jag funnit nåd inför dina ögon, så visa mig kärlek och trohet och begraf mig icke i

Egypten. Men låt mig ligga jämte mina fäder i deras graf. Och Josef sade: Jag skall göra såsom du sagt. Jakob sade: Gif mig din ed härpå. Och Josef gaf honom sin ed. Och Israel tillbad, böjd emot sängens hufvudgärd.

Därefter blef det sagdt åt Josef: Si, din fader är sjuk. Och han tog båda sina söner, Manasse och Efraim, med sig. Och det blef berättadt för Jakob: Si, din son Josef har kommit till dig. Israel tog styrka till sig och satte sig upp i sängen. Och Jakob sade till Josef: *Nu skola dina två söner, Efraim och Manasse, som äro födda åt dig i Egypten, innan jag kom till dig i Egypten, vara mina; likasom Ruben och Simeon skola de vara mina.* Men de af din säd, som du har födt efter dem, skola vara dina; de skola uppkallas efter sina bröders namn i dessas arfslott. När Israel fick se Josefs söner, sade han: Hvilka äro dessa? Och Josef svarade sin fader: De äro mina söner, som Gud har gifvit mig här. Israel sade: För dem hit till mig, att jag må välsigna dem! Och Israels ögon voro tunga af ålder, så att han icke kunde se. Och Josef förde dem fram till honom, och Israel kysste dem och tog dem i famn. Och Israel sade till Josef: Att få se ditt ansigte hade jag icke tänkt, och si, Gud har låtit mig se till och med din säd. Josef tog dem båda, Efraim i sin högra hand, till venster om Israel, och Manasse i sin venstra hand, till höger om Israel, och ledde dem fram till honom. Och Israel uträckte sin högra hand och lade henne på Efraims hufvud, ehuru han var den yngre, och sin venstra hand på Manasses hufvud; han omskiftade sina händer med afsigt, emedan Manasse var den förstfödde. Och han välsignade Josef och sade: Den Gud, inför hvilkens ansigte mina fäder, Abraham och Isak, hafva vandrat, den Gud, som har vårdat mig ifrån det jag föddes ända till denna dag, den engeln, som har räddat mig ifrån all nöd, han välsigne dessa piltarna, och bäre de mitt och mina fäders, Abrahams och Isaks, namn, och må de förökas i myckenhet på jorden. När Josef såg, att hans fader hade lagt sin högra hand på Efraims hufvud, behagade det honom illa, och han fattade uti sin faders hand för att flytta den ifrån Efraims hufvud på Manasses hufvud. Och Josef sade till sin fader: Icke så, min fader, ty denne är den förstfödde; lägg din högra hand på hans hufvud. Men hans fader vägrade och sade: Jag vet det, min son, jag vet det; äfven han skall blifva till ett folk, och äfven han skall blifva

stor; men hans yngre broder skall varda större än han, och hans säd skall blifva ett talrikt folk. — Israel sade till Josef: *Si, jag dör, och Gud skall vara med eder och föra eder åter till edra fäders land.* — (1 Mos. 47, 48).

40. Jakob välsignar sina söner. Jakobs och Josefs död.

Jakob kallade sina söner och sade: Församlen eder, att jag må förkunna eder, hvad eder skall hända i den yttersta tiden! Kommen tillhopa och hören, I Jakobs söner, hören eder fader Israel! Därefter välsignade han de 12 Israels släkter; enhvar med sin särskilda välsignelse. Men framför de andra välsignade han Juda och sade: „Dig, Juda, skola dina bröder prisas, din hand skall vara öfver dina fienders hals, för dig skola din faders barn buga sig, Juda är ett ungt lejon. Från rifvet byte stiger du upp, min son. Läger han sig ned till hvila, likt ett lejon eller en lejoninna, ho törs störa honom? *Spiran skall icke vika ifrån Juda eller herskarestafven ifrån hans fötter, till dess Fridsfursten kommer, och honom skola folken hörsamma.* Vid vinträdet binder han sin mulåsna, och vid vinrankan sin åsninnas son. I vin tvår han sina kläder och sin mantel i drufvors blod. Hans ögon äro rödsprängda af vin, och hans tänder äro hvita af mjölk.“

Jakob bjöd sina söner och sade till dem: När jag var der samlad till mitt folk, så begrafven mig invid mina fäder i grottan, som ligger på Makpelaå kern, i Kanaans land, där de hafva begrafvit Abraham och Sara, där de ock hafva begrafvit Isak och Rebecka, och där jag har begrafvit Lea. När Jakob hade slutat att så befalla sina söner, gaf han upp andan 147 år gammal.

Josef föll ned öfver sin faders ansigte och gret öfver honom och kysste honom. Och Josef befallde sina tjänare, läkarena, att de skulle balsamera hans fader. Jakobs söner gjorde med honom, såsom han hade befallt dem. De förde honom till Kanaans land och begrofvo honom i grottan på Makpelaå kern.

Josefs bröder fruktade, då deras fader var död, och de sade: Törhända skall Josef fatta hat till oss och vedergälla oss allt det onda, som vi hafva gjort honom. Och de sände bud till Josef, sägande: Din fader befallde före sin död och sade: Så sko-

len I säga till Josef: käre, förlåt dina bröder deras missgärning och synd, att de så illa hafva gjort emot dig, och förlåt nu din faders Guds tjenare deras missgärning. Josef gret då de talade till honom. Äfven hans bröder gingo och föllo ned för hans ansigte och sade: Si, vi äro dina tjenare. Josef sade till dem: Frukten icke, ty är väl jag i Guds ställe? I tänkten ondt emot mig, men Gud har tänkt det mig till godo, att han skulle göra såsom det nu har skett, för att vid lif bevara mycket folk. Frukten nu icke, jag vill försörja eder och edra barn. Och han tröstade dem och talade vänligen till dem. Josef stannade qvar i Egypten, han och hans faders hus.

Josef sade till sina bröder: *Jag dör, och Gud skall visserligen söka eder och föra eder utur detta landet in uti det land, som han har tillsvurit Abraham, Isak och Jakob.* Och Josef tog en ed af Israels söner och sade: *Då Gud varder eder sökande, så fören mina ben härifrån.* Och Josef dog då han var 110 år gammal. De balsamerade honom, och han lades uti en kista i Egypten. — (1 Mos. 49, 50).

3. Israels befrielse ur Egyptens trældom. Intagandet af Kanaans land.

Moses och Josuas tid.

(1500—1400.)

41. Israels tillstånd i Egypten.

Israels barn förökade sig storligen, och landet blef uppfyllt af dem. Och det blef en ny konung öfver Egypten, som icke hade känt Josef, och denne sade till sitt folk: Si, Israels barns folk är stort och talrikare än vi. Välan, vi vilja gå klokt till väga med dem, att de icke må föröka sig, och, om ett krig inträffar, förena sig med våra fiender och kriga emot oss och draga bort ur landet. Och man satte öfver dem uppbördsfogdar, att de skulle plåga dem med byggnadsarbeten. Men ju mer man plågade dem, desto mer förökade de sig. Och egyptierna tvungo dem med hårdhet till trældom och förbittrade deras lif med tungt arbete på lera och tegel

och med alla slags arbeten på marken. Och Faraos bjöd allt sitt folk och sade: Alla gossebarn, som födas i Israel, skolen I kasta i elfven, men alla flickebarn skolen I låta lefva. — (2 Mos. 1).

42. Moses födelse, uppfostran och flykt.

En man af Levis hus gick och tog en levitisk qvinna till hustru. Hustrun födde en son; och då hon såg, att det var ett vackert barn, fördolde hon honom i 3 månader, och då hon icke längre kunde dölja honom, tog hon en kista af rör och beströk den med jordbeck och harts, och lade barnet däruti, och lade den i vassen vid stranden af elfven. Och hans syster hade ställt sig på afstånd för att förnimma, huru det skulle gå med honom. — Faraos dotter kom för att bada i elfven; och hennes tärnor gingo utmed elfven; och då hon fick se kistan i vassen, sände hon sin piga dit för att hemta den. När hon öppnade den, fick hon se barnet, och si, pilten gret. Då ömkade hon sig öfver honom och sade: Detta är ett af ebreernas barn. Och hans syster sade till Faraos dotter: Skall jag gå och kalla dig en ebreisk amma, att hon uppammar barnet åt dig? Faraos dotter sade till henne: Gack! Flickan gick och kallade barnets moder; och Faraos dotter sade till henne: Tag detta barn och uppamma det åt mig, jag vill gifva dig din lön. Qvinnan tog barnet och uppammade det. — Då pilten hade vuxit upp, förde hon honom till Faraos dotter, och han blef åt henne i sons ställe, och hon kallade hans namn *Mose*, ty, sade hon, *utur vattnet* har jag *updragit* honom.

Vid den tiden då Mose hade vuxit upp till en man och redan var 40 år gammal, gick han ut till sina bröder och såg deras dagsverken, och han såg en egyptisk man, som slog ned en ebreisk man, och han vände sig åt alla sidor, och, då han såg, att ingen var tillstädes, slog han ned egyptiern och gömde honom i sanden. — Den andra dagen gick han ut, och si, två ebreiske män trätte med hvarandra, och han sade till den skyldige: Hvi slår du din nästa? Denne svarade: Hvem har satt dig till höfvitsman eller domare öfver oss? Vill du ock dräpa mig såsom du dräpte egyptiern? Och Mose fruktade och sade: Saken är då känd? — Faraos fick höra denna sak och sökte att dräpa Mose. Men Mose

flydde undan för Farao och stannade i *Midjans land*, vid en brunn. — Presten i Midjan hade 7 döttrar, och dessa kommo för att vinda upp vatten, och de fyllde hoarna för att vattna sin faders får. Och herdarna kommo och drefvo bort dem, men Mose hjälpte dem och vattnade deras får. Då de kommo till deras fader, sade han: Hvi kommen I i dag så snart hem? De sade: En egyptisk man räddade oss ifrån herdarna och vindade upp vatten åt oss och vattnade fåren. Han sade till sina döttrar: Men hvar är han? Hvi låten I mannen gå? Bjuden honom komma och äta med oss. Och Mose fann för godt att stanna hos presten, och denne gaf åt Mose sin dotter *Zippora* till hustru. — (2 Mos. 2).

43. Moses kallelse. Aron.

En lång tid härefter blef konungen i Egypten död, och Israels barn suckade öfver sin trälldom; och deras rop steg upp till Gud.

Mose, vallade fåren åt sin svärfader, och han kom till Guds berg till *Horeb*. Och en Herrens engel syntes honom uti en eldslåga midt utur en törnbuske. Mose såg, att busken brann af elden, men busken blef icke förtärd. Mose sade: Jag vill gå tillbaka och se denna stora syn, hvarför törnbusken icke brinner upp. Och Gud ropade till honom utur törnbusken: Mose, Mose! Han svarade: Si, här är jag. Gud sade: Kom icke nära här intill, drag dina skor af dina fötter, ty rummet där du står är en helig mark. *Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud.* Mose betäckte sitt ansigte, ty han fruktade att se uppå Gud. Och Herren sade: Jag har länge sett mitt folks lidande uti Egypten, och jag har hört deras rop öfver sina förtryckare, ty jag känner deras plågor. *Så gack nu, ty jag vill sända dig till Farao, och för mitt folk, Israels barn, utur Egypten.* Mose sade till Gud: Hvem är jag, att jag skall gå till Farao och föra Israels barn utur Egypten? Herren sade: *Jag vill vara med dig*, och detta skall vara för dig ett tecken, att jag har sändt dig: när du har fört folket utur Egypten, skolen I hålla gudstjenst på detta berg. Mose sade till Gud: Si, när jag kommer till Israels barn och säger till dem: edra faders Gud har sändt mig till eder, och de säga till mig: hvad är hans namn, hvad skall jag då säga dem? Gud sade till Mose: *Jag är den*

jag är. Så skall du säga till Israels barn: „Jag är“, han har sändt mig till eder. Och Gud sade ytterligare till Mose: Så skall du säga till Israels barn: Jehovah (Herren), edra fädrens Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har sändt mig till eder. Detta är mitt namn evinnerligen, och så skall jag ihågkommas ifrån slägte till slägte. Gack och församla de äldsta i Israel och säg till dem: Jehovah, edra fädrens Gud, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, har synts mig och sagt: Jag har sökt eder och sett, hvad som vederfarits eder uti Egypten, jag vill föra eder upp ifrån lidandet i Egypten till Kanaans land, till ett land, som flyter af mjölk och honung. Och när de hafva hört ditt tal, skall du tillika med de äldsta i Israel gå in till konungen i Egypten, och I skolen säga till honom: Jehovah, ebreernas Gud, har uppenbarat sig för oss. Tillåt oss att gå 3 dagsresor in uti öknen och offra åt Jehovah, vår Gud. Och jag vet, att konungen i Egypten icke skall tillåta eder att fara, utan genom stark hand. Men jag skall räcka ut min hand och slå Egypten med hvarjehanda mina under, som jag skall göra där, och därefter skall han släppa eder.

Mose svarade och sade: Men si, de skola icke tro mig och icke höra mitt tal, utan säga: Jehovah har icke synts dig. Herren sade till honom: Hvad är det som du håller i din hand? Han svarade: En staf. Herren sade: Kasta honom på marken! När han kastade honom på marken, vardt han en orm, och Mose flydde för honom. Herren sade till Mose: Räck ut din hand och tag honom i stjärten. Och han räckte ut sin hand och höll honom fast, och han förvandlades till en staf i hans hand. Herren sade: Så skall du göra, på det att de må tro, att Jehovah deras fädrens Gud, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, har synts dig. Herren sade ytterligare till honom: Stick din hand i din barm! Mose stack sin hand i sin barm, och då han drog ut henne, si, då var hans hand hvit af spetelska såsom snö. Herren sade: För din hand tillbaka i din barm! Mose förde sin hand tillbaka i sin barm och drog ut henne, och si, hon var åter lik hans kött. — Herren sade: Om de icke vilja tro dig eller lyda det första tecknets röst, så torde de tro det andra tecknets röst. Och om de icke heller tro dessa två tecken och icke höra din röst, så tag vatten utur elfven och slå ut det på det torra, så skall det varda till blod.

Mose sade till Herren: Ack Herre, jag är ingen talförman. Hvarken har jag tillförene varit det eller har jag blifvit det ifrån den stund, du började tala till din tjenare, ty jag har ett svårt målföre och en svår tunga. Herren sade till honom: Ho har gifvit munnen åt menniskan, eller ho gör stum eller döf, seende eller blind? Är det icke jag, Jehovah? Så gack nu åstad, så vill jag vara med din mun och lära dig, hvad du skall säga.

Mose sade: Ack Herre, sänd hvem du vill sända! Herrens vrede upptändes emot Mose, och han sade: Är icke *Aron* din broder? Jag vet, att han är en talför man. Och si, han skall komma dig till mötes, och då han får se dig, skall han glädja sig af hjärtat, och du skall lägga orden i munnen på honom, och han skall tala för dig till folket, och han skall vara dig till mun, och du skall vara honom till Gud. Denna staf skall du taga i din hand, och med honom skall du göra tecken.

Herren sade till Aron: Gack och möt Mose i öknen! Han gick och mötte honom vid Guds berg och kysste honom. Mose berättade för Aron allt, hvad Herren hade uppdragit åt honom, och alla de tecken, hvilka han hade befallt honom. — Mose var 80 år gammal, då han återvände till Egypten. — (2 Mos. 2, 3, 4).

44. Mose och Aron inför folket och Farao. Israels tillstånd hopplösare.

Mose och Aron gingo och församlade alla de äldsta bland Israels barn, och Aron omtalade alla de ord, hvilka Herren hade talat till Mose, och han gjorde tecken för folkets ögon, och folket trodde. När de hörde, att Herren hade sökt Israels barn och sett till deras nöd, föllo de ned och tillbådo.

Därefter gingo Mose och Aron in till Farao och sade: Så säger Jehovah, Israels Gud: Släpp mitt folk, att de må hålla högtid åt mig i öknen. Farao svarade: Ho är Jehovah, hvilkens röst jag skall höra och släppa Israel? Jag känner icke Jehovah och vill icke släppa Israel. De sade: Ebreernas Gud har uppenbarat sig för oss. Tillåt oss att gå 3 dagsresor in uti öknen och offra åt Jehovah, vår Gud, att han icke måtte hemsöka oss med pesten eller svärdet. Konungen

i Egypten sade till dem: Hvi viljen I, Mose och Aron, draga folket ifrån sina arbeten? Gån bort till edra dagsverken!

Farao befallde samma dag fogdarna öfver folket och dess tillsyningsmän och sade: I skolen icke hädanefter gifva folket strå till att göra tegel. De skola själfva gå och skaffa sig strå. Men samma antal tegel som tillförene skolen I ändock lägga på dem, ty de äro lata. Därför ropa de och säga: Vi vilja gå och offra åt vår Gud. Tungt arbete måste läggas på dessa menniskor, att de må hafva något att sysselsätta sig med och icke akta på lögnaktigt tal.

Folkets fogdar och dess tillsyningsmän gingo och utförde konungens befallning. Och de tillsyningsmän af Israels barn, hvilka Faraos fogdar hade satt öfver dem, blefvo slagna, då folket icke förmådde fullgöra sitt förelagda dagsverke i tegel såsom tillförene. Och när de klagade för Farao, svarade han: I ären lata, lata ären I. Därför sägen I: vi vilja gå och offra åt Jehovah. Men gån nu och arbeten! Och strån får icke gifvas eder, men det bestämda antalet tegel skolen i lemna. Och de träffade Mose och Aron, som stodo för att möta dem, när de skulle komma ut från Farao, och de sade till dem: Jehovah hemsöke och straffe eder, att I hafven gjort oss förhatliga i Faraos och hans tjenares ögon och satt dem svärdet i hand till att dräpa oss.

Mose vände sig åter till Herren och sade: Herre, hvi gör du så illa emot detta folk? Hvi har du sändt mig? Ty ifrån den tid, jag ingick till att tala med Farao i ditt namn, har han misshandlat detta folk, och du har icke hulpt ditt folk.

Herren sade till Mose: Nu skall du få se, hvad jag skall göra med Farao; ty genom en stark hand måste han släppa dem, och genom en stark hand måste han drifva dem utur sitt land. Säg därför till Israels barn: Jag är Jehovah, och jag vill draga eder undan edra dagsverken i Egypten och befria eder från träldomen och förlossa eder med uträckt arm och med stora straffdomar. Och jag vill föra eder till det land, hvilket jag med upplyft hand har lofvat att gifva åt Abraham, Isak och Jakob, och åt eder vill jag gifva det till besittning, jag Jehovah.

Mose talade så till Israels barn, men de hörde icke Mose för sitt hjärtas ångest och för sitt hårda arbetes skull.
— (2 Mos. 4, 5, 6.)

45. Kampen begynner.

Herren sade till Mose: Jag vill förhärda Faraos hjärta och göra mina tecken och mina under många i Egyptens land. Och Faraos skall icke höra eder, och jag skall lägga min hand på Egypten och utföra Israels barn med stora straffdomar. Och egyptierna skola förnimma, att jag är Jehovah.

Herren sade ytterligare till Mose och Aron: När Faraos talar och säger till eder: gören ett under, så skall du säga till Aron: tag din staf och kasta honom framför Faraos, att den varder en orm. Mose och Aron gingo in till Faraos och gjorde såsom Herren hade bjudit dem. Aron kastade sin staf framför Faraos och framför hans tjenare, och den vardt en orm. Men Faraos kallade till sig sina visa och sina trollkarlar; och äfven dessa gjorde detsamma med sina signerier. De kastade enhvar sin staf, och dessa vordo till ormar; men Arons staf uppslukade deras stafvar. Och Faraos hjärta förblef hårdt, och han hörde dem icke, såsom Herren hade sagt.

Herren sade till Mose: Faraos hjärta är förhärdadt, han vägrar att släppa folket. Gack till Faraos på morgonen, si, han går då ut till vattnet, och ställ dig så, att du möter honom på stranden af elfven, och tag i din hand den staf, som vardt till en orm, och säg till honom: Så säger Jehovah: häraf skall du förnimma, att jag är Jehovah: si, jag vill med den staf, hvilken jag håller i min hand, slå på vattnet i elfven, och det skall förvandlas till blod, så att fiskarna i elfven skola dö, och elfven skall blifva stinkande, och egyptierna skola vämjas vid att dricka vatten utur elfven. Mose och Aron gjorde såsom Herren hade bjudit dem, och allt vatten i elfven blef förvandladt till blod. Och fiskarna i elfven dogo, och elfven blef stinkande, så att egyptierna icke kunde dricka vatten ur elfven. (*Första plågan*). Och de egyptiska spåmännen gjorde detsamma med sina signerier. Men Faraos hjärta förblef hårdt, och han hörde dem icke, såsom Herren hade sagt. Men öfverallt i Egypten gräfde man rundt omkring elfven efter vatten att dricka, ty vattnet i elfven kunde man icke dricka. — (2 Mos. 5, 6, 7).

46. Herrens straffdomar.

Sedan fulla 7 dagar förflutit, sade Herren till Mose: Gack in till Faraos och säg till honom: så säger Jehovah:

Släpp mitt folk, att de må tjena mig. Och om du vägrar att släppa folket, så vill jag plåga hela ditt land med *grodor*. Och elfven skall vimla af grodor, och de skola uppstiga och komma in i ditt hus och i din soffkammare och i din säng och i dina tjenares hus och ibland ditt folk och i dina bakugnar och i dina baktråg. Och Aron räckte ut sin hand öfver Egyptens vatten, och grodorna uppstego och öfvertäckte Egyptens land. (*Andra plågan*). Faraos kallade Mose och Aron till sig och sade: Bedjen till Jehovah för mig, att han afvänder grodorna ifrån mig och ifrån mitt folk, så vill jag släppa folket, att de må offra åt Jehovah. Mose ropade till Herren. Och Herren gjorde, såsom Mose hade sagt. Men när Faraos såg, att han hade fått andrum, förhärdade han sitt hjärta och hörde dem icke.

Herren sade till Mose: Säg till Aron: Räck ut din staf och slå i stoftet på jorden, att det varder till *mygg* öfver Egyptens hela land! Mose gjorde så. Och Aron räckte ut sin hand med sin staf och slog i stoftet på jorden, och myggen kom på människorna och boskapen. (*Tredje plågan*). Spåmännen gjorde detsamma med sina signerier, för att frambringa mygg, men *de förmådde icke*. Och de sade till Faraos: *Detta är Guds finger*. Men Faraos hjärta förblef hårdt, och han hörde dem icke.

Nu sände Herren *bromsar*, som i oerhörd mängd utbredde sig i Egypten, men *icke i landet Gosen*. (*Fjärde plågan*). Faraos lofvade nu tillåta Israel att begifva sig till öken för att offra åt Herren. Men då plågan var borta, förhärdade sig Faraos och släppte icke folket.

Därefter utbröt en svår *boskapspest* i Egypten. (*Femte plågan*). Men Faraos hjärta förblef förhärdadt.

Sedan hemsöktes människorna och djuren af *bölder och blemmor*. (*Sjette plågan*). Och spåmännen kunde icke stå inför Mose för böldernas skull. Men Herren förhärdade Faraos hjärta.

Nu lät Herren ett *svårt oväder med åska och blix*t samt *hagel* gå öfver landet. Och haglet nedslog både människor och djur och all gröda på marken och alla träd. (*Sjunde plågan*). Och Faraos sände och kallade till sig Mose och Aron och sade till dem: *Jag har syndat denna gången. Jehovah, han är den rättfärdige, men jag och mitt folk, vi äro de skyldiga*. Bedjen till Jehovah för mig, så vill jag släppa eder. Men när plå-

gan upphörde, förblef Faraos hjärta hårdt, att han icke släppte Israels barn.

Mose förkunnade då för Faraos, att Herren skulle sända *gräshoppor* i sådan mängd öfver hela landet, att man aldrig förut sett något dylikt. Och Faraos tjenare sade till honom: Släpp folket, att de må tjena Jehovah sin Gud! *Förstår du icke ännu, att Egypten förderivas?* Farao ville då tillåta Israel att begifva sig bort för att tjena Herren, *men endast männen*. Då inbröt den bebådade hemsökelsen. (*Åttonde plågan*). Farao kallade åter till sig Mose och Aron och sade: Jag har syndat emot Jehovah, eder Gud, och emot eder. *Förlåt mig min synd blott denna gången* och bedjen för mig till Jehovah, eder Gud, att han afvänder åtminstone denna döden ifrån mig. Mose bad och plågan upphörde, men Faraos hjärta förhärdades, så att han icke släppte Israels barn.

Herren lät nu komma ett *mörker* öfver Egypten, så att ingen kunde se den andre. (*Nionde plågan*). Men för alla Israels barn var ljus, där de bodde. Farao kallade Mose till sig och sade: Gån och tjena Jehovah. *Endast edra får och fäkreatur må stanna här*. På detta villkor kunde Mose likväl icke gå in. Då förhärdades Faraos hjärta, så att han icke ville släppa folket. — (2 Mos. 8, 9, 10).

47. Påskalammet. De förstföddas dödande. Uttåget.

Herren sade till Mose: Ännu en plåga vill jag låta komma öfver Farao och öfver Egypten. Därefter skall han släppa eder. När han då släpper eder, skall han fullständigt utdrifva eder härifrån.

Mose sade till Faraos: Så säger Herren: Vid midnattstid vill jag gå midt igenom Egypten, och allt förstfödt i Egyptens land skall dö, ifrån Faraos förstfödde son, som sitter på sin tron, ända till tjensteqvinnsans förstfödde, som står bakom handqvarnen, och allt förstfödt ibland boskapen. Och ett stort klagorop skall blifva i Egyptens hela land, sådant, att dess like aldrig har varit och aldrig skall blifva. Men bland Israels barn skall icke en hund gläfsa med sin tunga hvarken emot menniskor eller boskap, på det att I skolen förnimma, att Jehovah gör skillnad mellan Egypten och Israel. Och alla dessa dina tjenare skola komma ned till mig och buga

sig för mig och säga: Drag ut du och allt folket, som följer dig! Och därefter skall jag draga ut. Mose gick ut från Faraos i vredesmod.

Herren talade till Mose och Aron och sade: Talen till Israels hela menighet och sägen: På fjortonde dagen i denna månad skolen I i hvarje hushåll slagta ett felfritt årsgammalt lam af hankön emellan de båda aftonstunderna. Och de skola taga af blodet och stryka på båda dörrposterna och på det öfra dörrträdet i de hus, där de äta det. Och de skola äta köttet samma natt. Stekt på eld skola de äta det, tillika med osyradt bröd och beska örter. Och I skolen icke lemna något däraf kvar till morgonen; men blir något kvar, skolen I uppbränna det. Och så skolen I äta det: I skolen vara omgjordade kring edra länder, hafva skor på edra fötter och stafvar i edra händer, och I skolen äta det såsom hastaden I till vägs. Detta är Herrens *pasah* (förbigående). *Jag vill på den natten gå fram igenom Egyptens land och slå allt förstfödt i Egyptens land, både af människor och boskap, och utföra mina straffdomar på egyptiernas alla gudar; jag Jehovah.* Och blodet skall vara för eder ett tecken på de hus, i hvilka I ären, att, när jag ser blodet, jag vill gå förbi eder, och att förderfvaren icke skall skada eder, när jag slår Egyptens land. Och denna dagen skall vara eder till en åminnelse, och I skolen fira honom såsom en Jehovahs högtid, I och edra efterkommande.

Mose kallade till sig alla de äldsta i Israel och meddelade dem, hvad Herren bjudit honom. Och folket bugade sig och tillbad. Och Israels barn gingo och gjorde så.

Det begaf sig, att vid midnattstiden slog Herren allt förstfödt i Egyptens land, ifrån Faraos förstfödde, som satt på sin tron, ända till fångens förstfödde, som satt i fängelset, och allt förstfödt af boskapen. (Tionde plågan). Och Faraos stod upp om natten, han och alla hans tjänare och alla egyptier, och det blef ett stort klagorop i Egypten, ty intet hus fanns, där icke någon var död. Och han kallade Mose och Aron till sig om natten och sade: *Stån upp och dragen ut ifrån mitt folk, I och Israels barn! Gån och tjenen Jehovah såsom I hafven sagt! Tagen ock edra får och edra fäkreatur med eder, och välsignen äfven mig!* Och egyptierna trängde på folket för att påskynda deras aftåg utur landet, ty de sade: Vi dö alle sammans.

Israels barn bröto upp ifrån *Raamses* till Sukkot, 600,000 män till fots, förutom små barn. Den tid, under hvilken Israels barn hade bott i Egypten, var 430 år. — (2 Mos. 11, 12).

48. Tåget öfver Röda hafvet. Faraos och egyptiernas undergång.

När Farao hade släppt folket, förde Gud dem icke på den vägen, som gick igenom *felisteernas* land, fastän denna var den genaste; ty Gud tänkte, att folket kunde ångra sig, när de fingo se örlig emot sig, och vända tillbaka till Egypten; utan Gud lät folket taga en omväg genom öknen vid *Röda hafvet*, och Israels barn drogo i ordnad tåg ut ur Egyptens land. — Mose tog med sig Josefs ben. — De bröto upp ifrån Sukkot och slogo läger i *Etam*, vid ändan af öknen. Herren gick framför dem om dagen uti en molnstod, på det han skulle föra dem den rätta vägen, och om natten uti en eldstod, på det han skulle lysa dem, så att de kunde tåga både dag och natt. Då det blef sagdt för konungen i Egypten, att folket hade flytt, vardt Faraos och hans tjenares hjärta förvandladt emot folket, och de sade: Hvi hafva vi så gjort, att vi hafva släppt Israel bort utur vår tjänst? Och han lät sätta för sin vagn och tog sitt folk med sig. Och han tog 600 utvalda vagnar och alla vagnar, som funnos i Egypten, och vagnskämpar på dem alla. Och Faraos hjärta förhärdades, så att han förföljde Israels barn, hvilka dock hade gått ut under hög hand. Och egyptierna upphunno dem, där de voro lägrade vid hafvet.

Israels barn blefvo mycket förskräckta och ropade till Herren. Och de sade till Mose: Voro icke grafvar i Egypten, att du måste bortföra oss, att vi skulle dö i öknen? Hvi har du gjort oss detta och fört oss utur Egypten? Var det icke just detta vi talade till dig i Egypten, då vi sade: Låt oss vara, att vi må tjena egyptierna, ty det är oss bättre att tjena egyptierna, än att vi dö i öknen. Mose sade till folket: Frukten icke, hållen stånd och afvakten Herrens hjälp, hvilken han i dag skall lemna eder; ty dessa egyptier, hvilka I sen i dag, dem skolen I aldrig mera se i evig tid. Herren skall strida för eder, och I skolen hålla eder stilla.

Herren sade till Mose: Hvi ropar du till mig? Säg Israels barn, att de bryta upp? Och du, lyft upp din staf och uträck din hand öfver hafvet och klyf det, att Israels barn må gå midt igenom hafvet på det torra. Och si, jag vill förhärda egyptiernas hjärtan, så att de gå efter eder, och jag vill bevisa min ära på Faraos och på hela hans här, på hans vagnar och på hans ryttare, och egyptierna skola förnimma, att jag är Jehovah.

Guds engel, som hade gått framför Israels läger, flyttade sig och gick bakefter dem, och molnstoden, som hade gått framför dem, flyttade sig och ställde sig bakom dem och gick in emellan egyptiernas läger och Israels läger, och molnet både förmörkade och upplyste natten, och det ena lägret kom under hela natten icke närmare det andra.

Mose uträckte sin hand öfver hafvet, och Herren lät hafvet drifva för ett starkt östanväder hela natten och gjorde hafvet till torrt land, och vattnet delade sig i tu. Israels barn gingo midt igenom hafvet på det torra, och vattnet var dem till en mur både till höger och till venster om dem. Och egyptierna med alla Faraos hästar och vagnar och ryttare förföljde och kommo efter dem till midten af hafvet. I morgonvakten såg Herren på egyptiernas läger utur eld- och molnstoden och spred förvirring i egyptiernas läger och kom deras vagnshjul att gå tillbaka och försvårade deras framryckande. Och egyptierna sade: Låtom oss fly undan Israel, ty Jehovah strider för dem emot oss.

Herren sade till Mose: Räck ut din hand öfver hafvet, att vattnet faller igen öfver egyptierna, öfver deras vagnar och öfver deras ryttare. Mose räckte ut sin hand öfver hafvet, och hafvet vände mot morgonen tillbaka i sin vanliga fåra, och egyptierna flydde det till mötes, och Herren störtade dem midt i hafvet. Och vattnet öfvertäckte vagnarna och ryttarna i hela Faraos här, som hade gått efter dem i hafvet. Icke en af dem blef öfrig.

Herren räddade Israel på den dagen ifrån egyptiernas hand, och Israel såg egyptierna ligga döda på hafsstranden. Och Israel såg den stora hand, som Herren hade bevisat på egyptierna, och folket fruktade Herren och trodde på Herren och på Mose, hans tjenare. Och de sjöngo en sång till Herren, prisande Herren och upphöjande hans namn. — (2 Mos. 13, 14).

49. Vaktlar. Manna. Vatten ur klippan. Amalek.

Hela menigheten af Israels barn kommo till öknen *Sin*, och de knorrade emot Mose och Aron och sade till dem: O att vi hade fått dö i Egyptens land genom Herrens hand, där vi sutto vid köttgrytorna och hade bröd nog att äta, ty I hafven fört oss till denna öknen för att låta hela denna hopen dö af hunger.

Herren talade till Mose och sade: Jag har hört Israels barns knorrande. Tala till dem och säg: Mellan de båda aftonstunderna skolen I få kött till att äta, och i morgon bittida skolen I blifva mättade af bröd, att I måtten förnimma, att jag är Jehovah, eder Gud.

Om aftonen stego vaktlar upp och öfvertäckte lägret, och bittida på morgonen föll ett flöde af dagg rundt omkring lägret. När daggfödets hade uppstigit, si, då låg öfver öknen något, som var tunt och liknade fiskfjäll, tunt såsom rimfrost, på marken. Och när Israels barn sågo det, sade de till hvarandra: Hvad är detta? Ty de visste icke, hvad det var. Mose sade till dem: Detta är det bröd, som Herren gifver eder att äta. Samlen däraf, enhvar i mån af sitt behof. Ett mått på personen, efter antalet af de själar, dem enhvar har i sitt tält, mån I taga. Israels barn gjorde så. Och Mose sade till dem: Ingen lemne något qvar däraf till morgondagen! Men de lydde icke Mose, utan somliga lemnade något qvar däraf till morgondagen, och maskar växte däruti, och det vardt stinkande. Och Mose blef vred på dem. Och på sjettedagen samlade de dubbelt så mycket bröd. Mose sade: I sex dagar skolen i samla däraf, men på den sjunde dagen, som är sabbat, skall intet vara att finna. På den sjunde dagen gingo några af folket för att samla och funno intet. — Israels hus kallade det *manna*. Och det liknade korianderfrö, var hvitt och smakade såsom honungskaka.

Israel färdades ifrån öknen *Sin* i bestämda dagsresor, och de lägrade sig i *Refidim*, och folket hade intet vatten att dricka. Och folket kifvade med Mose och sade: Hvi har du fört oss ur Egypten, för att du skulle låta oss dö af törst? Mose ropade till Herren och sade: Hvad skall jag göra åt detta folket? Ännu något litet och de skola stena mig. Herren sade till Mose: Gack fram för folket och tag med dig några af de äldsta i Israel och tag i din hand din staf. Si, jag skall

stå där framför dig vid klippan på Horeb, och du skall stå på klippan, och vatten skall utgå därutur, så att folket får dricka. Mose gjorde så.

Amalek kom och stridde emot Israel i Refdim. Och Mose sade till *Josua*: Välj ut manskap åt oss och drag ut och strid emot Amalek. I morgon skall jag ställa mig öfverst på högen med Guds staf i min hand. *Josua* gjorde, såsom Mose hade sagt honom, och stridde emot Amalek. Och Mose och Aron och *Hur* stego upp öfverst på högen. Och så länge Mose höll upp sin hand, rådde Israel, men när han lät sin hand sjunka, rådde Amalek. När Mose händer blefvo tunga, togo de en sten och lade den under honom; och han satte sig däruppå, och Aron och *Hur* höllo under hans händer, hvar på sin sida, så att hans händer höllos stadiga, till dess solen gick ned. Och *Josua* nedslog Amalek och hans folk med svärds-egg. — (2 Mos. 16, 17).

50. Förberedelser. De tio orden. Förbundets afslutande.

Då tredje månaden ingick, sedan Israels barn hade utgått utur Egyptens land, kommo de till *Sinajs* öken, och lägrade sig där midt emot berget. Och Moses steg upp till Gud, och Herren ropade till honom ifrån berget och sade: Så skall du säga till Jakobs hus och förkunna för Israels barn: *I hafven sett, hvad jag har gjort åt egyptierna, och huru jag har burit eder på örvingar och fört eder till mig. Och nu, om I hören och lyden min röst och hållen mitt förbund, så skolen I blifva min egendom framför alla andra folk, ty hela jorden hörer mig till, och I skolen blifva åt mig ett rike af prester och ett heligt folk.*

Mose gick och sammankallade folkets äldsta och framlade för dem alla dessa ord, hvilka Herren hade budit honom. Och folket svarade på en gång och sade: *Allt, hvad Herren har sagt, vilja vi göra.* Och Mose bar folkets svar tillbaka till Herren. Herren sade till Mose: Si, jag vill komma till dig uti en molnsky, att folket må höra, när jag talar med dig, och tro äfven dig allt framgent. Gack till folket och helga dem i dag och i morgon, och må de två sina kläder och vara i ordning till den tredje dagen, ty på den tredje dagen skall Herren stiga ned på *Sinajs* berg i hela folkets åsyn. Och

du skall uppsätta ett skrank för folket rundt omkring och säga: Akten eder att bestiga berget eller vidröra dess fot! Hvar och en, som rör vid berget, skall dödas. Ingen hand skall vidröra honom, utan han skall stenas eller skjutas neder. Mose steg ned ifrån berget till folket och helgade folket, och de tvådde sina kläder. Och han sade till folket: Varen i ordning på tredje dagen.

På den tredje dagen, när det hade blifvit morgon, vardt åska och blix och ett tjockt moln öfver berget, och ett mäktigt starkt trumpetskall hördes, och allt folket, som var i lägret, vardt förfäradt. Och Mose förde folket ut ur lägret Gud till mötes. Och de uppställde sig nedanför berget. Och Sinais berg rök däraf, att Herren steg ned därpå i eld, och en rök steg upp därifrån lik röken från en ugn, och hela berget bäfvade svårligen. Och trumpetskallet blef allt starkare och starkare. Mose talade, och Gud svarade honom ljudeligen. Och Herren steg ned på Sinais berg, på spetsen af berget, och Herren kallade Mose upp till bergets spets, och Mose steg dit upp. Herren sade till Mose: Stig ned och varna folket, att de icke rusa upp för att se Herren, då många af dem skola falla. Mose sade till Herren: Folket kan icke stiga upp på Sinais berg, ty du har varnat oss och sagt: afstäng berget med ett skrank och helga det. Herren sade till honom: Gack, stig ned, och kom upp hit, du och Aron med dig. Men presterna och folket må icke rusa upp till Herren, att han icke må förgöra dem. Och Mose steg ned till folket och sade dem detta.

Och Gud talade alla dessa orden och sade:

Jag är Herren (Jehovah), din Gud, som har utfört dig utur Egyptens land, utur trälldomshuset. Du skall inga andra gudar hafva för mig.

Du skall icke göra dig en bild, ej heller något beläte af det, som är ofvantill i himmelen eller nedantill på jorden eller i vattnet nedanom jorden. Sådana skall du icke tillbedja och icke dyrka; ty jag Herren, din Gud, är en nitälskande Gud, som hemsöker fädernas missgärning på barnen i tredje och fjärde led, på dem som mig hata, men gör barmhertighet till tusende ledet mot dem, som mig älska och hålla mina bud.

Du skall icke missbruka Herrens, din Guds, namn, ty Herren skall icke låta honom blifva ostraffad, som hans namn missbrukar.

Tänk på sabbatsdagen, att du helgar honom. Sex dagar skall du arbeta och göra alla dina sysslor; men på den sjunde dagen, som är Herrens, din Guds, sabbat, skall du ingen syssla göra, hvarken du eller din son, eller din dotter, eller din tjenare, eller din tjenarinna, eller ditt ök, eller din främling, som bor inom dina portar; ty på sex dagar har Herren gjort himmelen och jorden och hafvet och allt, hvad däruti är, och han hvilade på den sjunde dagen, därför har Herren välsignat sabbatsdagen och helgat honom.

Hedra din fader och din moder, på det du må länge lefva i det land, som Herren, din Gud, vill gifva dig.

Du skall icke dräpa.

Du skall icke göra hor.

Du skall icke stjäla.

Du skall icke bära falskt vittnesbörd emot din nästa.

Du skall icke hafva lust till din nästas hus. Du skall icke hafva lust till din nästas hustru, eller till hans tjenare, eller till hans tjenarinna, eller till hans oxe, eller till hans åsna, eller till något, som din nästa tillhöra.

Och allt folket förnam åskan och blixterna och trumpetskallet och röken ifrån berget, och de ryggade tillbaka och blefvo stående fjärran. De sade till Mose: Tala du till oss, så vilja vi höra, men Gud tale icke till oss, att vi icke må dö. Mose sade till folket: Frukten icke! Ty Gud har kommit för att pröfva eder och för att hans fruktan må eder vara för ögonen, så att I icke synden. Och folket stod på långt afstånd, och Mose gick närmare till töcknet, i hvilket Gud var.

Herren talade till Mose och gaf honom de stadgar, hvilka han skulle förelägga Israels folk. Och Mose gick därefter och berättade för folket alla Herrens ord och lagbuden; och allt folket svarade med en röst: Alla de ord, som Herren har sagt, dem vilja vi göra.

Mose skref alla Herrens ord och stod upp bittida på morgonen och byggde ett altare nedanför berget och 12 minnesstenar efter Israels 12 stammar. Och han sände åstad några drängar af Israels barn, att de skulle offra brännoffer och slagta stutar till tackoffer åt Herren. Och Mose tog halfparten af blodet och slog det i skälarna, och den andra halfparten af blodet stänkte han på altaret. Och han tog förbundets bok och läste upp den för folkets öron, och de sade: Allt hvad Herren har sagt, det vilja vi göra och efterkomma. Och

Mose tog blodet och stänkte på folket och sade: Si, detta är blodet till det förbund, hvilket Herren har gjort med eder öfver alla dessa orden. Och Mose och Aron och 70 af de äldsta i Israel stego på Guds befallning upp. Och de fingo se Israels Gud; och under hans fötter var något, som liknade den genomskinliga safiren och själfva det klara på himmelen. Och vid Israels barns yppersta lät han icke sin hand komma, utan de fingo se Gud och åto och drucko. — (2 Mos. 19, 20, 24).

51. Folkets affall. Förbundet återknytes.

Herren sade till Mose: Kom upp till mig på berget och stanna där, att jag må gifva dig stentaflorna och lagen och budorden, hvilka jag har skrifvit Israel till lärdom. Mose stod upp och Josua, hans tjänare. Men till de äldsta sade Mose: Stannen här till dess vi komma tillbaka. Och si, Aron och Hur äro med eder. Den som har något ärende att andraga, han vände sig till dem. Mose steg upp på berget, och en molnsky öfvertäckte berget. Och Herrens härlighet visade sig för Israels barns ögon såsom en förtärande eld på spetsen af berget. Och Mose gick midt i skyn. Mose blef kvar på berget i 40 dagar och 40 nätter, och Herren gaf nu Mose föreskrifter angående tabernaklet, förgården, presterna, offren och annat till gudstjensten hörande. Och när han hade slutat tala med Mose på Sinais berg, gaf han honom 2 vittnesbördstaflor af sten, skrifna med Guds finger.

Då folket såg, att Mose dröjde att komma ned från berget, församlade sig folket kring Aron och sade till honom: Upp, gör oss en gud, som kan gå framför oss, ty vi veta icke, huru det har gått med denne Mose, mannen, som förde oss upp utur Egyptens land. Aron sade till dem: Rifven guld-ringarna utur öronen på edra hustrur, edra söner och edra döttrar, och bären dem till mig! Och allt folket ref guld-ringarna utur sina öron, och de buro dem till Aron; och han mottog guldet af deras händer och gjorde med sitt ritstift utkast till en bild och lät göra en calf att öfverkläda med guldet. Och de sade: Denne är din gud, Israel, som har fört dig upp utur Egyptens land. När Aron fick se honom, byggde han ett altare för honom, och Aron ropade och sade: I morgon blir en högtid åt Herren. Och följande morgon stodo

de bittida upp och offrade brännoffer och framburo tackoffer, och folket satte sig ned till att äta och dricka, och de stodo upp till att leka.

Herren sade till Mose: Gack, stig ned. ty ditt folk, som du har fört upp utur Egyptens land, har illa gjort. De hafva snarligen afvikit ifrån den väg, som jag har bjudit dem. De hafva gjort sig en öfverklädd kalf, och denna hafva de tillbedt, åt honom offrat och sagt: Denne är din gud, Israel, som har fört dig upp utur Egyptens land. Herren sade ytterligare till Mose: Jag har sett och funnit, att detta folk är ett hårdnackadt folk. Lemna mig nu, att min vrede må upplåga emot dem och att jag må förgöra dem. Men dig vill jag göra till ett stort folk. Mose bad till Herren, sin Gud, och sade: Ack, Herre, hvi skulle din vrede upplåga emot ditt folk, hvilket du med stor makt och stark hand har utfört utur Egyptens land? Hvi skulle egyptierna få tala och säga: Till deras olycka utförde han dem för att dräpa dem i bergstrakterna och förgöra dem från jorden? Vänd tillbaka från din vredes glöd och ångra det onda emot ditt folk. Tänk på Abraham, på Isak och Israel, dina tjenare, åt hvilka du har svurit vid dig själf och sagt: jag skall föröka eder säd såsom stjärnorna på himmelen, och hela det land, hvarom jag har talat, skall jag gifva åt eder säd, och de skola besitta det evinnerligen. Och Herren ångrade det onda han hade sagt, att han ville göra emot sitt folk.

Mose vände sig om och steg ned ifrån berget och bar vittnesbördets två taflor i sin hand. Taflorna voro gjorda af Gud och skriften var Guds skrift, som var inristad på taflorna. Och när Josua hörde ljudet af folkets skri, sade han till Mose: Krigsljud höres i lägret. Men Mose svarade: Det är hvarken ljud af sång öfver seger eller ljud af sång öfver nederlag. Det är ljud af annan sång jag hör. När Mose kom till lägret och fick se kalfven och dansen, upplågade hans vrede, och han kastade taflorna utur sin hand och slog sönder dem nedanför berget. Och han tog kalfven, som de hade gjort, och brände honom i eld och stötte honom till pulver, hvilket han strödde i vatten, som han gaf åt Israels barn att dricka.

Mose sade till Aron: Hvad har detta folk gjort dig, att du har dragit en så stor synd öfver dem? Aron svarade: Icke må min herres vrede upplåga! Du vet, att detta folk

är ondt. De sade till mig: Gör oss en gud, som kan gå framför oss, ty vi veta icke, huru det har gått med denne Mose, mannen, som förde oss upp utur Egyptens land. Och jag sade till dem: De som hafva guld, rifve det af sig! Och de gáfvo det åt mig, och jag kastade det i elden; och så är denna kalvfen tillkommen.

När Mose såg, att folket var lössläppt, — ty Aron hade släppt dem lösa, så att de hånade dem, som satte sig emot dem, — ställde Mose sig i porten till lägret och sade: Hit till mig enhvar som hör Herren till! Och till honom slöto sig alla Levis barn. Han sade till dem: Så säger Herren, Israels Gud: Binde hvar och en sitt svärd vid sin länd och gånge igenom lägret fram och tillbaka, ifrån den ena porten till den andra, och dräpe enhvar sin broder, sin vän eller granne. Levis barn gjorde såsom Mose hade sagt dem. Och föllo på den dagen af folket vid pass 3000 män.

Följande dagen sade Mose till folket: I hafven begått en stor synd. Och nu vill jag uppstiga till Herren. Törhända kan jag försona eder synd. Mose gick åter till Herren och sade: Ack, detta folk har begått en stor synd, när de hafva gjort åt sig en gud af guld. Men förlåt dem nu deras synd! I annat fall stryk ut mig utur din bok, som du har skrivit. Herren sade till Mose: Den som har syndat emot mig, honom vill jag utstryka utur min bok. Men gäck nu och för folket dit jag har sagt dig. Si, *min engel* skall gå framför dig, och då min hemsökelses dag kommer, vill jag på dem hemsöka deras synd. Så straffade Herren folket därför, att de hade gjort den kalv, hvilken Aron hade låtit göra.

Mose sade till Herren: Om jag har funnit nåd för dina ögon, så låt mig veta dina vägar och lära känna dig. Och betänk, att detta släkte är ditt eget folk. Herren sade: *Mitt ansigte* skall gå med, och jag skall låta dig komma till ro. Mose sade till Herren: Om icke ditt ansigte går med, så låt oss icke draga härifrån. Herren sade: Jag vill ock göra, hvad du nu har sagt, ty du har funnit nåd för mina ögon. Mose sade: Låt mig då se din härlighet! Herren sade: All min godhet vill jag låta gå framför dig, jag vill ropa namnet Jehovah framför dig, och mot hvilken jag är barmhertig, mot honom är jag barmhertig, och öfver hvilken jag förbarmar mig, öfver honom förbarmar jag mig. Men mitt ansigte kan

du icke se, ty *ingen menniska kan se mig och lefva*. Si, här är ett ställe bredvid mig; ställ du dig där på klippan. Och när min härlighet går förbi, vill jag låta dig stå i en skrefva af berget och hålla min hand öfver dig till betäckning, medan jag går förbi, och sedan vill jag taga bort min hand, och du får se mig på ryggen, ty mitt ansigte kan man icke se.

Herren sade till Mose: Hugg dig 2 stentaflor, sådana som de förra voro, så vill jag på dem skrifva samma ord, som voro på de förra taflorna, hvilka du slog sönder. Och var redo i morgon och stig tidigt upp på Sinais berg och ställ dig där mig till mötes på spetsen af berget. Mose gjorde, som Herren hade sagt.

Mose blef qvar på berget med Herren i 40 dagar och 40 nätter. Bröd åt han icke, och vatten drack han icke, och han skref på taflorna förbundets ord, de tio budorden. — (2 Mos. 24, 32, 33, 34).

52. Tabernaklet och gudstjensten.

Enligt en förebild, som Mose hade sett uppe på berget, byggdes en helgedom åt Herren. *Vittnesbördets-tabernaklet* var flyttbart och bestod af 2 rum: *det alla heligaste* och *det heliga*, åtskilda från hvarandra genom en förlåt. I det allra heligaste (en kub af 10 aln) stod *förbundets ark*, hvori de 2 stentaflorna förvarades. Locket på denna låda kallades *nådstolen*. — I det heliga (20 aln långt, 10 aln bredt och högt) funnos *rökelsealtaret*, *skådebrödsbordet* med sina 12 skådebröd samt den *sjuarmade ljusstaken*. — En *förgård* (100 aln lång och 50 aln bred) omgaf det hela. I förgården funnos ett *brännoffersaltare* och ett *tvättbäcken*.

Till presttjenst utsåg Gud Arons slägt. Aron själf blef *öfversteprest*. Detta embete ärfdes sedan alltid af den äldste sonen. Alla de öfriga leviterna skulle tjenstgöra vid helgedomen och gudstjensten samt såsom folkets lärare. Därför bestämdes, att de icke skulle erhålla någon särskild jordlott i det utlofvade landet såsom de öfriga stammarna, utan i stället få uppbära tionde delen af landets hela afkastning samt till boningsplatser erhålla 48 städer på de öfriga stammarnas områden. — Presternas viktigaste gudstjenstliga förättning var: *offrandet*, *rökandet* och *välsignandet*. — Herren talade till Mose och sade: Tala till Aron och till hans

söner och säg: Så skolen I välsigna Israels barn, sägande till dem: *Herren välsigne dig och bevar dig. Herren låte sitt ansigte lysa öfver dig och vare dig nådig. Herren vände sitt ansigte till dig och gifve dig frid.* Och de skola lägga mitt namn på Israels barn, och jag skall välsigna dem.

De högtider, till hvilka hvarje fullvuxen israelit borde inställa sig vid helgedomen, voro följande: 1) *Påskhögtiden* eller det osyrade brödets högtid (enligt vår tidräkning i april månad) firades till minne af befrielsen från Egypten samt tillika såsom en vårskördefest. 2) *Pingsthögtiden* (den femtionde dagen efter påsk) firades såsom en tacksägelsefest för avslutandet af sädesskörden. Senare firades pingsten äfven till minne af lagens utgifvande på Sinai. 3) *Löfhyddohögtiden* (i oktober) skulle påminna Israel om ökenvandringen (man öfvergaf då sina hus och bodde ute i löfhyddor); därjämte firades den såsom en tacksägelsefest för avslutandet af skörden af rotfrukter, olja och vin. — En årligen återkommande högtid var äfven *den stora försoningsdagen* (kort före löfhyddohögtiden), på hvilken öfverstepresten, denna enda dag i året, ingick i det allra heligaste för att frambära ett försoningsoffer för hela folkets synder.

53. Kunskaparena. Folkets synd. Guds straff.

På den tjugonde dagen i den andra månaden af det andra året höjde sig molnskyn upp ifrån vittnesbördets-tabernaklet, och Israels barn bröto upp i fastställd tågordning ifrån Sinais öken, och molnskyn sänkte sig i *Parans* öken. Herren talade till Mose och sade: Sänd ut en man utur hvarje fädernestam till att kunskapa i Kanaans land, hvilket jag vill gifva åt Israels barn. Mose sände dem ut till att noggrant kunskapa i landet. Och de drogo åstad och kommo till *Eskolsdalen*, och där afskuro de en vinranksqvist med en drufklase på, och denna buro de, 2 män i sänder, på en stång. Äfven af granatäpplena och fikonen togo de med sig. Och sedan 40 dagar hade gått till ända, kommo de tillbaka från sitt kunskaparetåg i landet.

De kommo till Mose och till Aron och till Israels barns hela menighet i *Parans* öken, till *Kades*, och gjorde besked och visade dem landets frukter och sade: Vi kommo till det land, dit du hade skickat oss, och det flyter verkligen af mjölk

och honung, och dessa äro dess frukter; men folket däremot, som bor i landet, är hårdt, och städerna äro befästa och mycket stora. Och *Kaleb* sökte lugna folket och sade: Vi vilja draga upp dit och intaga det, ty nog skola vi blifva det öfvermäktiga. Men de män, som dragit dit upp med honom, sade: Vi hafva icke makt att draga upp emot det folket, ty det är starkare än vi. Och de utspridde ondt rykte ibland Israels barn om landet och sade: Det är ett land, som äter upp sina egna inbyggare, och alla folk, vi där sågo, voro resliga människor. Där sågo vi ock jättarna, *Enaks* barn, af jätttestam; och vi voro i våra egna ögon såsom gräshoppor, och så voro vi ock i deras ögon.

Hela menigheten började nu ropa och skria, och folket gret den natten. Och alla Israels barn knorrade emot Mose och emot Aron, och hela menigheten sade till dem: O att vi hade fått dö i Egyptens land, eller att vi finge dö i denna öken! Hvi vill Herren föra oss in i detta landet till att falla för svärdet och lemna våra hustrur och våra barn till rof? Vore det icke bättre för oss att vända tillbaka till Egypten? Och den ene sade till den andre: Låtom oss gifva oss ett öfverhufvud och vända tillbaka till Egypten. Men Josua och Kaleb, som hade varit med ibland dem, som hade kunskapat i landet, refvo sina kläder och talade till Israels barns hela menighet och sade: Det land, hvilket vi såsom kunskapare hafva genomvandrat, är ett mycket godt land. Om Herren är oss nådig, så skall han införa oss i detta land och gifva det åt oss. Det är ett land, som flyter af mjölk och honung. Sätten eder allenast icke upp emot Herren och varen icke rädda för folket i landet, ty vårt bröd äro de. Deras skugga har vikit ifrån dem, och Herren är med oss. Varen icke rädda för dem. Men hela menigheten sade, att man borde stena dem.

Då visade sig Herrens härlighet i församlingshyddan för alla Israels barn, och Herren sade till Mose: Huru länge skall detta folk förakta mig, och huru länge skola de mistro mig, oaktadt alla de tecken, hvilka jag har gjort ibland dem? Jag vill slå dem med pesten och förgöra dem, och dig vill jag göra till ett folk, större och mäktigare än detta. Men Mose sade till Herren: Och när egyptierna få höra det, skola de säga till detta landets inbyggare, att de hafva hört, huru du, Herre, bodde ibland detta folket, och huru du i en moln-

stod gick framför dem om dagen och i en eldstod om natten, och huru du dödade detta samma folk såsom en man, och då skola de hedningar, som få höra detta berättas om dig, svara och säga: Emedan Herren icke förmäde införa detta folk till det land, hvilket han hade tillsvurit dem, slagdade han dem i öknen. Gif därför detta folk dess missgärningar till enligt din kärleks storhet, och såsom du har förlåtit detta folk ifrån Egypten och ända hit. Herren sade: Jag vill gifva dem till efter ditt ord. Men säg till dem: *Så sant jag lefver, säger Herren, såsom I hafven sagt i mina öron, så vill jag göra med eder. I denna öken skola edra döda kroppar blifva liggande, och så många I ären ifrån tjuugu års ålder och därutöfver, som hafven knorrat emot mig, I skolen icke komma in uti det land, hvilket jag med upplyft hand har lofvat att gifva eder till bostad, med undantag af Kaleb och Josua. Men edra barn, om hvilka I saden, att de skola blifva till rof, dem vill jag föra dit in, och de skola lära känna det land, hvilket I hafven färraktat.* Edra barn skola ströfva omkring i öknen i 40 år efter talet af de dagar, på hvilka I kunskapaden i landet, och plikta för eder otrohet, till dess i alla hafven blifvit lik i öknen.

Och de män, hvilka Mose hade skickat åstad för att kunskapa i landet, och som vid sin återkomst hade vållat hela menighetens knorr emot honom genom det onda rykte de hade utspridt om landet, dessa män dogo, slagna af Herren. Då Mose talade dessa ord till Israels barn, blef folket mycket bedröfvadt. Följande morgon drogo de upp till bergshöjden och sade: Vi vilja nu draga åstad till den ort, hvarom Herren har talat, ty vi hafva syndat. Mose sade: Hvi viljen I nu öfverträda Herrens befallning? Detta skall icke lyckas. Ej mån i draga åstad, ty Herren är icke med eder, att I icke måtten blifva slagna på flykten af edra fiender. Men de trotsade och drogo upp åt bergshöjden, men förbundsarken och Mose veko icke bort från lägret. Och amalekiterna och kananeerna slogo dem och förföljde dem. — (4 Mos. 10, 13, 14).

54. Åter vid Kades. Arons död. Kopparormen.

Sedan den äldre delen af folket enligt Guds dom dött i öknen *) och ett yngre slägte uppvuxit, samlades Israels

*) Märk Ps. 90.

barns hela menighet till öknen *Zin* i Kades. Då där intet vatten fanns för menigheten, kifvade folket med Mose och sade: O att också vi hade fått dö, då våra bröder dogo inför Herrens ansigte! Hvi hafven I fört Herrens folk till denna öken, att vi skulle dö här, vi och vår boskap? Mose och Aron gingo bort ifrån det församlade folket till ingången af församlingshyddan och föllo ned på sina ansigten. Och Herrens härlighet visade sig för dem. Herren talade till Mose och sade: Tag stafven och församla menigheten, du och Aron, och sägen åt klippan, i deras åsyn, att hon lemnar vatten ifrån sig, och gif menigheten och deras boskap att dricka. Mose och Aron församlade folket framför klippan, och han sade till dem: Hören, I genstörtiga! Skola vi utur denna klippa skaffa eder vatten? Och Mose lyfte upp sin hand och slog på klippan med sin staf 2 gånger, och mycket vatten kom därutur, och menigheten drack och deras boskap. Herren sade till Mose och till Aron: *Emedan I icke hafven trott mig och icke hållit mig helig inför Israels barns ögon, därför skolen I icke föra denna menigheten in i det land, hvilket jag har gifvit dem.*

Sedan Israels folk beslutit att icke intåga i Kanaans land från södra sidan, sökte de utverka sig tillåtelse att få tåga genom edomiternas land, för att på denna väg komma till östra gränsen. Men då detta genomtåg förvägrats dem, nödgades de tåga åt söder för att sålunda kringgå Edoms berg.

Israels barn kommo därvid till berget *Hor*. Och Herren talade till Mose och Aron: Aron skall samlas till sitt folk, ty han skall icke inkomma i det land, hvilket jag har gifvit åt Israels barn, emedan I icke hörsammaden min befallning. Tag Aron och *Eleasar*, hans son, och för dem upp på berget *Hor*, och afkläd Aron hans kläder och sätt dem på *Eleasar*. Och Mose gjorde såsom Herren hade bjudit; och de uppstego på berget *Hor* i hela menighetens åsyn. Aron dog där på spetsen af berget, men Mose och *Eleasar* stego ned ifrån berget. Då hela menigheten såg, att Aron var död, begreto de honom i 30 dagar.

De bröto upp ifrån berget *Hor* och folket blef otåligt under vägen. Och folket talade emot Gud och emot Mose och sade: Hvi hafven I fört oss upp ifrån Egypten till att dö i öknen, ty här finnes hvarken bröd eller vatten, och vi äro utledsna vid den usla födan. Då sände Herren brännande ormar emot folket, hvilka stungo folket, så att mycket folk

i Israel dog. Folket gick till Mose och sade: Vi hafva syndat, att vi talat emot Herren och emot dig. Bed till Herren för oss, att han afvänder dessa ormar ifrån oss. Mose bad för folket. Och Herren sade till Mose: *Gör dig en orm och sätt upp honom på en stång, så skall hvar och en, som har blifvit stungen och som ser på honom, blifva vid lif.* Mose lät göra en orm af koppar och uppsatte den på en stång, och om en orm hade stungit någon, och han blickade upp mot kopparormen, så blef han vid lif.

Därefter fortsattes tåget, och sedan folkslagen öster om Jordan blifvit slagna och deras länder och städer intagna, lägrade sig Israel på Moabs hedar gent emot Jeriko. — (4 Mos. 20, 21).

55. Moses död.

Mose, medveten om att han snart skulle skiljas från sitt folk, riktade till detsamma många gripande afskedsord. Härvid kastade han blicken tillbaka på de förgångna dagarna och talade ock om framtiden. Bland annat sade han därvid till Israel: *En profet*) utur ditt folk, utur dina bröder, som är mig lik, skall Herren din Gud uppväcka åt dig, honom skolen I höra.* Till efterträdare åt sig utsåg han enligt Herrens befallning Josua.

Herren sade till Mose: Gack upp på berget *Nebo*, som ligger i Moabs land, midt emot Jeriko, och bese Kanaans land, hvilket jag vill gifva åt Israels barn till besittning, och dö på det berget, likasom Aron, din broder, dog på berget Hor, därför att I försyndaden eder emot mig i Kades. Midt framför dig skall du se landet ligga; men du skall icke komma dit, till det land, hvilket jag vill gifva åt Israels barn.

Mose gick ifrån Moabs hedar upp på berget *Nebo*, och Herren lät honom se hela landet och sade till honom: Detta är det landet, hvilket jag har tillsvurit Abraham, Isak och Jakob, sägande: Åt din säd skall jag gifva det, och jag vill låta dig se det med dina ögon, men dit in skall du icke komma.

Mose, Herrens tjenare, dog där i Moabs land, såsom Herren hade sagt, och man begrof honom i dalen i Moabs

*) *Profet* är en folkets lärare, som på särskildt sätt blifvit af Gud upplyst.

land, och ingen har känt hans grafställe ända till denna dag. Mose var 120 år gammal, när han dog. Hans öga var icke skumt, och hans lifskraft var icke försvunnen. Israels barn begreto Mose i 30 dagar. Och i Israel uppstod icke mer någon profet sådan som Mose, i anseende till alla de tecken och under, hvilka Herren hade sändt honom att göra i Egyptens land, och i anseende till all den starka kraft och alla de stora, förskräckliga gärningar, hvilka Mose gjorde inför hela Israels ögon. — (5 Mos.).

56. Herren talar till Josua. Josua för folket öfver Jordan.

Herren talade till Josua och sade: Mose, min tjenare, är död; *gör dig nu redo att draga öfver Jordan, du och allt detta folket, in uti det land, hvilket jag vill gifva åt Israels barn.* Ingen skall kunna stå dig emot i alla dina lifsdagar. *Såsom jag har varit med Mose, så skall jag ock vara med dig.* Var fast och stark, *ty du skall åt detta folk utskifta det landet, som jag har svurit deras fäder, att jag vill gifva dem. Allenast var rätt fast och stark att hålla och göra allt efter den lag, som Mose, min tjeuare, har bjudit dig. Vik icke därifrån hvarken till höger eller till venster, på det du må hafva framgång i allt hvad du företager dig.*

Efter 3 dagar gingo tillsyningsmännen på Josuas befallning igenom lägret och bjödo folket och sade: När I sen Herrens, eder Guds, förbundsark, och presterna, leviterna bära honom, då skolen I bryta upp ifrån edert rum och gå efter honom, dock så att emellan eder och honom blir ett afstånd af 2000 alnars längd; närmare mån I icke komma honom, på det I mågen veta den väg I skolen gå, ty I hafven aldrig tillförene gått den vägen. — Och Josua sade till folket: Helgen eder, ty i morgon skall Herren göra underbara ting ibland eder.

Herren sade till Josua: I dag skall jag begynna att göra dig stor i hela Israels ögon, att de skola veta, att såsom jag har varit med Mose, så vill jag ock vara med dig. Och du, bjud presterna, som bära förbundsarken, och säg: Så snart I kommen till yttersta kanten af Jordans vatten, skolen I stå stilla i Jordan. — Josua sade till Israels barn: Träden fram hit och hören Herrens, eder Guds, ord! Däruppå skolen I märka,

att lefvande Gud är ibland eder och att han undan för eder skall utdrifva Kanaans folkslag. Si, hans förbundsark, som är Herre öfver hela jorden, skall gå före eder in uti Jordan. Och när fotabladen på presterna, som bära Herrens, hela jordens Herres, ark, stå stilla i Jordans vatten, så skall Jordans vatten skilja sig, och det vattnet, som ofvanifrån flyter, skall stanna i en hop.

Då folket hade brutit upp ifrån sina tält, och de, som buro arken, kommo till Jordan, och presterna hade doppat sina fötter i yttersta kanten af vattnet, — Jordan är full öfver alla sina bräddar under hela andetiden — då stannade det vattnet, som ofvanifrån flöt, och ställde sig i en hop på ett ganska långt afstånd; och det vattnet, som flöt ned till *Salthafvet*, afskilde sig helt och hållet, så att folket gick öfver midt emot Jeriko. Och presterna, som buro Herrens förbundsark, stannade på det torra midt uti Jordan på fast botten, till dess allt folket hade slutat att gå öfver Jordan. Och då presterna sedan trädde med sina fotablad på torra landet, vände Jordans vatten åter tillbaka till sitt rum och flöt såsom tillföre intill alla sina bräddar.

Folket lägrade sig nu i *Gilgal*, öster om Jeriko.

Då de angränsande folken hörde, huru Herren hade låtit Jordans vatten uttorka för Israels barn, vardt deras hjärta bäfvande, och intet mod var kvar mera i dem.

Under det Israels barn voro lägrade i *Gilgal*, höllo de påsk och åto af landets säd på andra dagen i påsk. Och manna tog slut, då de åto af landets säd. — (Jos. 1, 3, 4, 5).

57. Jerikos och landets eröfring.

Då Josua var vid Jeriko, upplyfte han sina ögon och blef varse, att en man stod där för honom och hade ett draget svärd i sin hand; och Josua gick till honom och sade till honom: Hör du oss eller våra fiender till? Denne svarade: Nej, utan jag är en furste öfver Herrens här och är just nu kommen. Josua föll ned mot jorden på sitt ansigte och tillbad och sade till honom: Hvad säger min Herre till sin tjenare? Fursten öfver Herrens här sade till Josua: Drag dina skor af dina fötter, ty rummet, som du står uppå, är heligt. Josua gjorde så.

Jeriko var tillstängdt och spärradt för Israels barns skull, så att ingen kunde gå ut eller komma in. Och Herren sade till Josua: Si, jag vill gifva Jeriko, med dess konung och dess krigsfolk, i din hand. Och alla stridbara män skola gå en gång omkring staden. Och så skall du göra i 6 dagar. Och 7 prester skola bära 7 jubelbasuner framför arken, och på den sjunde dagen skolen I gå omkring staden 7 gånger, och presterna skola stöta i basunerna. Och när det blåses i jubelhornet och I hören basunens ljud, då skall allt folket upphäfvva ett stort skri, och stadsmuren skall falla där han står, och folket skall stiga dit in, hvar och en rakt fram.

Och Josua tillsåg, att allt skedde, såsom Herren hade bjudit, och muren föll där han stod, och folket steg in i staden och tillspillo gaf allt det i staden var med svärdsegg, både man och qvinna, ung och gammal, oxe och får och åsna.

Josua intog sedan hela landet, ifrån det kala berg, som uppstiger emot Seir, intill *Libanonsdalen* nedanom *Hermans* berg; och alla deras konungar grep han och slog dem och dräpte dem. I 7 år förde Josua krig med alla dessa konungar. Och ifrån Herren kom det, att de förstockade sina hjärtan till att gå emot Israels barn med krig, för att dessa skulle gifva dem till spillo och utan nåd utrota dem, såsom Herren hade bjudit Mose. — (Jos. 5, 6, 11).

58. Landets delning. Josuas död.

Herren sade till Josua: Du är gammal och framskriden i ålder, och af landet står ännu mycket åter, som skall intagas. Dess invånare skall jag fördrifva undan för Israels barn. Ut-lotta allenast landet på Israel till besittning, såsom jag har bjudit dig.

Under Mōses tid hade redan landet på östra sidan om Jordan blifvit gifvet åt Rubens, Gads och halfva Manasses stammar till besittning. Då Levi stam icke erhöill någon särskild jordlott, fördelades nu landet på venstra sidan om Jordan emellan de återstående nio och en half stammarna.

Hela menigheten af Israels barn församlade sig i *Silo*, och där uppsatte de församlingshyddan.

Josua församlade därefter alla Israels stammar till *Sikem* och kallade fram de äldsta i Israel, dess hufvudmän, och de framträdde inför Herren.

Vid detta tillfälle erinrade Josua folket om alla Herrens stora välgärningar under den förgångna tiden. Och han fortsatte: Frukten därför nu Herren och tjenen honom med uppriktighet och trohet och låten de gudar fara, som edra fäder hafva tjenat på andra sidan elfven och i Egypten, och tjenen Herren. Men tyckes det eder icke godt vara att tjena Herren, så utväljen eder i dag, hvem I viljen tjena, men jag och mitt hus, vi vilja tjena Herren. Då svarade folket och sade: *Bort det, att vi skulle öfvergifva Herren och tjena andra gudar!* Ty Herren, vår Gud, han har fört oss och våra fäder ut ur Egyptens land, ut ur trälldomshuset, och har inför våra ögon gjort dessa stora under och bevarat oss på hela den vägen, som vi hafva gått, och ibland de folk, genom hvilka vi hafva tågat; och Herren har utdrifvit undan för oss alla folk. *Därför vilja ock vi tjena Herren, ty han är vår Gud.*

Det begaf sig, när detta var skedt, att Josua, Herrens tjenare, vardt död, då han var 110 år gammal.

Israel tjenade Herren, så länge Josua lefde och de äldsta, hvilka lefde långt efter Josua och kände alla Herrens gärningar, som han hade gjort för Israel. — (Jos. 13—19, 24).

4. Domarens tid.

(1400—1095.)

59. Folkets affall. Guds straff.

Då hela det slägte, som varit samtida med Josua, var samladt till sina fäder, kom ett annat slägte, hvilket icke kände Herren eller det verk, som han för Israel hade gjort. Och Israels barn gjorde hvad ondt var i Herrens ögon och tjenade Baal och öfvergåfvo Herren, deras Gud, och följde andra gudar efter, af de folks gudar, som bodde omkring dem, och förörnade Herren. Herrens vrede upptändes då emot Israel, och han gaf dem i plundrars hand, som plundrade dem, och han sålde dem i deras fienders hand rundt omkring; och de kunde icke mera stå sina fiender emot, utan hvart de vände sig var Herrens hand emot dem; och deras trångmål blef ganska stort. Då nu Herren lät domare uppstå ibland dem,

så var Herren med domaren och hjälpte dem utur deras fienders hand, så länge domaren lefde; ty Herren bevektes till förbarmande af deras suckar öfver dem som plågade och förtryckte dem. Men när domaren blef död, så vände de tillbaka och blefvo ännu mera förderfvade än deras fäder, så att de följde andra gudar till att tjena dem och tillbedja dem, och de afstodo icke ifrån sina onda gärningar eller ifrån sitt halsstyfva väsende. — (Dom. 2).

60. Gideon.

Israels barn gjorde hvad ondt var i Herrens ögon, och Herren gaf dem i midjaniternas hand i 7 år. Då midjaniternas hand var hård öfver Israel, uppsökte Israels barn åt sig klyftor i bergen och kulor och bergfästen. Och när Israels barn hade sått, kommo midjaniter och amalekiter och österns barn och förstörde växten på marken och lemnade inga lifsmedel qvar i Israel, ty de kommo såsom gräshoppor i myckenhet, så att hvarken de eller deras kameler kunde räknas. Och Israels barn ropade till Herren.

Herrens engel kom och satte sig under eken i *Ofra*, som tillhörde *Joas*. Och dennes son *Gideon* tröskade hvete uti ett presskar för att rädda det undan midjaniterna. Herrens engel sade till honom: Herren är med dig, du starke hjälte. *Gideon* sade till honom: Ack, är Herren med oss, hvi vederfares oss då allt detta? Och hvar är nu alla hans under, som våra fäder hafva förtäljt oss, sägande: Har icke Herren fört oss utur Egypten? Men nu har Herren öfvergifvit oss och gifvit oss i midjaniternas hand. Herren vände sig till honom och sade: *Gack åstad med denna din kraft och rädda Israel utur midjaniternas hand! Si, jag sänder dig.* Men *Gideon* sade: Ack, Herre, hvarmed skall jag rädda Israel? Si, min släkt är den ringaste i *Manasse*, och jag är den yngste i min faders hus. Herren sade till honom: *Jag vill vara med dig, så att du skall slå midjaniterna såsom en man.* — Därjämte erhöll *Gideon* ett tecken, som öfvertygade honom om, att det var Herrens engel, som gifvit honom uppdraget.

I densamma natten sade Herren till honom: Rif ned det *Baals* altare, som är din faders, och hugg sönder *Astarte* bilden, som står däruppå, och bygg åt Herren, din Gud, öfverst på denna klippa ett altare med hvad därtill hörer, och tag en stut och

offra den till ett brännoffer med veden af den Astartebild, som du har sönderhuggit. Då tog Gideon 10 män utaf sina tjenare och gjorde, såsom Herren hade sagt honom; och emedan han fruktade att göra det på dagen, för sin faders hus och för folkets skull i staden, gjorde han det om natten. Då nu folket i staden stod upp bittida om morgonen, si, då var Baalsaltaret nedbrutet, och Astartebilden var sönderhuggen; och en stut var offerad till brännoffer på det altaret, som var uppbyggdt. Och den ene sade till den andre: Hvem har gjort detta? Och sedan de hade sökt och frågat därefter, sade de: Gideon, Joas son, har gjort det. Och folket i staden sade till Joas: För ut din son! Han måste dö, därför att han har nedbrutit Baals altare och sönderhuggit Astartebilden däruppå. Joas svarade alla dem, som stodo när honom: Viljen I föra Baals talan, eller viljen I hjälpa honom? Den som vill föra hans talan, han skall dödas innan nästa morgon. Är han gud, så skall han föra sin talan själf däröfver, att man har nedbrutit hans altare.

Midjans hela folk och Amalek och österns barn samlade sig tillhopa och drogo öfver och lägrade sig i *Jisreelsdal*. Och Herrens ande kom öfver Gideon, och han stötte i trumpeten, och hans slägt samlade sig och följde efter honom. Och han sände budskap till hela Mannasses stam; och äfven denna samlade sig och följde efter honom; och han sände ock budskap till Aser och Sebulon och Naftali, och dessa drogo ock åstad att möta dem. — Ytterligare utbad han sig och erhöill af Herren tecken, som öfvertygade honom om, att Herren ville rädda Israel genom hans hand.

Gideon stod bittida upp, och allt folket, som var med honom. Och Herren sade till Gideon: Folket, som är med dig, är alltför talrikt, för att jag skulle gifva Midjan i dess hand. Israels barn skulle annars förhäfva sig emot mig och säga: Min egen hand har räddat mig. Låt därför nu utropa för folkets öron och säga: Den som är rädd och förfärad, han vände om och gånge tillbaka ifrån Gileads bergstrakt. Då vände af folket tillbaka 22000, och 10000 stannade kvar. — Herren sade till Gideon: Folket är ännu för talrikt. För dem ned till vattnet, där vill jag pröfva dem åt dig. Gideon förde folket ned till vattnet. Och Herren sade till Gideon: Hvar och en som läppjar af vattnet med sin tunga såsom en hund läppjar, honom skall du ställa afsides, så ock hvar och en,

som hukar sig ned på sina knän till att dricka. Och deras antal, som läppjade med handen till munnen, var 300 män; allt det öfriga folket hukade sig ned och drack. Herren sade till Gideon: Med de 300 män, som hafva läppjat, vill jag rädda eder och gifva midjaniterna i din hand; men allt det andra folket gånge hem, hvar och en till sitt.

På Herrens befallning gjorde Gideon ett nattligt besök i fiendernas läger. Och då han kom dit, si, då förtäljde en man för en annan en dröm och sade: Si, jag drömde en dröm, och si, en bjuuggbröds-kaka rullade in uti midjaniternas läger, hvilken, då hon kom i ett tält, stötte däremot och slog det omkull och kastade det öfver ända, så att tältet blef liggande. Och den andre svarade och sade: Härmed kan intet annat menas än Gideons, den israelitiske mannens, svärd. Gud har gifvit i hans hand midjaniterna och hela lägret. Då nu Gideon hörde förtäljas drömmen och dess utläggning, föll han ned och tillbad och vände tillbaka till Israels läger och sade: Upp, ty Herren har gifvit midjaniternas läger uti eder hand.

Gideon fördelade de 300 män i 3 hopar och gaf åt hvar och en af dem en trumpet i handen och en tom kruka och en fackla i hvarje kruka. Och han sade till dem: Sen på mig och gören såsom jag! När jag och alla de, som äro med mig, stöta i trumpeterna, så skolen ock I stöta i trumpeterna rundt omkring hela lägret och säga: För Herren och för Gideon! Och Gideon och 100 män, som voro med honom, kommo till den yttersta ändan af lägret vid början af mellersta nattvaksombytet, just som man hade slutat att utsätta posterna. Och de 3 hoparna stötte i trumpeterna och krossade krukorna och fattade med venstra handen facklorna och med den högra trumpeterna för att stöta i dem och ropade: Till strid för Herren och för Gideon! Och de stannade hvar och en på sin plats, rundt omkring lägret. Och hela hären begynte löpa och ropade och flydde. Och Herren vände den enes svärd i hela lägret emot den andre, och lägret flydde. Och Israels män församlade sig ifrån Naftali, ifrån Aser och ifrån hela Manasse och förföljde midjaniterna. Nu utsände Gideon budskap öfver hela Efraims bergstrakt och lät säga dem: Dragen ned emot midjaniterna och besätten för dem alla vattendrag ända till *Bet-Bara* och Jordan med. Och alla Efraims män församlade sig och besatte vattendra-

gen. Och de togo till fånga 2 midjanitiska furstar, och de dödade dem och förföljde midjaniterna.

Då sade Israels män till Gideon: Blifve ock du herre öfver oss, du och din son och din sonson, emedan du har räddat oss ifrån midjaniternas hand. Men Gideon svarade dem: Jag vill icke vara eder herre, och min son skall icke heller vara eder herre, utan Herren (Jehovah) skall vara eder herre.

Men Gideon förfärdigade af de smycken folket tagit såsom krigsbyte en kåpa och uppsatte den i sin stad Ofra, och hela Israel bedref afguder i med densamma, och den blef Gideon och hans hus till snara.

Alltså vordo midjaniterna underkufvade af Israels barn och reste icke mera upp sitt hufvud. Och landet fick ro i 40 år, så länge Gideon lefde. — (Dom. 6 — 8).

61. Simson.

Då Israels barn åter gjorde hvad ondt var i Herrens ögon, gaf Herren dem i felisteernas hand i 40 år.

Det var en man af Dans stam, benämnd *Manoah*, och hans hustru var ofruktbar. Och herrens engel syntes hustrun och sade till henne: Du skall föda en son, och rakknif må icke komma på hans hufvud, ty pilten skall vara en Guds nasir*), och han skall begynna att rädda Israel utur felisteernas hand.

Qvinnan födde en son och kallade hans namn *Simson*; och pilten växte upp, och Herren välsignade honom, och Herrens ande begynte att verka på honom.

Simson åstundade till hustru en af felisteernas döttrar. Detta var af Herren bestämdt, ty Simson sökte tillfälle mot felisteerna. När han gick för att tala med qvinnan, så kom ett ungt lejon rytande emot honom. Och Herrens ande föll öfver honom, och han ref det i stycken, såsom man sönderrifver ett kid, och han hade dock ingenting i sin hand.

Någon dag därefter kom han tillbaka för att äkta henne; och han gick af vägen för att bese aset efter lejonet, och så

*) Med *nasir* förstås en från världen afsöndrad och åt Gud helgad person. Han borde afhålla sig från jordisk njutning och ständigt hafva långt hår.

då var en bisvärm på lejonets kropp och honung. Han tog däraf i sin hand och åt däraf under vägen. Vid bröllopfesten sade Simson till de 30 felisteiska bröllopssvennerna: Jag vill sätta eder en gåta före. Om I under de 7 gästabudsdagarna kunnen uttyda mig den, så vill jag gifva eder 30 linneskjortor och 30 hela klädningar; men kunnen I icke uttyda den åt mig, så skolen I gifva mig lika mycket. De sade till honom: Sätt fram din gåta och låt oss höra henne! Han sade till dem: Ifrån den matlystne utgick mat, och ifrån den starke utgick det sött var. Och de kunde icke hitta på gåtan. Då sade de till Simsons hustru: Locka din man, att han uttyder oss gåtan. Eljes skola vi uppbränna dig och din faders hus i eld. Hafven I bjudit oss hit för att göra oss utfattiga? Och Simsons hustru gret för honom och sade: Du hatar mig endast och älskar mig icke. Du har satt mitt folks söner en gåta före och har icke uttydt henne för mig. Och hon gret för honom i de 7 dagar, som deras gästabud varade; och på sjunde dagen gaf han henne uttydningen, emedan hon var så enträgen med honom. Och hon uttydde gåtan för sitt folks söner. Och männen i staden sade till Simson på den sjunde dagen, förrän solen gick ned: Hvad är sötare än honung och hvad är starkare än lejon? Han sade till dem: Om I icke plöjt med min kalf, så haden I icke hittat på min gåta. Och Herrens ande föll öfver honom, och han gick och slog 30 felisteer och tog deras kläder och gaf åt dem, som hade uttydt gåtan; och han var ganska vred och drog upp till sin faders hus.

Det begaf sig en tid härefter i hveteandstiden, att Simson ville gå till sin hustru; men hennes fader sade, att han gifvit henne åt hans bröllopssven. Och Simson svarade dem: Utan skuld är jag denna gång emot felisteerna, om jag gör dem något illa. Och han åstadkom en stor förödelse på deras sädesfält och brände upp både den skurna och den växande säden, både vin- och olivgårdar. Och felisteerna sade: Ho har gjort detta? Man svarade: Simson har gjort det, därför att hans svärfader har tagit ifrån honom hans hustru och gifvit henne åt hans bröllopssven. Och felisteerna drogo åstad och brände upp både henne och hennes fader i eld. Simson sade till dem: När I så hafven gjort, så svär jag att icke hvila, förrän jag har tagit hämnd

på eder. Och han slog dem väldeligen både på ben och på länd och gick ned och bodde uti en bergsklyfta vid *Etam*.

Och felisteerna drogo upp för att binda Simson och lägrade sig i Juda. Och 3000 män af Juda gingo ned till bergsklyftan vid *Etam* och förmådde Simson att låta binda sig. Och de bundo honom med två nya tåg och förde honom upp utur berget. Felisteerna upphofvo ett glädjeskri vid hans ankomst. Men Herrens ande föll öfver honom, och tågen på hans armar blefvo såsom lintrådar, som blifvit svedda af eld, och bojorna lossnade ifrån hans händer. Och han hittade en frisk åsnakåke och slog därmed 1000 män.

Någon tid härefter fattade Simson kärlek till en qvinna, som hette *Delila*. Och till henne kommo felisteernas höfdingar och sade till henne: Locka honom, att du får veta, hvaruti hans stora styrka ligger och hvarmed vi kunna varda honom öfvermäktiga, så vilja vi gifva dig 1100 silfversiklar hvar. *Delila* sade till Simson: Säg mig, hvaruti din stora styrka ligger och hvarmed du skulle kunna bindas och betvingas. Men Simson gäckade henne trenne gånger och yppade icke, hvare hans styrka låg. Då sade *Delila* slutligen till honom: Huru kan du säga: jag älskar dig, då ditt hjärta icke är med mig? Tre gånger har du gäckat mig och icke sagt mig, hvaruti din stora styrka ligger. Och när hon alla, dagar trängde honom med sina ord och ansatte honom hårdt vardt hans själ otålig intill döden, och han yppade för henne hela sitt hjärta och sade till henne: På mitt hufvud har aldrig någon rakknif kommit, ty jag är en Guds nasir. Om man rakar håret af mig, så viker min styrka ifrån mig, så att jag varder svag och såsom alla andra menniskor. Då nu *Delila* insåg, att han hade yppat för henne hela sitt hjärta, sände hon bud och lät kalla felisteernas höfdingar och sade: Kommen än en gång hit, ty nu har han yppat för mig hela sitt hjärta. Felisteernas höfdingar kommo till henne och hade penningarna med sig i sin hand. Och hon lät honom sofva på sina knän och tillkallade en man, som rakade af honom de sju flätorna på hans hufvud. Och nu först betvingade hon honom och hans styrka vek ifrån honom! Hon sade: Felisteerna komma öfver dig, Simson! Och han vaknade utur sin sömn och sade: Jag vill gå ut, såsom jag flera gånger har gjort, och slita mig lös. Och han visste icke, att Herren var viken ifrån honom.

Felisteerna grepo honom och stungo ut hans ögon och förde honom ned till *Gasa* och bundo honom med kopparfjärrar, och han måste mala säd i fångelset.

Simsons hufvudhår begynte åter växa, sedan han hade blifvit rakad. — Felisteernas höfdingar församlade sig för att göra åt sin gud *Dagon* ett stort offer och göra sig glada och sade: Vår gud har gifvit oss vår fiende Simson i vår hand. Då nu deras hjärta var gladt, sade de: Kallen hit Simson, att han må spela för oss! Och de kallade Simson ut ur fångelset och de ställde honom emellan pelarena. Simson sade till drängen, som ledde honom vid handen: Släpp mig och låt mig få trefva mig fram till de pelare, på hvilka huset hvilat, att jag må stödja mig emot dem. Och huset var fullt af män och qvinnor, och felisteernas alla höfdingar voro där, och på taket omkring 3000 män och qvinnor, som sågo på, huru Simson spelade. Men Simson ropade till Herren och sade: Herre, Herre, tänk uppå mig och styrke mig Gud allenast denna gången, att jag måtte taga hämnd på felisteerna. Och Simson fattade om de två mellersta pelarena, på hvilka huset hvilade, och sade: Må jag dö själf med felisteerna. Och han böjde sig ned med kraft, och huset föll öfver höfdingarna och allt folket, som var där, så att de döda, som han dödade vid sin död, voro flera än de, som han hade dödat, medan han lefde. — (Dom. 13—16).

62. Samuels födelse, uppfostran och kallelse.

Det var en man ifrån Efraims bergstrakt, som hette *Elkana*. Han hade 2 hustrur. Den ena hette *Hanna* och den andra *Peninna*; och Peninna hade barn, men Hanna var barnlös. Denne man drog upp ifrån sin stad årligen, att han skulle tillbedja och offra åt Herren Zebaot i Silo; och där voro *Elis* båda söner Herrens prester. På den dag, då Elkana offrade, gaf han åt sin hustru Peninna och åt alla hennes söner och döttrar stycken af offerköttet, men åt Hanna gaf han ett stycke för 2 personer, ty han hade Hanna kär. Och hennes samhustru retade henne beständigt för att komma henne att knota däröfver, att Herren hade gjort henne barnlös. Och så skedde det år efter år. Elkana, hennes man, sade till henne: Hanna, hvi gråter du och hvi äter du icke och hvi är ditt hjärta så bedröfvadt? Är jag dig icke förmer än 10 barn?

Hanna stod upp, sedan de hade ätit och druckit i Silo; och presten Eli satt på en stol vid tröskeln till Herrens hus. Och hon var djupt bedröfvad, och hon bad till Herren och gret mycket, och hon lofvade ett löfte och sade: Herre Zebaot! Om du vill i nåd se till din tjenarinnas nöd och gifva din tjenarinna en manlig afkomling, *så vill jag gifva honom åt Herren för alla hans lifsdagar*, och ingen rakknif skall komma på hans hufvud. Därefter gick qvinnan sin väg och åt; och hennes utseende var icke hädanefter detsamma.

Om morgonen stodo de bittida upp; och då de hade tillbedt inför Herren, vände de tillbaka och gingo hem igen till *Rama*. Efter en tids förlopp födde Hanna en son och kallade hans namn *Samuel*; ty, sade hon, *af Herren* har jag begärt honom.

Sedan Hanna hade afvant honom, tog hon honom med sig till Herrens hus i Silo och förde pilten fram till Eli, för att gifva honom åt Herren. Och pilten vardt en Herrens tjenare inför presten Eli.

Men Elis söner voro onda män och kände icke Herren. Och presterna förforo med folket så, att då någon offerade ett offerdjur, kom prestens dräng, medan köttet kokades, och tog en del däraf. Till och med innan de uppbrände fettstyckena, kom prestens dräng och ville med våld bemäktiga sig det råa köttet. Och de unga männens synd var ganska stor inför Herren; ty de kommo folket att förakta Herrens offer.

Samuel tjenade inför Herrens ansigte. Och hans moder gjorde åt honom en liten mantel och förde en sådan årligen med sig till honom, då hon med sin man uppgick till att offra det årliga offret.

Eli var ganska gammal, då han fick höra allt, hvad hans söner gjorde. Och han sade till dem: Hvi hafven I gjort allt detta onda, hvarom jag hör allt folket tala? Icke så, mina söner! Ty det är icke godt det rykte, som jag hör, att I förleden Herrens folk. Men de hörde icke sin faders tal. — Men pilten Samuel växte till i ålder och välbehag både för Herren och för menniskor. — Och genom en Guds man lät Herren förkunna Eli, att båda hans söner skulle dö på en och samma dag.

Herrens ord var sällsynt på den tiden, och någon uppenbarelse var icke vanlig. Men det begaf sig en dag, då Eli låg på sin plats, och Guds lampa ännu icke hade slocknat

och Samuel ännu låg uti Herrens hus, där Guds ark stod, att Herren ropade på Samuel, och han svarade: Si, här är jag. Och han lopp till Eli och sade: Si, här är jag, ty du har ropat mig. Denne svarade: Jag har icke ropat på dig. Gack tillbaka och lägg dig! Och han gick och lade sig. — Herren ropade ännu en gång på Samuel. Samuel stod upp och gick till Eli och sade: Si, här är jag, ty du har ropat mig. Denne svarade: Jag har icke ropat på dig, min son. Gack tillbaka och lägg dig. Och Samuel kände ännu icke igen Herren, och något Herrens ord var honom icke ännu uppenbaradt. — Herren ropade på Samuel ännu en tredje gång, och han stod upp och gick till Eli och sade: Si, här är jag, ty du har ropat på mig. Nu förstod Eli, att det var Herren, som hade ropat på pilten. Och Eli sade till Samuel: Gack tillbaka och lägg dig, och händer det, att någon ropar på dig, så svara: tala, Herre, ty din tjenare hörer. Samuel gick bort och lade sig på sin plats. Och Herren kom och ställde sig för honom och ropade såsom de förra gångerna: Samuel, Samuel! Och Samuel sade: Tala, ty din tjenare hörer. Herren sade till Samuel: Si, jag vill göra något i Israel, sådant, att den som får höra det, honom skall det gälla i båda hans öron. *På den dagen skall jag låta komma öfver Eli allt det, jag sagt om hans hus, ifrån början till slut, därför att han visste, huru hans söner ådrogo sig förbannelse, och att han dock icke hindrade dem därifrån.*

Samuel fruktade att omtala sin syn för Eli. Och Eli ropade på Samuel och sade: Hvad var det, hvarom han talade med dig? Dölj det icke för mig. Straffe dig Gud, nu och framdeles, om du något döljer för mig af allt det, hvarom han talade med dig. Samuel berättade då för honom alltsammans och dolde intet för honom. Och han svarade: Han är Herren. Han göre hvad honom godt synes.

Samuel växte till, och Herren var med honom och lät intet af alla sina ord falla på jorden. Och hela Israel ifrån Dan ända till Beer-Seba visste, att *Samuel var ombetrodd att vara en Herrens profet*. Äfven härefter lät Herren se sig i Silo; ty i Silo var det som Herren uppenbarade sig för Samuel med sitt ord. — (1 Sam. 1—3).

63. Israels förödmjukelse och upprättelse. Samuels verksamhet.

Samuels ord skedde till hela Israel. Och Israel drog ut emot felisteerna i strid, och Israel vardt slagen på flykten. Då folket kom till lägret, sade de äldsta i Israel: Hvi har Herren låtit oss i dag blifva slagna på flykten af felisteerna? Låtom oss hemta hit till oss Herrens förbundsark ifrån Silo, att den må komma midt ibland oss och rädda oss ifrån våra fienders hand. Folket sände till Silo och buro därifrån Herren Zebaots förbundsark. Och Elis 2 söner följde med Guds förbundsark.

Då Herrens förbundsark kom till lägret, uppgaf hela Israel ett stort fröjderop, så att marken darrade. Och när felisteerna hörde ljudet och ropet, sade de: Hvad betyder det stora fröjderopet i ebreernas läger? De fingo då veta, att Herrens ark hade kommit till lägret. Och felisteerna blefvo förskräckta, när man sade: Gud har kommit till lägret. Och de sade: Ve oss, ty något sådant har icke händt tillföre. Ve oss, ho kan hjälpa oss utur dessa mäktiga gudars hand? Dessa äro de gudar, som slogo Egypten med allehanda plågor i öknen. Varen vid friskt mod och skicken eder såsom män, I felisteer, att I icke blifven trälrar under ebreerna, såsom de hafva varit under eder. — Felisteerna stridde, och Israel vardt slagen, och de flydde, hvar och en till sitt tjäll, och nederlaget var ganska stort, så att af Israel föllo 30000 män fotfolk. Och Guds ark vardt tagen, och Elis söner blefvo döda.

När en man från striden kom och berättade, huru det hade gått med Guds ark, föll Eli baklänges ifrån stolen vid sidan af porten och bröt nacken af sig och dog.

Felisteerna förde Guds ark till sitt land och uppställde den i Dagens tempel. Men då de blefvo hårdt slagna af Gud, beslöto de att återsända den till Israel. I 7 månader hade arken varit i felisteernas hand. Israeliterna uppställde den sedan uti *Kirjat-Jearim*.

Ifrån den dagen, då Herrens ark kom till Kirjat-Jearim, förflöt en lång tid af 20 år, och allt Israels folk klagade sin nöd inför Herren. Samuel talade till allt Israels folk och sade: *Om I viljen vända eder med hela edert hjärta till Herren, så skaffen bort ifrån eder de främmande gudarna och Astartebilderna,*

och rikten edert hjärta till Herren och tjenen honom allena, så skall han frälsa eder utur felisteernas hand. Israels barn skaffade bort Baals- och Astartebilderna och tjenade Herren allena.

Samuel sade: Församlen hela Israel till Mizpa, att jag må bedja till Herren för eder! Och de församlade sig i Mizpa, och öste upp vatten och göto det ut inför Herren och fastade den dagen och sade där: Vi hafva syndat emot Herren. Och Samuel dömde Israels barn i Mizpa. — Herrens hand var emot felisteerna så länge Samuel lefde. Och de städer, som felisteerna hade tagit ifrån Israel, kommo tillbaka under Israel.

Samuel var domare i Israel, så länge han lefde. Och han for hvart år omkring till Betel och till Gilgal och till Mizpa. Och när han hade på alla dessa ställen dömt Israel, vände han tillbaka till Rama, ty där var hans hem, och där dömde han Israel och byggde där ett altare åt Herren. — (1 Sam. 4, 7).

5. Det odelade konungadömets tid.

Saul, David och Salomo.

(1097—975.)

64. Saul blir konung.

När Samuel vardt gammal, satte han sina söner till domare öfver Israel. Och de dömde i Beer-Seba. Men hans söner vandrade icke på hans vägar, utan afveko därifrån för att söka vinning, och de togo mutor och förvrängde rätten. Och alla äldsta i Israel församlade sig och gingo till Samuel i Rama och sade till honom: Si, du har blifvit gammal, och dina söner gå icke på dina vägar. Sätt nu en konung öfver oss till att döma oss, såsom alla folk hafva det! — Det behagade Samuel illa, att de sade: Gif oss en konung till att döma oss. Och Samuel bad till Herren. Och Herren sade sill Samuel: Hörsamma folkets röst i allt, hvad de hafva talat till dig, ty det är icke dig, utan mig de förkasta, att jag icke skall vara deras konung. Dock varna dem allvarligen och säg dem, hvilken rätt skall tillkomma den konung, som skall råda öfver

dem. Och Samuel förkunnade alla Herrens ord och framhöll för folket, huru den blifvande konungen komme att taga så väl deras söner och döttrar samt tjenare och tjenarinnor, för att använda dem i sin tjenst, som ock tionde af deras sädesfält och vingårdar samt boskapshjordar. Men folket sade: Ingalunda; utan en konung måste vara öfver oss, att vi må blifva lika alla andra folk, och att vår konung må döma oss och gå i spetsen för oss och föra våra krig.

Det var en rik man af Benjamin, hvilkens namn var *Kis*. Han hade en son, benämd *Saul*, en så fager ung man, att ingen fagrare var ibland Israels barn, hufvudet högre än allt folket. Då *Kis* hade borttappat sina åsninnor, sade han till sin son *Saul*: Tag en af drängarna med dig och drag åstad att söka upp åsninnorna. *Saul* gick med tjenaren och sökte åsninnorna i olika trakter, men de funno dem icke. Då sade *Saul* till drängen: Kom, låtom oss gå hem igen! Min fader torde annars slå åsninnorna ur hågen och blifva orolig för vår skull. Denne svarade: Si, en Guds man bor i denna staden och är en aktad man. Allt det han säger, det sker också. Låtom oss gå dit! Törhända skall han säga oss vår väg, den vi böra gå. Och de gingo upp till staden. När de hade kommit midt i staden, si, då kom *Samuel* ut emot dem och skulle gå upp till offerhöjden.

Herren hade uppenbarat sig för *Samuel* dagen innan *Saul* kom och hade sagt: I morgon vid denna tiden skall jag sända dig en man utur Benjamins land, hvilken du skall smörja till en furste öfver mitt folk Israel; och han skall frälsa mitt folk ifrån felisteernas hand, ty jag har sett till mitt folk, och deras klagorop är kommet till mig. Då nu *Samuel* fick se *Saul*, sade Herren till honom: Si, där är den man, om hvilken jag har sagt dig: denne skall styra mitt folk.

Saul gick emot *Samuel* midt i porten och sade: Säg mig: hvar är siarens hus? *Samuel* svarade: Jag är siaren. Gack före mig upp till offerhöjden, ty i dag skolen I äta med mig, och i morgon vill jag låta dig gå, och allt, hvad du har på hjärtat, vill jag säga dig. Och hvad angår åsninnorna, som nu i 3 dagar hafva varit borttappade för dig, så var nu icke bekymrad. De äro tillrättakomna. Och hvem skall väl allt det bästa i Israel tillkomma, om icke dig och hela din faders hus? *Saul* svarade och sade: Är jag icke en benjaminit, af en ibland de ringaste stammar i Israel, och är

icke min slägt den minsta ibland alla slägter i Benjamin? Hvi för du då sådant tal till mig? Och Samuel tog Saul och hans dräng och förde dem upp i kammaren och satte dem öfverst ibland dem, som voro bjudna. Och Saul åt med Samuel den dagen.

Bittida följande dag, när morgonrodnaden gick upp, begaf sig Saul hem, och Samuel följde honom på väg. Då de kommo ned till ändan af staden, sade Samuel till Saul: Säg åt drängen, att han går framför oss. Och han gick. Men du, stanna en stund, att jag må låta dig höra, hvad Gud har sagt. Samuel tog nu en flaska med olja och göt uppå hans hufvud och kysste honom och sade: Ser du, att Herren har smort dig till furste öfver sitt egendomsfolk? Och när han vände ryggen åt Samuel och gick ifrån honom, gaf Gud honom ett annat hjärta.

Samuel sammankallade folket till Herren i Mizpa och sade till Israels barn: Så säger Herren, Israels Gud: Jag förde Israel upp ur Egypten och frälste eder uturegyptiernas hand och utur alla de konungarikens hand, som eder förtryckte; men nu hafven I förkastat eder Gud, som har hulpt eder utur alla edra olyckor och bedröfvelser, och sagt till honom: sätt en konung öfver oss. Träden därför nu fram inför Herrens ansigte efter edra stammar och edra ätter. Och Samuel lät alla Israels stammar gå fram och lotten träffade Benjamins stam. Och han lät Benjamins stam gå fram, efter sina slägter, och lotten träffade *Matris* slägt och den träffade Saul, Kis' son, och de sökte efter honom, och han fanns icke. Och de frågade ännu en gång Herren: Har ännu någon kommit hit? Herren svarade: Si, han har gömt sig ibland trossen. Och de lupo dit och drogo honom fram därifrån. Han ställde sig midt ibland folket och var hufvudet högre än allt folket. Samuel sade till allt folket: Sen I nu, hvilken Herren har utvalt? Ty hans like är icke ibland allt folket. Allt folket jublade och sade: Lefve konungen! Och Samuel talade till folket om konungadömetts rätt och skref den uti en bok, hvilken han nedlade inför Herrens ansigte. Och Samuel lät allt folket gå, hvar och en till sitt hus. — Saul gick ock hem till *Gibea*, och en del af hären gick med honom, hvilkas hjärtan Gud hade rört. Men några onda män sade: Hvaruti skall denne kunna hjälpa oss? Och de föraktade honom och buro

honom inga skänker. Men han låtsade, såsom hörde han det icke. — (1 Sam. 8—10).

65. Saul en krigisk konung.

Då *ammoniterna* belägrade *Jabes* i Gilead, kommo sändebud och förkunnade detta för Saul. Och han tog ett par oxar och styckade dem och skickade styckena kring alla Israels landsändar med sändebuden och lät säga: Så skall det göras med hvars och ens oxar, som icke drager ut efter Saul och Samuel. Och Herrens förskräckelse föll öfver folket, att de drogo ut såsom en man. Följande dagen fördelade Saul folket i 3 hopar, och de kommo midt in i lägret vid morgonväkten och slogo ammoniterna ända tills dagen vardt som hetast. Och de, som öfverblefvo, vordo så förskingrade, att icke 2 af dem blefvo tillhopa.

Folket sade nu till Samuel: Hvilka voro de, som sade: skall Saul blifva konung öfver oss? Gifven hit de männen, att vi må döda dem! Och Saul sade: I dag skall ingen dödas, ty Herren har i dag gjort hjälp i Israel.

Samuel sade till folket: Kommen, låtom oss gå till Gilgal och där förnya konungadömet! Och allt folket drog till Gilgal och gjorde där Saul till konung och offrade där tackoffer inför Herrens ansigte. Och Saul med alla Israels män fröjdade sig storligen.

Samuel sade till hela Israel: Om I frukten Herren och tjenen honom och hören hans röst och icke ären Herrens befallning ohörsamma, så skolen både I och eder konung, som regerar öfver eder, beskyddas af Herren, eder Gud. Men om I icke hören Herrens röst, utan ären Herrens befallning ohörsamma, så skall Herrens hand vara emot eder, såsom den har varit emot edra fäder.

Då Saul nu var i besittning af konungaväldet öfver Israel, stridde han emot alla sina fiender rundt omkring, och hvart han vände sig segrade han. Och han växte i makt och räddade Israel ifrån deras hand, som sköflade landet. — (1 Sam. 11, 12, 14).

66. Vändpunkten i Sauls lif.

Samuel sade till Saul: Så säger Herren Zebaot: Jag vill hemsöka Amalek för hvad han gjorde åt Israel, då de

uttågade från Egypten. Gack nu åstad och slå amalekiterna och gif dem till spillo med allt, hvad de hafva, och skona dem icke. Och Saul lät folket höra detta.

Då Saul kom till Amaleks stad, slog han amalekiterna och grep *Agag*, deras konung, lefvande, och allt folk gaf han till spillo med svärdsegg. Men Saul och folket skonade *Agag* och hvad bäst var af få och får, och hvad därefter var och allt, som var af värde. Men all den boskap, som var dålig och mager, den gäfvos de till spillo.

Herrens ord skedde till Samuel sålunda: Jag ångrar, att jag har gjort Saul till konung; ty han har vändt sig ifrån mig och icke verkställt mina ord. Och Samuel vardt vred och ropade till Herren hela den natten. Och han stod bittida upp för att om morgonen möta Saul.

När Samuel kom till Saul i Gilgal, sade Saul till honom: Välsignad vare du af Herren! Jag har verkställt Herrens ord. Samuel svarade: Men hvad är det för en fåralåt, som kommer till mina öron, och för ett låte af fåkreatur, som jag hör? Saul sade: Ifrån amalekiterna hafva de tagit dem; ty folket skonade det bäst var af får och få för att offra det åt Herren, din Gud, men det öfriga hafva vi gifvit till spillo. Samuel svarade Saul: Håll upp, att jag må säga dig, hvad Herren har sagt mig denna natt! Han sade: Tala! Samuel sade: Har du icke, så ringa du än var i dina egna ögon, blifvit satt till ett öfverhufvud för Israels stammar, och har icke Herren smort dig till konung öfver Israel? Och hvi har du icke lydt Herrens röst, utan kastat dig öfver krigsbytet och gjort, hvad ondt är i Herrens ögon? Saul svarade Samuel: Visst har jag lydt Herrens röst och gått på den väg, på hvilken Herren har sändt mig. Jag har fört hit *Agag*, amalekiternas konung, och gifvit amalekiterna till spillo. Men folket tog af krigsbytet, af får och få, det som bäst var af det spillgifna, för att offra det åt Herren, din Gud. Samuel sade: Har då Herren samma behag till brännoffer och slagtoffer som till lydnad för Herrens röst? *Si, lydriad är bättre än offer, och hörsamhet är bättre än vädurars fett*; ty olydnad är en trolldomssynd, och gensträfvighet är afgudereri och bildyrkan. *Emedan du har förkastat Herrens ord, har han också förhastat dig, att du icke skall vara konung.* Saul svarade Samuel: Jag har syndat, att jag har öfverträdt Herrens befallning och dina ord. Emedan jag fruktade folket, hörsam-

made jag deras röst. Men förlåt mig nu den synden och vänd tillbaka med mig, att jag må tillbedja Herren. Samuel sade till Saul: Jag vänder icke tillbaka med dig. Emedan du har förkastat Herrens ord, har Herren ock förkastat dig, att du icke skall vara konung öfver Israel. Och då Samuel vände sig om för att gå sina färde, fattade Saul i fällen af hans mantel, så att den refs sönder. Och Samuel sade till honom: Herren har i dag rifvit Israels konungadöme ifrån dig och gifvit det åt en annan, som är bättre än du. Saul svarade: Jag har syndat; men gör mig dock nu den äran inför de äldsta af mitt folk och inför Israel, att du vänder tillbaka med mig, så vill jag tillbedja Herren, din Gud. Och Samuel vände tillbaka och följde Saul, och Saul tillbad Herren.

Samuel sade: Fören fram till mig Agag, amalekiternas konung! Och Agag gick gladeligen fram till honom. Och Agag sade: Förbi är då dödens bitterhet. Samuel sade: Såsom ditt svärd har gjort qvinnor barnlösa, så skall ock din moder blifva barnlös bland qvinnor. Och Samuel högg Agag i stycken inför Herrens ansigte. Och Samuel gick bort till Rama. Men Saul drog upp till sitt hus i Gibeaa. Samuel besökte icke Saul mer så länge han lefde, ty Samuel sörjde öfver Saul. — (1 Sam. 15).

67. David smörjes till konung och kallas till Saul.

Herren sade till Samuel: Huru länge skall du sörja öfver Saul, hvilken jag har förkastat, så att han icke skall vara konung öfver Israel? Fyll ditt horn med olja och gack åstad! Jag vill sända dig till *Isai* i Betlehem, ty af hans söner har jag utsett mig en konung. Och du skall bjuda Isai till ett offer, så vill jag låta dig veta, hvad du skall göra.

Samuel gjorde såsom Herren hade sagt honom. Och när Isais söner kommo in, såg han på den äldste och tänkte: Visst står här inför Herren hans smorde. Men Herren sade till Samuel: Se icke på hans utseende eller på hans stora växt, ty honom förkastar jag. Det går icke efter som en menniska ser, emedan *menniskan ser det för ögonen är, men Herren ser till hjärtat*. Och Isai lät 7 sina söner gå fram för Samuel. Men Samuel sade till Isai: Herren har utvalt ingen af dessa. Äro nu här alla piltarna? Han svarade: Ännu är den yngste kvar; men *si*, han går i vall med fåren.

Samuel sade till Isai: Sänd och låt hemta honom, ty vi skola icke sätta oss till bords, förrän han kommer. Och han sände åstad och lät hemta honom. Han var rödlett, hade vackra ögon och fagert utseende. Och Herren sade: *Statt upp och smörj honom, ty den är det.* Samuel tog sitt oljehorn och smorde honom midt ibland hans bröder. Och Herrens ande föll öfver David ifrån den dagen och allt sedan. — Samuel stod upp och gick till Rama.

Men Herrens ande vek ifrån Saul, och en ond ande kvalde honom. Och Sauls tjenare sade till honom: Si, en ond ande qväljer dig. Må vår herre tillsäga sina tjenare, att de uppsöka en man, som är kunnig i harpospel, på det att, när den onde anden kommer öfver dig, han må spela med sin hand, att det må varda bättre med dig. Saul sade till sina tjenare: Sen ut åt mig en man, som är skicklig i strängaspel, och fören honom hit till mig. Och en af tjenarena svarade och sade: Si, jag har sett en son af Isai från Betlehem, som är kunnig i strängaspel, en rask och krigisk man och förständig i tal och en dägelig man, och Herren är med honom. Och Saul sände bud till Isai och lät säga honom: Sänd mig din son David, som är med fåren! Och Isai gjorde så. David kom till Saul och tjänade honom. Och Saul höll David ganska kär, och David blef hans vapendragare. När nu den onde anden kom öfver Saul, tog David harpan och spelade med sin hand; och Saul vederqvicktes, och det vardt bättre med honom, och den onde anden vek ifrån honom. — (1 Sam. 16).

68. Davids seger öfver Goliat.

Felisteerna samlade sina härar till strid. Och Saul och Israels män uppställde sig till strid emot dem. Felisteerna stodo på ett berg på den ena sidan och israeliterna på ett berg på den andra sidan, så att en dal var emellan dem.

Utur felisteernas läger framträdde då en envigskämpe, benämnd *Goliat*, 6 aln och en tvärhand lång, hvilken bar en fruktansvärd vapenrustning. Han stannade och ropade till Israels härskaror och sade till dem: Väljen ut en af eder, som går hit ned emot mig! Om han mäktar strida emot mig och faller mig, så blifve vi edra tjenare, men om jag varder honom öfvermäktig och faller honom, så skolen I vara

våra tjenare. Då Saul och hela Israel hörde dessa felisteerns ord, blefvo de bestörta och mycket förskräckta.

De tre äldsta af Isais söner hade följt med Saul till kriget; men David hade gått hem från Saul för att vakta sin faders får i Betlehem. Och felisteern framträdde både morgon och afton och stod där i 40 dagar. Isai sände nu David till lägret för att bringa mat åt bröderna och se efter, huru de befunno sig. När David kom till vagnsborgen, drog hären ut i slagordning och uppgaf ett härskri, och de båda härarna uppställde sig i slagordning emot hvarandra. Och David lopp bort till den uppställda hären och kom och helsade sina bröder. Under det han talade med dem, si, då trädde Goliat fram och talade såsom tillförene; och David hörde det. Och alla män i Israel, när de fingo se den mannen, flydde för honom och voro mycket förskräckta. Israels män sade: Sen I icke den där mannen, att han kommer för att skymfa Israel? Och den man som faller honom, honom vill konungen göra mycket rik, och åt honom vill han gifva sin dotter och göra hans faders hus fritt från alla utskylder i Israel. David sade till de män, som stodo när honom: Hvad får den, som faller den där felisteern och afvänder denna skymf ifrån Israel? Ty ho är denne oomskurne felisteer, att han så skymfar lefvande Guds härskaror? Folket svarade honom såsom tillförene. Då Davids äldste broder hörde, huru han talade med männen, vardt han vred på honom och sade: Hvi är du kommen hit ned, och åt hvem har du öfverlemnat den där lilla fårahjorden i öknen? Jag känner ditt högmod och ditt hjärtas ondska; ty för att se på striden är du kommen hit ned. David svarade: Hvad har jag då nu gjort? Det var ju blott ett ord. Och David vände sig ifrån honom till en annan och sade på samma sätt, och folket svarade honom såsom förut. Och de ord, som David hade sagt, blefvo bekanta och kommo till Sauls kunskap. Och han lät hemta David.

David sade till Saul: Må ingen tappa modet för hans skull. Din tjenare vill gå och strida emot denne felisteer. Saul svarade David: Icke kan du gå och strida emot honom, ty du är en yngling, och han är en stridskämpe ända ifrån sin ungdom. David sade till Saul: När din tjenare vallade sin faders får, har din tjenare slagit både lejon och björn. Och det skall gå denne oomskurne felisteer såsom det gick

dem, emedan han har skymfat lefvande Guds härskaror. Och David tillade: Herren, som frälste mig ifrån lejonet och ifrån björnen, han skall ock frälsa mig ifrån denne felisteerns hand. Saul svarade David: Gack åstad, Herren vare med dig! Och Saul drog sin rustning på David och David begynte gå. Men David sade till Saul: Jag kan icke gå med allt detta, ty jag är icke van därvid. Och han lade alltsammans ifrån sig. Och han tog sin staf i sin hand och utvalde 5 släta stenar utur bäcken och lade dessa uti sin herdeväska, och tog sin slunga i sin hand och gick så emot felisteern.

Då nu felisteern såg sig omkring och blef varse David, föraktade han honom, ty han var en yngling, rödlett och af vackert utseende. Och han sade till David: Är jag då en hund, att du kommer emot mig med käppar? Och han förbannade David vid sina gudar och sade till honom: Kom hit till mig, så skall jag gifva ditt kött åt himmelens fåglar och åt markens djur. David svarade: Du kommer emot mig med svärd och med lans och med kastspjut, men jag kommer emot dig i Herren Zebaots, Israels härskarors Guds, namn, hvilket du har skymfat. Herren skall i denna dag gifva dig uti min hand, och jag skall fälla dig och taga ditt hufvud af dig, att alla land skola förnimma, att Israel har en Gud, och att hela denna menigheten skall förnimma, att Herren icke gifver seger genom svärd eller lans; ty striden är Herrens, och han skall gifva eder i vår hand. — Då nu felisteern reste sig och gick allt närmare David, skyndade sig David och lopp fram emot honom. Och David stack sin hand i väskan och tog därutur en sten och slungade och träffade felisteern i hans panna, så att stenen gick in i pannan, och han föll till jorden på sitt ansigte. David lopp nu fram och tog felisteerns svärd och drog det utur slidan och dödade honom och afhög därmed hans hufvud.

Då felisteerna sågo, att deras hjälte var död, flydde de. Och Israels och Judas män reste sig och uppgåfvo ett härskri och förföljde dem; och felisteerna föllo slagna på vägen. Men Israels barn vände tillbaka och plundrade felisteernas läger. — (1 Sam. 17).

69. Jonatans vänskap. Sauls hat vaknar.

Sauls son *Jonatans* hjärta fäste sig vid Davids hjärta, och Jonatan älskade honom såsom sitt eget lif. Och Jonatan

och David gjorde förbund med hvarandra. Jonatan tog af sig sin mantel, som han hade på sig, och gaf den åt David, äfvensom sina andra kläder, och därjämte sitt svärd, sin båge och sitt bälte.

När hären återvände från striden, gingo qvinnorna ut ifrån alla Israels städer för att möta konung Saul, under sång och dans, med pukor, med glädje och med strängaspel. Och qvinnorna sjöngo och spelade och sade: Saul har slagit tusen, men David sina tio tusen. Men Saul blef mycket förtörnad, och dessa ord misshagade honom, och han sade: Åt David har man gifvit de tio tusen, och åt mig har man gifvit de tusen, och nu fattas honom blott konungadömet. Och *Saul såg snedt på David från den dagen och allt framgent.*

Den följande dagen föll den onde anden öfver Saul, och han tedde sig såsom en rasande i huset; men David spelade på strängarna, såsom han dagligen plägade. Och Saul hade lansen i sin hand. Och Saul kastade lansen och tänkte: Jag vill skjuta David fast i väggen. Men David böjde sig undan för honom två gånger. Och Saul fruktade för David, ty Herren var med honom, men hade vikit ifrån Saul.

Saul sände David bort ifrån sig och satte honom till befälhafvare öfver 1000, och han gick ut och in för folket. Och David var lyckosam i alla sina företag, och Herren var med honom. Och hela Israel hade David kär, ty han gick ut och in för dem. — (1 Sam. 18).

70. Sauls stämplingar emot Davids lif.

Saul sade till David: Si, min äldsta dotter *Merab* vill jag gifva dig till hustru. Blif mig allenast en tapper kämpe och strid Herrens strider. Saul tänkte nämligen: Icke jag vill bära hand på honom, men felisteerna må bära hand på honom. Men då tiden kom, att *Merab* skulle gifvas David, vardt hon gifven åt en annan till hustru.

Men *Mikal*, Sauls dotter, älskade David; och då det vardt berättadt för Saul, hade han intet däremot. Saul sade: Jag vill gifva henne åt honom, att hon må komma honom på fall, och att de felisteers hand måtte komma öfver honom. Saul sade till David: Du skall i dag blifva min måg för andra gången. Och Saul bad sina tjenare säga till David: Konungen begär ingen annan morgongåtva än 100 felisteer, såsom hämnd på

konungens fiender. Och det behagade David väl att blifva konungens måg. Och innan tiden ännu var ute, stod David upp och drog åstad med sina män och slog af felisteerna 200 män. Saul gaf honom nu sin dotter Mikal till hustru. Och Saul såg och märkte, att Herren var med David; och Mikal, hans dotter, älskade honom. Men Saul fruktade ännu mer för David, och Saul vardt Davids fiende i alla sina lifsdagar. Så ofta felisteernas höfdingar drogo i fält, var David lykosammare än Sauls öfriga tjenare, och hans namn vardt mycket aktadt.

Saul talade till sin son Jonatan och till alla sina tjenare, att de skulle slå ihjäl David. — Men Jonatan talade godt om David med sin fader och sade till honom: Icke må konungen försynda sig emot sin tjenare David, ty han har icke försyndat sig emot dig, utan gjort dig mycket godt, och han vågade sitt lif, när han slog felisteern, och Herren gaf hela Israel en stor seger. Detta har du sett och gladt dig åt; och hvi skulle du då försynda dig emot oskyldigt blod och döda David utan skäl? Saul lydde Jonatans röst och svar: Så sant Herren lefver, han skall icke dödas. Och Jonatan förde David till Saul, och han var inför Saul såsom tillförene.

Kriget utbröt å nyo; och David drog ut och stridde emot felisteerna och slog dem i ett stort slag, och de flydde för honom. Och den onde anden kom öfver Saul, där han satt i sitt hus med sin lans i sin hand, under det att David spelade på strängarna. Och Saul måttade med handen för att skjuta David fast i väggen; men han vek undan för Saul, och lansen träffade väggen. David flydde nu och kom undan samma natt. Saul sände bud till Davids hus, att man skulle vakta på honom och om morgonen slå honom ihjäl. Men Mikal släppte honom ned genom ett fönster, och han begaf sig till Samuel i Rama och berättade för honom allt, hvad Saul hade gjort honom. — (1 Sam. 18, 19).

71. Jonatans och Davids vänska¹psförbund.

David flydde ifrån Rama och kom och sade inför Jonatan: Hvad har jag gjort, hvilken är min skuld och hvilken är min synd emot din fader, att han traktat efter mitt lif? Jonatan svarade honom: Bort det! Du skall icke dö. Si,

min fader gör intet hvarken stort eller litet, som han icke uppenbarar för mitt öra. Hvi skulle då min fader dölja detta för mig? Det skall icke så ske. Då bedyrade David ytterligare och sade: Din fader vet väl, att jag har funnit nåd för dina ögon. Därför har han tänkt: Jonatan bör icke få veta härom, på det han icke skall bedröivas däraf. Men så sant Herren lefver, och så sant du själf lefver, det är icke mer än ett steg emellan mig och döden. Jonatan svarade David: Jag vill göra för dig allt, hvad ditt hjärta önskar. Därefter öfverenskommo de, att Jonatan följaude dag, vid nymånadsfesten, skulle utforska Sauls sinnesstämning mot David samt sedan underrätta honom därom. Och Jonatan sade: Herre, Israels Gud! Om, sedan jag har utforskat af min fader, att han är väl sinnad emot David, jag då icke sänder bud till dig och uppenbarar det i dit öra, så straffe Herren Jonatan nu och framdeles. Men om min fader finner för godt att göra något ondt emot dig, så vill jag ock uppenbara det i ditt öra och låta dig gå. Och gack då i frid, och Herren vare med dig, såsom han har varit med min fader. Dock icke, så vida du icke, så länge jag ännu lefver, med mig gör Herrens barmhertighet, ej heller, så vida du, när jag blir död, någonsin tager din barmhertighet ifrån mitt hus, om ock Herren skulle utrota alla Davids fiender ifrån jorden. Och Jonatan gjorde ett förbund med Davids hus. Och David höll sig under de följande dagarna fördold på marken. — Den andra nymånadsdagen, då David saknades på sin plats, sade Saul till Jonatan: Hvi är icke Isais son kommen till bords hvarken i går eller i dag? Jonatan svarade enligt öfverenskomme: David bad mig enträget, att han skulle få gå till Betlehem, till en offerhögtid, som hans släkt skulle anordna. Därför har han icke kommit till konungens bord. Då vardt Saul vred på Jonatan och sade till honom: Du son till en förderfvad och fräck moder, visste jag icke, att du har Isais son kär, till skam för dig och till skam för din moder? Ty så länge Isais son lefver på jorden, finnes ingen säkerhet för dig och för ditt konungadöme. Sänd därför nu och låt henta honom hit till mig, ty han är dödens barn. Jonatan svarade sin fader: Hvi skall han dö? Hvad har han gjort? Och Saul kastade lanssen emot honom för att träffa honom. Då förstod Jonatan, att det var beslutadt af hans fader att döda David.

Jonatan stod upp ifrån bordet i vredesmod och åt intet på den andra nymånadsdagen, ty han vardt bedröfvad för David, att hans fader hade så skymfat honom. Om morgonen gick Jonatan ut i marken, såsom han hade öfverenskommit med David. Och Jonatan sade till David: Gack i frid! Blifve det såsom vi båda svuro vid Herrens namn, då vi sade: Herren skall vara vittne emellan mig och dig och emellan min säd och din säd till evig tid. David stod upp och gick sin väg; men Jonatan gick till staden. — (1 Sam. 20).

72. Davids kringirrande. Sauls hat.

David kom till *Nob*, till presten *Ahimelek*. Denne vardt bestört och gick David till mötes och sade till honom: Hvi kommer du så allena och har ingen med dig? David svarade presten *Ahimelek*: Konungen har ålagt mig ett hemligt ärende. Men hvad har du till hands? Skänk mig 5 bröd eller hvad som finnes. Presten svarade: Vanligt bröd finnes icke i min ego, utan endast heligt bröd har jag. Och presten gaf honom af det heliga, ty något annat bröd fanns där icke än skådebröden.

Därifrån begaf sig David till konung *Akis* i *Gat*. Och då felisteerna igenkände honom, förstälde han sitt förstånd i deras ögon och skickade sig som en dåre och lyckades på sådant sätt undkomma.

Han kom nu till en grotta vid *Adullam*. Och då hans fränder och hela hans faders hus finga höra det, drogo de dit ned till honom. Till honom församlade sig allehanda folk, som voro i något trångmål, och alla skuldsatta och alla missnöjda; och han vardt deras anförare, så att när honom voro omkring 400 män.

Därifrån gick David till *Moabs land* och sade till Moabs konung: Låt min fader och min moder få komma och blifva hos eder, till dess jag får veta, hvad Gud vill göra med mig. Och han förde dem till Moabs konung; och de stannade hos honom så länge David var i bergfästet. Men profeten *Gad* sade till David: Icke må du stanna qvar i bergfästet, utan gack bort till Judas land. David gick och kom till *Herets skog*.

Saul fick höra, att man kände till David och de män, som voro med honom. Och Saul sade till sina tjenare: Hören, I benjaminit! Skall väl Isais son åt eder alla gifva åkrar

och vingårdar och göra eder alla till befälhafvare, efter som I alla hafven sammansvurit eder emot mig, och ingen är, som för mitt öra uppenbarar det; ty min son har slutit förbund med Isais son, och ingen ibland eder är, som bryr sig om mig och som uppenbarar det för mitt öra, ty min son har uppeggat mina tjenare till att stämpla emot mig, såsom nu sker? Och en ibland Sauls tjenare svarade och sade: Jag såg, när Isais son kom till Nob, till Ahimelek. Och denne frågade Herren om honom och gaf honom reskost och äfven Goliats svärd.

Då sände konungen åstad och lät kalla presten Ahimelek och hela hans faders hus, presterna, som voro i Nob. Och de kommo alla till konungen. Och Saul lät nedhugga dem alla, så att på den dagen blefvo 85 män, som buro linne-kåpa, dödade. Och prest-staden Nob slog han med svärdsegg och nedgjorde både män och qvinnor, både barn och spenabarn, både oxer och åsna och får.

Man berättade för David: Si, felisteerna belägra *Kegila* och plundra logarna. David frågade Herren och sade: Skall jag gå och slå dessa felisteer? Herren svarade David: Gack och slå dem och undsätt *Kegila*! Men Davids män sade till honom: Si, vi lefva i fruktan redan här i Juda; och huru mycket mera skulle vi ej då frukta att gå till *Kegila* emot felisteernas härskaror? David frågade åter Herren. Och Herren svarade honom: Statt upp, drag ned till *Kegila*, ty jag vill gifva felisteerna i din hand. David drog med sina män till *Kegila* och stridde emot felisteerna och dref bort deras boskap och slog dem i ett stort slag.

Då Saul fick höra, att David uppehöll sig i *Kegila*, drog han åstad med en stor krigshär för att tillfångataga David. Men denne, som af Herren fått veta, att invånarena i staden skulle utlemna honom åt Saul, stod upp med sina män, som voro omkring 600, och de drogo ut ifrån *Kegila* och vandrade, hvart de kunde. Då det blef berättadt för Saul, att David begifvit sig bort från *Kegila*, afstod han ifrån att draga dit. Och David slog sig ned i öknen på bergshöjderna och stannade i bergstrakten i öknen *Sif*. Och Saul sökte honom ständigt, men Gud gaf honom icke i hans hand.

Några sifiter drogo upp till Saul och sade: Si, David håller sig gömd hos oss på bergshöjderna i skogen, på *Hakilahöjden*, som ligger söder om öknen. Och har du, o ko-

nung, nu lust att komma dit ned, så kom, och vi skola utlemna honom i konungens hand. Saul svarade: Välsignade varen I af Herren, att I hafven förbarmat eder öfver mig. Gån nu och skaffen eder ytterligare besked och lagen, att I fån veta och se, på hvad ställe han uppehåller sig, och hvem har sett honom där, ty mig är sagdt, att han skall vara ganska listig. Och sen efter och tagen reda på alla gömställen, där han kan gömma sig, och kommen så igen till mig med säkra underrättelser, så vill jag fara med eder; och finnes han i landet, så skall jag söka upp honom ibland alla Judas tusenden. De stodo upp och gingo till Sif före Saul.

Saul och hans män drogo åstad till att söka David. Och när man berättade detta för David, drog han ned utför berget, men stannade qvar i *Maons öken*. Då Saul fick höra detta, satte han efter David. Och Saul gick på den ena sidan om berget, och David med sina män på andra sidan om samma berg; och David skyndade sig att komma undan för Saul, men Saul och hans män omringade David och hans män för att taga dem till fånga. Då kom ett bud till Saul och sade: Skynda dig och kom, ty felisteerna hafva infallit i landet. Saul vände nu om ifrån jagten efter David och drog emot felisteerna. — (1 Sam. 21—23).

73. Sauls och Davids sammanträffande.

David begaf sig till *Engedis* bergshöjder. Då Saul kom tillbaka ifrån tåget emot felisteerna, och man berättade för honom och sade: Si, David är i Engedis öken, tog Saul 3,000 män, utvalda utur hela Israel, och drog ut för att söka upp David och hans män på stengetsklipporna. Och Saul gick in i en jordkula; och David och hans män sutto långt in i samma kula. Davids män sade till honom: Si, nu är den dagen inne, om hvilken Herren har sagt dig: Si, jag skall gifva din fiende i din hand. Gör nu med honom, såsom dig godt synes. David stod upp och skar oförmärkt bort en flik af Sauls mantel. Men därefter slog Davids hjärta honom, att han hade skurit bort en flik, som hörde Saul till. Och han sade till sina män: Låte Herren vara långt ifrån mig, att jag skulle så göra emot min herre, emot Herrens smorde. Och David förbjöd sina män med hårda ord att öfverfalla Saul.

Saul stod upp och gick ifrån kulan ut på vägen. Där-
 efter stod ock David upp och gick ut ifrån kulan och ropade
 efter Saul och sade: Min herre och konung! Saul såg sig till-
 baka, och David böjde sitt ansigte ned mot jorden och bugade
 sig. David sade till Saul: Hvi lyssnar du till sådana men-
 niskors ord, som säga: Si, David söker att göra dig ondt?
 Si, i dag hafva dina ögon sett, att Herren har i denna dag
 gifvit dig i min hand i kulan. Och man sade mig, att jag
 borde döda dig, men jag skonade dig och sade: Jag vill icke
 uträtta min hand emot min herre, ty han är en Herrens
 smorde. Se, min fader, se fliken af din mantel i min hand.
 Här af må du veta och inse, att intet ondt är i min hand och
 ingen förlöshet eller förbrytelse emot dig; men du jagar efter
 mitt lif, att du må taga det bort. Herren skall döma emellan
 mig och dig.

När David hade slutat att säga dessa ord till Saul,
 sade Saul: Är det icke din röst, min son David? Och Saul
 upphöf sin röst och gret. Och han sade till David: Du är
 rättfärdigare än jag, ty du har gjort mig godt, men jag har
 gjort dig ondt. Du har i denna dag visat mig, att du har
 gjort vällemot mig, då Herren hade lemnat mig i din hand
 och du dock icke dödade mig. Herren vedergälle dig det
 goda, som du i dag har gjort med mig. Och nu, si, jag vet,
 att du skall blifva konung, och att Israels konungadöme skall
 blifva bestående i din hand. Men svär mig nu vid Her-
 ren, att du icke skall utrota min säd efter mig och icke ut-
 plåna mitt namn utur min faders hus. David svor Saul. Och
 Saul gick till sitt hem, och David och hans män drogo upp
 till bergfästet.

Då Saul åter efter någon tid dragit ut för att tillfångata
 David, hvilken uppehöll sig på Hakilahöjden, stod David
 upp och kom till det ställe, där Saul hade sitt läger. Och
 David och Abisai begärvo sig om natten in i lägret, där Saul
 och hans hofvitsmän Amér och allt folket lågo försänkta i
 sömn. Och Abisai sade till David: Gud har i dag lemnat
 din hende i min hand; jag skulle nu vilja stöta lansen igenom
 honom ned uti marken med en enda stöt. David svarade
 Abisai: Du får icke förgöra honom; ty hvem har uträckt sin
 hand emot Herrens smorde och blifvit ostraffad? Men tag nu
 blott lansen, som står vid hans hufvudgård, och vattenkruset,

och låtom oss gå våra färde. De gjorde så, men ingen var, som såg eller märkte det, och ingen vaknade.

Då nu David var kommen öfver på andra sidan, stannade han på spetsen af ett berg långt ifrån. Och David ropade till Abner och sade: Hvi har du icke hållit vakt öfver din herre konungen? Ty en af folket har varit inne för att förgöra konungen, din herre. Det är icke rätt, som du har gjort. Och nu se, hvar äro konungens lans och vattenkruset, som stodo vid hans hufvudgård? Saul kände igen Davids röst och sade: Är det icke din röst, min son David? David sade: Det är min röst, min herre och konung. Hvi förföljer min herre så sin tjenare, ty hvad har jag gjort, och hvad ondt är i min hand? Saul sade: Jag har syndat. Kom tillbaka, min son David, ty jag vill intet ondt mer göra dig, emedan mitt lif har i denna dag varit dyrbart för dina ögon. David svarade och sade: Si, här är konungens lans, komme en af dina drängar hit upp och tage den. Och si, likasom ditt lif har i dag varit högt aktadt i mina ögon, så skall ock mitt lif vara högt aktadt i Herrens ögon, och han skall hjälpa mig utur all nöd. Saul sade till David: Välsignad vare du, min son David! Hvad du tager dig före, det skall du ock utföra. Och David gick sin väg, och Saul vände tillbaka till sitt hus. — (1 Sam. 24, 26).

74. David hos felisteerna. Sauls död.

David sade i sitt hjärta: Nog blir jag en dag undanröjd genom Sauls hand. Det bästa jag kan göra är att med flykten rädda mig till felisteernas land, på det Saul måtte vända igen att ytterligare söka efter mig öfver Israels hela område, och jag måtte undankomma ifrån hans hand. Och David stod upp och gick med de 600 män, som voro med honom, till Akis, konungen i Gat. David stannade hos Akis i Gat, han och hans män, hvar och en med sitt hus. Och då det vardt berättadt för Saul, att David hade flytt till Gat, sökte han icke mer efter honom.

David sade till Akis: Om jag har funnit nåd för dina ögon, så låt gifva mig plats uti en af städerna på landet, att jag må bo där. Hvi skulle din tjenare bo uti hufvudstaden när dig? Akis gaf honom på den dagen *Ziklag*, hvarest David bodde 1 år och 4 månader.

David med sina män drog ut och föll in uti de kringboende folkens land och slog landet och lät hvarken man eller kvinna lefva. För Akis dolde han likväl det sanna förhållandet, så att denne trodde, att han kämpat mot invånarna i Juda. Och Akis tänkte: Han har själf gjort sig förhatlig hos sitt folk Israel, och nu blir han min tjenare för beständigt.

Det begaf sig på den tiden, att felisteerna församlade sina härar till att draga ut i strid emot Israel. Och Akis sade till David: Du må veta, att du och dina män skola draga ut med mig i härnad. David svarade Akis: Så skall du då få erfara, hvad din tjenare skall uträtta. Akis sade: Jag vill därför förordna dig till min lifdrabant för beständigt.

Samuel var död, och hela Israel hade hållit klagolåt efter honom, och man hade begrafvit honom i hans stad Rama; och Saul hade fördrifvit andebesvärjare och teckentydare utur landet. Felisteerna församlade sig och kommo och lägrade sig i *Sunem*, och Saul församlade hela Israel, och de lägrade sig vid *Gilboa*. Då Saul såg felisteernas här, intogs han af fruktan, och hans hjärta vardt mycket förskräckt, och Saul frågade Herren. Och Herren svarade honom intet. Då vände han sig till en andebesvärjerska i *Endor*, och den förkunnelse, som där gafs honom, lydde: I morgon skola du och dina söner vara i dödsriket, och Herren skall äfven gifva Israels här i felisteernas hand.

Felisteernas höfdingar ryckte fram med hundratal och tusental och David och hans män kommo sist med Akis. Men felisteernas furstar satte icke tillit till David och tvingade därför Akis att återsända honom till Ziklag.

När David och hans män på tredje dagen kommo till Ziklag, hade amalekiterna intagit och uppbränt staden i eld, och de hade tagit qvinnorna till fånga, både små och stora; men de hade ingen dödat, utan drifvit dem bort och gått sin väg. Och David och folket, som var med honom, upphofvo sin röst och greto; till dess de icke kunde gråta mer. Och David var i stor nöd, ty folket ville stena honom, emedan allt folket var förbittradt, hvar och en öfver sina söner och döttrar. Men David hemtade styrka hos Herren, sin Gud. På Herrens uppmaning drog David åstad för att förfölja amalekiterna, hvilka han äfven upphann. Och David slog dem ifrån morgonskymningen ända till aftonen den andra dagen,

så att ingen af dem undslapp, utom 400 unga män, som flydde, ridande på kameler. David räddade allt det amalekiterna hade tagit, så att ingen saknades, hvarken liten eller stor, hvarken söner eller döttrar eller något af allt det byte, hvilket de hade tagit.

Då David kom till Ziklag, sände han af bytet till de äldsta i Juda, sina vänner, och sade: Si, detta är en skänk till eder af bytet ifrån Herrens fiender.

Felisteerna stridde emot Israel, och Israels män flydde och föllo slagna på Gilboa berg. Felisteerna satte tätt efter Saul och hans söner, och de slogo Jonatan och 2 andra Sauls söner. Och striden vardt hård emot Saul, och några män, som sköto med båge, träffade honom, och han vardt illa sårad af skyttarna. Då sade Saul till sin vapendragare: Drag ut ditt svärd och genomborra mig därmed, att dessa oomskurna icke må komma och genomborra mig och drifva gäck med mig. Då hans vapendragare icke ville, emedan han fruktade storligen, tog Saul svärdet och kastade sig däruppå. Dagen därefter kommo felisteerna för att plundra de slagna och funno Saul och hans 3 söner liggande gå Gilboaberget. Och de afhöggo hans hufvud och drogo af honom hans vapen och sände bud till felisteernas land rundt omkring för att förkunna den glada tidningen i deras afgudahus och för folket. — (1 Sam. 27—31).

75. David blir konung.

Och det begaf sig, att en man kom ifrån Sauls här med sönderrifna kläder och jord på sitt hufvud. Och han förkunnade: Folket har flytt utur striden, och mycket folk har stupat och dött, och både Saul och hans son Jonatan äro döda. David sade: Hvaraf vet du, att Saul och hans son Jonatan äro döda? Mannen sade: Jag kom af en händelse till Gilboaberget, och si, Saul stod lutad mot sin lans, och vagnar och ryttare satte tätt efter honom. Och han vände sig om och fick se mig, och sade till mig: Kom och ställ dig bredvid mig och döda mig, ty krampen har fattat mig, ändock lifvet ännu sitter qvar i mig. Och jag gick till honom och dödade honom; ty jag förstod väl, att han icke skulle kunna lefva efter sitt fall. Och jag tog diademmet, som satt på hans hufvud, och armbandet på hans arm, och jag har burit dem

hit till min herre. Då fattade David sina kläder och ref sönder dem, och likaså alla de män, som voro med honom. Och de höllo klagolåt och greto och fastade ända till aftonen öfver Saul och Jonatan och öfver Herrens folk och öfver Israels hus, att de hade fallit för svärd.

David sade till mannen, som hade berättat honom detta. Hvi fruktade du icke att uträcka din hand till att förgöra Herrens smorde? Och David kallade fram en af sina tjenare och sade till honom: Kom hit och stöt ned honom! Men till mannen sade David: Ditt blod komme öfver ditt hufvud, ty din mun har vittnat emot dig själf, då du sagt: jag har dödat Herrens smorde. Och tjenaren slog honom till döds. Men David qvad ett sorgeqväde öfver Saul och öfver Jonatan.

Härefter frågade David Herren och sade: Skall jag draga upp till någon af Judas städer? Herren svarade honom: Drag åstad till Hebron. David drog dit och tog de män med sig, som voro med honom, hvar och en med sitt husfolk, och de bosatte sig där. Och Judas män kommo och smorde David till konung öfver Judas hus.

Men Abner, Sauls härhöfvitsman, tog *Isboset*, Sauls son, och förde honom öfver till Mahanaim och insatte honom till konung öfver hela Israel. Och *Isboset* regerade i 2 år. Judas hus allena höll sig till David. Och det vardt en långvarig strid mellan Sauls hus och Davids hus. Och David blef allt starkare och starkare och Sauls hus blef allt svagare och svagare.

Efter någon tid öfvergafs *Isboset* af Abner och blef kort därefter mördad af sina egna män. Dessa buro *Isbosets* afhuggna hufvud till David och sade: Si, här är *Isbosets*, din fiendes, hufvud, som traktade efter ditt lif. Herren har i dag gifvit min herre konungen hämnd på Saul och hans säd. Men David sade: Då jag i Ziklag dräpte den man, som bragte mig tidningen om Sauls död och tyckte sig vara en god budbärare, åt hvilken jag borde gifva belöning för ett godt budskap, huru mycket mera skall jag då icke nu, då gudlösa män hafva ihjälslagit en oskyldig man uti hans eget hus på hans säng, utkräfva hans blod af edra händer och utrota eder af jorden. Och David befallde sina tjenare att döda honom.

Alla äldsta i Israel kommo nu till konungen i Hebron, och David gjorde med dem ett förbund inför Herrens ansigte, och de smorde David till konung öfver Israel. David var 30

år gammal, då han vardt konung. Han regerade i 40 år. I Hebron regerade han i 7 år och 6 månader öfver Juda, och i Jerusalem regerade han i 33 år öfver hela Israel och Juda. — (2 Sam. 1—5).

76. David som konung.

David drog med sina män till Jerusalem emot *jebu-seerna*, som bodde där i landet. Och de sade till David: Du skall icke komma härin, utan blinda och halta skola drifva dig bort. Men David intog *Zions* bergfäste och tog sin bostad på bergfästet och kallade det Davids stad. Och David blef allt mäktigare och mäktigare, och Herren, härskarornas Gud, var med honom.

Då felisteerna fingo höra, att man hade smort David till konung öfver Israel, drogo alla felisteer åstad för att uppsöka David. Men David frågade Herren och sade: Skall jag draga upp emot felisteerna och vill du gifva dem i min hand. Herren sade: Drag åstad, ty jag vill gifva dem i din hand. Och David gick och slog dem. Och felisteerna drogo ännu en gång ut. Och David frågade Herren. Och David gjorde som Herren bjudit honom och han slog felisteerna.

Hiram, konungen i *Tyrus*, sände bud till David och cederträ och timmermän och stenhuggare, att de skulle bygga åt David ett hus.

David och hela Israel drogo upp till Kirjat-Jearim, för att därifrån uppföra Herrens Guds ark. Och David och hela Israel spelade framför Guds ansigte med all makt, med sånger och cittror och harpor och pukor och cymbaler och trumpeter. Och när de hade infört Guds ark i Davids stad och uppställt honom midt uti det tält, som David hade uppslagit, offrade David brännoffer och tackoffer inför Guds ansigte. Då David hade slutat att offra, välsignade han folket i Herren Zebaots namn.

Konungen satt i sitt hus, och Herren hade gifvit honom ro för alla hans fiender rundt omkring. Då sade konungen till profeten *Natan*: Si, jag bor i ett hus af cederträ, men Guds ark bor i ett tapettält. *Natan* sade till konungen: Gack och gör allt, hvad du har på hjärtat, ty Herren är med dig. Men om natten skedde Herrens ord till *Natan* sålunda: Gack och säg till min tjenare David: Så säger Herren: Skulle

du bygga mig ett hus, att jag skulle bo däruti, då jag icke har bott i något hus ifrån den dag, då jag förde Israels barn utur Egypten, ända till denna dag, utan har vandrat omkring i ett tält och ett tabernakel? Så skall du nu säga till min tjenare David: Så säger Herren Zebaot: Jag har tagit dig ifrån betesmarken, där du gick bakefter fåren, att du skulle vara en furste öfver mitt folk Israel. Och jag har varit med dig, hvart helst du gick, och jag har utrotat alla dina fiender undan för dig och har gjort dig ett namn, så stort som de störstas namn på jorden. Och jag har gifvit åt Israel, mitt folk, ett rum, där han kan bo i eget land, där han icke vidare skall vara oroad. Dig förkunnar nu Herren, att *Herren vill göra dig ett hus*. När dina dagar varda fulla och du har gått till hvila med dina fäder, skall jag efter dig upphöja din säd, som af ditt lif skall utgå, och stadfästa hans konungadöme. *Han skall bygga ett hus åt mitt namn, och jag skall stadfästa hans rikets tron till evig tid. Och ditt hus och ditt rike skall bestå för dig evinnerligen, och din tron skall blifva stadig till evig tid.*

Sådana voro de ord och sådan den uppenbarelse, som Natan förkunnade för David. Och konung David gick och satte sig inför Herrens ansigte och sade: Ho är jag, Herre, Herre, och hvad är mitt hus, att du har låtit mig komma härtill? Och detta har dock icke tyckts dig vara nog, Herre, Herre, utan du har ock talat till din tjenares hus om fjärran aflägsna ting. Hvad mera skulle David nu hafva att säga dig? Du känner din tjenare Herre, Herre! För ditt ords skull och efter ditt hjärta har du gjort allt detta stora, som du har kungjort för din tjenare. Därför prisas du ock stor, Herre Gud, ty ingen är dig lik, och ingen är Gud, utan du, efter allt hvad vi hafva hört med våra öron. Och värdes du väl-signa din tjenares hus, att det blir evigt bestående inför ditt ansigte, ty du, Herre, Herre, har talat, och med din välsignelse varde din tjenares hus välsignadt till evig tid.

Det begaf sig härefter, att David slog felisteerna och underkufvade dem. Och han slog moabiterna och konungen i *Zoba* och syrerna ifrån Damaskus och andra folk.

Och David regerade öfver hela Israel och skipade lag och rätt åt allt sitt folk. — (2 Sam. 5—8; 1 Krön. 13, 16).

77. Davids fall.

Ammons nye konung hade skymfat Davids sändebud, däraf uppkom krig mellan Israel och ammoniterna, hvilka sökte bistånd hos syrerna. Sedan dessa blifvit af David slagna, sände han *Joab* och sina tjenare och hela Israel, och de härjade ammoniternas land och belägrade *Rabba*; men David stannade qvar i Jerusalem. Och det begaf sig en afton, då David hade gått ut på taket af konungens hus, att han ifrån taket fick se en qvinna, som badade sig; och qvinnan var ganska dägelig till utseende. Och David lät fråga efter qvinnan och sade: Är det icke *Batseba*, *Urias* hustru? Och David, som fattat kärlek till henne, sände bud och lät hemta henne, och hon gick sedan hem igen till sitt hus. Men David sände till *Joab* och sade: Sänd till mig *Uria*! Och *Joab* sände *Uria* till David, för hvilken han redogjorde, huru det stod till med *Joab* och med folket och med kriget. Men *Uria* gick icke till sitt hus.

Följande morgon skref David ett bref till *Joab* och sände det med *Uria*. Och i brefvet skref han så: Gifven *Uria* sin plats, där striden är hetast, och dragen eder tillbaka ifrån honom, att han måtte stupa och dö. Då *Joab* belägrade staden, handlade han enligt konungens befallning, och *Uria* blef död. *Joab* sände därefter bud och berättade för David hela förloppet af striden.

Då *Urias* hustru fick höra, att hennes man var död, höll hon klagolåt för sin man. Och när sorgetiden var förbi, sände David och lät hemta henne till sitt hus; och hon vardt hans hustru och födde honom en son. Men i Herrens ögon var den saken misshaglig, som David hade gjort.

Herren sände *Natan* till David, och när han kom till honom, sade han: Två män voro uti samma stad, den ene rik, den andre fattig. Den rike hade får och fäkreatur i stor myckenhet; och den fattige egde alls intet utom ett litet lamm, hvilket han hade köpt, och hvilket han uppfödde, och som uppväxte tillsammans med honom och hans barn; och det åt af hans bröd och drack utur hans bägere och låg i hans famn och var honom såsom en dotter. Och då en vägfärande kom till den rike mannen, nämndes han icke taga af sina får och fäkreatur för att tillreda något åt gästen, utan han tog den fattige mannens lamm och redde det till.

Och Davids vrede upptändes emot den mannen högeli- gen, så att han sade till Natan: Så sant Herren lefver, den mannen, som har gjort detta, är dödens barn. Och lammet skall han betala fyradubbelt igen, emedan han har så gjort och varit så obarmhertig. Natan sade till David: Du är den mannen. Så säger Herren, Israels Gud: Jag har smort dig till konung öfver Israel och har frälst dig utur Sauls hand och har gifvit dig Israels hus och Juda; och är det för litet, så är jag villig att tillägga ännu både ett och annat. Hvi har du föraktat Herrens ord, så att du har gjort, hvad ondt är i hans ögon? Uria har du slagit med svärd, och hans hustru har du tagit dig till hustru, och honom har du dräpt med Ammons barns svärd. Därför skall också nu och framdeles svärdet icke vika ifrån ditt hus, till lön därför att du har föraktat mig och tagit Urias husru till hustru åt dig. Si, jag skall uppväcka ondt öfver dig utaf ditt eget hus.

David sade till Natan: Jag har syndat emot Herren. Natan sade till David: Så har ock Herren förlåtit din synd, att du icke skall dö. Men emedan du genom denna gärning har gifvit Herrens fiender anledning att häda, skall ock den son dö, som blifvit dig född. Och Natan gick hem till sitt hus. Och Herren slog den pilten, som Urias hustru hade födt åt David, med en svår sjukdom, så att han dog.*)

Och David tröstade sin hustru Batseba, och hon födde en son, hvilken han kallade *Salomo*; och Herren älskade honom. Och David sände till honom profeten Natan. — (2 Sam. 11, 12).

78. Absaloms uppror.

Redan hade många sorger hemsökt David genom de brott, som blifvit begångna inom hans familj, då härtill ännu ytterligare kom hans son *Absaloms* uppror.

I hela Israel fanns icke en man, som var så prisad för sin skönhet som Absalom. Ifrån hans fotabjälle upp till hans hjässa var ingen vank på honom.

Det begaf sig, att Absalom skaffade sig en vagn och hästar och 50 män, som lupo framför honom. Och Absalom stod bittida upp om morgnarna och ställde sig vid sidan af

vägen till stadsporten; och så snart det var någon, som hade någon sak, som förde honom till konungen för att få dom, kallade Absalom honom till sig och sade: Ifrån hvilken stad är du? Och om denne svarade: Din tjenare är ifrån en af Israels stammar, så sade Absalom till honom: Si, din sak är god och rättvis; men af konungen är ingen tillsatt, som hör dig. Om allenast man satte mig till domare i landet, så skulle hvar och en, som hade någon sak och rättegång, få komma till mig, och jag skulle skaffa honom rätt. Och så ofta någon gick fram för att buga sig för honom, räckte han ut sin hand och fattade i honom och kysste honom. På det sättet gjorde Absalom med hela Israel, när de gingo till konungen för att få dom, och Absalom stal Israels mäns hjärta.

Absalom utverkade en gång af sin fader tillstånd att begifva sig till Hebron för att betala ett löfte åt Herren. Och han hade utsändt spejare till alla Israels stammar och låtit säga: När I fån höra trumpetskall, så sägen: Absalom har blifvit konung i Hebron. Och med Absalom gingo 200 män ifrån Jerusalem, som voro bjudna. De gingo i sin enfald och visste icke, hvarom fråga var. När nu Absalom offrade offren, skickade han efter *Ahitofel*, en Davids rådsherre. Och sammansvärjningen blef stark, och allt mera folk slöt sig till Absalom.

Ett bud kom till David och sade: Hvar mans hjärta i Israel håller med Absalom. Då sade David till alla sina tjenare, som voro när honom i Jerusalem: Upp, låtom oss fly, ty här finnes ingen annan räddning undan Absalom. Skynden eder åstad, att han icke dessförinnan hinner upp oss och bringar olycka öfver oss och slår staden med svärdsegg. Konungens tjenare sade till honom: Till allt, hvad min herre konungen täckes, äro dina tjenare villiga. Och konungen gick ut och hela hans hus efter honom. Hela landet gret öfverljuddt, och allt folket följde med. Och konungen gick öfver bäcken Kidron, och allt folket gick öfver och tog vägen åt öknen.

Och si, där var ock *Zadok* med och med honom alla leviterna, som buro Guds förbundsark. Konungen sade till *Zadok*: För Guds ark åter in till staden! Om jag finner nåd för Herrens ögon, så låter han mig väl komma tillbaka och låter mig få se honom och hans boning. Men om han

säger: Jag har intet behag till dig; si, här är jag, han göre med mig, såsom honom täckes.

David steg upp på *Oljeberget* och gret, och hans hufvud var betäckt, och han gick barfota, och allt folket, som var med honom, steg dit upp, hvar och en med betäckt hufvud och gråtande.

Man berättade för David och sade: Ahitofel är med ibland dem, som hafva sammansvurit sig med Absalom; och David sade: Gör, o Herre, Ahitofeles råd till galenskap! — Då David kom öfverst på berget, där han ville tillbedja Gud, si, då kom *Husai* emot honom med sönderrifven lifrock och stoft på sitt hufvud. David sade till honom: Om du följer med mig, så blir du mig till besvär; men om du går tillbaka till staden och säger till Absalom: jag vill vara din tjenare, o konung, jag har tillföre varit din faders tjenare, så kan du göra mig Ahitofels rådslag om intet. Och si, där träffar du *Zadok*, och det hvad du får höra från konungens hus, må du berätta för presten *Zadok*, som sänder mig bud om allt.

David mötte en man af *Sauls* slägt, som hette *Simei*, hvilken, under det han gick, for ut i smädelser. Han kastade stenar på David och på alla Davids tjenare, sägande: Bort, bort, du blodman, du ogärningsman! Herren låter nu komma igen öfver dig allt blod, som du har utgjutit i *Sauls* hus, i hvilkens ställe du är blifven konung. *Abisai* sade till konungen: Hvi skall den där döde hunden få smäda min herre konungen? Låt mig gå och slå hufvudet af honom. Konungen sade: Låten honom vara, att han må smäda fritt, ty Herren har så bjudit honom. *Törhända* ser Herren till min nöd och lönar mig med godt för dessa smädelser, som jag lider i dag.

Absalom och allt folket, *Israels* män, kommo till *Jerusalem*, och Ahitofel med honom. Och då *Husai*, Davids vän, kom in till Absalom, sade han till Absalom: Lefve konungen, lefve konungen! Såsom jag har tjenat din fader, så vill jag ock tjena dig.

Absalom sade till Ahitofel: Gifven ett råd, hvad vi skola göra. Ett råd, gifvet af Ahitofel, ansågs den tiden lika som om man hade frågat Gud till råds i någon sak. Ahitofel rådde att ännu samma natt sätta efter David och öfverfalla honom, trött och handfallen som han var. Detta förslag tycktes Absalom och alla de äldsta i *Israel* vara godt. Men Ab-

salom sade: Kalla också hit Husai, att vi må höra, hvad han säger. Denne rådde att först sammandraga hela Israel från Dan till Beer-Seba och därefter öfverfalla David. Och Absalom och alla hans män sade: Husais råd är bättre än Ahitofels råd. Och Herren hade beslutit att göra Ahitofels råd om intet, på det att Herren skulle låta en olycka komma öfver Absalom.

Husai sade till Zadok: Så och så har Ahitofel rådt Absalom och de äldsta i Israel, men jag har rådt så och så. Sänden nu med hast bud till David och sägen till honom: Stanna icke öfver natten vid några färjställen i öknen, utan gå öfver, att icke konungen och allt hans folk må gå förlorade. Sedan David erhållit detta budskap, stod han upp och allt folket, som var med honom, och de gingo öfver Jordan.

Men när Ahitofel såg, att hans råd icke följdes, sadlade han sin åsna och stod upp och for hem till sin stad och beställde om sitt hus och hängde sig.

David gick till Mahanaim, och Absalom drog öfver Jordan och alla Israels män med honom.

David mönstrade nu det folk, som var med honom, och tillsatte ibland dem höfvitsmän. Konungen sade till folket: Jag vill ock själf draga ut med eder. Men folket sade: Du skall icke draga med; ty om vi nödgas taga till flykten, eller om hälften af oss omkomme, skall man icke sköta därom; men du är så god som tio tusen af oss. Det vore därför bäst, om du komme oss till hjälp ifrån staden. Konungen sade till dem: Såsom eder tackes, så vill jag göra. Men han bjöd Joab och Abisai och sade: Faren mig varligen fram med pilten Absalom! Allt folket hörde, att konungen så bjöd alla höfvitsmännen om Absalom.

Folket drog ut i marken att möta Israel, och slaget stod i Efraims skog; och Israels folk vardt där slaget på flykten af Davids tjenare, så att på den dagen vardt ett stort nederlag af 20,000 män. Och striden utbredde sig öfver hela den trakten, och skogen medtog på den andra dagen mera folk än svärdet. — Absalom stötte på Davids tjenare, och Absalom red på en mulåsna; och då mulåsnan kom under en stor ek med täta grenar, fastnade hans hufvud i eken, och han blef hängande emellan himmel och jord, och mulåsnan lopp sin väg undan honom. Då en man fick se det, berättade han det för Joab. Och Joab tog 3 stafvar i sin hand

och stötte dem Absalom i hjärtat. Då han likväl ännu lefde, gingo Joabs vapendragare rundt omkring honom och slogo honom ihjäl. — Joab lät därefter stöta i trumpetten, och folket vände igen att förfölja Israel, ty Joab höll folket tillbaka.

Till konungen kom ett budskap och sade: Mottag den glada tidningen, min herre och konung, att Herren i dag har skaffat dig rätt af alla deras hand, som hafva satt sig upp emot dig. Konungen sade till honom: Huru står det till med pilten Absalom? Han sade: Gånge det med min herre konungens fiender och med alla dem, som sätta sig upp emot dig till att göra dig ondt, såsom det nu har gått med den pilten. Och konungen vardt upprörd och gick upp i salen öfver porten och gret; och när han gick, sade han: Min son Absalom, min son, min son Absalom, gifve Gud, att jag hade fått dö i ditt ställe, Absalom min son, min son.

Det vardt berättadt för Joab: Si, konungen gråter och sörjer öfver Absalom. Och den dagen vardt segern förbytt till sorg för hela folket; ty folket fick på den dagen höra, att konungen var bedröfvad för sin sons skull. Och folket smög sig oförmärkt in i staden likasom de göra, hvilka skamligen hafva tagit till flykten i en strid: Och konungen skylde sitt ansigte och ropade med hög röst: Min son Absalom, Absalom, min son, min son! Och Joab gick in uti huset till konungen och uppmanade honom att visa sig för folket; i annat fall, sade han, skall icke en ende man blifva kvar hos dig öfver natten, och denna olycka skall blifva dig större än alla de olyckor, som hafva öfvergått dig ifrån din ungdom ända till nu. Och konungen stod upp och satte sig i porten, och det blef berättadt för allt folket och sagdt: Si, konungen sitter i porten. Och allt folket kom inför konungen.

När David återvände till Jerusalem, beledsagad af Judas män, som kommit honom till mötes, framträdde äfven Simei och kastade sig ned inför honom och sade: Icke tillräkne min herre mig mitt brott, och icke lägge konungen det på hjärtat, ty din tjenare erkänner, att jag gjorde orätt. Absai svarade och sade: Bör icke Simei mista lifvet, därför att han har smädat Herrens smorde? Men David sade: Skulle väl i dag någon man i Israel straffas till lifvet, eller vet jag icke, att jag i dag har blifvit konung öfver Israel? Konungen sade till Simei: Du skall icke dö. Och konungen gaf honom sin ed. — (2 Sam. 14--19).

79. Folkräkning. Davids sista anordningar.

Hans död.

Kort efter Davids återkomst till Jerusalem utbröt ett nytt uppror, hvilket äfven kufvades. Felisteerna blefvo å nyo flera gånger besegrade.

David sade till Joab, sin härhöfvitsman: Far omkring i alla Israels stammar, från Dan och till Beer-Seba, och räkna folket, att jag må veta, huru talrikt folket är. Joab sade till konungen: Mätte Herren, din Gud, föröka detta folket till hundra gånger så mycket, som det nu är, och måtte min herre konungen få se det med egna ögon. Men hvi vill min herre, att denna sak skall göras? Men då konungen stod fast vid sitt ord, drogo Joab och de andra befälhafvarna ut i konungens åsyn för att räkna Israels folk. Och Joab uppgaf för konungen summan af folket, som var räknadt: I Israel voro 800,000 stridbara, vapenföra män, och i Juda 500,000 män.

Men Davids hjärta slog honom, sedan han hade låtit räkna folket, och han sade till Herren: Jag har svårligen syndat, att jag har gjort detta; men tillgif nu, Herre, din tjenares missgärning, ty jag har gjort mycket dårligt. Då David stod upp om morgonen, skedde Herrens ord till profeten *Gad*, Davids siare, sålunda: Gack och säg till David: så säger Herren: Tre ting förelägger jag dig. Utvälj af dem ett, som jag skall göra dig. *Gad* gick in till David och berättade detta för honom, och sade till honom: Vill du, att hungersnöd kommer i 7 år i ditt land, eller att du i 3 månader skall fly för dina fiender, som skola förfölja dig, eller att pest blir i 3 dagar i ditt land? Tänk nu efter och besinna, hvad svar jag skall gifva honom, som har sändt mig. David sade till *Gad*: Min nöd är mycket stor; men låtom oss då falla i Herrens hand, ty hans barmhertighet är stor. Men i människohand vill jag icke falla.

Herren lät en pest komma i Israel ifrån morgonen ända till en utsatt tid, så att af folket, ifrån Dan till Beer-Seba, blefvo döda 70,000 män.

Då David var gammal och lefnadsmätt, gjorde han Salomo, sin son, till konung öfver Israel.

David gaf åt sin son Salomo en afbildning af templet, som han skulle bygga. Alltsammans, sade han, är mig beskrifvet af Herrens hand, som har undervisat mig, huru allt bör

göras efter beskrifningen. Och David sade till sin son Salomo: Var fast och stark och gör så, ty Herren Gud, min Gud, skall vara med dig. Han skall icke lemna dig och icke öfvergifva dig, till dess alla verk till tjensten i Herrens hus äro fullkomnade.

Konung David sade till hela menigheten, som han samlat till Jerusalem: Salomo, min son, den ende, hvilken Gud har utvalt, är ung och svag, och verket är stort; ty en borg skall det blifva, icke för en menniska, utan för Herren Gud. Och jag har med all min kraft anskaffat för min Guds hus guld till det, som skall vara af guld, och silfver till det, som skall vara af silfver, och koppar till det, som skall vara af koppar, och järn till det, som skall vara af järn, och trä till det, som skall vara af trä, onyxstenar och andra infattningsstenar, mörka och spräckliga stenar och alla slags ädla stenar och marmorsten i mängd. Dessutom, då jag har min lust i min Guds hus, har jag skänkt till min Guds hus min enskilda egendom i guld och silfver, utom allt hvad jag har anskaffat för det heliga huset. Och hvilken vill nu i dag frivilligt fylla sin hand åt Herren?

Frivilligt instälde sig nu hufvudmännen för fadershusen och stamhöfdingarna i Israel och befälhafvarena och öfveruppsyningsmännen öfver konungens ärenden; och de gåfvo till arbetet på Guds hus guld, silfver, koppar och järn. Och hvilken som hade ädla stenar, han gaf dem till skatten i Herrens hus. Och folket gladdes öfver deras frivilliga gåfvor, hvilka de af helt hjärta gåfvo åt Herren, och äfven konung David gladdes sig högeligen.

David sade till hela menigheten: Lofven Herren, eder Gud! Hela menigheten lofvade Herren, deras faders Gud, och böjde sig ned och bugade sig för Herren och för konungen. Och de offrade slagtoffer åt Herren och offrade brännoffer åt Herren. Och de åto och drucko inför Herrens ansigte på den dagen med stor glädje och gjorde för andra gången Salomo, Davids son, till konung och smorde honom åt Herren till furste. Och David blef död i god ålder, mätt af dagar, rikedom och ära. — (2 Sam. 24; 1 Krön. 23, 28, 29).

80. Början af Salomos regering.

Salomo besteg sin fader Davids tron, och hans konungadöme vardt starkt befastadt. Salomo hade Herren kär och

vandrade efter sin fader Davids stadgar. Och konungen gick till *Gibeon* för att offra där, ty det var det förnämsta offerstället. Då syntes Herren för Salomo uti en dröm om natten. Gud sade: Bed hvad jag skall gifva dig. Salomo sade: Du har gjort stor barmhertighet med min fader David, din tjenare, alldenstund han vandrade inför ditt ansigte i sanning och rättfärdighet och med ett rättsinnigt hjärta emot dig, och du har åt honom bevarat denna stora barmhertighet, då du gaf honom en son, som i dag sitter på hans tron. Och nu, Herre min Gud, har du gjort din tjenare till konung i min fader Davids ställe, och jag är en ung man, som icke förstår hvarken att utgå eller ingå. Din tjenare är midt ibland ditt folk, som du har utvalt, ett folk, som är så talrikt, att det icke kan räknas eller täljas för sin myckenhets skull. Gif därför nu åt din tjenare ett hörsamt hjärta till att döma ditt folk och skilja emellan godt och ondt, ty ho skulle förmå att döma detta ditt talrika folk? — Det täcktes Herren väl, att Salomo bad om sådant. Och Gud sade till honom: Emedan du har bedt om sådant och icke om långt lif eller rikedom eller dina fienders lif, utan om förstånd att utransaka det rätta, si, så vill jag göra efter ditt ord. *Si, jag vill gifva dig ett vist ooh förståndigt hjärta, så att din like icke skall hafva varit före dig och icke heller skall uppkomma efter dig. Därtill, hvad du icke har bedt om, det vill jag också gifva dig, nämligen rikedom och ära, så att ingen skall vara din like ibland konungarna i alla dina dagar. Och om du vandrar på mina vägar, så att du håller mina stadgar och mina bud, såsom din fader David vandrade, så vill jag gifva dig ett långt lif.* — Salomo vaknade, och si, det var en dröm. Och han kom till Jerusalem och stannade inför Herrens förbundsark och offrade brännoffer och tackoffer och gjorde ett gästbud åt alla sina tjenare.

Därefter kommo 2 qvinnor till konungen och blefvo stående inför honom. Den ena qvinnan sade: Nådige herre, jag och denna qvinna bo uti samma hus, och jag födde ett barn, och 3 dagar efter sedan jag hade födt, födde äfven denna qvinna barn, och ingen främmande var med oss i huset, utan allenast vi båda. Och denna qvinnas son dog en natt, emedan hon hade legat på honom. Då stod hon upp midt i natten och tog min son ifrån min sida, under det jag, din tjenarinna, sof, och lade honom i sin famn, och sin egen

döde son lade hon i min famn. Men då jag om morgonen såg efter, si, då var det icke min son, som jag hade födt. Den andra qvinnan sade: Nej, det lefvande barnet är mitt, och det är ditt barn, som är dödt. Denna sade: Nej, det är ditt barn, som är dödt, och det lefvande barnet är mitt. Konungen sade: Tagen mig hit ett svärd! Då svärdet var fram-buret till konungen, sade han: Huggen det lefvande barnet i två stycken, och gifven den ena hälften åt den ena, och den andra hälften åt den andra! Då sade den qvinna, som rådde om det lefvande barnet, till konungen: — ty hennes hjärta blef upprördt för hennes barns skull — Nådige herre, gifven henne barnet lefvande och dräpen det icke! Men den andra sade: Det vare hvarken ditt eller mitt! Låt skifta det! Konungen svarade och sade: Gifven åt henne (den förra qvinnan) det lefvande barnet, och dräpen det icke. Hon är dess moder. När hela Israel fick höra den dom, som konungen hade fällt, vördade de konungen, ty de sågo, att Guds vishet var i honom till att rätt döma. — (1 Kon. 2, 3).

81. Salomo på höjden af makt, vishet och härlighet. Templet.

Salomo herskade öfver alla riken ifrån elfven till felisteernas land och ända till Egyptens gräns. De sände skänker till Salomo och voro honom underdåniga, så länge han lefde. Och han hade fred på alla sidor rundt omkring, så att Juda och Israel sutto trygga, hvar och en under sitt vinträd och under sitt fikonträd, ifrån Dan ända till Beer-Seba. — Gud gaf Salomo vishet och klokhet i rikt mått och ett förstånd, vidsträckt såsom sanden på hafvets strand. Salomos vishet var större än alla österns barns och större än alla egyptiernas vishet. Han var visare än alla människor och han vardt namnkunnig ibland alla folk rundt omkring. Han framsade 3,000 ordspråk, och hans sånger voro 1,005. Han talade om träden, ifrån cedern på Libanon och ända till isopen, som växer fram utur muren; och han talade om djuren, om fåglarna, om maskarna och om fiskarna. Och ifrån alla folk kom man för att höra Salomos vishet, ifrån alla konungar på jorden, som hade hört talas om hans vishet.

Hiram, konungen i Tyrus, sände sina tjenare till Salomo, när han hade fått höra, att man hade smort honom till ko-

nung i hans faders ställe, ty Hiram hade alltid varit Davids vän. Och Salomo sände till Hiram och lät säga honom: Du vet, att David, min fader, icke kunde bygga något hus åt Herrens, sin Guds, namn för de krigs skull, hvarmed de omgäfvade honom på alla sidor till dess Herren lade dem under hans fotablad. Men nu har Herren, min Gud, gifvit mig lugn på alla sidor. Ingen motståndare är mer, och inga onda anslag. Och si, jag har tänkt bygga ett hus åt Herrens, min Guds, namn, såsom Herren har talat till min fader David. Befall nu, att man hugger mig cedrar ifrån Libanon, och mina tjenare skola biträda dina tjenare, och dina tjenares lön vill jag gifva dig efter hvad du säger, ty du vet, att ibland oss är ingen, som kan hugga träd såsom zidonierna.

Då Hiram hörde Salomos ord, blef han mycket glad och sade: Lofvad vare Herren i dag, som har gifvit David en så vis son att regera öfver detta talrika folk. Och Hiram sände till Salomo och lät säga honom: Jag har hört det bud, du har sändt till mig. Jag vill göra allt, hvad du önskar, angående både ceder- och cypressträd. Mina tjenare skola skaffa dem ned ifrån Libanon till hafvet, och jag skall låta flotta dem ned till det ställe, som du anvisar för mig, och skall lossa dem där, och du skall låta afhämta dem. Men du skall ock göra, hvad jag begär, och hålla mitt hus lifsmedel till handa.

Huset, som konung Salomo byggde åt Herren, var 60 aln långt, 20 aln bredt och 30 aln högt. I fjärde året vardt grundvalen lagd till Herrens hus. Och i elfte året vardt huset färdigt till alla delar såsom det skulle vara, så att han byggde därpå i 7 år.

Därefter församlade konung Salomo Israels äldsta och alla hufvudmännen för stammarna och de förnämsta husfäderna ibland Israels barn till Jerusalem, för att flytta Herrens förbundsark ifrån Zion till det på *Moria berg* uppbyggda templet. Sedan alla Israels äldsta hade kommit tillstädes, lyfte presterna upp arken och flyttade Herrens ark och församlingshyddan och alla helgedomens redskap, som voro i tabernaklet. Då nu presterna gingo ut från helgedomen, uppfyllde molnskyn Herrens hus, så att presterna, för molnskyns skull, icke kunde stå och göra sin tjenst, ty Herrens härlighet uppfyllde Herrens hus. Då sade Salomo: Herren har sagt, att han vill bo i töcknet. Jag har byggt ett hus åt dig till boning, till ett

säte, där du skall bo till evig tid. Och konungen vände sitt ansigte om och välsignade hela Israels menighet. Salomo ställde sig framför Herrens altare inför hela Israels menighet och räckte ut sina händer mot himmelen och bad, att Herren måtte höra alla de böner, som hans folk under olycka och nöd på detta rum skulle uppsända till honom, att äfven en främlings bön i detta hus måtte höras i himmelen, och slutligen att Gud äfven ville höra de böner, som af folket uppsändes från ett främmande land, där det vore på krigståg eller i fångenskap, då det hade ansigtet vändt emot den utvalda staden.

Då Salomo hade slutat att så bedja och bönfalla inför Herren, stod han upp ifrån Herrens altare, där han hade legat på knä med händerna sträckta mot himmelen, och stod och välsignade hela Israels menighet. Och konungen och hela Israel offrade offer inför Herrens ansigte. Salomo offrade åt Herren 22,000 oxar och 120,000 får. Så invigde de Herrens hus, konungen och alla Israels barn.

Då Salomo hade slutat att bygga Herrens hus och konungshuset och allt annat, som Salomo hade håg och lust till att göra, syntes honom Herren för andra gången, likasom han hade syntts honom i Gibeon. Herren sade till honom: Jag har hört din bön och helgat detta hus, som du har byggt, till en evärdelig boning för mitt namn, och där skola mina ögon och mitt hjärta vara i all tid. Om du vandrar inför mig, såsom din fader David har vandrat, med rättsinnigt hjärta och rättfärdighet, så att du gör allt det, som jag har bjudit dig, och håller mina stadgar och mina rätter, så vill jag befästa ditt rikets tron öfver Israel till evig tid. *Men om I vänden eder tillbaka ifrån mig, I och edra barn, och icke hållen mina bud och stadgar, som jag har förelagt eder, utan gån bort och tjenen andra gudar och tillbedjen dem, så skall jag utrota Israel utur dess land, och det huset, som jag har helgat åt mitt namn, skall jag bortkasta ifrån mitt ansigte, och Israel skall varda till ett ordspråk och till en visa ibland alla folk; och öfver detta huset, så högt det än må vara, skall hvar och en, som går förbi det, häpna och hvissla och säga: Hvi har Herren åt detta landet och åt detta huset så gjort? Och man skall svara: Därför att de öfvergåfvo Herren, sin Gud, som hade fört deras fäder ut ur Egyptens land, och togo sig andra gudar och tillbådo dem och tjenade dem, därför har Herren låtit allt detta onda komma öfver dem.*

Då drottningen af *Saba* fick höra ryktet om hvad Salomo hade gjort för Herrens namn, för hon för att försöka honom med gåtor. Hon kom till Jerusalem med ett ganska stort följe, med kameler, som buro specerier och guld i stor myckenhet och ädla stenar; och då hon kom in till konung Salomo, talade hon med honom om allt, som hon hade på hjärtat. Och Salomo uttydde för henne alla hennes ord. Intet var, som blef fördoldt för konungen, det han icke uttydde för henne. När drottningen af *Saba* såg all Salomos visdom och huset, som han hade byggt, och rätterna på hans bord, och hans tjenare, som där sutto, och hans betjening, som där stod, och den gångväg, på hvilken han uppgick till Herrens hus, kunde hon icke längre hålla sig, utan sade till konungen: Sanning var det talet, som jag hörde i mitt land, om dina saker och om din visdom, och jag har icke trott det talet, förrän jag nu själf har kommit och fått se det med egna ögon. Och si, mig är icke hälften berättadt. Du öfvergår i visdom och gods det rykte, som jag har hört. Lyckliga äro dina män och lyckliga dina tjenare, som alltid få stå inför ditt ansigte och höra din visdom. Lofvad vare Herren, din Gud, som har haft behag till dig, så att han har satt dig på Israels tron! Emedan Herren älskar Israel till evig tid, har han satt dig till konung för att skipa lag och rätt. — (1 Kon. 4—10).

82. Salomos affall från Herren och död.

Konung Salomo älskade många utländska qvinnor af de folk, om hvilka Herren hade sagt till Israels barn: I skolen icke ingå äktenskap hos dem, och de skola icke ingå äktenskap hos eder. De skulle förleda edra hjärtan att affalla till deras gudar. När nu Salomo vardt gammal, förledde hans qvinnor hans hjärta till affall till främmande gudar, så att hans hjärta icke blef helt tillhörigt Herren, hans Gud, såsom hans fader Davids hjärta hade varit. Och Salomo gjorde, hvad ondt var i Herrens ögon, och följde icke troget efter Herren, såsom hans fader David hade gjort. Så byggde Salomo offerhöjder för alla sina utländska qvinnor, hvilka alla fingo röka och offra åt sina gudar.

Herren vardt vred på Salomo, därför att han hade vändt sitt hjärta ifrån Herren, Israels Gud, och han sade till Salomo: Emedan du har sådant gjort och icke hållit mitt för-

bund och mina stadgar, som jag har bjudit dig, så skall jag också rycka riket ifrån dig och gifva det åt din tjenare. Dock i din tid vill jag icke göra det, för din fader Davids skull, utan utur din sons hand skall jag rycka det. Men ändock skall jag icke rycka hela riket ifrån honom. En stam skall jag gifva åt din son för min tjenare Davids skull och för Jerusalems skull, som jag har utvalt.

Herren uppväckte sedan flera motståndare emot Salomo, så att Salomos sista lefnadsår voro oroliga.

Jerobeam, af Efraims stam, en Salomos tjenare, lyfte sin hand emot konungen. Och då Salomo traktade efter att döda honom, stod han upp och flydde till Egypten och stannade där till dess Salomo blef död.

Den tid Salomo var konung i Jerusalem öfver hela Israel var 40 år. Och Salomo gick till hvila med sina fäder och vardt begrafven uti sin fader Davids stad. Och *Rehabeam*, hans son, vardt konung i hans ställe. — (1 Kon. 11).

6. De två rikena.

83. Rikets delning.

Rehabeam drog till Sikem, ty hela Israel var kommen till Sikem för att göra honom till konung. Då Jerobeam fick höra detta, var han ännu i Egypten, och de sände bort och kallade honom. Jerobeam och Israels hela menighet kommo och talade till Rehabeam, sägande: Din fader gjorde vårt ok svårt, men lätta nu du den svåra tjensten och det tunga oket, hvilket han pålade oss, så vilja vi vara dig underdåniga. Och han sade till dem: Gån nu bort för 3 dagar och kommen så tillbaka till mig.

Konung Rehabeam rådförde sig med de äldsta, som hade varit i tjenst hos hans fader Salomo, då han lefde, och sade: Huru råden I mig att svara detta folk? De sade till honom: Om du i dag gör dig till tjenare åt detta folk och talar goda ord till dem, så skola de blifva tjenare åt dig så länge du lefver. Men han öfvergaf de äldstas råd och rådförde sig med några unga män, som voro uppväxta med ho-

nom och nu voro i hans tjenst. Och de sade: Så skall du säga till detta folket: Mitt minsta finger skall blifva tjockare än min faders länder. Och nu, min fader lade på eder ett tungt ok, men jag skall göra edert ok än tyngre. Min fader tuktade eder med spön, men jag skall tukta eder med skorpioner.

Jerobeam och allt folket kommo till Rehabeam på tredje dagen, såsom konungen hade befallt, och konungen gaf folket ett hårdt svar och öfvergaf det råd, som de äldsta hade gifvit honom, och talade till dem efter de unga människors råd.

Då nu hela Israel såg, att konungen icke ville höra dem, svarade folket konungen och sade: Hvad del hafva vi i David? Icke hafva vi någon anpart i Isais son. Hem till dina hyddor, Israel! Se nu till ditt hus, David! Och Israel gick till sina hyddor. Endast öfver dem af Israels barn, som bodde i Judas städer, blef Rehabeam konung. — Konung Rehabeam sände ut *Adoram*, som hade uppsigten öfver de allmänna arbetena, och hela Israel stenade honom till döds, och konung Rehabeam hann med möda upp i sin vagn och flydde till Jerusalem. Och Israel afföll ifrån Davids hus. — (1 Kon. 12).

A) Israel.

(975—722.)

84. Jerobeams bilddyrkan.

Då nu hela Israel fick höra, att Jerobeam var återkommen, sände de och kallade honom till folkförsamlingen och gjorde honom till konung öfver hela Israel.

Jerobeam befäste Sikem på Efraims berg och bodde där. Och Jerobeam tänkte i sitt hjärta: Ännu en gång kan konungadömet gå tillbaka till Davids hus. Om detta folk får gå upp att offra till Herrens hus i Jerusalem, så kan detta folkets hjärta vända åter till deras herre Rehabeam. Och konungen höll råd och lät göra 2 gyllene kalffvar och sade till Israel: I hafven länge nog dragit upp till Jerusalem. Si, här äro dina gudar, som hafva uppfört dig utur Egyptens land. Och han uppställde den ena i Betel och den andra i Dan. Denna sak vardt till synd, och folket gick till endera af dessa. Jerobeam lät bygga hus på offerhöjderna och tog till prester utur hela folket dem, som icke voro af Levis barn.

Den väg Jerobeam beträdt fortsattes af alla hans efterträdare. Ibland Israels konungar fanns icke en, som vandrade rätt inför Herren. — (1 Kon. 12).

85. Ahab's afgudereri. Elias första uppträdande.

Ahab (den sjunde konungen) gjorde hvad ondt var i Herrens ögon mera än alla de, som hade varit före honom. Och likasom det hade varit honom för ringa att vandra i Jerobeams synder, tog han sig *Isebel*, konungens i *Zidon* dotter, till hustru, och tjenade Baal och tillbad honom. Han uppsatte åt Baal ett altare i ett Baals hus, som han byggt i Samaria och gjorde äfven en Astartebild.

Elia, en utaf de till Gilead inflyttade främlingarna, sade till Ahab: Så sant Herren, Israels Gud, lefver, hvilkens tjennare jag är, skall under dessa åren hvarken dagg eller regn falla med mindre jag säger det.

Herrens ord skedde därefter till Elia sålunda: Gack bort härifrån och vänd dig öster ut och håll dig gömd vid bäcken *Kerit*, som ligger öster om Jordan. Du skall af bäcken hafva din dryck, och korporna har jag befallt, att de skola skaffa dig din föda där. Elia gick och gjorde efter Herrens ord. Och korporna förde till honom bröd och kött morgon och afton, och han drack utur bäcken. — Det begaf sig efter någon tid, att bäcken torkade ut, emedan intet regn var i landet.

Herrens ord skedde till Elia: Statt upp och gack till *Zarpat*, som hör *Zidon* till, och stanna där! Si, jag har befallt en enka där att föda dig. Elia stod upp och gick till *Zarpat*. Då han kom till stadsporten, si, då var en enka där, som letade efter bränsle. Han talade till henne och sade: Hemta mig litet vatten i ett kärl, att jag må dricka! Och då hon gick för att hemta detta, ropade han efter henne: Hemta mig ock ett stycke bröd med. Hon sade: Så sant Herren, din Gud, lefver, eger jag ej en kaka, utan endast en näfve mjöl i skäppan och litet olja i krukans. Och si, jag har nu letat upp ett par vedträn och vill gå att baka därmed åt mig och min son, att vi må äta och sedan dö. Elia sade till henne: Frukta icke! Gack och gör såsom du har sagt. Dock baka mig först en liten kaka däraf och bär ut den åt mig, och baka sedan åt dig och din son. Ty så säger Herren, Israels Gud: Mjölet i skäppan skall icke taga slut, och olje-

krukan skall icke varda tom intill den dag, då Herren låter regna på jorden. Och hon gick och gjorde, såsom Elia hade sagt. Och han åt, både han och hennes hus, en tid bortåt. Mjölskäppan tog icke slut, och oljekrukan vardt icke tom, efter Herrens ord, som han hade sagt genom Elia.

Härefter hände sig, att sonen till qvinnan vardt sjuk; och hans sjukdom vardt så svår, att ingen andedrägt mer var uti honom. Och hon sade till Elia: Hvad har jag att skaffa med dig, du Guds man? Du är ingången till mig för att påminna mig om min synd och för att gifva min son döden. Han sade till honom: Gif mig din son hit! Och han tog honom utur hennes famn och bar honom upp i kammaren, där han bodde, och lade honom på sin säng. Och han ropade till Herren och sade: Herre, min Gud, skulle du ock vilja göra så illa emot denna enka, hos hvilken jag gästar, att du skulle låta hennes son dö? Och han räckte sig ut öfver pilten tre gånger och ropade till Herren och sade: Herre, min Gud, låt denna piltens själ komma tillbaka i honom! Herren hörde Elias röst, och pilten fick lif. Elia tog pilten och bar honom ifrån kammaren ned i huset och gaf honom åt hans moder, och Elia sade: Si, din son lefver. Och qvinnan sade till Elia: Nu förstår jag, att du är en Guds man, och att Herrens ord i din mun är sanning. — (1 Kon. 16; 17).

86. Hungersnöden. Elia på Karmel.

En lång tid härefter, på det tredje året, skedde Herrens ord till Elia sålunda: Gack och te dig för Ahab, så skall jag låta regna på jorden. Elia gick och tedde sig för Ahab.

Hungersnöden var stor i Samaria. Och Ahab kallade *Obadia*, sin slottsfogde, hvilken var en mycket gudfruktig man. Och då Isebel ville utrota Herrens profeter, hade Obadia tagit 100 profeter och gömt dem i tvenne kulor, 50 i vardera, och hada försett dem med bröd och vatten. Och Ahab sade till Obadia: Drag igenom landet till alla vattubrunnar och bäckar. Törhända kunna vi finna gräs till att föda fram hästar och mulåsnor, så att vi icke behöfva nedslagta någon del af djuren. De fördelade landet sig emellan för att fara det igenom. Ahab for en väg för sig och Obadia for för sin del en annan. Då Obadia var på vägen, si, då mötte honom Elia. Och han kände igen honom och föll ned på sitt ansigte och

sade: Är du, min herre, icke Elia? Denne svarade: Ja, gack och säg din herre: Si, Elia är här. Han sade: Hvarmed har jag så försyndat mig, att du vill gifva din tjenare i Ahabs händer, att han skulle dräpa mig? Så sant Herren, din Gud, lefver, det är intet folk eller konungarrike, dit min herre icke har sändt till att söka dig. Och när de hafva sagt: han är icke här, har han tagit en ed af det riket och det folket, att man icke hade funnit dig. När jag nu ginge ifrån dig, och Herrens ande toge dig bort, jag vet icke hvart, och jag komme med detta bud till Ahab, och han sedan icke funne dig, så skulle han slå mig ihjäl, ändock jag, din tjenare, har fruktat Herren allt ifrån min ungdom. Därpå förtäljde han, huru han bistått Herrens profeter. Elia sade: Så sant Herren Zebaoth lefver, hvilkens tjenare jag är, i dag skall jag te mig för Ahab.

Obadia gick Ahab till mötes och sade honom detta. Och Ahab gick att möta Elia. Då Ahab fick se Elia, sade Ahab till honom: Är det du, som drager olycka öfver Israel? Elia sade: Det är icke jag, som har dragit olycka öfver Israel, utan du och din faders hus, då I hafven öfvergifvit Herrens bud och du har gått efter Baal. Men sänd nu och församla till mig hela Israel till *Karmels berg* och de 450 Baalsprofeterna och de 400 Astarteprofeterna, som spisa vid Israels bord. Ahab sände bud till alla Israels barn och församlade profeterna till *Karmels berg*.

Elia gick fram för allt folket och sade: Huru länge skolen I halta på båda sidor? Om Herren (Jehovah) är Gud, så vandren efter honom. Men är Baal det, så vandren efter honom. Men folket svarade honom intet. Elia sade till folket: Jag är den ende igenblifne af Herrens profeter, och Baalsprofeterna äro 450 män. Må man gifva oss 2 oxar, och må de välja sig den ena oxen och stycka honom och lägga honom på veden, utan att tända eld därpå, så vill jag göra på samma sätt med den andra oxen och lägga honom på veden, utan att sätta eld därpå. Och anropen I eder guds namn, så vill ock jag anropa Herrens namn. Hvilken gud, som nu svarar med eld, han vare Gud. Allt folket svarade: Det är väl taladt.

Elia sade till Baalsprofeterna: Väljen nu eder den ena oxen, och reden I först till, ty I ären många, och anropen eder guds namn, men eld skolen I icke sätta därpå. Och de

togo den oxen, som han gaf dem, och redde allt till och anropade Baals namn ifrån morgonen ända till middagen och sade: Baal, hör oss! Men ingen röst hördes, och ingen svarade. Och de linkade omkring altaret, som man hade gjort. Vid middagstiden gäckades Elia med dem och sade: Ropen med hög röst, ty han är ju gud. Han torde vara stadd i tankar, eller har han gått afsides, eller är han på resa. Han sofver till äfventyrs och måste väckas. Och de ropade med hög röst och ristade sig, såsom deras sed var, med knifvar och med lansar, så att blodet sprack ut på dem. Då nu middagen hade gått förbi, tedde de sig såsom ursinniga ända till tiden för aftonoffret; men ingen röst hördes, och ingen svarade eller aktade därpå.

Elia sade nu till allt folket: Träden närmare intill mig! Då allt folket trädde närmare intill honom, satte han i stånd ett Herrens altare, som hade blifvit nedrifvet. Och han tog 12 stenar, efter antalet af Jakobs söners stammar, och byggde af stenarna ett altare i Herrens namn och gjorde omkring altaret en graf. Och han redde till veden och styckade oxen och lade honom på veden och sade: Fyllen 4 krukor med vatten och gjuten det ut öfver brännoffret och öfver veden! Och han sade: Gören så för andra gången! Och de gjorde så för andra gången. Och han sade: Gören så för tredje gången! Och de gjorde så för tredje gången. Och vattnet flöt rundt omkring altaret, och äfven grafven lät han fylla med vatten. När tiden för aftonoffret var inne, gick profeten Elia fram och sade: *Herre, Abrahams, Isaks och Israels Gud, lät i denna dag kunnigt varda, att du är Gud i Israel, och att jag är din tjenare, och att jag har gjort allt detta efter ditt ord. Hör mig, Herre, hör mig, att detta folket må förnimma, att du, Herre, är Gud. Och vänd du deras hjärtan tillbaka.* Då föll Herrens eld ned och förtärde brännoffret och veden och stenarna och jorden och uppslickade vattnet, som var i grafven. Allt folket såg detta, och de föllo ned på sina ansigten och sade: Herren (Jehovah) är Gud. Herren är Gud. Elia sade till dem: Tagen fatt på Baalsprofeterna, att icke en af dem undslipper. Och de togo fatt på dem, och Elia lät föra dem ned till bäcken *Kison* och slagtade dem där.

Elia sade till Ahab: Drag nu upp till att äta och dricka, ty redan höres suset af en regnskur. Då Ahab drog upp till att äta och dricka, gick Elia upp på spetsen af Karmel och

lutade sig ned mot jorden och lade sitt ansigte emellan sina knän och sade till sin tjenare: Stig upp och se utåt hafvet! Han steg upp och såg ut och sade: Jag ser intet. Elia sade till honom: Gack tillbaka 7 gånger! Och sjunde gången sade han: Si, ett litet moln stiger upp i vester, stort såsom en mans hand. Elia sade: Stig upp och säg till Ahab: Spänn för och far ned, att regnet icke må hindra dig! Och inom en handvändning vardt himmelen svart af moln och storm, och ett starkt regn föll. Och Ahab steg i vagnen och for till *Jisreel*. Och Herrens hand var öfver Elia, och han omgjordade sina länder och lopp framför Ahab på vägen till *Jisreel*. -- (1 Kon. 18).

87. Elias flykt. Nya uppdrag.

Ahab berättade för Isebel allt, hvad Elia hade gjort och huru han hade dräpt alla Baalspresterna med svärd. Isebel sände ett bud till Elia och lät säga honom: Så straffe mig gudarna nu och framdeles, om jag icke i morgon vid denna tid gör med ditt lif, såsom du har gjort med hvar och en af dessa.

Då Elia förnam det, stod han upp och gick för att rädda sitt lif och kom till Ber-Seba och qvarlemnade där sin tjenare. Och han gick ut i öknen en dagsresa och kom och satte sig under en ginsterbuske och önskade sig döden och sade: Det är nog. Tag nu, Herre, mitt lif, ty jag är icke bättre än mina fäder. Och han lade sig till hvila och insomnade under ginsterbusken. Och si, en engel kom vid honom och sade till honom: Statt upp och ät! Han såg sig om, och si, vid hans hufvudgård låg ett glödbakadt bröd, och där stod en kanna med vatten. Då han hade ätit och druckit, lade han sig åter till hvila. Och Herrens engel kom för andra gången vid honom och sade: Statt upp och ät, ty du har en lång resa att göra. Elia stod upp och åt och drack och gick, styrkt af den maten, i 40 dagar och 40 nätter till Guds berg Horeb. Där gick han in uti en kula och stannade där öfver natten. Och si, Herrens ord skedde till honom sålunda: Hvad gör du här, Elia? Han sade: Jag har nitälskat för Herren, härskarornas Gud, ty Israels barn hafva öfvergifvit ditt förbund och nedbrutit dina altaren och dräpt dina profeter med svärd, och jag är allena igenblifven, och mitt lif

hafva de sökt att taga. Och han sade: Gack ut och stanna på berget inför Herrens ansigte, så skall du få se Herren komma. Och ett stort och starkt väder, som splittrade berg och krossade klippor, gick före Herren. Men icke var Herren i vädret. Och efter vädret kom ett jordskalf. Men icke var Herren i jordskalfvet. Och efter jordskalfvet kom en eld. Men icke var Herren i elden. Och efter elden hördes ljudet af en sakta susning. Då Elia hörde det, skylde han sitt ansigte med sin mantel och gick ut och stannade vid ingången till kulan; och si, då sade en röst till honom: Hvad gör du här, Elia? Han sade: Jag har nitälskat för Herren, härskarnas Gud, ty Israels barn hafva öfvergifvit ditt förbund och nedbrutit dina altaren och dräpt dina profeter med svärd, och jag är allena igenblifven, och mitt lif hafva de sökt att taga. Herren sade till honom: Gack din väg tillbaka genom öknen till Damaskus och gack därin och smörj *Hasael* till konung öfver Syrien. Och *Jehu* skall du smörja till konung öfver Israel; och *Elisa* skall du smörja till profet i ditt ställe. Och jag skall låta öfriga blifva 7,000 i Israel, alla de knän, som icke hafva böjt sig för Baal, och hvar och en mun, som icke har kysst honom.

Sedan Elia gått därifrån, träffade han Elisa, som körde i åkern med 12 par oxar. Och Elia gick fram till honom och kastade sin mantel öfver honom. Elisa släppte oxarna och lopp efter Elia och sade: Låt mig först kyssa min fader och min moder, så vill jag sedan följa dig. Han sade till honom: Gack, vänd tillbaka, ty hvad har icke jag gjort för dig. Och han vände tillbaka och tog ett par oxar och offrade dem och kokade köttet med träredskapen till oxarna och gaf det åt folket till att äta, och han stod upp och följde efter Elia och tjenade honom. — (1 Kon. 19).

88. Nabots vingård. Elias hädanfärd.

Härefter begaf det sig, att *Nabot*, en man ifrån Jisreel, hade en vingård bredvid Ahab's palats. Ahab talade till Nabot och sade: Låt mig få din vingård. Jag vill däraf göra mig en trädgård, emedan hon ligger så nära intill mitt hus, och jag vill gifva dig en bättre vingård i stället, eller, om du behagar, vill jag gifva dig dess värde i penningar. Nabot sade till Ahab: Bevare mig Herren, att jag skulle gifva

dig mina faders egolott. Och Ahab gick hem bedröfvad och förtörnad för det ordets skull, som Nabot hade talat till honom. Och han lade sig på sin säng och vände bort sitt ansigte och ville intet förtära.

Isebel kom in till honom och sade till honom: Hvi är du så bedröfvad och vill intet förtära? Han berättade då, huru saken förhöll sig. Och Isebel, sade: Visa nu, att du är konung öfver Israel. Statt upp, ät och var vid godt mod. Jag skall skaffa dig Nabots vingård.

Isebel skref ett bref i Ahabs namn och förseglade det med hans signet och sände brefvet till de äldsta och förnämsta i hans stad, hvilka voro Nabots grannar. Hon skref i brefvet så: Lysen ut en fasta och gifven Nabot främsta platsen ibland folket och skaffen 2 onda män, som uppträda emot honom och vittna emot honom, sägande: Du har hädat Gud och konungen, och fören honom ut och stenen honom till döds. De gjorde, såsom Isebel hade bjudit dem. Och de sände bud till Isebel och sade: Nabot har blifvit stenad till döds.

Då Isebel hörde, att Nabot var stenad och död, sade hon till Ahab: Statt upp och sätt dig i besittning af Nabots vingård, hvilken han nekade att låta dig få för penningar. Ty Nabot lefver icke mera, utan är död. Då Ahab hörde, att Nabot var död, stod han upp för att gå ned till dennes vingård och taga den i besittning.

Men Herrens ord skedde till Elia: Statt upp och gack ned att möta Israels konung, som är i Samaria. Si, han är i Nabots vingård, dit han har nedgått för att taga den i besittning; och tala till honom och säg: så säger Herren: Har du icke både mördat och tagit arf? Men på samma ställe, där hundar hafva slickat Nabots blod, skola också hundarna slicka ditt blod. Och Ahab sade till Elia: Har du nu funnit mig, min fiende? Han svarade: Ja, jag har funnit dig, emedan du har själf sålt dig till att göra, hvad ondt är i Herrens ögon. Så säger Herren: Jag skall låta en olycka komma öfver dig, och jag skall bortsopa och utrota för Ahab allt mankön i Israel, både stora och små, emedan du har förtörnat mig och förledt Israel. Och äfven om Isebel har Herren talat och sagt: Hundar skola uppäta Isebel på Jisreels vall. När Ahab hade hört dessa ord, ref han sina kläder och drog en säck på sin kropp och fastade och gick tyst.

Och Herren sade till Elia: Emedan Ahab så ödmjukar sig inför mig, vill jag icke låta olyckan drabba hans hus i hans dagar, men i hans sons dagar skall jag låta olyckan drabba hans hus. — Under ett krig mot syrerna blef Ahab dödligt sårad i sin vagn; och när man sköljde vagnen ren i dammen i Samaria, slickade hundarna hans blod.

Om Isebels ändalykt förtäljes: Sedan Jehu störtat Ahabs son från tronen, kom han till Jisreel. När Isebel fick veta det, sminkade hon sina ögon och smyckade sitt hufvud och såg ut genom fönstret. Och när Jehu såg henne, befallde han några hofmän att kasta henne ut genom fönstret. Och de kastade henne ut, så att hennes blod stänkte på väggen och på hästarna; och han körde öfver henne. Och då man sedan gick åstad för att på konungens befallning begrafva henne, funno de intet af henne, utom hufvudskålen och fötterna och händerna.

Vid den tiden, då Herren ville upptaga Elia i ett stormväder till himmelen, gingo Elia och Elisa ifrån Gilgal. Och Elia sade till Elisa: Stanna här, ty Herren har sändt mig till Betel. Men Elisa sade: Så sant Herren lefver, och så sant din själ lefver, jag öfvergifver dig icke. Och de gingo ned till Betel. Och de profetlärningar, som voro i Betel, gingo ut till Elisa och sade till honom: Vet du, att Herren vill i dag taga din herre bort öfver ditt hufvud? Han svarade: Det vet ock jag. Tigen stilla. Och Elia sade till honom: Elisa, stanna här, ty Herren har sändt mig till Jeriko. Men han sade: Så sant Herren lefver, och så sant din själ lefver, jag öfvergifver dig icke. Och de gingo till Jeriko. Och de profetlärningar, som voro i Jeriko, gingo till Elisa och sade till honom: Vet du, att Herren vill i dag taga din herre bort öfver ditt hufvud? Han sade: Det vet ock jag. Tigen stilla. Och Elia sade till honom: Stanna här, ty Herren har sändt mig till Jordan. Men han sade: Så sant Herren lefver, och så sant din själ lefver, jag öfvergifver dig icke. Och de gingo båda tillsammans. Och 50 män af profetlärningarna gingo och ställde sig midt emot dem på afstånd, och de stannade båda vid Jordan. Och Elia tog sin mantel och svepte honom ihop och slog därmed på vattnet, och detta delade sig åt två sidor, så att de båda gingo torrskodda däri-genom. När de hade kommit öfver, sade Elia till Elisa: Bed, hvad jag skall göra för dig, förrän jag varder tagen ifrån

dig. Elisa sade: Mätte en dubbel lott i din ande falla mig till. Elia sade: Du har bedt om en svår sak. Dock, om du ser mig, när jag varder borttagen ifrån dig, skall det ske dig. I annat fall skall det icke ske. Under det att de gingo och talades vid, si, då kom en brinnande vagn med brinnande hästar och skilde dem båda ifrån hvarandra; och Elia for i ett stormväder upp till himmelen. Och Elisa såg det och ropade: Min fader, min fader, Israels vagn och hans hästar! Och han såg honom icke mer. — (1 Kon. 21; 2 Kon. 2, 9).

89. Elisa. Naaman.

Sedan Elisa sett Elia försvinna för sin blick, upptog han hans mantel, som hade fallit af honom, och slog därmed på Jordans vatten, och detta delade sig åt två sidor, och Elisa gick öfver. Då profetlärjungarna, som voro i Jeriko, sågo honom, sade de: Elias ande har kommit öfver Elisa.

Elisa fortsatte Elias verk i Israel; äfven han egde förmåga att utföra många stora under.

Naaman, konungens af Syrien härhöfvitsman, var en stor man i sin herres ögon och mycket aktad, men sjuk af spetälska. Hos Naamans hustru tjenade en israelitisk flicka, hvilken syrerna hade tagit under ett ströftåg. Hon sade till sin fru: O, att min herre vore hos profeten, som är i Samaria! Han skulle göra honom fri ifrån sin spetälska. Och Naaman gick in till sin herre, konungen, och gaf detta tillkänna. Konungen i Syrien sade: Res dit, och jag vill skicka ett bref till Israels konung. Och han reste och framförde brefvet till Israels konung och det innehöll: Nu när detta bref kommer till dig, finner du, att jag har sändt min tjenare Naaman till dig, att du måtte göra honom fri från sin spetälska. När Israels konung hade läst brefvet, ref han sina kläder och sade: Är jag Gud, att jag skulle kunna döda och gifva lif, efter han sänder till mig, att jag skall göra en man fri från sin spetälska? Nej, veten och förstån, att han söker sak emot mig. Men när Elisa fick höra härom, sände han bud till konungen och lät säga: Hvi har du rifvit dina kläder? Låt honom komma till mig, att han må förnimma, att det finnes en profet i Israel.

Naaman kom med sina hästar och med sin vagn och höll vid porten till Elis hus. Elisa sände bud till honom

och lät säga: Gack och två dig 7 gånger i Jordan, så skall ditt kött blifva dig återställdt, och du skall varda ren. Men Naaman vardt vred och sade: Jag trodde, att han skulle komma ut till mig och gå fram och åkalla Herrens, sin Guds, namn och föra sin hand till stället och så taga spetälskan bort. Äro icke strömmarna vid Damaskus bättre än alla vatten i Israel? Kan jag då icke två mig i dem för att blifva ren? Och han vände om och gick i vrede sin väg. Men en af Naamans tjenare sade till honom: Min fader, om profeten hade förelagt dig något svårt, skulle du då icke hafva gjort det? Huru mycket mera, då han endast har sagt till dig: två dig, så varder du ren. Och Naaman for ned och doppade sig i Jordan 7 gånger, såsom gudsmannen hade sagt. Och hans kött vardt friskt såsom en ung gosses kött, och han vardt ren.

Naaman vände nu om igen till Elisa med all sin skara. Då han kom in, gick han fram inför honom och sade: Si, nu vet jag, att ingen Gud finnes på hela jorden, utom i Israel. Mottag nu en afskedsskänk af din tjenare. Elisa svarade: Så sant Herren lefver, hvilkens tjenare jag är, jag mottager den icke. Och han var enträgen med honom, att han skulle mottaga den, men han ville icke. Då sade Naaman: När du det icke vill, så lät din tjenare få till skänks så mycket jord, som ett par mulåsnor kunna bära. Ty din tjenare vill icke hädanefter göra brännoffer och slagtoffer åt några andra gudar än åt Herren. Detta må dock Herren förlåta din tjenare: när min herre, konungen, går in i *Rimmons* tempel för att tillbedja, och han stödjer sig vid min hand och äfven jag måste tillbedja, detta måtte Herren förlåta din tjenare. Och Elisa svarade honom: Far i frid.

När Naaman hade farit ett stycke väg, skyndade *Gehasi*, Elisas tjenare, efter honom och sade: Min herre har sändt mig och låter säga dig: Just nu äro till mig komna 2 unga män af profetlärjungarna. Gif dem en centner silfver och två omgångar kläder. Naaman sade: Var god och tag emot 2 centner. — Och när tjenaren kom för sin herre, sade Elisa till honom: Hvarifrån kommer du, Gehasi? Han svarade: Din tjenare har icke varit borta på något ställe. Och Elisa sade: Min uppmärksamhet har icke heller varit borta, när en man vände om igen från sin vagn och gick dig till mötes. Var detta rätta tiden, att du skulle skaffa dig silfver och kläder. Därför skall ock Naamans spetälska låda vid dig

och din säd i all tid. Och han gick ut ifrån honom, spe-
tälsk, hvit såsom snö. (2 Km. 2. 4. 5.)

90. Jona.

Herrens ord skedde till *Jona*: Stätt upp och gå till *Nineve*, den stora staden, och predika för honom; ty deras ondska har uppstigit inför mitt ansigte. Och *Jona* stod upp för att fly till *Tarsis* undan Herrens ansigte, och han for ned till *Jafo* och fann ett skepp, och han erlade frakten och gick ombord för att fara med dem till *Tarsis* undan Herrens ansigte. Men Herren lät ett stort väder komma på hafvet, och skeppet var nära att sönderbrytas. Och skeppsfolket vardt förskräckt, och ropade enhvar till sin gud, och kastade de varor, som voro i skeppet, uti hafvet för att lätta det, och *Jona* steg ner i det inre af fartyget och lade sig där och insomnade. Och skepparen gick till honom och sade till honom: Huru kan du soffa? Stig upp, ropa till din Gud! Törhända skall den Guden tänka på oss, så att vi icke förgås. Och de sade, den ene till den andre: Kommen, låtom oss kasta lott, att vi må veta, för hvilkens skull denna olycka har händt oss. De kastade lott, och lotten föll på *Jona*. Och de sade till honom: Säg oss, för hvilkens skull denna olycka har händt oss? Hvad är ditt ärende, och hvarifrån kommer du? Hvad är ditt land, och af hvad folk är du? Han svarade dem: Jag är en ebré, och jag fruktar Herren (*Jehovah*), himmelens Gud, honom, som har gjort hafvet och det torra. Och männen intogos af en stor fruktan och sade till honom: Hvarför har du gjort detta? Ty männen visste, att han flydde undan Herrens ansigte, emedan han hade sagt dem det. De sade till honom: Hvad skola vi göra med dig, att hafvet må stilla sig för oss? Ty hafvet stormade mer och mer. Han sade till dem: Tagen och kasten mig i hafvet, att hafvet må stillas för eder, ty jag vet, att för min skull har denna stora storm kommit öfver eder. Och männen rodde för att komma tillbaka till land, men förmådde det icke; ty hafvet stormade mer och mer emot dem. Och de ropade till Herren och sade: Ack, Herre, låt oss icke förgås för denne mannens lifs skull och lägg icke på oss oskyldigt blod, ty du, Herre, gör såsom dig täckes. Och de togo *Jona* och kastade honom i hafvet, och hafvet afstod ifrån sin vrede. Och männen fruk-

tade Herren storligen och offrade slagtoffer åt Herren och lofvade löften.

Herren beställde en stor fisk till att uppsluka Jona, och Jona var i fiskens lif 3 dagar och 3 nätter. Och Herren befälde fisken och han uppkastade Jona på det torra.

Herrens ord skedde andra gången till Jona: Statt upp, gå till Nineve, den stora staden, och predika där den predikan, som jag talar till dig. Jona stod upp och gick till Nineve, efter Herrens ord; och Nineve var en stor stad inför Gud, 3 dagsresor lång. Och Jona begynte att gå in i staden en dagsresa, predikade och sade: Ännu 40 dagar, och Nineve varder omstörtadt. Och folket i Nineve trodde på Gud och pålyste en fasta och klädde sig i säck, ifrån den störste till den minste. Och saken kom till konungen i Nineve, och han stod upp ifrån sin tron och tog sin mantel af sig och höljde sig i säck och satte sig i aska. Och han lät utropa och säga i Nineve: Hvarken menniskor eller djur må smaka något, icke gå på bete och icke dricka vatten. Och i säck hölje sig både menniskor och djur, och de rope till Gud med kraft, och enhvar omvände sig ifrån sin onda väg och ifrån den orätt, som är i deras händer. Ho vet; Gud torde vända sig ifrån sin vredes glöd, så att vi icke förgås. — Gud såg deras gärningar, att de vände om ifrån sin onda väg, och Gud ångrade det onda, som han hade sagt, att han ville göra dem, och gjorde det icke.

Jona vardt mycket förbittrad, och hans vrede upptändes. Och han bad Herren och sade: Ack, Herre, var det icke detta jag sade, då jag ännu var i mitt land? Därför ville jag förekomma det med att fly till Tarsis; ty jag visste, att du är en nådig och barmhertig Gud, långmodig och stor i nåd och som ångrar det onda. Och nu, Herre, tag min själ ifrån mig, ty bättre är för mig att dö än att lefva. Herren sade: Har du skäl till din vrede? Och Jona gick ut ur staden och satte sig öster om staden och gjorde sig där en löfhydda och satte sig därunder i skuggan, till dess han finge se, huru det skulle gå med staden. Herren Gud beställde då en kurbits, och den växte upp öfver Jona, så att dess skugga föll på hans hufvud för att lindra hans förtret; och Jona gladde sig högeligen öfver kurbitsen. Men Gud beställde en mask, när morgonrodnaden uppgick den följande dagen, och denna stack kurbitsen, så att han vissnade. Och när solen gick upp, be-

stälde Gud en het östanvind, och solen stack på Jonas hufvud, och han försmäktade och önskade sig döden och sade: Bättre är för mig att dö än att lefva. Gud sade till Jona: Har du skäl till din vrede öfver kurbitsen? Han sade: Jag har skäl att vara vred intill döden. Herren sade: Du ömmar för kurbitsen, för hvilken du icke har haft någon möda, och som du icke har uppdragit, som vardt till på en natt, och som förgicks, en natt gammal; och jag skulle icke ömma för Ninive, den stora staden, i hvilken mer än tolf gånger 10,000 människor äro, som icke förstå att skilja mellan höger och venster, och djur i mängd? — (Jon.).

91. Israels rikets undergång. Samariterna.

Hosea (den nittonde konungen) gjorde, hvad ondt var i Herrens ögon, dock icke såsom de Israels konungar, som hade varit före honom. Emot honom drog *Salmanassar*, konungen i *Assyrien*. Och Hosea vardt honom underdånig och erlade skatt till honom. Men då konungen i Assyrien beträdde Hosea med en sammansvärjning, att han hade sändt bud till konungen i Egypten, och han icke erlade den årliga skatten, tog konungen i Assyrien honom till fånga och kastade honom bunden i fängelse. Och *Salmanassar* drog in öfverallt i landet och drog till Samaria och belägrade det i 3 år. Och i Hoseas nionde regeringsår intog konungen Samaria och bortförde Israel till Assyrien.

Konungen i Assyrien sände folk ifrån sitt lands olika delar och gaf dem att bo i Samarias städer i Israels barns ställe. Och det hände sig i början af deras vistelse där, att, emedan de icke fruktade Herren, Herren skickade lejon ibland dem, som refvo ihjäl många af dem. Och man berättade detta för konungen i Assyrien, och han sade: Sänden dit en af de prester, som I hafven bortfört därifrån, att han må gå och bosätta sig ibland dem och lära dem, huru landets Gud bör tjenas. Och en af de prester, som de hade bortfört ifrån Samaria, bosatte sig i Betel och lärde dem, huru de skulle frukta Herren. De fruktade Herren och tjenade därjämte sina afgudar, efter de folks sed, hvarifrån man hade flyttat dem. Detta blandfolk kallades *samariter*. — (2 Kon. 17).

B) Juda.

975—588.

92. Rehabeam.

Då Rehabeam kom till Jerusalem, församlade han Judas hus och Benjamin, 180,000 stridbara män, för att strida emot Israel och återföra konungadömet. Men Herrens ord skedde till gudsmannen *Semaja* sålunda: Tala till Rehabeam, Salomos son, Judas konung, och till hela Israel i Juda och Benjamin och säg: Så säger Herren: I skolen icke draga ut att strida emot edra bröder. Hvar och en gånge åter hem, ty ifrån mig är kommet hvad som har skett. Och de lydde Herrens ord och vände om ifrån tåget emot Jerobeam.

Rehabeam blef stilla i Jerusalem och byggde städer till fästen i Juda. Och Juda och Benjamin blefvo honom trogna. Presterna och leviterna i hela Israel gingo öfver till honom ifrån alla sina områden, emedan Jerobeam och hans söner sköto dem undan ifrån Herrens tjänst. Och de förstärkte Judas rike och styrkte Rehabeam i 3 år; ty i 3 år vandrade de på Davids och Salomos väg.

Sedan Rehabeams rike hade blifvit befästadt, och han blifvit stark, öfvergaf han Herrens lag och allt folket med honom. Och han gjorde hvad ondt var, ty han riktade icke sitt hjärta till att söka Herren. Krig voro mellan Rehabeam och Jerobeam så länge de lefde. Och Rehabeam gick till hvila med sina fäder och vardt begrafven i Davids stad.

Rehabeams efterträdare härstammade alla ifrån Davids hus. En stor del af dem voro ogudaktiga i likhet med konungarna i Israel; men äfven funnos sådana konungar, hvilka vandrade på Herrens vägar. — (2 Krön. 11, 12).

93. Hiskia. Esaia.

I Hoseas tredje regeringsår i Israel vardt *Hiskia* konung i Juda (den trettonde konungen). Och han regerade i 29 år i Jerusalem. Han gjorde hvad rätt var i Her-

rens ögon såsom hans fader David. Han afskaffade offerhöjderna och nedbröt afgudastoderna och nedhögg Astartebil- derna. På Herren, Israels Gud, satte han sin förtröstan, så att ingen hans like var efter honom, ej heller före honom ibland alla Judas konungar. Och Herren var med honom, så att han lyckades uti allt, hvad han företog sig. Han satte sig upp emot konungen i Assyrien och var honom icke underdånig. Han slog felisteerna ända till Gaså och trakten däromkring.

Hiskia sände ut bud till hela Israel och Juda, att de skulle komma till Herrens hus i Jerusalem och fira Herrens, Israels Guds, högtid. Buden gingo åstad med brefven ifrån konungens och hans höfdingars hand igenom hela Israel och Juda och sade: I Israels barn, vänden eder om till Herren, Abrahams, Isaks och Israels Gud, att han må vända sig till dem af eder, som äro kvar och hafva sluppit undan Assyriens konungars hand. Och varen icke såsom edra fäder och edra bröder, som försyndade sig emot Herren, deras fäders Gud, så att han gaf dem till förödelse, såsom I själfva hafven sett. Varen nu icke halsstyfva såsom edra fäder, utan räckten Herren eder hand och kommen till hans helgedom, som han har helgat till evig tid, och tjenen Herren eder Gud, att hans vredes eld måtte vända sig ifrån eder. Ty om I omvänden eder till Herren, skola edra bröder och barn finna barmhertighet inför dem, som hålla dem fångna, så att de få komma åter till detta land igen, ty Herren, eder Gud, är nådig och barmhertig, och han skall icke vända sitt ansigte ifrån eder, om I omvänden eder till honom. Buden foro ifrån den ena staden till den andra i Efraims och Manasses land och ända till Sebulon; men de gjorde gäck af dem och bespottade dem. Endast några af Aser och Manasse och Sebulon ödmjukade sig och gingo till Jerusalem. Äfven öfver Juda kom Guds hand, så att han gaf dem ett endrägtigt hjärta till att göra efter konungens och höfdingarnas bud enligt Herrens ord. Och till Jerusalem församlade sig mycket folk till att fira de osyrade brödens högtid. Och det var en stor fröjd i Jerusalem; ty ända ifrån Salomos dagar hade något sådant som detta icke skett i Jerusalem.

Sanherib, Assyriens konung, gjorde ett fruktansvärdt anfall mot Juda. Men Herren hjälpte Hiskia och Jerusalems inbyggare utur Sanheribs och alla andras hand och beskyddade dem på alla sidor.

Vid denna tid blef Hiskia dödligt sjuk, och *Esaia*, profeten, gick in till honom och sade: Så säger Herren: Beställ om ditt hus, ty du måste dö och skall icke lefva längre. Hiskia vände sitt ansigte mot väggen och bad till Herren och sade: Ack, Herre, kom dock ihåg, att jag i trohet och med rättsinnigt hjärta har vandrat inför ditt ansigte och att jag har gjort, hvad godt varit i dina ögon. Och Hiskia gret häftigt. Men innan *Esaia* hade hunnit ut till midten af staden, skedde Herrens ord till honom sålunda: Vänd om och säg till Hiskia, fursten öfver mitt folk: Så säger Herren, din fader Davids Gud: Jag har hört din bön. Jag har sett dina tårar. Si, jag vill göra dig helbregda. På tredje dagen härefter skall du gå upp i Herrens hus. Och jag vill förlänga ditt lif med 15 år och rädda dig och denna staden utur den assyriske konungens hand. Och jag vill beskärma denna staden för min skull och för min tjenare Davids skull. Och *Esaia* sade: Tagen en fikonkaka! Och de togo och lade en sådan på bölden, och hon började tillfriskna.

Vid samma tid sände konungen i Babel bud med bref och skänker till Hiskia; ty han hade hört, att Hiskia hade varit sjuk. Hiskia visade då åt sändebuden hela sin skattkammare och allt hvad som fanns i hans förrådshus. Men profeten *Esaia* gick in till konung Hiskia och sade till honom: Hvad hafva dessa män sagt, och hvarifrån äro de komna till dig? Och Hiskia sade: Ifrån ett aflägsset land äro de komna, ifrån Babel. Och han frågade: Hvad hafva de sett i ditt hus? Hiskia sade: Allt, hvad i mitt hus är, hafva de sett. *Esaia* sade till Hiskia: Hör Herrens ord! Si, de dagar skola komma, då allt, hvad i ditt hus är, och allt, hvad dina fäder hafva samlat ända till denna dag, skall bortföras till Babel, så att intet skall blifva kvar. Och dina barn, som härstamma ifrån dig, skall man taga, och de skola blifva slafvar i konungens af Babel palats. Hiskia sade till *Esaia*: Godt är Herrens ord, som du har talat. Vare blott frid och trygghet i mina dagar.

Och Hiskia gick till hvila med sina fäder. -- (2 Krön. 30, 32; 2 Kon. 18, 20).

94. Josia.

Josia (den sextonde konungen) var 8 år gammal då han vardt konung, och han regerade 31 år i Jerusalem. Han

gjorde, hvad rätt var i Herrens ögon, och vandrade på sin fader Davids vägar och afvek icke, hvarken till höger eller venster. I åttonde året af sin regering, medan han ännu var en yngling, begynte han att söka sin fader Davids Gud; och i det tolfte året begynte han att rensa Juda och Jerusalem ifrån offerhöjder och Astartebilder och ifrån skurna och gjutna afgudabeläten.

Konungen lät äfven reparera templet i Jerusalem, och vid arbetet härpå fann man lagboken, som Herren hade gifvit genom Mose, och förde den till konungen. När konungen hörde lagens ord, ref han sina kläder. Och konungen bjöd och sade: Gån och frågen Herren för mig och för dem, som äro qvar i Israel och Juda, i anledning af orden i denna bok, som blifvit funnen. Ty stor måste Herrens vrede vara, som är utgjuten öfver oss, därför att våra fäder icke hafva hållit Herrens ord och icke gjort efter allt, hvad skrifvet är i denna bok. Och man gick till profetissan *Hulda*. Hon sade till dem: Så säger Herren, Israels Gud: Sägen till den man, som har sändt eder till mig: Si, en olycka vill jag låta komma öfver denna ort och öfver dess inbyggare, alla de förbannelser, som äro skrifna i den bok, som man har läst för Judas konung. Därför att de hafva öfvergifvit mig och tändt rökverk åt andra gudar och förtörnat mig med alla sina händers verk, har min vrede blifvit utgjuten öfver denna ort och skall icke varda utsläckt. Men emedan ditt hjärta blef bevekt och du ödmjukade dig inför Gud, när du fick höra hans ord om denna ort och om dess inbyggare, så har ock jag hört dig. Si, jag skall låta dig få samlas till dina fäder och blifva lagd i din graf med frid, och dina ögon skola icke se all den olycka, hvilken jag vill låta komma öfver denna ort och dess inbyggare. Och de bragte konungen detta svar.

Konungen sände ut bud och församlade alla äldsta i Juda och Jerusalem. Och konungen gick upp i Herrens hus, och alla Judas män och Jerusalems inbyggare och presterna och leviterna och allt folket, från den minste till den störste, och han läste i deras öron allt, hvad sagdt var uti förbundets bok, som hade blifvit funnen i Herrens hus. Och konungen stod på sin plats och gjorde inför Herrens ansigte ett förbund, att han ville vandra efter Herren och hålla hans bud och hans vittnesbörd och hans stadgar med hela sitt hjärta och med hela sin själ och göra förbun-

dets ord, som voro skrifna i denna bok. Så länge han lefde, vek folket icke ifrån Herren, deras faders Gud.

I Josias tid drog Faraos *Neko*, konung i Egypten, upp emot konungen i Assyrien till elfven Frat. Och konung Josia drog emot honom, men denne dödade Josia i *Megiddo*, så snart han fick se honom. Och hans tjenare förde hans lik i vagn ifrån Megiddo till Jerusalem och begrofvade honom i hans graf. — (2 Krön. 23; 2 Kon. 23).

95. Juda rikets undergång.

Efter Josias död inbröt förderfvet. Förgäfvades varnade profeten *Jeremia* och förutsade Guds straffdomar. Han blef bemött med hån, han blef hotad och kastad i fångelse. De följande konungarna gjorde alla det, som ondt var i Herrens ögon. Josia efterträddes af sin son *Joahas*, hvilken efter några månaders regering blef afsatt af Egyptens konung och bortförd i fångenskap. Denne uppsatte hans broder *Jojakim* på tronen såsom skattskyldig konung under Egypten. Under hans tid gjorde *Nebukadnezar*, Babels konung, sitt första tåg till Jerusalem (606). Jojakim måste underkasta sig, men afföll efter någon tid; då drog *Nebukadnezar* för andra gången upp till Jerusalem. Vid denna tid omkom Jojakim och hans son *Jojakin* blef hans efterträdare. *Nebukadnezar* bortförde Jojakim i fångenskap och insatte *Zedekia*, Josias son, till konung. Under dessa två tåg hade redan många af templets och palatsets dyrbarheter och en stor del af hufvudstadens och landets inbyggare blifvit bortförda till Babel. Då *Zedekia* afföll från Babel, gjorde *Nebukadnezar* sitt tredje tåg till Jerusalem (588), intog staden, uppbrände Herrens hus och konungahuset och alla hus i Jerusalem samt nedref stadsmuren. På *Zedekia* lät han utsticka ögonen, efter det han först nödgats se sina barn dödas inför sig, samt bortförde honom till Babel. Den återstående delen af folket bortfördes äfven i fångenskap. Endast af de ringare i landet lemnades några kvar till vingårdsmän och åkerbrukare. *Jeremia* fick äfven tillåtelse att stanna kvar i Jerusalem, där han sjöng sina klagvisor på den förstörda stadens ruiner. — (2 Kon. 23—25; Jer.).

7. Fångenskapens tid.

606—536.

96. Tillståndet under fångenskapen.

Till de fångna skref Jeremia följande bref:

Så säger Herren Zebaot, Israels Gud, till alla de fångar, hvilka han har låtit bortföra ifrån Jerusalem till Babel: Byggen hus och bon däruti och planteren trädgårdar och äten deras frukt. Tagen hustrur och föden söner och döttrar och tagen hustrur åt edra söner och gifven edra döttrar åt män, och föde dessa söner och döttrar, och föröken eder där och förminsken eder icke. Och söken den stadens bästa, dit jag har bortfört eder, och bedjen för den till Herren. Ty då det går denna väl, så går det ock eder väl. Men låten icke bedraga eder af edra profeter, som äro ibland eder, och af edra spåmän, och lyssnen icke till edra drömmar, hvilka I drömmen, ty lögn profetera de för eder i mitt namn. Jag har icke sändt dem, säger Herren. Men så snart 70 år blifvit fulla för Babel, skall jag söka eder och på eder uppfylla mitt goda ord att föra eder tillbaka till detta rummet. Ty jag vet, hvilka tankar jag tänker för eder, fridens tankar och icke ofärdens, att jag må gifva eder framtid och hopp. Och åkallen mig och gån och bedjen till mig, så vill jag höra eder, och söken mig, så skolen I finna mig. Ty om I söken mig af allt edert hjärta, så skall jag låta mig finnas af eder, och återföra edra fångar och församla eder utur alla de folk och utur alla de rum, dit jag har fördrifvit eder; och jag skall låta eder komma tillbaka till detta rum, därifrån jag har låtit eder bortföras.

Ibland de i fångenskapen bortförda verkade äfven profeten *Hesekiel* med utomordentlig kraft.

De fångnas klagan: Vid Babels elfvar, där sutto vi och greto, då vi tänkte på Zion. I pilträd, som där äro, hängde vi våra harpor. Och där bådo oss de, som höllo oss fångna, att vi skulle sjunga, och våra plågåre, att vi skulle vara glada: Sjungen för oss en Zions sång! Huru skulle vi kunna sjunga Herrens sång i främmande land? Om jag förgäter dig,

Jerusalem, så förgäte mig min högra hand. Min tunga låde vid min gom, om jag ej minnes dig, om jag ej håller Jerusalem för min allra högsta glädje. Kom ihåg, Herre, Edoms barn, som på Jerusalems dag ropade: Rifven, rifven ned det ända till grunden. Babels dotter, du ödelagda, väl gånge den, som vädergäller dig allt ondt, som du har gjort åt oss. Vål den, som griper dina spenabarn och slår dem emot klippan. — (Jer. 29; Hes; Ps. 137).

97. Daniels upphöjelse.

Nebukadnezar befallde den förnämste af sina hofmän, att han skulle ibland Israels barn, antingen af konungens släkt eller af de förnämsta ätterna, hemta några ynglingar, som voro vackra till utseendet samt kloka och förståndiga, som kunde blifva tjenliga att anställas vid konungens hof, och att han skulle låta undervisa dem i kaldeernas skrift och språk. Ibland dessa var *Daniel* (förd i fångenskap vid Nebukadnezars första tåg). Och åt alla gaf Gud kunskap och insigt i allehanda skrift och vishet, och Daniel fick förstånd om alla slags syner och drömmar.

I Nebukadnezars andra regeringsår drömde Nebukadnezar, och han blef orolig till sinnes, och det var förbi med hans sömn. Och konungen befallde, att man skulle tillkalla spåmännen, besvärjarena och svartkonstnärerna och kaldeerna, att de skulle säga konungen hvad han drömt samt uttyda drömmarna; och de kommo och inställde sig inför konungen. Konungen hotade nu att hugga dem i stycken, ifall de icke kunde säga honom drömmarna; men ifall de gjorde detta, skulle de få gåfvor och skänker och stor ära.

Kaldeerna svarade inför konungen och sade: Ingen menniska på jorden är i stånd att berätta, hvad konungen begär; och ingen annan finnes, som kan göra det, än gudarna, hvilkas bostad icke är ibland menniskor. Häröfver förtörnades konungen och vardt mycket vred och befallde, att man skulle förgöra alla Babels visa.

Ett påbud gick ut, att de visa skulle dödas; och man sökte efter Daniel och efter hans medbröder för att döda dem. Daniel sade till konungens befallningsman: Hvarför detta stränga påbud ifrån konungen? Därefter berättade konungens befallningsman saken för Daniel. Och Daniel gick in och bad

konungen, att han skulle gifva honom tid, att han måtte lemna konungen uttydningen. Därefter gick Daniel till sitt hus, och för sina medbröder berättade han saken, på det att de skulle bedja om förbarmande ifrån himmelens Gud, för denna hemlighetens skull, så att Daniel och hans medbröder icke skulle förgöras med Babels öfriga visa. Då vardt för Daniel i en syn om natten hemligheten uppenbarad, hvarefter Daniel välsignade himmelens Gud. Daniel sade: Välsignad vare Guds namn ifrån evighet till evighet, ty visheten och makten höra honom till. Och han förvandlar tider och stunder, han afsätter konungar och uppsätter konungar, han gifver vishet åt de visa och förstånd åt de förståndiga. Han uppenbarar, hvad djupt och förborgadt är, han vet, hvad i mörkret är, och ljuset bor hos honom. Dig, mina fäders Gud, vill jag tacka och lofva, att du har förlänat mig vishet och kraft och nu har låtit mig veta, hvad vi hafva begärt af dig, att du skulle låta oss veta konungens ärende. Men till konungens befallningsman sade Daniel: Babels visa må du icke förgöra, för mig in till konungen, så skall jag lemna honom uttydningen.

Sedan Daniel blifvit införd till konungen, sade han: Den hemlighet, som konungen äskar, äro visa, besvärjare, spåmän och stjärnkikare icke i stånd att berätta för konungen. Men det finnes en Gud i himmelen, som kan uppenbara hemligheter, och han vill låta konung Nebukadnezar veta, hvad som skall ske i de dagar som komma. Din dröm och ditt hufvuds syner på ditt läger voro dessa: Hos dig, o konung, när du låg på ditt läger, uppstego tankar på hvad som skall ske efter detta, och han, som uppenbarar hemligheter, lät dig veta, hvad som skall ske. Och icke har denna hemlighet genom någon min vishet framför andra lefvande blifvit uppenbarad för mig, utan därför att uttydningen skall blifva lemnad konungen och att du skall förstå ditt hjärtas tankar. Du såg, o konung, och si, en stor bildstod; denna bildstod var hög och dess glans utomordentlig; den stod midt emot dig, och dess utseende var förfärligt. Denna bildstods hufvud var af godt guld, dess bröst och dess armar voro af silfver, dess buk och dess höfter af koppar, dess ben voro af järn, dess fötter dels af järn, dels af ler. Du betraktade den, till dess en sten, som lossnade utan människohänder, slog bildstoden på fötterna och krossade dem. Då krossades på en gång jär-

net, leret, kopparn, silfret och guldets och blefvo såsom en agn från logen om sommaren, och vädret förde dem bort, och intet rum vardt funnet för dem; och stenen, som hade stött ned bildstoden, vardt till ett stort berg, som fyllde hela jorden. Sådan var drömmen; och dess uttydning vilja vi nu säga inför konungen: Du, o konung, konung öfver konungar, är den, åt hvilken himmelens Gud har gifvit riket, makten, styrkan och äran. Och allt rum, där människors barn bo, markens djur och himmelens fåglar har han gifvit i din hand och satt dig till herre öfver allt detta. Du är det gyllene hufvudet. Efter dig skall uppstå ett annat rike, som är mindre än ditt, och ett tredje rike af koppar, som skall råda öfver hela jorden. Och ett fjärde rike skall blifva starkt såsom järnet. Alldeles såsom järnet krossar och sönderslår allt och såsom järnet bryter ned, skall detta krossa och nedbryta alla de andra. Och att du såg fötterna och tårna dels af krukumakares ler och dels af järn betyder, att ett rike skall varda deladt, till en del starkt och till en del bräckligt. I dessa konungars dagar *skall himmelens Gud upprätta ett rike, som i evighet ej skall förstöras, och hvars konungadöme icke skall öfverlätas åt något annat folk.* Det skall krossa och göra slut på alla dessa riken och själfvt bestå till evig tid; såsom du såg, att en sten lossnade ifrån berget utan menniskohänder och krossade järnet, kopparn, leret, silfret och guldets. Den store Guden har nu låtit konungen veta, hvad som skall ske efter detta, och drömmen är säker, och dess uttydning är viss.

Då föll konung Nebukadnezar på sitt ansigte och knäböjde för Daniel, och befallde, att man skulle offra honom offergåfvor och rökelser. Konungen sade till Daniel: Visst är, att eder Gud är en Gud öfver alla gudar och en herre öfver alla konungar och en uppenbarare af hemligheter, då du har varit i stånd att uppenbara denna hemlighet. Därefter upphöjde konungen Daniel och gaf honom många och stora skänker och satte honom till herskare öfver Babels hela landskap och till högste styresman öfver Babels alla visa.

Äfven för *Belsazar*, Nebukadnezars efterträdare, förkunnade Daniel Guds, den högstes vilja. Då Belsazar blifvit död, tog *Darius*, medern, riket i besittning. — (Dan. 1, 2, 5).

98. Daniel under Darii regering.

Darius fann för godt att tillsätta öfver riket 120 satra- per, som skulle råda öfver hela riket, och öfver dem 3 fur- star, af hvilka Daniel var en. Nu vardt denne Daniel öfver- lägsen både furstarna och satraperna, emedan en utomordent- lig ande var i honom, och konungen hade för afsigt att sätta honom öfver hela riket. Då sökte furstarna och satraperna att finna sak med Daniel ifrån rikets sida, men de kunde icke finna någon sak eller förseelse, emedan han var trogen. Då sade dessa män: Vi kunna icke finna någon sak med denne Daniel, om vi icke kunna finna den i hans gudsdyrkan. Där- efter öfvertalade de konungen att utfärda följande förordning: Hvilken som beder någon bön till någon gud eller menniska under 30 dagar, utom till konungen allena, han skall varda kastad i lejongropen.

När Daniel fick veta, att så var skrifvet, gick han in i sitt hus, och han hade fönstren i sin sal öppna mot Jerusa- lem till, och han knäföll 3 gånger om dagen och bad och tackade inför sin Gud, såsom han tillföre hade plägat göra. Nu rusade dessa män in och funno Daniel bedjande och åkal- lande inför sin Gud. Därefter gingo de in till konungen och sade: Daniel, som är en af de fångna ifrån Juda, aktar icke ditt påbud och det bud du har skrifvit, utan han beder sin bön 3 gånger om dagen. När konungen hörde detta, vardt han mycket nedslagen och bekymrad, huru han skulle kunna rädda Daniel; och ända till solnedgången umgicks han med den tanken att låta honom undkomma. Då rusade dessa män in till konungen och sade: Vet, o konung, att det är lag för *meder* och *perser*, att hvarje konungens bud eller förordning skall bestå och får icke ändras.

Därefter befallde konungen, att de skulle hemta Daniel och kasta honom i lejongropen; och konungen sade till Da- niel: Din Gud, hvilken du städse har tjenat, må han rädda dig! Och en sten framskaffades och lades öfver gropens öpp- ning, och konungen förseglade den med sitt signet och med sina herrars signet, att ingen ändring skulle kunna göras i hvad som rörde Daniel. Därefter gick konungen till sitt pa- lats och tillbragte natten fastande, och han lät ingen mat komma in till sig, och hans sömn flydde ifrån honom. Sedan steg konungen upp om morgonen, när det vardt dager, och

gick med hast till lejongropen. När han kom till gropen, ropade han med ängslig röst: Daniel, du lefvande Guds tjennare, har den Gud, som du städse tjenat, förmått att rädda dig undan lejonerna? Då svarade Daniel: Länges lefve konungen! Min Gud har sändt sin engel, och denne har tillslutit lejonens mun, att de icke hafva skadat mig; ty inför honom är jag ren befunnen, och äfven emot dig, o konung, har jag ej gjort något illa. Då vardt konungen mycket glad och befallde, att man skulle upptaga Daniel utur gropen. Och ingen skada vardt funnen på honom, emedan han hade trott på sin Gud. Och konungen befallde, att man skulle hemta de män, som hade förtalat Daniel, och kasta dem, deras barn och deras hustrur i lejongropen, och de hunno icke till botten i gropen, innan lejonerna fingo dem fatt och krossade alla deras ben.

Därefter skref konung Darius till alla folk, slägter och tungomål, som bodde i hela landet: Stor vare eder frid! Från mig är en befallning gifven, att öfver mitt rikes hela välde skall man darra och frukta för Daniels Gud, emedan han är lefvande Gud och är den, som blifver evinnerligen, och hans rike är oföränderligt, och hans herradöme har ingen ända. Han räddar och hjälper och gör tecken och under i himmelen och på jorden; han har räddat Daniel utur lejonens våld. Och denne Daniel steg i makt i Darii rike och i Kores', persernas, rike. Daniel lefde till Kores' första regeringsår. — (Dan. 6).

8. Tiden efter fångenskapen.

(536—Kristi födelse).

99. Återkomsten från fångenskapen.

I Kores' första regeringsår i Persien, — på det att Herrens ord genom Jeremias mun skulle fullkomnas — uppväckte Herren Kores' anda, så att han lät utropa öfver hela sitt rike och skriftligen kungöra: Så säger Kores, konungen i Persien: Herren, himmelens Gud, har gifvit mig alla rikena på jorden och har befallt mig att bygga sig ett hus i Jeru-

salem i Juda. Hvilken helst ibland eder, som hör till hans folk, med honom vare hans Gud, och han drage upp till Jerusalem och uppbygge Herrens, Israels Guds, hus. Hvar och en, som ännu är kvar, hvar helst han bor såsom främling, honom understödje folket på hans ort med silfver och guld, med gods och boskap, jämte frivilliga gåfvor till Guds hus i Jerusalem.

Då uppstodo hufvudmännen för Judas och Benjamins fadershus och presterna och leviterna och alla, hvilkas anda Gud uppväckte, till att draga upp och bygga Herrens hus i Jerusalem. Och alla de, som bodde omkring dem, understödde dem med kärll af silfver, med guld, med gods och boskap och med dyrbarheter, utom alla frivilliga gåfvor. Och konung Kores lät utlemna de kärll till Herrens hus, hvilka Nebukadnezar hade bortfört ifrån Jerusalem och låtit inlägga i sin guds hus.

Antalet af dem, som återvände, utgjorde omkring 50,000. I spetsen för tåget stod *Serubbabel*, härstammande från Davids hus. Vid hans sida var öfversteprästen *Jesua*.

På andra året efter deras ankomst till Jerusalem begynte man med tempelbyggandet. Då byggningsmännen lade grundvalen till Herrens tempel, upphof allt folket ett stort fröjderop till Herrens lof. Men många, som voro gamla och hade sett det förra huset, utbrusto i högljudd gråt under det att många upphofvo sin röst till glädjerop; så att folket icke kunde urskilja glädjeropets ljud ifrån gråtljudet ibland folket, ty folket upphof ett så stort rop, att ljudet hördes långt ifrån.

Samariterna kommo nu och ville deltaga i tempelbyggandet, ty, sade de, vi söka eder Gud likasom I. Men judarna tilläto dem icke. Då gjorde de judarna misstänkta hos den persiska regeringen, så att därifrån kom befallning, att man skulle upphöra med företaget. På uppmaning af profeterna *Haggai* och *Sakarja* grepo judarna dock efter någon tid verket åter an, och slutligen erhöles under konung Darii regering uttrycklig tillåtelse att fortsätta arbetet; och 10 år efter återkomsten blef templet färdigt och inwegs.

I spetsen för den andra gruppen, som tågade till Jerusalem, stod *Esra*, en skrifflärd man, väl kunnig i Moses lag (458). Han verkade sedan nitiskt ibland folket. När han hörde, att många hade ingått äktenskap med hedningarnas döttrar, ref han sina kläder, bad och gret. Därpå församlade

han folket och uppmanade dem att bekänna för Herren sin synd samt skilja ifrån sig de utländska qvinnorna, hvilket folket äfven gjorde.

Nehemia, munsänk hos den persiske konungen, utverkade åt sig tillstånd att återvända till Jerusalem för att uppbygga stadens murar (445). Oaktadt de största svårigheter, förorsakade af samariters och andra fientliga folks anfall, blef företaget lyckligt slutfördt. *Nehemia* sökte därjämte, understödd af *Esra*, att hålla folket till lagen. Och Israels barn kommo tillsammans till fasta, klädda i säckar och med stoft på sig. Och de bekände sina synder och sina fäders missgärningar. Och de gjorde ett fast förbund och uppsatte det skriftligen och furstarna och leviterna och presterna satte därunder sina signet.

På denna tid verkade äfven profeten *Malaki*, den siste profeten under gamla förbundets dagar. Han förkunnade: Si, jag skall sända min engel, och han skall bereda väg för mig, och snart skall han komma till sitt tempel, den Herre, som I söken, och förbundets engel, som I begären; si, han kommer, säger Herren *Zebaoth*. — (*Esr.*; *Nehem.*; *Mal.* 3).

Bihang.

100. Judarna under de sista århundradena före Kristi födelse.

Sedan det persiska väldet blifvit störtadt af *Macedoniens* konung *Alexander den store* († 323), kommo judarna under hans spira. Någon tid efter Alexanders död råkade de under *ptolemeernas* (de egyptiska konungarnas) välde. Under hela denna tid var judarnas ställning god. Men omkr. 200 eröfrades Palestina af *Antiokus* i Syrien, och under dennes efterträdare blef Juda folkets belägenhet allt svårare. *Antiokus Epifanes*, en grym regent, sökte med alla möjliga medel tvinga judarna att antaga grekiska seder och grekisk religion. Jerusalems tempel blef vanhelgadt och invigdt åt Jupiter. Nu uppträdde en hjältemodig man, den gamle presten *Mattatias*, och ställde sig i spetsen för en folkresning. Sedan *Mattatias*

dött, fortsattes kampen af hans söner och med sådan framgång, att judarna slutligen erhöilo en äfven af syrerna erkänd själfständighet. Det tacksamma folket förlade sedan styrelsen inom denna slägt. Men här begynte inre söndringar rasa, som slutade därmed, att romarna blefvo satta i tillfälle att uppträda såsom förmedlare, och då gjorde de landet sig underdånigt. År 40 blef af den romerska styrelsen edomeern *Herodes* utsedd till konung under romerskt öfvervälde.

I spetsen för judarnas inre styrelse stod *det höga rådet (sanhedrin)*, bestående af 70 personer med öfverstepresten som ordförande.

Med djup vördnad betraktade judarna sina heliga skrifter, hvilka man begynt samla till ett helt; och ett särskildt stånd framträdde, som hade till uppgift att studera de heliga skrifterna och undervisa folket i dem. Detta var de *skriftlärdas*. Själfva togo de sig hederstiteln *rabbi* (mästare eller lärare).

Öfverallt uppstodo *synagogor* (samlingsrum), dit folket på sabbater och högtidsdagar kommo tillsamman för att hemta uppbyggelse ur de heliga skrifterna, som här af de skriftlärdas förelästes och förklarades.

Snart bildade sig en stående utläggning till de heliga skrifterna, hvilken föregafs vara muntligen fortplantad från Moses tid och som utmärkte sig genom de mest noggranna bestämningar uti enskildheter, genom föreskrifter för det dagliga lifvets minsta förhållanden. Detta var de *äldstas stadgar*.

Fariseerna voro ett religiöst-politiskt parti, som sträfvade efter att oförkränkt bevara den judiska egendomligheten för alla främmande inflytanden. Värnet häremot skulle utgöras af den mosaiska lagen, men vid sidan häraf ställdes de äldstas stadgar, åt hvilka man skänkte samma vördnad som åt det gudomliga ordet. Härigenom blefvo fariseerna slafvar under yttre bruk och stadgar i oändlighet, och tanken att man genom iakttagande af allt detta gjorde sig förtjent af Guds välbehag vann hos dem allt mera insteg. Sålunda framkallades ofta skrymteri.

Ett motsatt parti utgjordes af *sadduceerna*. De förkastade allt, som icke kunde med de yttre sinnena förnimmas, allt öfversinligt. De förnekade tillvaron af englar, de bestredo läran om själens odödlighet, om en uppståndelse och en vedergrällning efter detta lifvet. Detta partis anhängare utgjordes förnämligast af rika och förnäma.

Många hedningar vände sig på denna tid bort från sina afgudar och begynte dyrka Jehovah. De, som fullständigt slöto sig till Israel, kallades *rättfärdighetens proselyter*, de, som blott delvis gjorde det, *portens proselyter*.

Judarna indelade sina heliga skrifter på följande sätt:

1) **Lagen:** 5 Moses böcker.

2) **Profeterna:** a) *De föregående profeterna:* Josuas bok, Domareboken, 2 Samuels böcker, 2 Konungaböcker; b) *De efterföljande profeterna:* Esaia, Jeremia, Hesekiel, Osea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Mika, Nahum, Habakuk, Zefanja, Haggai, Sakarja, Malaki.

3) **Skrifterna:** Psaltaren, Ordspråks-boken, Jobs bok, Höga visan, Ruts bok, Klagovisorna, Predikareboken, Esters bok, Daniel, Esras bok, Nehemias bok, 2 Krönikeböcker.

I vår bibel äro gamla testamentets skrifter indelade på följande sätt:

1) **Historiska böcker:** 5 Moses böcker, Josuas bok, Domareboken, Ruts bok, 2 Samuelsböcker, 2 Konungaböcker, 2 Krönikeböcker, Esras bok, Nehemias bok, Esters bok.

2) **Läroböcker:** Jobs bok, Psaltaren, Ordspråksboken, Predikareboken, Höga visan.

3) **Profetiska böcker:** a) *De större profeterna:* Esaia, Jeremia, (Klagovisorna), Hesekiel, Daniel; b) *De mindre profeterna:* Osea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Mika, Nahum, Habakuk, Zefanja, Haggai, Sakarja, Malaki.

Nya Testamentet.

1. Jesu födelse och barndom.

1. Förkunnelsen om Förelöparens och Jesu födelse.

Maria och Elisabet.

I Herodes', judakonungens, dagar var en prest, vid namn *Sakaria*, och hans hustrus namn var *Elisabet*. De voro båda rättfärdiga inför Gud och vandrade ostraffliga i alla Herrens bud och stadgar; och de hade inga barn, och båda voro de vid framskriden ålder.

Det begaf sig, när Sakaria i sitt skiftes ordning gjorde presttjänst inför Gud, fick han, efter sedvänjan vid presttjänsten, lotten att gå in i Herrens tempel och tända rökelsen. Och allt folket stod utanför och bad den stund rökelsen skedde. Och honom syntes en Herrens engel, stående på högra sidan om rökelsealtaret. Och Sakaria vardt förskräckt, då han såg honom, och fruktan föll öfver honom. Men engeln sade till honom: Frukta icke, Sakaria, ty din bön är hörd, och *din hustru Elisabet skall föda dig en son, och du skall gifva honom namnet Johannes*, och du skall hafva glädje och fröjd, och många skola glädja sig öfver hans födelse, ty *han skall vara stor inför Herren*, och vin och starka drycker skall han icke dricka, och *han skall ända från moderlifvet varda uppfylld med den Helige Ande, och han shall omvända många af Israels barn till Herren, deras Gud; och han skall gå före honom med Elias ande och kraft, för att omvända fädernas hjärtan till barnen och de ohörsamma till de rättfärdigas förstånd och skaffa åt Herren ett beredt folk*. Sakaria sade till engeln: Hvaraf skall jag veta detta, ty jag är gammal, och min hustru är vid framskriden ålder? Då svarade engeln och sade till honom: Jag är *Gabriel*, som står inför Gud, och jag är utsänd att tala till dig och bringa dig detta goda budskap.

Och si, du skall blifva tyst och icke kunna tala intill den dagen, då detta sker, därför att du icke trodde mina ord, hvilka skola fullbordas i sin tid.

Folket stod och väntade på Sakaria och förundrade sig, att han dröjde i templet. Men då han kom ut, kunde han icke tala till dem, och de förmärkte, att han hade sett en syn i templet, och han tecknade åt dem och förblef stum. Och då dagarna för hans tjenst voro fullbordade, gick han hem till sitt hus.

I sjette månaden härefter vardt engeln Gabriel utsänd af Gud till en stad i *Galileen*, benämnd *Nazaret*, till en jungfru, som var trolofvad med en man, hvilkens namn var *Josef*, af Davids hus, och jungfruns namn var *Maria*. Engeln kom in till henne och sade: *Hell dig, du benådade! Herren är med dig; välsignad är du ibland qvinnor!* Men då hon såg honom, vardt hon förfärad af hans tal och tänkte på, hurudan helsning detta var. Då sade engeln till henne: *Frukta icke, Maria, ty du har funnit nåd för Gud, och si, du skall föda en son, och du skall gifva honom namnet Jesus. Han skall vara stor och kallas den Högstes Son, och Herren Gud skall gifva honom hans fader Davids tron. Och han skall vara en konung öfver Jakobs hus till evig tid, och på hans rike skall ingen ände vara.* Då sade Maria till engeln: Huru skall detta ske, då jag icke vet af någon man? Engeln svarade och sade till henne: *Den Helige Ande skall homma öfver dig, och den Högstes kraft skall öferskygga dig, hvarför ock det heliga, som varder födt, skall kallas Guds Son.* Och si, Elisabet, din fränka, äfven hon har aflat en son på sin ålderdom; ty för Gud är ingenting omöjligt. Maria sade: *Si, Herrens tjenarinna; varde mig efter ditt tal.* Och engeln gick bort ifrån henne.

I de dagarna stod Maria upp och for till bergsbygden med hast till en stad i Juda och gick in i Sakarias hus och helsade Elisabet. Och det begaf sig, att när Elisabet hörde Marias helsning, hon vardt uppfylld med den Helige Ande och ropade med hög röst och sade: *Välsignad du ibland qvinnor, och välsignad din lifsfrukt! Och hvarför sker mig detta, att min Herres moder kommer till mig? Salig är hon, som trodde, ty det skulle fullbordas, som blifvit sagdt till henne från Herren.* Maria sade: *Min själ prisar Herren, och min ande fröjdar sig öfver Gud, min Frälsare; ty han har sett till sin tjenarinnas ringhet. Ty si, härefter skola alla släkten prisa*

mig salig, ty den Mäktige har gjort stora ting med mig, och hans namn är heligt. Och hans barmhertighet varar från slägte till slägte öfver dem, som frukta honom. Han har öfvat makt med sin arm; han har förskingrat dem, som voro högmodiga i sitt hjärtas sinne, han har störtat de mäktiga från troner och upphöjt de ringa; de hungriga har han mättat med goda ting, och de rika har han låtit gå tomma bort. Han har antagit sig sin tjenare Israel för att ihågkomma sin barmhertighet — såsom han har talat till våra fäder — mot Abraham och hans säd till evig tid.

Maria stannade hos Elisabet omkring 3 månader och gick så hem igen. — (Luk. 1).

2. Förelöparens födelse och omskärelse.

För Elisabet blef tiden fullbordad, att hon skulle föda, och hon födde en son. Och hennes grannar och fränder finga höra, att Herren hade gjort sin barmhertighet stor mot henne, och de fröjdade sig med henne. Och det begaf sig, att på den åttonde dagen kommo de för att omskära barnet, och de kallade honom, efter hans faders namn, Sakaria. Då svarade hans moder och sade: Ingalunda, utan han skall heta Johannes. De sade till henne: I din slägt är ingen, som har det namnet; och de tecknade åt hans fader, hvad han ville, att han skulle heta. Och han äskade en liten tafra och skref dessa ord: *Johannes är hans namn.* Och alla förundrade sig. Strax öppnades hans mun och hans tunga, och han talade, lofvande Gud. Och fruktan kom öfver alla deras grannar, och ryktet om allt detta gick ut öfver hela *Judeens* bergsbygd; och alla, som hörde det, lade det på hjärtat, sägande: *Hvad månde väl varda af detta barn? Och Herrens hand var med honom.*

Sakaria, hans fader, vardt uppfylld med den Helige Ande, profeterade och sade: *Lofvad vare Herren, Israels Gud, att han har besökt och förlossat sitt folk och upprättat åt oss frälsningens horn i sin tjenare Davids hus, såsom han har talat genom sina heliga profeters mun ifrån fordomtid, att han skulle frälssa oss från våra ovänner och ur alla deras hand, som hata oss, och göra barmhertighet med våra fäder och minnas sitt heliga förbund, den ed han har svurit vår fader Abraham, att gifva oss, att vi, frälsta ur våra ovänners hand, må tjena ho-*

nom utan fruktan i helighet och rättfärdighet inför honom i alla våra dagar. Och du, barn, skall kallas den Högstes profet, ty du skall gå framför Herrens ansigte för att bereda hans vägar, till att gifva hans folk frälsningens kunskap till deras synders förlåtelse för vår Guds innerliga barmhertighets skull, genom hvilken en soluppgång från höjden har besökt oss till att skina öfver dem, som sitta i mörker och dödens skugga, för att styra våra fötter in på fridens väg.

Barnet växte upp och stärktes i anden och vistades i öknen till den dag, då han skulle framträda för Israel. — (Luk. 1).

3. Jesu födelse förkunnas för Josef.

För Josef uppenbarades i en dröm en Herrens engel, som sade: Josef, Davids son, räds icke att taga Maria, din hustru, till dig, ty det, som är afladt i henne, är af den Helige Anda. Och hon skall föda en son, och du skall gifva honom namnet Jesus, ty *han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder*. När Josef hade vaknat upp ur sömnen, gjorde han såsom Herrens engel hade befallt honom och tog Maria till sig. — (Mat. 1).

4. Jesu födelse.

Det begaf sig i de dagarna, att från kejsar *Augustus* utgick ett påbud, att all världen skulle skattskrifvas. Denna skattskrifning var den första och skedde då *Qvirinius* var höfding öfver Syrien. De foro alla, hvar och en till sin stad, för att låta skattskrifva sig. Så for ock Josef upp från Galileen, från staden Nazaret, till Judeen, till Davids stad, som heter Betlehem, emedan han var af Davids hus och släkt, för att låta skattskrifva sig, jämte Maria, sin trolofvade. Men det begaf sig, att medan de voro där, vordo dagarna fullbordade, att hon skulle föda. Och hon födde sin förstfödde son och lindade honom och lade honom i en krubba, ty för dem var icke rum i herberget.

I samma ängd voro några herdar ute på marken och höllo vakt om natten öfver sin hjord. Och si, en Herrens engel stod bredvid dem, och Herrens härlighet kringsken dem, och de vordo storligen förfärade, och engeln sade till dem: *Varen icke förfärade, ty si, jag bådär eder stor glädje, som*

skall vederfaras allt folket, ty i dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren i Davids stad. Och detta skall för eder vara tecknet: I skolen finna ett lindadt barn, liggande i en krubba. — Strax vardt med engeln en mängd af den himmelska härskaran, hvilka lofvade Gud och sade: Ära vare Gud i höjden, och frid på jorden, till menniskorna ett godt behag!

När englarna hade farit ifrån dem upp i himmelen, sade herdarna sinsemellan: Låtom oss nu gå fram till Betlehem och se detta, som har skett och hvilket Herren har kungjort för oss. Och de gingo hasteligen och funno Maria och Josef och barnet, som låg i krubban. När de hade sett det, kungjorde de, hvad som hade blifvit dem sagdt om detta barn. Och alla som hörde det, förundrade sig öfver det, som hade blifvit dem sagdt af herdarna. Men Maria gömde allt detta, begrundande det, i sitt hjärta. Och herdarna gingo tillbaka, prisande och lofvande Gud för allt, hvad de hört och sett, såsom det hade blifvit dem sagdt. — (Luk. 2).

5. Jesu omskärelse och frambärande i templet.

När 8 dagar voro fullbordade, så att barnet skulle omskäras, erhöll han namnet Jesus, som gafs honom af engeln, förrän han vardt aflad.

När deras reningsdagar efter Moses lag voro fullbordade, förde föräldrarna honom upp till Jerusalem, för att bära honom fram inför Herren, — såsom det är skrifvet i Herrens lag: „Allt mankön, som öppnar moderlifvet, skall kallas heligt åt Herren“, — och för att offra, såsom det är sagdt i Herrens lag, ett par turturdufvor eller 2 unga dufvor. Och si, i Jerusalem var en man, vid namn *Simeon*, och denne man var rättfärdig och from och väntade efter Israels tröst, och den Helige Ande var öfver honom, och för honom hade blifvit uppenbaradt af den Helige Ande, att han icke skulle se döden, förrän han hade sett Herrens Smorde. Och han kom af Andens tillskyndelse till templet. Och då föräldrarna buro in barnet Jesus, för att göra med honom, såsom sed var efter lagen, då tog äfven han honom i sin famn, lofvade Gud och sade: *Herre, nu låter du din tjenare fara i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hafva sett din frälsning, hvilken du har beredt inför alla folk, ett ljus till hedningarnas upplysning och ditt folk Israel till pris.* Och Josef och hans moder förundrade

sig öfver det, som sades om honom. Och Simeon välsignade dem och sade till Maria, hans moder: *Si, denne är satt till fall och till upprättelse för många i Israel och till ett tecken, som varder motsagdt. Ja, ett svärd skall och gå genom din egen själ, på det att många hjärtans tankar må uppenbaras.* — (Luk. 2).

6. De visa männen från Österlandet. Flykten till Egypten.

När Jesus var född i Betlehem i Judeen i konung Herodes' dagar, si, då kommo visa män från Österlanden till Jerusalem och sade: Hvar är den nyfödde judarnas konung, ty vi hafva sett hans stjärna i östern och hafva kommit för att tillbedja honom. När konung Herodes hörde detta, vardt han bestört och hela Jerusalem med honom, och han församlade alla öfverstepresterna och de skriftlärdade bland folket och frågade dem, hvar Kristus skulle födas. De sade till honom: I Betlehem i Judeen; ty så är skrifvet genom profeten: „Och du Betlehem, land i Juda, är ingalunda den minsta bland Judas furstar; ty af dig skall utgå en furste, som skall vara en herde öfver mitt folk Israel.“ Då kallade Herodes hemligen de visa männen till sig och sporde dem noga om tiden, då stjärnan syntes, och sände dem till Betlehem och sade: Faren åstad och forsken noga efter barnet, och när I hafven funnit det, så underrätten mig därom, att äfven jag må komma och tillbedja det. När de hade hört konungen, foro de åstad, och si, stjärnan, som de hade sett i östern, gick framför dem, till dess hon kom och blef stående öfver det ställe, där barnet var. Och när de sågo stjärnan, blefvo de mycket glada och gingo in i huset och sågo barnet med Maria, dess moder, och föllo ned och tillbådo det och öppnade sina förråd och framburo åt det skänker, guld, rökelse och myrra. Och sedan de hade fått uppenbarelse i en dröm att icke återvända till Herodes, foro de en annan väg till sitt land igen.

När de hade farit bort, si, då uppenbarades en Herrens engel för Josef i en dröm, sägande: Stå upp och tag barnet och dess moder med dig och fly till Egypten och var där, till dess jag säger dig till, ty Herodes tänker söka efter barnet för att förgöra det. Och han stod upp och tog med sig

barnet och dess moder om natten och for bort till Egypten och var där intill Herodes' död.

När då Herodes såg, att han hade blifvit gäckad af de visa männen, blef han mycket vred och sände ut och lät döda alla gossebarn i Betlehem och i hela dess nejd, från 2 års ålder och därunder, efter den tid han hade nog utforskat af de visa männen.

Men när Herodes var död, si, då uppenbarades i en dröm en Herrens engel för Josef i Egypten och sade: Stå upp och tag barnet och dess moder med dig och far in i Israels land, ty de äro döda, som traktade efter barnets lif. Och han stod upp och tog barnet och dess moder med sig och kom in i Israels land. Men när han hörde, att *Arkelaus* var rådande öfver Judeen i sin fader Herodes' ställe, räddes han att fara dit, och sedan han hade fått uppenbarelse i en dröm, for han bort till Galileens trakter och bosatte sig i Nazaret. — (Mat. 2).

7. Jesus vid 12 års ålder i templet.

Jesu föräldrar foro årligen till Jerusalem vid påskhögtiden. Och när han vardt 12 år gammal, foro de upp till Jerusalem efter högtidens sedvänja. Då de hade fulländat dagarna och foro hem igen, blef pilten Jesus qvar i Jerusalem, och Josef och hans moder visste det icke. Men de menade, att han var med i ressällskapet, och de gingo en dagsled och sökte honom bland fränder och bekanta. När de icke funno honom, vände de tillbaka till Jerusalem för att söka honom. Och det begaf sig, att efter 3 dagar funno de honom i templet, sittande midt ibland lärarena, både hörande dem och frågande dem. Och alla, som hörde honom, häpnade öfver hans förstånd och svar. När de fingo se honom, förundrade de sig, och hans moder sade till honom: Barn, hvarför gjorde du oss detta? Si, din fader och jag hafva sökt efter dig, sörjande. Han sade till dem: Hvarför sökten I mig? Vissten I icke, att i det min Fader tillhörer bör jag vara? Och de förstodo icke det ord han talade till dem. — Jesus for nu ned med dem och kom till Nazaret och var dem underdånig. Och hans moder gömde allt detta i sitt hjärta. Och Jesus växte till i visdom och ålder och nåd för Gud och menniskor. — (Luk. 2).

2. Förberedelsen till Jesu offentliga verksamhet.

8. Johannes' verksamhet.

I femtonde året af kejsar *Tiberii* regering, då *Pontius Pilatus* var landshöfding i Judeen, och *Herodes (Antipas)* var lydfurste i Galileen, då *Hannas* var öfversteprest och *Kaifas*, kom Guds ord till Johannes, Sakarias son, i öknen. Och han gick omkring i hela trakten vid Jordan och predikade bättringens döpelse till syndernas förlåtelse, såsom det är skrifvet i profeten *Esaias* utsagors bok: „En ropandes röst i öknen: bereden Herrens väg, gören hans stigar räta.“ Och Johannes sade: Gören bättring, ty himmelriket är nära. Och han hade kläder af kamelhår och en lädergördel om sina länder, och hans mat var gräshoppor och vildhonung.

Då gick Jerusalem och hela Judeen och hela landet omkring Jordan ut till honom, och de läto döpa sig af honom i floden Jordan, bekännande sina synder. Men då han såg många af fariseerna och sadduceerna komma till dopet, sade han till dem: I huggormars afföda, hvem har ingifvit eder, att I skolen undfly den tillkommande vreden. Bären förden-skull sådan frukt, som tillhör bättringen, och menen icke, att I kunnen säga inom eder själfva: vi hafva Abraham till fader: ty jag säger eder, att Gud är mäktig att af dessa stenar uppväcka barn åt Abraham. Och redan är yxan satt till roten på träden; därför varder hvart och ett träd, som icke bär god frukt, afhugget och kastadt i elden.

Och folket frågade Johannes, sägande: Hvad skola vi då göra? Han svarade och sade till dem: Den som har två lifklädnader, han dele med sig åt den, som icke har någon, och den som har mat, han göre sammalunda. Äfven publikaner*) kommo för att döpas och sade till honom: Mästare, hvad skola vi göra? Han sade till dem: Utkräfven icke mer än det, som är eder förelagdt. Äfven krigsmän frågade honom, sägande: Hvad skola då vi göra? Han sade till dem:

*) Publikaner voro tjänstemän, hvilka för romarens räkning indrefvo tullafgifterna.

Gören icke öfvervåld mot någon eller orätt, och låten eder nöja med eder sold!

Då folket var i väntan och alla tänkte i sina hjärtan angående Johannes, om han möjligen kunde vara Kristus, svarade Johannes och sade till dem alla: Jag döper eder med vatten, men den kommer, som är starkare än jag, hvilkens skorem jag icke är värdig att upplösa. Han skall döpa eder med den Helige Ande och med eld, och han har sin kastskofvel i sin hand, och han skall göra sin loge ren och samla hvetet i sin lada, men agnarna skall han uppbränna i osläcklig eld. — (Luk. 3; Mat. 3).

9. Jesu dop och frestelse.

Då Jesus var omkring 30 år gammal, kom han från Galileen till Jordan till Johannes för att döpas af honom; men Johannes vägrade honom det, sägande: Jag behöfver döpas af dig, och du kommer till mig. Då svarade Jesus och sade till honom: Låt nu så ske; ty så höfves det oss att uppfylla all rättfärdighet. Då tillstodde han honom det. Och när Jesus var döpt, steg han strax upp ur vattnet; och så, då vardt himmelen öppnad, och han såg Guds Ande nedfara såsom en dufva och komma öfver honom. Och så, en röst från himmelen sade: *Denne är min älskade Son, i hvilken jag har ett godt behag.*

Därefter vardt Jesus förd af Anden upp till öknen, på det att han skulle frestas af djäfvulen. Och när han hade fastat i 40 dagar och 40 nätter, blef han hungrig. Och frestaren gick fram och sade till honom: Är du Guds Son, så säg, att dessa stenar skola varda bröd. Men han svarade och sade: *Det är skrifvet: Icke af bröd allenast lefver menniskan, utan af hvart och ett ord, som utgår af Guds mun.* — Då tog djäfvulen honom med sig till den heliga staden och ställde honom på templets utsprång och sade till honom: Är du Guds Son, så kasta dig utföre, ty det är skrifvet: Han skall gifva sina englar befällning om dig, och de skola bära dig på händerna, att du icke skall stöta din fot emot någon sten. Jesus sade till honom: *Det är ock skrifvet: Du skall icke fresta Herren din Gud.* — Åter tog djäfvulen honom med sig upp på ett ganska högt berg och visade honom alla riken i världen och deras härlighet och sade till honom: Allt detta

skall jag gifva dig, om du faller ned och tillbeder mig. Då sade Jesus till honom: *Gå bort, Satan, ty det är skrifvet: Herren din Gud skall du tillbedja, och honom allena skall du dyrka.* Då öfvergaf djäfvulen honom, och si, englar gingo fram och tjänade honom. — (Mat. 3, 4).

10. Johannes' vittnesbörd. Jesu första lärjungar.

Johannes såg Jesus komma till honom och sade: *Si, Guds lamm, som borttager världens synd!* Denne är det, om hvilken jag sade: Efter mig kommer en man, som har varit före mig, ty han var förrän jag. Och jag kände honom icke, men på det att han skulle varda uppenbar för Israel, förden-skull har jag kommit för att döpa med vatten. Och Johannes vittnade och sade: Jag har sett Anden nedfara såsom en dufva från himmelen, och han förblef öfver honom. Och jag kände honom icke, men den som sände mig att döpa med vatten, han sade till mig: Den, öfver hvilken du får se anden nedfara och förblifva, han är den, som döper med den Helige Ande. Och jag har sett och vittnat, att denne är Guds Son.

Dagen därefter stod Johannes åter där och 2 af hans lärjungar. Och han såg på Jesus, som kom gående, och sade: *Si, Guds lamm!* Och de 2 lärjungarna hörde honom tala och följde Jesus. Då vände Jesus sig om, och när han såg, att de följde honom, sade han till dem: Hvad söken I? De sade till honom: Rabbi, hvar bor du? Han sade till dem: Kommen och sen. Då gingo de och sågo, hvar han bodde, och stannade den dagen hos honom. *Andreas*, broder till *Simon Petrus*, var en af de två, som hade hört Johannes och följt Jesus. Denne fann först sin broder Simon och sade till honom: *Vi hafva funnit Messias (Kristus).* Och han förde honom till Jesus. Jesus såg på honom och sade: Du är Simon, Jonas son; du skall heta *Kefas* (Petrus-klippan).

Dagen därefter ville Jesus gå till Galileen, och han fann *Filippus* och sade till honom: Följ mig! *Filippus* fann *Natanael* och sade till honom: Den, om hvilken Mose i lagen och profeterna hafva skrifvit, hafva vi funnit, Jesus, Josefs son, från Nazaret. *Natanael* sade till honom: Kan något godt vara från Nazaret? *Filippus* sade till honom: Kom och se! Jesus såg *Natanael* komma till honom och sade om honom: Si, en rätt israelit, i hvilken icke är något svek!

Natanael sade till honom: Hvaraf känner du mig? Jesus svarade och sade till honom: Förrän Filippus tillkallade dig, då du var under fikonsträdet, såg jag dig. Natanael svarade och sade till honom: Rabbi, du är Guds Son, du är Israels konung. Jesus svarade och sade till honom: Emedan jag sade dig, att jag såg dig under fikonsträdet, tror du; större ting än dessa skall du få se. Sannerligen, sannerligen säger jag eder: *Från denna stund skolen I få se himmelen öppen och Guds englar fara upp och fara ned öfver Menniskosonen.* — (Joh. 1).

11. Bröllopet i Kana.

På tredje dagen vardt ett bröllop i Kana i Galileen, och Jesu moder var där. Och äfven Jesus vardt bjuden och hans lärjungar till bröllopet. Och då vin fattades, sade Jesu moder till honom: De hafva intet vin. Jesus sade till henne: Qvinna, hvad har jag att göra med dig? Min stund har ännu icke kommit. Hans moder sade till tjenarena: Hvad helst han säger, det gören. Men efter judarnas reningssed voro där stående 6 vattenkrukor af sten, rymmande hvar för sig 2 eller 3 metreter. Jesus sade till dem: Fyllen krukorna med vatten. Och de fyllde dem ända till brädden. Och han sade till dem: Ösen nu uti och bären till värden. Och de buro. Och när värden hade smakat på vattnet, som hade blifvit vin, och han icke visste, hvarifrån det var, men tjenarena, som hade öst vattnet, visste det, kallade värden till sig brudgummen och sade till honom: Hvar man sätter först fram det goda vinet, och när de blifvit druckna, då det som är sämre. Du har gömt det goda vinet ända till nu. — Detta sitt *första tecken* gjorde Jesus i Kana i Galileen och uppenbarade sin härlighet; och hans lärjungar trodde på honom.

Därefter for han ned till *Kapernaum*, han och hans moder och hans bröder och hans lärjungar; och de stannade där några få dagar. — (Joh. 2).

3. Förra delen af Jesu offentliga verksamhet.

12. Templets rening.

(Första resan till Jerusalem.)

Judarnas påsk var nära, och Jesus for upp till Jerusalem. Och han fann i templet dem, som sålde oxar och får och dufvor, och vexplarena, som sutto där. Och han gjorde ett gissel af tåg och dref dem alla från templet, tillika med fåren och oxarna, och slog ut vexplarens mynt och stötte omkull borden, och sade till dufvomånglarena: Tagen bort detta härifrån; gören icke min Faders hus till ett marknadshus! Då kommo hans lärjungar ihåg, att det var skrifvet: „Nit-älskan för ditt hus skall förtära mig.“ Då svarade judarna och sade till honom: Hvad tecken låter du oss se, eftersom du gör detta? Jesus svarade och sade till dem: Bryten ned detta tempel, och inom 3 dagar skall jag resa upp det. Då sade judarna: På 46 år har detta tempel blifvit uppbyggt, och du skulle resa upp det inom 3 dagar? Men han talade om sin kropps tempel. Därför, när han hade uppstått från de döda, kommo hans lärjungar ihåg, att han hade sagt detta, och de trodde skriften och det ord, som Jesus hade sagt.

Då Jesus nu var i Jerusalem vid påsken under högtiden, trodde många på hans namn, när de sågo hans tecken, som han gjorde. Men själf betrodde sig Jesus icke åt dem, emedan han kände alla, och emedan han icke hade behof af att någon vittnade om menniskan, ty han visste själf, hvad som var i menniskan. — (Joh. 2).

13. Jesu samtal med Nikodemus. På landsbygden.

(I Judeen.)

Det var en man af fariseerna, som hette *Nikodemus*, en af judarnas rådsherrar. Denne kom till Jesus om natten och sade till honom: Rabbi, vi veta, att du har hommit från Gud såsom lärare; ty ingen kan göra dessa tecken, som du gör, utan att Gud är med honom. Jesus svarade och sade till

honom: Sannerligen, sannerligen säger jag dig: *Utan att en varder född på nytt, kan han icke se Guds rike.* Nikodemus sade till honom: Huru kan en människa födas, när hon är gammal? Icke kan hon väl åter gå in i sin moders lif och födas? Jesus svarade: Sannerligen, sannerligen säger jag dig: *Utan att en varder född af vatten och Ande, kan han icke ingå i Guds rike.* Det som är födt af köttet är kött, och det som är födt af Anden är ande. Förundra dig icke, att jag sade dig: I måsten födas på nytt. Vinden blåser hvart han vill, och du hör hans röst, men du vet icke, hvarifrån han kommer och hvart han far; så är hvar och en som är född af Anden. Nikodemus svarade och sade till honom: Huru kan detta ske? Jesus svarade och sade till honom: Är du Israels lärare och vet icke detta? Sannerligen, sannerligen säger jag dig: Vi tala, hvad vi veta, och hvad vi hafva sett, det vittna vi, och vårt vittnesbörd antagen I icke. Tron I icke, när jag har talat till eder om jordiska ting, huru skolen I då tro, om jag talar till eder om himmelska ting. Och ingen har farit upp i himmelen utom den, som for ned från himmelen, Menniskosonen, som är i himmelen. *Och likasom Mose upphöjde ormen i öknen, så måste Menniskosonen varda upphöjd, på det att hvar och en, som tror på honom, icke må förgås, utan hafva evigt lif. Ty så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son, på det att hvar och en, som tror på honom, icke må förgås, utan hafva evigt lif.* Ty icke sände Gud sin Son i världen för att döma världen, utan på det att världen skulle varda frälst genom honom. Den som tror på honom, han varder icke dömd, men den som icke tror, han är redan dömd, emedan han icke tror på Guds enfödde Sons namn. Och detta är domen, att ljuset har kommit i världen, och människorna älskade mörkret mer än ljuset, ty deras gärningar voro onda. Ty hvar och en, som gör det onda, hatar ljuset och kommer icke till ljuset, på det att hans gärningar icke må varda bestraffade; men den, som gör sanningen, kommer till ljuset, på det hans gärningar må varda uppenbara, ty de äro gjorda i Gud.

Under den följande tiden uppehöll sig Jesus i den judiska landsbygden och verkade i samma trakt, hvarest Johannes döparen verkade. Men efter någon tid blef Johannes kastad i fängelse af Herodes. — (Joh. 3; Mat. 4).

14. Jesu samtal med samaritiskan.

(På väg till Galileen.)

Jesus lemnade Judeen och begaf sig åter till Galileen. Men han måste gå genom Samarien. Så kom han till en stad i Samarien, som heter *Sikar*. Och där var Jakobs brunn. Emedan nu Jesus var trött af vandringen, satte han sig så ned vid brunnen. Det var vid sjetten timmen. Då kom en qvinna från Samarien för att hemta vatten.

Jesus sade till henne: Gif mig att dricka. Ty hans lärjungar hade gått till staden för att köpa mat. Då sade den samaritiska qvinnan till honom: Huru kan du, som är en jude, begära något att dricka af mig, som är en samaritisk qvinna? Jesus svarade och sade till henne: Förstode du Guds gåfva och hvem den är, som säger till dig: gif mig att dricka, så skulle du hafva bedt honom och han hafva gifvit dig lefvande vatten. Qvinnan sade till honom: Herre, du har intet öskärl, och brunnen är djup; hvarifrån har du då det lefvande vattnet? Icke är väl du större än vår fader Jakob, som gaf oss brunnen och själf drack däraf med sina barn och sin boskap? Jesus svarade och sade till henne: *Hvar och en som dricker af detta vatten, han varder törstig igen, men hvilken som dricker af det vatten, som jag skall gifva honom, han skall icke törsta till evig tid, utan det vatten, som jag skall gifva honom, skall blifva i honom en källa med springande vatten till evigt lif.* Qvinnan sade till honom: Herre, gif mig det vattnet, att jag icke må törsta eller behöfva komma hit för att hemta vatten.

Jesus sade till henne: Gå, tillkalla din man och kom hit. Qvinnan svarade och sade: Jag har ingen man. Jesus sade till henne: Du sade rätt: jag har ingen man; ty 5 män har du haft, och den du nu har är icke din man; det har du sagt sant. Då sade qvinnan till honom: Herre, jag ser, att du är en profet. Våra fäder hafva tillbedt på detta berg, och I sägen, att i Jerusalem är det ställe, där man bör tillbedja. Jesus sade till henne: Qvinna tro mig, att den tid kommer, då I hvarken på detta berg eller i Jerusalem skolen tillbedja Fadern. I tillbedjen, hvad I icke kännen, men vi tillbedja, hvad vi känna, ty frälsningen är från judarna. *Men en tid kommer och är redan inne, då sanna tillbedjare skola tillbedja Fadern i anda och sanning, ty Fadern söker och sådana*

tillbedjare. Gud är en Ande, och de som tillbedja honom, böra tillbedja i anda och sanning. Då sade qvinnan till honom: Jag vet, att Messias, som kallas Kristus, skall komma; när han kommer, skall han förkunna oss allt. Jesus sade till henne: Jag, som talar med dig, är densamme. I detsamma kommo hans lärjungar från staden.

Då lät qvinnan sin kruka stå och gick in i staden och sade till folket: Kommen och sen en man, som har sagt mig allt, hvad jag har gjort. Icke är väl han Kristus? Då gingo de ut från staden och kommo till honom.

Många af samaritanerna från den staden trodde på honom för qvinnans ords skull, som vittnade: Han har sagt mig allt, hvad jag har gjort. När nu samariterna kommo till honom, bådo de honom blifva qvar hos dem. Och han blef qvar där 2 dagar. Och mycket flera trodde för hans ords skull, och de sade till qvinnan: Numera tro vi icke för ditt tals skull, ty vi hafva själfva hört och veta, att denne är för visso världens frälsare, Kristus. — (Joh. 4).

15. Återkomsten till Galileen. Petri fiskafänge. Mattei kallelse.

(I Galileen.)

När Jesus kom till Galileen, mottogo galileerna honom, emedan de hade sett allt, hvad han hade gjort i Jerusalem vid högtiden, ty de hade ock själfva kommit till högtiden.

Och Jesus lemnade Nazaret och kom och bosatte sig i Kapernaum. Från den tiden begynte Jesus predika och säga: Tiden är fullbordad, och Guds rike är nära. Gören bättring och tron evangelium.

Det begaf sig, att då folket trängde sig på honom för att höra Guds ord, stod han vid sjön Genesaret och fick se 2 båtar stå vid sjöstranden; men fiskarena hade gått i land och sköljt sina nät. Då steg han i en af båtarna, som var Simons, och bad honom lägga ut något litet ifrån land, och han satte sig och lärde folket ifrån båten.

När han hade slutat tala, sade han till Simon: Lägg ut på djupet och kasten ut edra nät till fångst. Då svarade Simon och sade till honom: Mästare, vi hafva arbetat hela natten och fått intet, men på ditt ord skall jag kasta ut nä-

tet. Och de gjorde så och omslötö en stor hop fiskar, och deras nät gick sönder. Då vinkade de åt sina kamrater, som voro i den andra båten, att de skulle komma och hjälpa dem. Och de kommo och fyllde båda båtarna, så att de begynte sjunka.

Då Simon Petrus såg det, föll han till Jesu knän, sägande: Gå från mig, Herre, ty jag är en syndig människa. Ty häpnad hade kommit öfver honom och öfver alla, som voro med honom, för det fiskafängets skull, som de hade fått, sammalunda ock öfver *Jakob* och *Johannes*, *Sebedei* söner, som voro Simons stallbröder. Och Jesus sade till Simon: Frukta icke. Härefter skall du *fånga människor*. Och de förde båtarna i land och öfvergåfvo allt och följde honom.

När Jesus en dag gick vägen fram, såg han en man, som hette *Matteus*, sitta vid tullen. Och han sade till honom: Följ mig. Då stod han upp och följde honom. Och det begaf sig, att, när han satt till bords i hans hus, si, då kommo många publikaner och syndare och sutto tillsammans med Jesus och hans lärjungar. Och när fariseerna sågo det, sade de till hans lärjungar: Hvarför äter eder mästare med publikanerna och syndarena? Men när Jesus hörde det, sade han till dem: De helbregda behöfva icke läkare, utan de kränka. Men gån och lären eder hvad det är: „Jag har lust till barmhertighet och icke till offer“; ty jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare. — (Joh. 4; Mat. 4, 9; Mark. 1; Luk. 5).

16. De 12 apostlarnas val.

(I Galileen.)

I de dagarna gick Jesus ut till berget för att bedja och blef där öfver natten i bön till Gud. När det hade blifvit dag, tillkallade han sina lärjungar och utvalde 12 af dem, hvilka han ock kallade *apostlar*. Dessa voro: *Simon*, hvilken han ock kallade *Petrus*, och *Andreas*, hans broder, *Jakob* och *Johannes*, *Filippus* och *Bartolomeus*, *Matteus* och *Tomas*, *Jakob*, *Alfei son*, och *Simon*, som kallas *Ifraren*, *Judas*, *Jakobs son*, och *Judas Iskariot*.

Och han steg ned med dem och ställde sig på en jämn plats, och där stod en hop af hans lärjungar och en stor mängd folk ifrån hela Judeen och Jerusalem och från Tyri

och Sidons hafskust, hvilka hade kommit för att höra honom och varda helade från sina sjukdomar. Äfven de, som voro qvalda af orena andar, vordo botade. Och allt folket sökte att få röra vid honom, ty kraft utgick från honom, och han helade alla. — (Luk. 6).

17. Jesu bergspredikan.

(I Galileen.)

När Jesus hade satt sig, gingo hans lärjungar fram till honom. Och han öppnade sin mun, lärde dem och sade:

a). Saliga äro de i anden fattiga, ty dem hörer himmelriket till. Saliga äro de bedröfvade, ty de skola blifva hug-svalade. Saliga äro de saktmodiga, ty de skola ärfva jorden. Saliga äro de, som hungra och törsta efter rättfärdigheten, ty de skola blifva mättade. Saliga äro de barmhertiga, ty dem skall ske barmhertighet. Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud. Saliga äro de fridstiftande, ty de skola kallas Guds barn. Saliga äro de, som lida förföljelse för rättfärdighetens skull, ty dem hörer himmelriket till. Saliga ären I, när de försmäda och förfölja eder och, ljugande, säga allt ondt mot eder för min skull. Glädjens och fröjden eder, ty eders lön är stor i himmelen; ty sammalunda hafva de förföljt profeterna, som voro före eder.

I ären jordens salt; men om saltet mister sin sälta, hvarmed skall man salta det? Till intet duger det mer, om icke till att utkastas och nedtrampas af människorna. I ären världens ljus. Icke kan en stad döljas, som ligger på ett berg; icke heller tänder man ett ljus och sätter det under skäppan, utan på ljusstaken, så att det lyser för alla dem, som äro i huset. Så lyse edert ljus inför människorna, att de må se edra goda gärningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.

b). I skolen icke mena, att jag har kommit för att upplösa lagen eller profeterna. Jag har icke kommit för att upplösa, utan för att fullborda; ty sannerligen säger jag eder: Förrän himmelen och jorden förgås, skall icke den minsta bokstaf eller en enda prick af lagen förgås, förrän allt har skett. Därför, hvilken som upplöser ett af dessa minsta bud och lärer människorna så, han skall kallas minst i himmelriket; men hvilken som håller och lärer dem, han skall kal-

las stor i himmelriket; ty jag säger eder, att om eder rättfärdighet icke öfvergår de skriftlärdas och fariseernas, skolen I icke inkomma i himmelriket.

I hafven hört, att det är sagdt till de gamla: „Du skall icke dräpa; men hvilken som dräper, han varder skyldig under domen.“ Men jag säger till eder: Hvar och en som förtörnas på sin broder, han skall vara skyldig under domen, och hvilken som säger „raka“ till sin broder, han skall vara skyldig under stora rådet, och hvilken som säger: „dåre“, han skall vara skyldig till eldens helvete. Därför, om du offrar din gåfva på altaret och där kommer ihåg, att din broder har något emot dig, så lägg där din gåfva ned framför altaret och gå först bort och förlik dig med din broder och kom sedan och offra din gåfva. Var mot din vederdeloman benägen till vänskap snart, medan du ännu är med honom på vägen, att icke din vederdeloman må antvarda dig åt domaren, och domaren antvarda dig åt tjenaren, och så skall du kastas i fängelse. Sannerligen säger jag dig: Du skall icke utkomma däriifrån, förrän du har betalt den yttersta skärfven.

I hafven hört, att det är sagdt till de gamla: „Du skall icke göra hor.“ Men jag säger eder: Hvar och en som ser på en qvinna till att begära henne, han har redan gjort hor med henne i sitt hjärta. Och om ditt högra öga är dig till förförelse, så rif det ut och kasta det från dig; ty det är dig bättre, att en af dina lemmar förloras, än att hela din kropp kastas till helvetet. Och om din högra hand är dig till förförelse, så hugg henne af och kasta henne från dig; ty det är dig bättre, att en af dina lemmar förloras, än att hela din kropp kastas till helvetet. Det är sagdt: „Hvilken som skiljer sin hustru från sig, han gifve henne skiljebref.“ Men jag säger eder: Hvilken som skiljer sin hustru från sig utom för hors skull, han kommer henne till att göra hor, och hvilken som tager en fränskild till hustru, han gör hor.

Åter hafven I hört, att det är sagdt till de gamla: „Du skall icke svärja falskt, utan du skall gälda Herren dina eder.“ Men jag säger eder, att I skolen alls icke svärja hvarken vid himmelen, ty han är Guds tron, eller vid jorden, ty hon är hans fotapall, eller vid Jerusalem, ty det är den store Konungens stad. Ej heller må du svärja vid ditt hufvud, ty du förmår icke göra ett enda hår hvitt eller svart; utan edert

tal skall vara: „ja, ja,“ „nej, nej“; hvad därutöfver är, det är af ondo.

I hafven hört, att det är sagdt: „Öga för öga och tand för tand.“ Men jag säger eder, att I icke skolen motstå den som är ond, utan om någon slår dig på det högra kindbenet, så vänd honom ock det andra till; och om någon vill gå till rätta med dig och taga din lifklädnad från dig, så låt honom få manteln med; och om någon tvingar dig 1 mil, så gå 2 med honom. Gif den, som beder dig, och vänd dig icke bort ifrån den, som vill låna af dig.

I hafven hört, att det är sagdt: „Du skall älska din nästa och hata din ovän.“ Men jag säger eder: Älsken edra ovänner, välsignen dem, som förbanna eder, gören väl mot dem, som hata eder, och bedjen för dem, som försmäda och förfölja eder, på det att I skolen vara eder Faders barn, som är i himmelen, ty han låter sin sol gå upp öfver onda och goda och låter regna öfver rättfärdiga och orättfärdiga. Ty om I älsken dem, som älska eder, hvad fån I för lön? Göra icke äfven publikanerna detsamma? Och om I visen vänlighet endast mot edra bröder, hvad synnerligt gören I? Göra icke äfven publikanerna sammalunda? Varen fördenskull fullkomliga, såsom eder himmelske Fader är fullkomlig.

c). Akten eder, att I icke öfven eder rättfärdighet inför människorna för att blifva sedda af dem, annars hafven I ingen lön hos eder Fader, som är i himmelen. Därför, då du gifver almosa, må du icke stöta i basun för dig, såsom skrymtarena göra i synagogorna och på gatorna, att de skola varda prisade af människorna. Sannerligen säger jag eder: De hafva fått sin lön. Men du, när du gifver almosa, låt din venstra hand icke veta hvad den högra gör, på det att din almosa må vara i det fördolda, och din Fader, som ser i det fördolda, skall vedergälla dig uppenbärligen.

När du beder, skall du icke vara såsom skrymtarena; ty de stå gärna och bedja i synagogorna och i gathörnen, på det att de må varda sedda af människorna. Sannerligen säger jag eder: De hafva fått sin lön. Men du, när du beder, gå in i din kammare och stäng din dörr och bed din Fader, som är i det fördolda; och din Fader, som ser i det fördolda, skall vedergälla dig uppenbärligen. Och när I bedjen, skolen I icke vara mångordiga såsom hedningarna; ty de mena, att de skola blifva hörda för sina många ords skull.

Varen fördenskull icke lika dem; ty eder Fader vet, hvad I behöfven, förrän I bedjen honom. Därför skolen I bedja sålunda: *Fader vår, som är i himmelen! Helgadt varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja såsom i himmelen så ock på jorden; vårt dagliga bröd gif oss i dag; och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse; utan fräls oss från ondo; ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.* Ty om I förlåten människorna deras öfverträdelse, så skall ock eder himmelske Fader förlåta eder; men om I icke förlåten människorna deras öfverträdelse, så skall eder Fader icke heller förlåta edra öfverträdelse.

När I fasten, så sen icke bedröfvade ut såsom skrymtarena; ty de vanställa sina ansigten, att de må synas för människorna med sin fasta. Sannerligen säger jag eder: De hafva fått sin lön. Men du, när du fastar, smörj ditt hufvud och två ditt ansigte, på det att du icke må synas för människorna med din fasta, utan för din Fader, som är i det fördolda; och din Fader, som ser i det fördolda, skall veder-gälla dig.

d). Samlen eder icke skatter på jorden, där mal och rost förstöra, och där tjufvar bryta sig in och stjäla, utan samlen eder skatter i himmelen, där hvarken mal eller rost förstöra, och där tjufvar icke bryta sig in ej heller stjäla; ty där eder skatt är, där är ock edert hjärta.

Kroppens ljus är ögat. Om därför ditt öga är oförderfvadt, så varder hela din kropp ljus. Men om ditt öga är ondt, så varder hela din kropp mörk. Om nu ljuset, som är i dig, är mörker, huru stort varder då icke mörkret.

Ingen kan tjena två herrar; ty antingen skall han hata den ene och älska den andre, eller skall han hålla sig till den ene och förakta den andre. I kunnen icke tjena Gud och Mammon. Därför säger jag eder: Sörjen icke för edert lif, hvad I skolen äta och hvad I skolen dricka, eller för eder kropp, hvad I skolen kläda eder med. Är icke lifvet mer än maten, och kroppen mer än kläderna? Sen på fåglarna under himmelen. De så icke och skära icke heller och insamla icke i lador, och eder himmelske Fader föder dem. Ären I icke mycket mer än de? Och hvilken af eder kan med sin omsorg sätta en alu till sin lifslängd? Och hvarför sörjen I för kläder? Skåden liljorna på marken, huru de växa: de arbeta

icke, ej heller spinna. Men jag säger eder, att icke ens Salomo i all sin härlighet var så klädd som en af dem. Kläder nu Gud så gräset på marken, hvilket i dag står och i morgon kastas i ugnen, skall han icke mycket mer kläda eder, I klentrogna. Hafven därför icke bekymmer, sägande: Hvad skola vi äta, eller hvad skola vi dricka, eller hvad skola vi kläda oss med? Ty allt detta söka hedningarna. Ty eder himmelske Fader vet, att I behöfven allt detta. Men söken först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall allt detta därjämte tillfalla eder. Varen därför icke bekymrade för morgondagen, ty morgondagen skall hafva sina egna bekymmer. Hvar dag har nog af sin egen plåga.

e). Dömen icke, på det att I icke mån varda dömda; ty med den dom, hvarmed I dömen, skolen I varda dömda, och med det mått, hvarmed I mäten, skall det mätas åt eder. Hvarför ser du grandet, som är i din broders öga, men blir icke varse bjälken i ditt öga? Eller huru kan du säga till din broder: Låt mig taga ut grandet ur ditt öga, och si, bjälken är i ditt öga? Du skrymtare, tag först ut bjälken ur ditt öga, sedan skall du se klart nog för att uttaga grandet ur din broders öga.

Gifven icke det heliga åt hundarna och kasten icke edra pärlor för svinen, att de icke nedtrampa dem med sina fötter och vända sig om och rifva eder.

Bedjen, och eder skall varda gifvet; söken, och I skolen finna; klappen, och eder skall varda upplåtet; ty hvar och en som beder, han får, och den som söker, han finner, och för den, som klappar, varder upplåtet. Eller hvilken är den man ibland eder, som, då hans son beder honom om ett bröd, gifver honom en sten? Och om han beder om en fisk, icke gifver han väl honom en orm? Om nu I, som ären onda, förstån att gifva edra barn goda gåfvor, huru mycket mer skall icke eder Fader, som är i himmelen, gifva dem godt, som bedja honom. Därför, allt hvad I viljen, att menniskorna skola göra eder, det gören I ock dem, ty detta är lagen och profeterna.

f). Gån in genom den tränga porten; ty den porten är vid, och den vägen är bred, som drager till förtappelsen, och många äro de, som gå in genom honom; och den porten är trång, och den vägen är smal, som drager till lifvet, och få äro de, som finna honom. Vakten eder för de falska profeterna, som komma till eder i fårakläder, men invärtes äro

glupande ulfvar. Utaf deras frukt skolen I känna dem. Icke hemtar man väl vindrufvor af törnen eller fikon af tistlar? Så bär hvart och ett godt träd god frukt, men det dåliga trädet bär ond frukt. Ett godt träd kan icke bära ond frukt, icke heller kan ett dåligt träd bära god frukt. Hvert och ett träd, som icke bär god frukt, afhugges och kastas i elden. Alltså skolen I känna dem af deras frukt. Icke skall hvar och en inkomma i himmelriket, som säger till mig: Herre, Herre, utan den som gör min Faders vilja, som är i himmelen. Många skola säga till mig på den dagen: Herre, Herre, hafva vi icke i ditt namn profeterat och i ditt namn utdrifvit onda andar och i ditt namn gjort många kraftiga gärningar? Och då skall jag bekänna för dem: Jag kände eder aldrig; gån bort ifrån mig, I ogärningsmän.

g). Därför, hvar och en som hör dessa mina ord och gör dem, honom skall jag likna vid en klok man, som byggde sitt hus på hälleberget. Och slagregnet föll, och floderna kommo, och vädren blåste och stötte emot det huset, och det föll icke, ty det var grundadt på hälleberget. Och hvar och en som hör dessa mina ord och icke gör dem, han skall liknas vid en fåvitsk man, som byggde sitt hus på sanden. Och slagregnet föll, och floderna kommo, och vädren blåste och slog mot det huset, och det föll, och dess fall var stort.

Det begaf sig, att när Jesus hade lyktat detta tal, häpnade folket öfver hans lära, ty han lärde dem såsom en som har makt och icke såsom deras skriftlärda. — (Mat. 5—7).

18. Jesus botar höfvitsmannens tjenare och uppväcker enkans son i Nain.

(I Galileen.)

När Jesus hade slutat att tala alla sina ord för det lyssnande folket, gick han in i Kapernaum. Och en höfvitsman hade en tjenare, hvilken han högt aktade och som var sjuk och nära döden. Och då han hade hört om Jesus, sände han till honom några af judarnas äldsta och bad honom, att han ville komma och göra hans tjenare helbregda. När de kommo till Jesus, båd de honom enträget, sägande: Han är värd att du gör honom det, ty han älskar vårt folk, och det är han, som har byggt synagogan åt oss. Då gick Jesus med dem. Men då han redan var icke långt ifrån huset, sände

höfvitsmannen några vänner och sade till honom: Herre, gör dig icke omak, ty jag är icke värdig, att du går in under mitt tak, hvarför jag ock icke räknade mig själf värdig att gå till dig; utan säg ett ord, så varder min tjenare helbregda. Ty äfven jag är en menniska, som står under befäl och har krigsmän under mig, och jag säger till en: gå, och han går, och till en annan: kom, och han kommer, och till min tjenare: gör det, och han gör så. När Jesus hörde detta, förundrade han sig öfver honom och vände sig om och sade till folket, som följde honom: Jag säger eder: Icke ens i Israel har jag funnit så stor tro. Och de, som hade blifvit utsända, gingo hem igen och funno den sjuke tjenaren helbregda.

Det begaf sig, att Jesus dagen därefter gick till en stad, som kallas *Nain*, och med honom gingo många hans lärjungar och mycket folk. Då han kom nära stadsporten, så, då bars där ut en död, sin moders ende son, och hon var enka, och en stor hop folk ifrån staden var med henne. När Herren såg henne, varkunnade han sig öfver henne och sade till henne: Gråt icke. Och han gick fram och rörde vid bären, och de, som buro, stannade, och han sade: Unge man, jag säger dig: Stå upp! Och den döde satte sig upp och begynte talá, och han gaf honom åt hans moder. Och räddhåga kom öfver alla, och de prisade Gud, sägande: En stor profet har uppstått ibland oss, och Gud har besökt sitt folk. Och detta tal om honom gick ut i hela Judeen och hela trakten där omkring. — (Luk. 7).

19. Johannes' sändning. Jesu vittnesbörd.

(I Galileen.)

Johannes' lärjungar berättade allt detta för honom. Och Johannes kallade till sig 2 af sina lärjungar och sände dem till Jesus och sade: Är du den, som skall komma, eller skola vi förbida någon annan? Och då männen kommo till honom, sade de: Johannes döparen har sändt oss till dig, sägande: är du den, som skall komma, eller skola vi förbida någon annan? Men i samma stund botade han många från sjukdomar, plågor och onda andar och gaf många blinda deras syn. Och Jesus svarade och sade till dem: Gån och berätten för Johannes, hvad I hafven sett och hört: blinda få sin syn, halta gå, spetälska blifva rena, döfva höra, döda stå upp och för

fattiga förkunnas evangelium. Och salig är den, som icke tager anstöt af mig.

Då Johannes' sändebud hade gått sin väg, begynte Jesus tala till folket om Johannes: Hvad gingen I ut i öknen till att se? Männe ett rör, som drifves hit och dit af vinden? Eller hvad gingen I ut till att se? Männe en menniska, klädd i fina kläder? Si, de, som bära präktiga kläder och lefva i kräslighet, äro i konungahusen. Eller hvad gingen I ut till att se? Männe en profet? Ja, säger jag eder, och mer än en profet. Denne är det, om hvilken det är skrifvet: „Si, jag sänder min engel före ditt ansigte, som skall bereda din väg framför dig.“ Ty jag säger eder: Bland dem, som äro födda af qvinnor, är ingen större profet än Johannes döparen, men den mindre i Guds rike är större än han. — (Luk. 7).

20. Synderskan vid Jesu fötter.

(I Galileen.)

En af fariseerna bad Jesus, att han ville äta med honom; och han gick in i fariseens hus och satte sig till bords; och si, en kvinna i staden, som var en synderska, då hon förnam, att han satt till bords i fariseens hus, tog hon en alabasterflaska med smörjelse och ställde sig bakom honom vid hans fötter, gråtande, och begynte väta hans fötter med sina tårar och torkade dem med sitt hufvudhår och kysste ifrigt hans fötter och smorde dem med smörjelsen. Men när fariseen, som hade bjudit honom, såg detta, sade han inom sig själf: Vore denne en profet, så visste han för visso, hvilken och hurudan denna kvinna är, som rör vid honom, ty hon är en synderska. Då svarade Jesus och sade till honom: Simon, jag har något att säga dig. Han sade: Mästare, säg! — En borgenär hade 2 gäldenärer. Den ene var skyldig honom 500 penningar och den andre 50. Och då de icke kunde betala, efterskänkte han för dem båda. Hvilkendera af dem skall nu älska honom mest? Simon svarade och sade: Jag förmodar den, hvilken han efterskänkte mest. Jesus sade till honom: Rätt dömde du. Och han vände sig till kvinnan och sade till Simon: Ser du denna kvinna? Jag kom in i ditt hus. Du har icke gifvit mig vatten till mina fötter, men hon har vätt mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt

hufvudhår. Du har icke kysst mig, men från den stund jag kom hit in har hon icke upphört att ifrigt kyssa mina fötter. Du har icke smort mitt hufvud med olja, men hon har smort mina fötter med smörjelse. Därför säger jag dig: Henne äro de många synderna förlätna, ty hon älskade mycket. Men den, hvilken litet förlättes, han älskar litet. Och han sade till henne: Synderna äro dig förlätna. Och de, som sutto till bords med honom, begynte säga vid sig själfva: Hvem är denne, som ock förlåter synder? Då sade han till qvinnan: Din tro har frälst dig. Gå i frid. — (Luk. 7).

21. Jesu 7 liknelser om himmelriket.

(I Galileen.)

Då Jesus en dag satte sig vid hafvet, samlades till honom mycket folk, så att han steg i en båt och satte sig, och allt folket stod på stranden. Och han talade till dem mycket i liknelser, sägande:

(1) Si, en såningsman gick ut till att så. Och när han sådde, föll somt vid vägen, och fåglarna kommo och åto upp det. Men somt föll på stengrunden, där det icke hade mycken jord, och det gick snart upp, emedan det icke hade djup jord; men när solen hade gått upp, förbrändes det, och emedan det icke hade rot, förtorkades det. Och somt föll bland törnena, och törnena växte upp och förqväfde det. Och somt föll i den goda jorden och bar frukt, dels hundrafaldt, dels sextiofaldt och dels trettiofaldt. Den som har öron till att höra, han höre!

Lärjungarna gingo fram och sade till Jesus: Hvarför talar du till dem i liknelser? Men han svarade och sade: Eder är gifvet att förstå himmelrikets hemligheter, men dem är det icke gifvet; ty hvilken som har, honom skall varda gifvet, och han skall hafva öfver nog, men hvilken som icke har, från honom skall tagas äfven det han har. Förden skull talar jag till dem i liknelser, emedan de, seende, icke se och hörande icke höra och icke förstå. Och på dem fullbordas Esaias profetia, som säger: „Med öronen skolen I höra och icke förstå, och seende skolen I se och icke förnimma; ty detta folks hjärta är förstockadt, och med öronen höra de illa, och sina ögon hafva de igenlyckt, att de icke må se med ögonen och höra med öronen och förstå med hjärtat och om-

vända sig, att jag måtte hela dem.“ Men saliga äro edra ögon, att de se, och edra öron, att de höra. Ty sannerligen säger jag eder: Många profeter och rättfärdiga åstundade se det I sen och fingo icke se det, och höra det I hören och fingo icke höra det.

Hören därför I liknelsen om såningsmannen! Hvar någon hör ordet om riket och icke förstår det, kommer den onde och rifver bort det, som blifvit sådt i hans hjärta. Det är den, som såddes vid vägen. Men den som såddes på sten-grunden, det är den, som hör ordet och mottager det strax med glädje; men han har icke rot i sig, utan står till en tid, och när bedröfvelse eller förföljelse påkommer för ordets skull, strax tager han anstöt. Och den som såddes bland törnena, det är den, som hör ordet; och denna världens bekymmer och rikedomens svek förqväfva ordet, och han blir utan frukt. Och den som sådde i den goda jorden, det är den, som hör ordet och förstår det, hvilken nu bär frukt och gifver dels hundrafaldt, dels sextiofaldt, dels trettiofaldt.

En annan liknelse framställde han för dem, sägande: (2) Himmelriket är likt en man, som hade sått god säd i sin åker. Men när folket sof, kom hans ovän och sådde ogräs midt ibland hvetet och gick sin väg. När nu säden växte upp och bar frukt, då syntes ock ogräset. Och husbondens tjänare gingo fram och sade till honom: Herre, sådde du icke god säd i din åker? Hvarifrån har han då ogräs? Och han sade till dem: En ovän har gjort detta. Och tjänaren sade till honom: Vill du då, att vi gå och hemta det tillhoppa? Men han sade: Nej; på det att, när I hemten ogräset tillhoppa, I icke mån tillika med detta upprycka hvetet. Låten båda växa tillsammans intill skörden. Och i skördetiden skall jag säga till skördemännen: Hemten först ogräset tillhoppa och binden det i knippor till att uppbränna det, men samlen hvetet i min lada.

En annan liknelse framställde han för dem, sägande: (3) Himmelriket är likt ett senapskorn, som en man tog och sådde i sin åker, hvilket väl är mindre än alla andra frön, men, när det har växt upp, är större än andra kryddväxter och blir ett träd, så att himmelens fåglar komma och bygga sina nästen på dess qvistar.

En annan liknelse sade han till dem: (4) Himmelriket är likt en surdeg, hvilken en kvinna tog och blandade i 3 mått mjöl, till dess alltsammans blef syradt.

Därefter skilde Jesus folket ifrån sig och gick hem. Och hans lärjungar gingo fram till honom och sade: Uttyd för oss liknelsen om ogräset i åkern. Han svarade och sade: Den, som sår den goda säden, är Menniskosonen. Åkern är världen, och den goda säden, det är rikets barn, men ogräset är den ondes barn. Ovänner, som sådde det, är djävulen, och skördetiden är världens ände, och skördemännen äro englar. Såsom nu ogräset hemtas tillhopa och uppbrännes i eld, så skall det ske vid denna världens ände. Menniskosonen skall sända sina englar, och de skola hemta tillhopa utur hans rike alla förargelser och dem, som göra orätt, och de skola kasta dem uti den brinnande ugnen; där skall gråten och tandagnisslan vara. Då skola de rättfärdiga skina såsom solen i sin Faders rike. Den som har öron till att höra, han höre!

(5) Åter är himmelriket likt en skatt, som var dold i en åker, hvilken en man fann och dolde; och i sin glädje går han bort och säljer allt det han har och köper den åkern.

(6) Åter är himmelriket likt en köpman, som sökte efter goda pärlor; och när han hade funnit en kostbar pärla, gick han bort och sålde allt det han hade och köpte henne.

(7) Åter är himmelriket likt en not, som kastades i hafvet och församlade fiskar af alla slag. Och när hon vardt full, drogo de henne upp på stranden och satte sig ned och samlade det goda i kärl, men det odugliga kastade de ut. Så skall det ske vid världens ände: englarna skola gå ut och skilja de onda från de rättfärdiga och kasta dem i den brinnande ugnen; där skall gråten och tandagnisslan vara.

Det begaf sig, när Jesus hade lyktat dessa liknelser, gick han därifrån. Och sedan han hade kommit till sin fädernestad, lärde han dem i deras synagoga, så att de häpnade och sade: Hvarifrån har denne sådan vishet och sådana krafter? Är denne icke timmermannens son? Heter icke hans moder Maria, och hans bröder Jakob och Josef och Simon och Judas? Och hans systrar, äro de icke alla hos oss? Hvarifrån har han då allt detta? Och de togo anstöt af honom. Och Jesus sade till dem: En profet är icke föraktad, utan i sin fädernestad och i sitt hus. Och han gjorde icke där många krafter, för deras otros skull. — (Mat. 13).

22. Jesus stillar stormen. Jesus i gadarenernas land.

(I och i närheten af Galileen.)

När Jesus såg mycket folk omkring sig, bjöd han, att man skulle fara öfver till andra stranden. Och en skriftlärd kom fram och sade till honom: Mästare, jag vill följa dig, hvart helst du går. Jesus sade till honom: Räfvarna hafva kulor, och himmelens fåglar hafva nästen, men Menniskosonen har icke någon plats, där han kan nedluta sitt hufvud. — En annan af hans lärjungar sade till honom: Herre, tillåt mig först gå bort och begravva min fader. Men Jesus sade till honom: Följ mig, och låt de döda begravva sina döda.

Då Jesus steg i båten, följde hans lärjungar honom. Och så, en stor storm uppkom på hafvet, så att båten öfverhöljdes af vågorna; men han sof. Och hans lärjungar gingo fram och väckte honom, sägande: Herre, hjälp; vi förgås. Och han sade till dem: I klentrogna, hvarför ären I rädda? Då stod han upp och näpste vädren och hafvet, och det vardt alldeles lugnt. Men människorna förundrade sig och sade: Hvad är denne för en, att både vädren och hafvet äro honom lydiga.

De seglade ned till *gadarenernas* land. Då Jesus hade stigit i land, mötte honom från staden en man, som en lång tid hade varit besatt af onda andar och hade inga kläder på sig och bodde ej i hus, utan i grifterna. När han fick se Jesus, ropade han och föll ned för honom och sade med hög röst: Hvad har jag att göra med dig Jesus, Guds, den högstes, son? Jag beder dig: plåga mig icke. Ty han bjöd den orene anden, att han skulle fara ut från mannen, emedan han länge hade anfäktat honom; och han hade varit bunden med kedjor och fotbojor och bevakad, men hade slitit sönder bojorna och drifvits af den onde anden ut i öknarna. Jesus frågade honom och sade: Hvad är ditt namn? Han svarade: Legio; emedan många onda andar hade farit in i honom. Och de bådo honom, att han icke skulle bedja dem fara bort till afgrunden. Och där gick en stor svinhjord i bet på berget; och de bådo honom, att han ville tillstådja dem att fara in i denna, och han tillstodde dem det. Och de onda andarna foro ut från mannen och foro in i svinen, och hjorden störtade sig utför branten i sjön och drunknade.

När herdarna sågo det, som hade skett, flydde de och berättade det i staden och på landet. Då gingo de ut för att se det, som hade skett, och de kommo till Jesus och funno mannen, från hvilken de onda andarna hade utfarit, klädd och vid sina sinnen, sittande vid Jesu fötter, och de vordo förskräckta. Och de, som hade sett det, berättade för dem, huru den besatte hade blifvit helbregda. Och allt folket från trakten däromkring bad Jesus, att han ville gå bort ifrån dem, ty de voro gripna af stor förskräckelse. Och han steg i båten och vände tillbaka.

Men mannen, från hvilken de onda andarna hade utfarit, bad Jesus att få vara med honom, men Jesus skilde honom från sig, sägande: Vänd tillbaka hem och förtälj, huru stora ting Gud har gjort med dig. Och han gick bort och förkunnade i hela staden, huru stora ting Jesus hade gjort med honom. — (Mat. 8, Luk. 8).

23. Den sjuka qvinnan. Jairi dotter.

(I Galileen.)

Det begaf sig, att då Jesus kom tillbaka, mottog folket honom, ty alla väntade efter honom. Och si, en man kom, som hette *Jairus*, och som var en föreståndare för synagogan, och han föll ned för Jesu fötter och bad honom gå in i hans hus, ty han hade ett enda barn, en dotter vid 12 års ålder, och hon var döende. Men på vägen dit trängde folket honom.

En qvinna, som hade haft blodgång i 12 år, och som hade förspillt allt hvad hon egde på läkare, utan att af någon hafva kunnat botas, nalkades bakifrån och rörde vid det yttersta af hans klädnad, och strax stannade hennes blodgång. Och Jesus sade: Hvem var det, som rörde vid mig? Och då alla nekade, sade Petrus och de som voro med honom: Mästare, folket trycker och tränger dig, och du säger: hvem var det, som rörde vid mig? Då sade Jesus: Det var någon, som rörde vid mig, ty jag kände, att kraft gick ut från mig. Och då qvinnan såg, att hon icke var dold, kom hon darrande och föll ned för honom och förkunnade inför allt folket, af hvad orsak hon hade rört vid honom, och huru hon strax hade blifvit helbregda. Och Jesus sade till henne: Var vid godt mod, min dotter; din tro har hulptit dig. Gå i frid.

Medan han ännu talade, kom någon från synagogföreståndarens hus och sade till honom: Din dotter är död; gör icke Mästaren omak. Men då Jesus hörde detta, svarade han och sade till honom: Frukta icke, allenast tro, så varder hon helbregda. Och då han gick in i huset, tillstodde han ingen att gå in med honom, utom Petrus, Jakob och Johannes och flickans fader och moder. Och alla greto och jämrade sig öfver henne. Då sade han: Gråten icke; hon är icke död, utan hon sofver. Och de gjorde spe af honom, emedan de visste, att hon var död. Men han dref ut dem alla och tog henne vid handen och ropade och sade: Flicka, stå upp! Och hennes ande kom igen, och hon stod genast upp, och han bjöd, att man skulle gifva henne att äta. Och hennes föräldrar blefvo bestörta, men han bjöd dem att icke säga för någon, hvad som hade skett. — (Luk. 8).

24. Den lame vid Betesda.

(Andra resan till Jerusalem.)

Vid en judarnas högtid for Jesus upp till Jerusalem. Men vid fårporten i Jerusalem ligger en damm, som på ebreiska äfven heter *Betesda*, med 5 pelargångar. I dessa låg en stor mängd sjuka, blinda, halta, förtvinade, som väntade på att vattnet skulle röras. Och där var en man, som hade varit sjuk i 38 år. Då Jesus fick se honom, där han låg, och förnam, att han redan lång tid hade varit sjuk, sade han till honom: Vill du blifva helbregda? Den sjuke svarade honom: Herre, jag har ingen menniska, som kan kasta mig i dammen, när vattnet blifvit upprördt; och just då jag kommer, stiger en annan ned före mig. Jesus sade till honom: Stå upp, tag din säng och gå. Och strax blef mannen helbregda och tog sin säng och gick.

Men det var sabbat på den dagen. Då sade judarna till den, som hade blifvit botad: Det är sabbat, dig är icke lofligt att bära sängen. Han svarade dem: Den som gjorde mig helbregda, han sade till mig: Tag din säng och gå. Då frågade de honom: Hvem är den mannen, som sade till dig: Tag din säng och gå? Men den botade visste icke, hvem han var, ty Jesus hade dragit sig undan, emedan mycket folk var på det stället. Därefter fann Jesus honom i templet och sade till honom: Se, du har blifvit helbregda; synda icke härefter,

att dig icke må vederfaras något värre. Då gick mannen bort och omtalade för judarna, att det var Jesus, som hade gjort honom helbregda. Och därför förföljde judarna Jesus och sökte att döda honom, emedan han gjorde detta på en sabbat. — (Joh. 5).

25. Jesu uppträdande på sabbaten.

(I Galileen.)

Jesus gick på en sabbat genom sädesfält, och hans lärjungar afryckte ax, som de gnuggade med händerna och åto. Då sade några af fariseerna till dem: Hvarför gören I det, som icke är lofligt göra på sabbaten? Jesus svarade och sade till dem: Hafven I icke ens läst, hvad David gjorde, när han och de som voro med honom blefvo hungriga, huru han gick in i Guds hus och tog skådebröden och åt och gaf äfven åt dem, som voro med honom, ehuru det icke är lofligt för andra än allenast för presterna att äta däraf? Och Jesus tillade: Sabbaten är gjord för människans skull, icke människan för sabbatens skull. Så är nu Menniskosonen herre äfven öfver sabbaten.

Och det begaf sig äfven, att Jesus på en annan sabbat gick in i synagogan och lärde; och där var en man, hvilkens högra hand var förtvinad. Och de skriftlärdade och fariseerna vaktade på honom, om han skulle hela på sabbaten, att de måtte finna någon anklagelse mot honom. Men han visste deras tankar och sade till mannen, som hade den förtvinade handen: Stå upp och träd fram. Och han stod upp och trädde fram. Då sade Jesus till dem: Jag frågar eder: Hvad är lofligt på sabbaten, att göra godt eller att göra ondt, att rädda lif eller att förgöra det? Och han såg omkring på dem alla och sade till mannen: Räck ut din hand. Och han gjorde så, och hans hand vardt helbregda igen såsom den andra. Men de blefvo ursinniga och talade sinsemellan om, hvad de skulle kunna göra åt Jesus. — (Mat. 6; Mark. 2).

26. Johannes' död.

Herodes hade låtit gripa Johannes och satt honom i fängelse för Herodias', sin broder Filippi hustrus, skull; ty han hade tagit henne till hustru. Ty Johannes hade sagt till

Herodes: Dig är icke lofligt att hafva din broders hustru. Men Herodias hade ondt i sinnet mot honom och ville döda honom, men kunde icke; ty Herodes fruktade Johannes, vetande, att han var en rättfärdig och helig man; och han beskyddade honom, och då han hade hört honom, rättade han sig i mycket efter honom och hörde honom gärna.

Då nu en läglig dag kom, när Herodes på sin födelsedag gjorde ett gästabud åt sina stormän och åt krigshöfdingarna och de förnämsta i Galileen, gick Herodias' egen dotter in och dansade, och hon behagade Herodes och hans bordsgäster, och konungen sade till flickan: Begär af mig, hvad helst du vill, så skall jag gifva dig det. Och han svor henne en ed: Hvad helst du begär, skall jag gifva dig, ända till hälften af mitt rike. Och hon gick ut och sade till sin moder: Hvad skall jag begära? Hon svarade: Johannes döparens hufvud. Och hon gick strax med hast in till konungen och begärde och sade: Jag vill, att du gifver mig genast på ett fat Johannes döparens hufvud. Då vardt konungen mycket bedröfvad, men för edernas och bordsgästernas skull ville han icke afvisa henne. Strax sände konungen en drabant med befallning att hemta hans hufvud. Och han gick åstad och halshöggh honom i fängelset och frambar hans hufvud på ett fat och gaf det åt flickan, och flickan gaf det åt sin moder. — När Johannes' lärjungar försporde det, kommo de och togo hans lik och lade det i en graf. — (Mark. 6).

27. Jesus spisar 5,000 män. Jesus går på vattnet.

(I Galileen.)

När Jesus hade hört detta, for han afsides därifrån i en båt till en öde trakt. Och när folket fick höra det, kommo de efter honom till fots ifrån städerna. Och när han hade stigit i land, fick han se mycket folk, och han varkunnade sig öfver dem och gjorde deras kränka helbregda. Men när det hade blifvit afton, gingo hans lärjungar till honom och sade: Trakten är öde, och tiden är redan förliden. Skilj folket ifrån dig, att de må gå bort i byarna och köpa sig mat. Jesus sade till dem: De behöfva icke gå bort; gifven I dem att äta. Men de sade till honom: Vi hafva här icke mer än 5 bröd och 2 fiskar. Då sade han: Bären dem hit till mig. Och han bjöd folket sätta sig ned på gräset och tog de 5

bröden och de 2 fiskarna, såg upp till himmelen och välsignade och bröt och gaf lärjungarna bröden, och lärjungarna gafvo åt folket. Och de åto alla och blefvo mätta. Och de upptogo det öfverblifna af styckena, 12 korgar fulla. Men de, som åto, voro omkring 5,000 män, förutan qvinnor och barn.

Strax nödgade Jesus sina lärjungar att stiga i båten och fara före honom till andra stranden, till dess han hade skilt folket ifrån sig. Och när han hade skilt folket ifrån sig, gick han upp på berget afsides för att bedja. Och när det hade blifvit afton, var han där allena. Men båten var redan midt på hafvet, hårdt ansatt af vågorna, ty vinden låg emot. Och i den fjärde nattvakten kom Jesus till dem, gående på hafvet. När lärjungarna sågo honom gå på hafvet, blefvo de bestörta och sade: Det är en vålnad; och de ropade af räddhåga. Men strax talade Jesus till dem och sade: Varen vid godt mod; det är jag, rädens icke. Och Petrus svarade honom och sade: Herre, är det du, så bjud mig komma till dig på vattnet. Och han sade: Kom. Och Petrus steg ned ur båten och gick på vattnet och kom till Jesus. Men när han såg vådret, blef han förskräckt, och då han begynte sjunka, ropade han och sade: Herre, hjälp mig! Och strax räckte Jesus ut handen och fattade i honom och sade till honom: Klentrogne, hvarför tviflade du? Och när de hade kommit upp i båten, stillade vådret sig. Men de, som voro i båten, gingo fram och tillbådo honom, sägande: Visserligen är du Guds Son. Och de foro öfver och gingo i land vid Genesaret. Och när folket därstädes igenkände honom, utsände de bud i hela trakten däromkring och förde till honom alla sjuka. Och de bådo honom, att de allenast måtte få röra vid det yttersta af hans klädnad; och alla, som rörde därvid, blefvo helbregda. — (Mat. 14).

28. Den kananeiska qvinnan.

(På hedniskt område.)

Jesus drog sig undan till Tyri och Sidons trakter. Och si, en kananeisk qvinna kom från dessa gränstrakter och ropade och sade: Herre, Davids son, förbarma dig öfver mig; min dotter är svårt besatt af en ond ande. Men han svarade henne icke ett ord. Då gingo hans lärjungar fram och bådo honom och sade: Skilj henne från dig, ty hon följer oss efter med rop. Han svarade och sade: Jag är icke utsänd, atan

till de förlorade fåren af Israels hus. Men hon kom och tillbad honom, sägande: Herre, hjälp mig! Men han svarade och sade: Det är orätt att taga barnens bröd och kasta det åt hundarna. Men hon sade: Ja, Herre; ty äfven hundarna äta ju af de smulor, som falla ifrån deras herrars bord. Då svarade Jesus och sade till henne: O qvinna, din tro är stor. Ske dig, såsom du vill. Och hennes dotter blef helbregda från den stunden. — (Mat. 15).

29. Petri bekännelse. Jesus förkunnar sitt lidande

(I nordligaste delen af landet.)

När Jesus kom till trakten omkring *Cesarea Filippi*, frågade han sina lärjungar och sade: Hvem säga människorna Menniskosonen vara? Då sade de: Somliga Johannes döparen, men andra Elia, och andra Jeremia eller en af profeterna. Han sade till dem: Men hvem sägen I mig vara? Simon Petrus svarade och sade: *Du är Kristus, den lefvande Gudens Son.* Och Jesus svarade och sade till honom: *Salig är du, Simon, Jonas son, ty kött och blod har icke uppenbarat det för dig, utan min Fader, som är i himmelen. Jag säger ock dig, att du är Petrus; och på denna klippa skall jag bygga min församling, och dödsrikets portar skola icke varda henne öfvermåktiga.* Och jag skall gifva dig himmelrikets nycklar, och allt hvad du binder på jorden, det skall vara bundet i himmelen, och allt hvad du löser på jorden, det skall vara löst i himmelen. Därefter bjöd han lärjungarna, att de icke för någon skulle säga, att han var Kristus.

Från den tiden begynte Jesus förklara för sina lärjungar, att han måste gå till Jerusalem och lida mycket af de äldsta och af öfverstepresterna och af de skriftlärda och dödas och på den tredje dagen uppstå igen. Och Petrus tog honom till sig och begynte tillrättvisa honom och sade: Bevara dig Gud, Herre. Icke skall detta vederfaras dig. Men han vände sig om och sade till Petrus: Gå bort ur min åsyn, Satan; du är för mig en stötsten, ty du besinnar icke det Gud tillhör, utan det människor tillhör.

Då sade Jesus till sina lärjungar: Om någon vill efterfölja mig, han förneke sig själf och tage sitt kors på sig och följ mig. Ty hvilken som vill bevara sitt lif, han skall mista det, men hvilken som mister sitt lif för min skull, han

skall finna det. Ty hvad skall det hjälpa en menniska, om hon vunne hela världen, men förlorar sin själ? Eller hvad kan en menniska gifva till lösen för sin själ? Ty Mennisko-sonen skall komma i sin Faders härlighet med sina englar och skall då löna hvar och en efter hans gärningar. — (Mat. 16).

30. Jesu förklaring.

(I nordligaste delen af landet.)

Jesus tog Petrus och Johannes och Jakob med sig och gick upp på berget för att bedja. Och under det han bad, vardt hans ansigtets utseende förändradt och hans klädnad skinande hvit. Och si, 2 män samtalande med honom, hvilka voro *Mose* och *Elia*. Och de syntes i härlighet och talade om hans bortgång, som han skulle fullborda i Jerusalem. Men Petrus och de, som voro med honom, voro tunga af sömn, och när de uppvaknade, sågo de hans härlighet och de 2 männen, som stodo när honom. Och då de skildes från honom, sade Petrus till Jesus: Mästare, här är oss godt att vara; låtom oss göra 3 hyddor, åt dig en och åt Mose en och åt Elia en; och han visste icke, hvad han sade. Och då han sade detta, kom en sky och öfverskyggde dem, och de vordo förskräckta, när dessa gingo in i skyn. Och en röst kom ur skyn och sade: *Denne är min älskade Son; honom hören*. Och när rösten kom, funno de Jesus vara allena. Och de tego och omtalade för ingen i de dagarna något, af hvad de hade sett. — (Luk. 9).

31. Den sanna storheten. De två gäldenärerna.

(I Galileen).

I den tiden gingo lärjungarna till Jesus och sade: Hvilken är väl störst i himmelriket? Och han kallade till sig ett barn och ställde det midt ibland dem och sade: Sannerligen säger jag eder: Utan att I omvänden eder och varden såsom barnen, skolen I alls icke inkomma i himmelriket. Hvilken som nu så ödmjucar sig som detta barn, han är den störste i himmelriket. Och hvilken som mottager ett sådant barn i mitt namn, han mottager mig. Men hvilken som förför en af dessa små, som tro på mig, honom är det bättre, att en qvarnsten hänges vid hans hals och han sänkes ned i hafvets djup. Ve världen för förförelsernas skull. Ty förförelserna

måste komma; dock ve den menniska, genom hvilken förförelsen kommer! Sen till, att I icke förakten någon enda af dessa små; ty jag säger eder, att deras englar i himmelen se alltid min Faders ansigte, som är i himmelen. Ty Meniskosonen har kommit för att frälsa det förtappade.

Petrus gick fram till Jesus och sade till honom: Herre, huru ofta skall min broder synda mot mig, och jag förlåta honom det? Månne ända till 7 gånger? Då sade Jesus till honom: Jag säger dig: Icke ända till 7 gånger, utan ända till 70 gånger 7. Fördenskull är himmelriket likt en konung, som vill hålla räkenskap med sina tjenare. Och när han begynte räkna, fördes fram till honom en, som var skyldig honom 10,000 pund. Men då han icke kunde betala, befallde husbonden, att han och hans hustru och barn och allt, hvad han egde, skulle säljas och skulden betalas. Då föll tjenaren ned och bad honom och sade: Herre, haf tålmod med mig, så skall jag betala dig allt. Och husbonden förbarmade sig öfver tjenaren och lät honom gå och efterskänkte honom, hvad han var skyldig. Men när denne tjenare gick ut, fann han en af sina medtjenare, som var skyldig honom 100 penningar, och han tog fast honom och fattade honom vid strupen och sade: Betala mig det du är skyldig. Då föll hans medtjenare till hans fötter och bad honom och sade: Haf tålmod med mig, så skall jag betala dig allt. Men han ville icke, utan gick bort och kastade honom i fångelse, till dess han betalade skulden. Då nu hans medtjenare sågo det, som skedde, blefvo de storligen bedröfvade och gingo och berättade för sin husbonde allt det, som hade händt. Då kallade husbonden honom till sig och sade till honom: Du onde tjenare! Allt det du var skyldig efterskänkte jag dig, emedan du bad mig. Skulle icke äfven du hafva förbarmat dig öfver din medtjenare, såsom jag förbarmade mig öfver dig? Och hans husbonde blef vred och antvardade honom åt bödlarna, till dess han betalade allt det han var honom skyldig. Så skall ock min himmelske Fader göra eder, om I icke af hjärtat förlåten hvar och en sin broder det de bryta. — (Mat. 18).

4. Senare delen af Jesu offentliga verksamhet.

32. Den barmhertige samariten. Marta och Maria.

(På väg till Jerusalem; tredje resan.)

En lagklok stod upp och frestade Jesus och sade: Mästare, hvad skall jag göra, att jag må ärfva evigt lif? Då sade han till honom: Hvad är skrifvet i lagen? Huru läser du? Han svarade och sade: Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjärta och af all din själ och af all din kraft och af allt ditt förstånd och din nästa såsom dig själf. Och han sade till honom: Rätt svarade du. Gör det, så skall du lefva. Då ville han göra sig själf rättfärdig och sade till Jesus: Hvilken är då min nästa? Jesus svarade och sade: En man for ned från Jerusalem till Jeriko och råkade ut för röfvere; och de både klädde af honom och slogo honom och gingo därifrån och läto honom ligga halfdöd. Då hände sig, att en prest for ned samma väg, och då han såg honom, gick han förbi honom. Sammalunda ock en levit, då han kom till samma ställe, gick han fram och såg honom och gick förbi honom. Men en samarit, som for vägen fram, gick till honom, och när han såg honom, förbarmade han sig öfver honom och gick fram och förband hans sår och göt olja och vin däruti och lade honom på sitt eget ök och förde honom till ett herberge och skötte honom. Följande dagen, då han for därifrån, tog han fram 2 penningar, hvilka han gaf åt värden, och sade till honom: Sköt honom, och hvad helst du mer kostar på honom skall jag betala dig, när jag kommer tillbaka. Hvilken af dessa tre synes dig nu hafva varit den mannens nästa, som hade råkat ut för röfvarena? Han sade: Den som bevisade honom barmhertighet. Då sade Jesus till honom: Gå äfven du och gör sammaledes.

Det begaf sig, att medan de vandrade, gick han in i en by, och en qvinna, vid namn *Marta*, mottog honom i sitt hus. Och hon hade en syster, benämnd *Maria*, som ock satte sig ned vid Jesu fötter och hörde hans ord. Men Marta var upptagen af idelig tjenst, och hon gick fram och sade: Herre,

sköter du icke om, att min syster har lemnat mig att tjena allena? Så säg henne då, att hon hjälper mig. Jesus svarade och sade till henne: Marta, Marta, du bekymrar och oroar dig för mångahanda; men ett är nödtorftigt. Maria har utkorat den goda delen, hvilken icke skall tagas ifrån henne. — (Luk. 10).

33. Den blindfödde. Jesus den gode herden.

(I Jerusalem.)

Jesus hade under löfhyddo-högtiden infunnit sig i Jerusalem.

Och när han gick där fram, fick han se en man, som var blind ifrån födelsen. Och hans lärjungar frågade honom, sägande: Rabbi, hvilken har syndat, denne eller hans föräldrar, så att han skulle födas blind? Jesus svarade: Hvarken denne har syndat eller hans föräldrar, men detta har skett, på det att Guds verk skulle uppenbaras på honom. Jag måste verka dens verk, som har sändt mig, medan dagen är; natten kommer, då ingen kan verka. Så länge jag är i världen, är jag världens ljus.

Då Jesus hade sagt detta, spottade han på jorden och gjorde en deg af spotten och smorde degen på den blindes ögon och sade till honom: Gå bort och två dig i dammen *Siloam* — det betyder utsänd. Då gick han bort och tvådde sig och kom igen och hade sin syn.

Då sade grannarna och de som förr hade sett honom, att han var en tiggare: Är icke denne den, som satt och tiggde? Somliga sade: Det är han. Andra sade: Han är honom lik. Men han själf sade: Det är jag. Då sade de till honom: Huru blefvo dina ögon öppnade? Han svarade och sade: En man, som kallas Jesus, gjorde en deg och smorde mina ögon och sade till mig: Gå till dammen *Siloam* och två dig. Och jag gick och tvådde mig och fick min syn. Då sade de till honom: Hvar är den mannen? Han sade: Jag vet icke.

Då förde de honom till fariseerna. Och det var sabbat, då Jesus gjorde degen och öppnade hans ögon. Åter frågade honom ock fariseerna, huru han hade fått sin syn. Han sade till dem: Han lade en deg på mina ögon, och jag tvådde mig, och jag ser. Då sade några af fariseerna: Denne man

är icke af Gud, emedan han icke håller sabbaten. Andra sade: Huru kan en syndig människa göra sådana tecken? Och det var en söndring ibland dem. De sade åter till den blinde: Hvad säger du om honom, att han öppnade dina ögon? Han sade: Han är en profet.

Men judarna trodde nu icke om honom, att han hade varit blind och fått sin syn, förrän de tillkallade mannens föräldrar. Och de frågade dem, sägande: Är denne eder son, hvilken I sägen vara född blind? Huru kan han då nu se? Då svarade hans föräldrar dem och sade: Vi veta, att denne är vår son, och att han var född blind. Men huru han nu kan se, veta vi icke, eller hvem som har öppnat hans ögon, veta icke vi; han har själf åldern inne, spörjen honom, han kan själf tala om sig. Detta sade hans föräldrar, emedan de fruktade för judarna, ty judarna hade redan kommit öfverens, att om någon bekände honom vara Kristus, skulle han utslutas från synagogan.

Då tillkallade de för andra gången mannen och sade till honom: Gif Gud äran. Vi veta, att denne man är en syndare. Då svarade han och sade: Om han är en syndare, vet jag icke; ett vet jag, att jag var blind och ser nu. Då sade de åter till honom: Hvad gjorde han dig, huru öppnade han dina ögon? Han svarade dem: Jag har redan sagt eder det, och I hafven icke hört det. Hvarför viljen I åter höra det? Icke viljen väl äfven I blifva hans lärjungar? Då bannade de honom och sade: Du är den mannens lärjunge, men vi äro Moses lärjungar. Vi veta, att till Mose har Gud talat, men hvarifrån denne är, veta vi icke. Mannen svarade och sade till dem: Ja, det underliga i detta är, att I icke veten, hvarifrån han är, och likväl har han öppnat mina ögon. Men vi veta, att Gud icke hör syndare, utan om någon är gudfruktig och gör hans vilja, så hör han honom, Aldrig någonsin har man hört, att någon har öppnat ögonen på en, som varit född blind. Vore denne icke af Gud, så kunde han intet göra. De svarade och sade till honom: I synder är du född hel och hållen, och du vill lära oss? Och de kastade ut honom.

Jesus fick höra, att de hade kastat ut honom, och när han fann honom, sade han till honom: Tror du på Guds Son? Han svarade och sade: Herre, hvem är han, att jag må tro på honom? Då sade Jesus till honom: Du har både

sett honom, och han är den, som talar med dig. Då sade han: Herre, jag tror. Och han tillbad honom.

Jesus sade en gång till judarna: *Jag är den gode herden. Den gode herden låter sitt lif för fåren.* Men den som är legd och icke är herde, hvilken fåren icke tillhöra, han ser ulfven komma och öfvergifver fåren och flyr, och ulfven bortrycker dem och förskingrar fåren; men den legde flyr, emedan han är legd och vårdar sig icke om fåren. *Jag är den gode herden, och jag känner de mina, och är känd af de mina, såsom Fadern känner mig och jag känner Fadern, och jag låter mitt lif för fåren.* Jag har ock andra får, som icke äro af detta fårahus; dem måste jag ock föra härtill, och de skola höra min röst, och det skall varda *en hjord och en herde.* — (Joh. 9).

34. Det förlorade fåret. Den borttappade penningen. Den förlorade sonen.

(I Galileen.)

Till Jesus kommo alla publikaner och syndare för att höra honom. Och fariseerna och de skriftlärdade knorrade och sade: Denne mottager syndare och äter med dem. Då sade Jesus till dem denna liknelse: Hvilken är den man bland eder, som, om han har hundra får och har förlorat ett af dem, icke lemnar de nio och nittio i öknen och går efter det förlorade, till dess han finner det? Och då han har funnit det, lägger han det på sina axlar med glädje, och när han kommer hem, kallar han tillhoppa sina vänner och grannar och säger till dem: Glädjens med mig, ty jag har funnit mitt får, som var förloradt. Jag säger eder, att sammalunda varder glädje i himmelen öfver en enda syndare, som bättrar sig, mer än öfver nio och nittio rättfärdiga, som ingen bättring behöfva.

Eller hvilken är den qvinna, som, om hon har tio penningar och tappar bort en af dem, icke tänder upp ljus och sopar huset och söker granneligen, till dess hon finner honom? Och när hon har funnit honom, kallar hon tillhoppa sina vänner och grannar och säger: Glädjens med mig, ty jag har funnit den penning, hvilken jag hade tappat bort. Sammalunda, säger jag eder, varder glädje inför Guds englar öfver en enda syndare, som bättrar sig.

Jesus sade ytterligare: En man hade två söner, och den yngre af dem sade till fadern: Fader, gif mig den del af egendomen, som tillkommer mig. Och han skiftade egodelarna mellan dem. Och icke många dagar därefter lade den yngre sonen allt sitt tillhoppa och for långt bort i främmande land, och där förskingrade han sin egendom genom ett öfverdådigt lefverne. Och sedan han hade förlösat allt, vardt stor hungersnöd i det landet, och han begynte lida nöd. Och han gick och gaf sig till en af inbyggarna i det landet, och han skickade honom ut på sina marker att sköta svin; och han längtade efter att få fylla sin buk med de fruktskidor, som svinen åto, men ingen gaf honom. — Då besinnade han sig och sade: Huru många min faders legodringar hafva icke bröd i öfverflöd, och jag förgås här af hunger. Jag vill stå upp och gå till min fader och säga till honom: Fader, jag har syndat mot himmelen och inför dig; jag är icke mer värd att kallas din son. Låt mig vara såsom en af dina legodringar. Och han stod upp och gick till sin fader. — Då han ännu var långt ifrån, såg honom hans fader och varkunnade sig och lopp emot honom, föll honom om halsen och kysste honom ömt. Och sonen sade till honom: Fader, jag har syndat mot himmelen och inför dig, och jag är icke mer värd att kallas din son. Då sade fadern till sina tjenare: Bären fram den yppersta klädningen och kläden honom däruti och sätt en ring på hans hand och skor på hans fötter och hemten den gödda kalfven och slagten honom, och låtom oss äta och göra oss glada; ty denne min son var död och har fått lif igen, han var förlorad och är återfunnen. Och de begynte göra sig glada. — Men hans äldre son var ute på marken, och när han kom nära huset, hörde han spel och dans och kallade till sig en af tjenarna och frågade, hvad detta kunde vara. Och han sade till honom: Din broder har kommit, och din fader har slagtat den gödda kalfven, därför att han fått honom helbregda tillbaka. Då vardt han vred och ville icke gå in. Då gick hans fader ut och bad honom. Men han svarade och sade till fadern: Si, jag har tjenat dig i så många år och har aldrig öfverträdt ditt bud, och mig har du aldrig gifvit ett kid, att jag kunde göra mig glad med mina vänner; men sedan denne din son, som har förtärt dina egodelar med skökor, har kommit, har du för honom slagtat den gödda kalfven. Då sade han till honom: Mitt barn, du är alltid

hos mig och allt mitt är ditt; men det var tillbörligt att glädjas och fröjdas, ty denne din broder var död och har fått lif igen; och han var förlorad och är återfunnen. — (Luk. 15).

35. Den rike mannen och Lazarus.

(I Galileen.)

Jesus sade: Det var en rik man, som klädde sig i purpur och kostbart linne och lefde hvar dag i glädje och prakt. Och det var en fattig, vid namn *Lazarus*, som låg för hans dörr, full med sår, och längtande efter att mättas med de smulor, som föllo ifrån den rikes bord; men till och med hundarna kommo och slickade hans sår. Så hände det, att den fattige dog och vardt förd af englarna i Abrahams sköte. Och äfven den rike dog och vardt begrafven. — I dödsriket upplyfte han sina ögon, där han låg i plågor, och fick se Abraham långt ifrån och Lazarus i hans sköte, och han ropade och sade: Fader Abraham, varkunna dig öfver mig och sänd Lazarus, att han må doppa det yttersta af sitt finger i vatten och svalka min tunga, ty jag pinas i denna låga. Men Abraham sade: Min son, kom ihåg, att du fick ut ditt goda, medan du lefde, och Lazarus sammaledes det onda, men nu har han här hugnad och du pinas. Och utom allt detta är mellan oss och eder ett stort svalg befast, på det att de som vilja gå öfver härifrån till eder, icke må kunna det, icke heller de, som äro där, må kunna komma öfver till oss. Och han sade: Jag beder dig då, fader, att du sänder honom till min faders hus, ty jag har fem bröder, att han må förmana dem, att icke äfven de må komma till detta pinorum. Abraham sade till honom: De hafva Mose och profeterna; må de höra dem! Han sade: Nej, fader Abraham, men om någon från de döda kommer till dem, skola de bättra sig. Men han sade till honom: Höra de icke Mose och profeterna, så skola de icke heller tro, om någon uppstode från de döda. — (Luk. 16).

36. De 10 spetälska. Fariseen och publikanen.

(På väg till Jerusalem; fjärde resan.)

Det begaf sig, att när Jesus gick till Jerusalem, tog han vägen mellan Samarien och Galileen. Och då han gick

in i en by, mötte honom 10 spetälska män, som stodo på afstånd, och de upphofvo sin röst och sade: Jesus, Mästare, varkunna dig öfver oss! När han såg dem, sade han till dem: Gån och visen eder för prästerna. Och det begaf sig, att under det de gingo, vordo de rena. Men en af dem, när han såg, att han hade blifvit helbregda, kom han tillbaka och prisade Gud med hög röst och föll på sitt ansigte för hans fötter, tackande honom. Och han var en samarit. Då svarade Jesus och sade: Blefvo icke 10 gjorda rena? Hvar äro då de 9? Har ingen funnits, som kommit igen för att prisa Gud, utom denne främling. Och han sade till honom: Stå upp och gå. Din tro har hulpit dig.

Jesus sade äfven till somliga, som förtröstade på sig själfva, att de voro rättfärdiga, och som föraktade andra, denna liknelse: Två män gingo upp i templet för att bedja, den ene en farise och den andre en publikan. Fariseen stod och bad så för sig själf: Jag tackar dig, Gud, att jag icke är såsom andra menniskor, röfvere, orättfärdiga, horkarlar eller ock såsom denne publikan. Jag fastar två gånger i veckan; jag gifver tionde af allt, hvad jag förvärfvar. Och publikanen stod långt ifrån och ville icke ens lyfta sina ögon upp till himmelen, utan slog sig för sitt bröst och sade: Gud, miskunda dig öfver mig, syndare! Jag säger eder: Denne gick hem rättfärdigad mer än den andre; ty hvar och en som upphöjer sig, han skall varda förnedrad, men den som förnedrar sig, han skall varda upphöjd.

Vid den s. k. *tempelinvigningens högtid* uppträdde Jesus i Jerusalem, men judarnas förbittring mot honom var så stor, att de sökte stena honom. Han begaf sig då till *Pereen*. — (Luk. 18; Joh. 10).

37. Jesus välsignar barnen. Den rike ynglingen. Arbetarena i vingården.

(I *Pereen*.)

De buro fram barn till Jesus, att han skulle taga på dem, men lärjungarna näpste dem, som framburö dem. När Jesus såg det, vardt han misslynt och sade till dem: Låten barnen komma till mig och förmenen dem icke, ty sådana höra Guds rike till. Sannerligen säger jag eder: Hvilken som

icke mottager Guds rike såsom ett barn, han kommer aldrig där in. Och han tog dem upp i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem.

Då Jesus kom ut på vägen, lopp en fram och föll på knä för honom och frågade honom: Gode Mästare, hvad skall jag göra, att jag må ärfva evigt lif? Jesus sade till honom: Hvarför kallar du mig god? Ingen är god utan Gud allena. Budorden vet du: Du skall icke göra hor, du skall icke dräpa, du skall icke stjäla, du skall icke bära falskt vittnesbörd, du skall icke afhända någon sitt; hedra din fader och din moder. Då svarade han och sade till honom: Mästare, allt detta har jag hållit från min ungdom. Och Jesus såg på honom och fattade kärlek till honom och sade till honom: Ett fattas dig. Gå bort och sälj allt det du har och gif åt de fattiga, och du skall få en skatt i himmelen, och kom och tag korset på dig och följ mig. Men han blef dystert vid det talet och gick bedröfvad bort, ty han hade många egodelar. — Jesus såg sig omkring och sade till sina lärjungar: Huru svårt är det icke för dem, som hafva egodelar, att komma in i Guds rike! Men lärjungarna förvånades öfver hans ord. Då svarade åter Jesus och sade till dem: Barn, huru svårt är det icke för dem, som förtrösta på egodelar, att komma in i Guds rike. Det är lättare, att en kamel går genom ett nålsöga, än att en rik kommer in i Guds rike. Och de häpnade öfvermåttan och sade till honom: Hvem kan då varda frälst? Jesus såg på dem och sade: För människor är det omöjligt, men icke för Gud, ty för Gud är allt möjligt.

Då svarade Petrus och sade till honom: Si, vi hafva öfvergifvit allt och följt dig; hvad skola vi då få? Men Jesus sade till dem: Sannerligen säger jag eder, att I, som hafven efterföljt mig, skolen i den nya födelsen, när Menniskosonen skall sitta på sin härlighets tron, sitta äfven I på 12 troner och döma Israels 12 släkter. Och hvar och en som har öfvergifvit hus eller bröder eller systrar eller fader eller moder eller hustru eller barn eller åkrar för mitt namns skull, han skall få hundrafaldt och ärfva evigt lif. Men många de första skola vara de sista och de sista de första.

Ty himmelriket är likt en husbonde, som gick ut bittida om morgonen för att lega sig arbetare för sin vingård. Och när han hade kommit öfverens med arbetarena om en penning för dagen, sände han dem till sin vingård. Och när

han gick ut vid tredje timmen, såg han andra, stående fåfånga på torget, och sade till dem: Gån ock I uti vingården, och hvad skåligt är vill jag gifva eder. Och de gingo. När han åter gick ut vid sjette och nionde timmen, gjorde han sammalunda. Och när han gick ut vid elfte timmen, fann han några andra stående fåfånga, och han sade till dem: Hvarför stån I här hela dagen fåfånga? De sade till honom: Emedan ingen har legt oss. Då sade han till dem: Gån ock I uti vingården, och hvad skåligt är skolen I få. — När det hade blifvit afton, sade vingårdsherren till sin förvaltare: Kalla fram arbetarena och gif dem deras lön, begynnande med de sista intill de första. Och de, som hade kommit vid elfte timmen, gingo fram och fingo hvar och en sin penning. Men när de första kommo, menade de, att de skulle få mer, och fingo äfven de hvar sin penning. Men när de hade fått den, knorrade de mot husbonden och sade: Dessa sista hafva arbetat en enda timme, och du har gjort dem lika med oss, som hafva burit dagens tunga och hetta. Då svarade han en af dem och sade: Min vän, jag gör dig ingen orätt; kom du icke öfverens med mig om en penning? Tag det, som är ditt, och gå. Men jag vill gifva åt denne siste lika mycket som åt dig. Eller må jag icke göra hvad jag vill i det, som är mitt, eller ser du med ondt öga, att jag är god? Alltså skola de sista vara de första, och de första de sista; ty många äro kallade, men få utvalda. — (Mark. 10; Mat. 19, 20).

38. Lazari uppväckande. Följderna.

(I Betania och Efrain.)

Lazarus från Betania låg sjuk. Då sände hans systrar, Maria och Marta, till Jesus och sade: Herre, si, den du har kär ligger sjuk. När Jesus hörde det, sade han: Denna sjukdom är icke till döds, utan till Guds förhärligande, på det att Guds Son må därigenom varda förhärligad.

När Jesus nu hörde, att han var sjuk, förblef han väl ännu 2 dagar på det ställe, där han var, men därefter sade han till lärjungarna: Låtom oss åter gå till Judeen. Lärjungarna sade till honom: Rabbi, nyss sökte judarna att stena dig, och åter går du dit? Jesus svarade: Är det icke 12 timmar på dagen? Om någon vandrar om dagen, stöter han sig icke,

emedan han ser denna världens ljus. Men om någon vandrar om natten, stöter han sig, emedan ljuset icke är i honom. Detta talade han, och sedan sade han till dem: Lazarus, vår vän, sofver, men jag går för att uppväcka honom af sömnen. Då sade hans lärjungar till honom: Herre, sofver han, så blir han återställd. Men Jesus hade talat om hans död, och de menade, att han talade om vanlig sömn. Då sade Jesus nu oförtäckt till dem: Lazarus är död. Och för eder skull, på det att I skolen tro, är jag glad, att jag icke var där, men låtom oss gå till honom. Då sade Tomas till medlärjungarna: Låtom ock oss gå, på det att vi må dö med honom.

När nu Jesus kom, fann han honom redan hafva legat 4 dagar i grafven. Och många af judarna hade kommit till Marta och Maria för att trösta dem öfver deras broder. — När nu Marta hörde, att Jesus kom, gick hon honom till mötes, men Maria satt hemma. Då sade Marta till Jesus: Herre, hade du varit här, vore min broder icke död. Men äfven nu vet jag, att allt, hvarom du beder Gud, det skall Gud gifva dig. Jesus sade till henne: Din broder skall uppstå. Marta sade till honom: Jag vet, att han skall uppstå i uppståndelsen på den yttersta dagen. Jesus sade till henne: *Jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör, och hvar och en som lefver och tror på mig, han skall icke dö evinnerligen.* Tror du detta? Hon sade till honom: Ja, Herre, jag tror, att du är Kristus, Guds Son, som skulle komma i världen.

När Marta hade sagt detta, gick hon bort och tillkallade hemligen Maria och sade: Mästaren är här och kallar dig till sig. När denna hörde det, stod hon strax upp och kom till honom. Men Jesus hade ännu icke kommit in i byn, utan var på det ställe, där Marta hade mött honom. Då nu de judar, som voro hos henne i huset och tröstade henne, sågo, att Maria hastigt stod upp och gick ut, följde de henne och sade: Hon går till grafven för att gråta där. När nu Maria kom dit, där Jesus var, och fick se honom, föll hon till hans fötter och sade till honom: Herre, hade du varit här, hade min broder icke dött. När nu Jesus såg henne gråta och äfven judarna, som hade kommit med henne, gråta, blef han förbittrad i sin ande och uppskakades och sade: Hvar hafven I lagt honom? De sade till honom: Herre, kom och se. Och Jesus gret. Då sade judarna: Se, huru kär han hade

honom. Men somliga af dem sade: Kunde icke han, som öppnade den blindes ögon, äfven hafva så gjort, att denne icke hade dött? Då vardt Jesus åter förbittrad inom sig och gick till grafven. Och det var en grotta, och en sten låg framför henne. Jesus sade: Tagen bort stenen. Den dödes syster, Marta, sade till honom: Herre, han luktar redan, ty han har varit död i 4 dygn. Jesus sade till henne: Sade jag dig icke, att om du trodde, skulle du få se Guds härlighet? Då togo de bort stenen. Och Jesus upplyfte sina ögon och sade: Fader, jag tackar dig, att du har hört mig. Jag visste väl, att du alltid hör mig, men för folkets skull, som står här omkring, sade jag detta, på det att de skola tro, att du har sändt mig. Och då han hade sagt detta, ropade han med hög röst: Lazarus, kom ut! Och den döde kom ut, lindad om fötter och händer med bindlar, och hans ansigte var ombundet med en duk. Jesus sade till dem: Lösen honom och låten honom gå.

Då trodde på honom många af judarna, de som hade kommit till Maria och sett, hvad Jesus hade gjort. Men somliga af dem gingo bort till fariseerna och sade dem, hvad Jesus hade gjort. Då församlade öfverstepresterna och fariseerna det stora rådet och sade: Hvad skola vi göra? Ty denne man gör många tecken. Om vi låta honom så fortfara, så skola alla tro på honom, och romarna skola komma och taga både vårt land och vårt folk. Men en af dem, Kaifas, som var öfversteprest för det året, sade till dem: I förstån intet, ej heller besinnen I, att det är bättre för oss, att en man dör för folket, än att hela folket förgås. Men detta sade han icke af sig själf, utan såsom öfversteprest för det året profeterade han, att Jesus skulle dö för folket, och icke allenast för folket, utan äfven för att till ett församla Guds förskingrade barn. Från den dagen rådslogo de nu sinsemellan, att de skulle döda honom. Därför vandrade Jesus numera icke öppet bland judarna, utan gick bort därifrån till landsbygden i närheten af öknen, till en stad, som heter *Efrain*, och där vistades han med sina lärjungar. Och jndarnas påsk instundade.

39. På sista vandringen till Jerusalem.

(I Judeen.)

De voro på vägen, gående upp till Jerusalem; och Jesus gick före dem, och de förvånades och följde efter, bäfvande. Och han tog åter till sig de 12 och begynte säga dem, hvad som skulle öfvergå honom: Si, vi gå upp till Jerusalem, och Menniskosonen skall antvardas åt öfverstepresterna och de skriftlärdade, och de skola döma honom till döden och antvarda honom åt hedningarna, och de skola begabba honom och gissla honom och bespotta honom och döda honom, och på tredje dagen skall han uppstå igen.

Det begaf sig, att när Jesus kom nära Jeriko, satt en blind vid vägen och tiggde. Och när han hörde folket gå förbi, frågade han, hvad detta kunde vara, och de berättade för honom, att Jesus från Nazaret gick förbi. Då ropade han och sade: Jesus, Davids son, förbarma dig öfver mig! Och de, som gingo förut, näpste honom, att han skulle tiga, men han ropade mycket mer: Davids son, förbarma dig öfver mig! Då stannade Jesus och befallde, att han skulle ledas till honom. Då han kom fram, frågade han honom, sägande: Hvad vill du, att jag skall göra dig? Han sade: Herre, att jag må få min syn. Jesus sade till honom: Haf din syn; din tro har hulptit dig. Och strax fick han sin syn och följde honom, prisande Gud. Och allt folket, som såg detta, lofvade Gud.

Jesus kom in i Jeriko och gick därigenom. Och si, där var en man, vid namn *Sakkeus*, och han var en öfverste för publikanerna och var rik. Han sökte att få se, hvilken som var Jesus, men han kunde icke för folkets skull, ty han var liten till växten. Då lopp han i förväg framför dem och steg upp i ett mulbärsträd för att få se honom, ty han skulle gå den vägen fram. Och när Jesus kom till det stället, såg han upp och fick se honom och sade till honom: Sakkeus, skynda dig ned, ty i dag måste jag stanna i ditt hus. Och han skyndade sig ned och mottog honom med glädje. Och när de sågo det, knorrade de alla och sade: Han har gått in att gästa hos en syndig man. Men Sakkeus steg fram och sade till Herren: Si, Herre, hälften af mina egodelar gifver jag de fattiga, och om jag i något har gjort orätt mot någon, så gifver jag fyradubbelt igen. Jesus sade till honom: I dag har frälsning vederfarits detta hus, emedan äfven han

är en Abrahams son, ty Menniskosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det förtappade. — (Mark. 10; Luk. 18, 19).

40. Smörjelsen i Betania. Intåget i Jerusalem.

Sex dagar före påsken kom Jesus till Betania, och där gjorde de åt honom en aftonmåltid i Simon den spetälskes hus, och Marta tjänade; och Lazarus var en af dem, som sutto till bords med Jesus. Då tog Maria ett skålpund dyrbar smörjelse af oförfalskad nardus och smorde Jesu fötter och torkade hans fötter med sitt hår, och huset uppfylldes med lukten af smörjelsen. Då sade en af hans lärjungar, Judas Iskariot, Simons son, den som skulle förråda honom: Hvarför har icke denna smörjelse blifvit såld för 300 penningar och gifven åt de fattiga? Men detta sade han icke därför, att han vårdade sig om de fattiga, utan därför att han var en tjuf och hade pungen och tog det, som däri lades. Då sade Jesus: Låt henne vara. Hon har förvarat det till min begravnings dag. Ty de fattiga hafven I alltid bland eder, men mig hafven I icke alltid.

När de nalkades Jerusalem och kommo till *Betfage* vid Oljeberget, då sände Jesus 2 lärjungar, sägande till dem: Gån in i byn, som ligger midt framför eder, och strax skolen I finna en åsninna bunden och en fåle med henne. Lösen dem och fören dem till mig. Och om någon säger något åt eder, så skolen I säga: Herren behöfver dem, och strax skall han släppa dem. Men allt detta skedde, på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten, som sade: Sägen till dottern Zion: si, din konung kommer till dig, saktmodig och ridande på en åsna, på en arbetsåsninnas fåle. Och lärjungarna gingo bort och gjorde, såsom Jesus hade befallt dem; och de förde åsninnan och fålen till honom och lade sina kläder på dem, och han satte sig däruppå. Men de flesta bland folket bredde sina kläder på vägen, och andra skuro qvistar af träden och strödde på vägen. Och folket, både de som gingo före honom och de som följde efter, ropade och sade: *Hosianna, Davids son! Välsingnad vare han, som kommer i Herrens namn! Hosianna i höjden!*

Då Jesus kom närmare och fick se staden, gret han öfver honom och sade: O att ock du visste, och det i denna din dag, hvad din frid tillhör! Men nu är det fördoldt för

dina ögon. Ty dagar skola komma öfver dig, då dina fiender skola kringkansa dig och omringa dig och tränga dig på alla sidor; och dig och dina barn, som äro i dig, skola de slå ned till marken, och de skola icke lemna kvar i dig sten på sten, därför att du icke kände den tid, då du var sökt.

När Jesus kom in i Jerusalem, kom hela staden i rörelse och sade: Hvem är denne? Men folket sade: Denne är Jesus, profeten från Nazaret i Galileen.

Jesus gick in i Guds tempel och utdref alla dem, som sålde och köpte i templet, och stötte omkull vaxlarenas bord och dufvomånglarenas säten och sade till dem: Det är skrifvet: Mitt hus skall kallas ett bönehus, men I gören det till en röfvarekula. Och till honom kommo blinda och halta i templet, och han botade dem. Men när öfverstepresterna och de skriftlärda sågo de under, som han gjorde, och barnen, som ropade i templet, sägande: Hosianna, Davids son, blefvo de misslynta och sade till honom: Hör du, hvad dessa säga? Men Jesus sade till dem: Ja, hafven I aldrig läst: „Af barns och spenabarns mun har du beredt dig lof?“ Och han öfvergaf dem och gick ut ur staden till Betania och tog härberge där. — (Mat. 21; Luk. 19).

41. Om Johannes' sändning. De två sönerna. De onda vingårdsmännen.

(I Jerusalem.)

Det begaf sig, att på en af de dagarna, under det att han lärde folket i templet och predikade evangelium, framträdde öfverstepresterna och de skriftlärda med de äldsta och talade till honom och sade: Af hvilken makt gör du detta, och hvem har gifvit dig denna makt? Men Jesus svarade och sade till dem: Afven jag skall spörja eder ett ord, och om I sägen mig det, så skall jag ock säga eder, af hvilken makt jag gör detta. Hvarifrån var Johannes' döpelse? Från himmelen eller från menniskor? Då öfverlade de för sig själfva och sade: Om vi säga: från himmelen, så skall han säga till oss: Hvarför trodden I honom då icke? Men om vi säga: från menniskor, så rädas vi för folket, ty alla hålla Johannes för en profet. Och de svarade Jesus och sade: Vi veta det icke. Då sade ock han till dem: Icke heller säger jag eder, af hvilken makt jag gör detta. Men hvad synes

eder? En man hade två söner, och han gick till den förste och sade: Min son, gå i dag och arbeta i min vingård. Men han svarade och sade: Jag vill icke. Sedan ångrade han sig och gick. Och han gick till den andre och sade sammalunda. Då svarade han och sade: Ja, herre, och gick icke. Hvilken af de två gjorde det fadern ville? De sade: Den förste. Jesus sade till dem: Sannerligen säger jag eder: Publikanerna och skökorna ingå i Guds rike förrän I. Ty Johannes kom till eder på rättfärdighetens väg, och I trodden honom icke, men publikanerna och skökorna trodde honom, och ehuru I sågen det, ångraden I eder icke efteråt, så att I trodden honom.

Hören en annan liknelse. Det var en husbonde, som planterade en vingård och satte stängsel omkring honom och gräfde en press därinne och byggde ett torn och öfverlemnade honom åt vingårdsmän och for utrikes. Men när frukttiden nalkades, sände han sina tjenare till vingårdsmännen, för att uppbära hans frukt. Och vingårdsmännen grepo hans tjenare; en hudflängde de, den andre dräpte de, den tredje stenade de. Åter sände han andra tjenare, flera än de första, och de gjorde med dem sammalunda. Men sist sände han till dem sin son, sägande: De skola hafva försyn för min son. Men när vingårdsmännen sågo sonen, sade de sinsemellan: Denne är arfvingen; kommen, låtom oss dräpa honom och behålla hans arf. Och de togo honom och drefvo honom ut ur vingården och dräpte honom. När nu vingårdens herre kommer, hvad skall han göra dessa vingårdsmän? De sade till honom: Såsom illgärningsmän skall han illa förgöra dem och vingården skall han öfverlemna åt andra vingårdsmän, som skola gifva honom frukten i dess rätta tid. Jesus sade till dem: Hafven I aldrig läst i skrifterna: „Den sten, som byggningsmännen förkastade, han har blifvit en hörnsten. Af Herren har han blifvit detta. och är underbar i våra ögon?“ Fördenskull säger jag eder, att Guds rike skall tagas ifrån eder och gifvas åt ett folk, som gör dess frukt. Och den som faller på den stenen, han skall krossas, men den, på hvilken stenen faller, skall han slå i stycken. — När öfverstepresterna och fariseerna hörde hans liknelser, förstodo de, att han talade om dem. Och de sökte att gripa honom, men de räddes för folket, ty de höllo honom för en profet. — (Mat. 21).

42. Det konungsliga bröllopet. Om skatt till kejsaren.

(I Jerusalem.)

Jesus talade åter i liknelser till judarna, sägande: Himmelriket är likt en konung, som gjorde bröllop åt sin son och sände ut sina tjenare för att kalla dem, som voro bjudna till bröllopet; och de ville icke komma. Åter sände han ut andra tjenare och sade: Sägen dem, som äro bjudna: si, jag har tillredt min måltid, mina oxar och min gödboskap äro slagtade, och allt är redo; kommen till bröllopet. Men de aktade det icke, utan gingo bort, den ene till sitt jordagods, den andre till sin köpenskap. Och de öfriga togo fatt på hans tjenare, misshandlade och dödade dem. Men när konungen hörde det, vardt han vred och sände sina härar och förgjorde dessa dräpare och brände upp deras stad. Sedan sade han till sina tjenare: Bröllopet är tillredt, men de bjudna voro icke värdiga. Gån därför ut på vägskaLEN och kallen till bröllopet alla, som I finnen. Och dessa tjenare gingo ut på vägarna och församlade alla, så många de funno både onda och goda, och bröllopssalen blef fullsatt af bordsgäster. — Men då konungen gick in för att bese gästerna, såg han där en man, som icke var klädd i bröllopskläder, och sade till honom: Min vän, huru kom du härin, då du icke har bröllopskläder? Och han förstummades. Då sade konungen till tjenarena: Binden hans händer och fötter och kasten honom i mörkret utanföre. Där skall gråten och tandagnisslan vara. Ty många äro kallade, men få utvalda.

Då gingo fariseerna bort och rådslogo, huru de skulle snärja Jesus med ord. Och de sände till honom sina lärjungar med herodianerna, och de sade: Mästare, vi veta, att du är sannfärdig och lärer Guds väg rätt och sköter om ingen, ty du ser icke till människors person. Säg oss därför: Hvad synes dig? Är det lofligt att gifva kejsaren skatt eller icke? Men Jesus, som märkte deras ondska, sade: Hvarför fresten I mig, I skrymtare? Låten mig se skattepenningen. Och de räckte honom en penning. Han sade till dem: Hvilkens bild och öfverskrift är detta? De sade till honom: Kejsarens. Då sade han till dem: Gifven då kejsaren det kejsaren tillhör och Gud det Gud tillhör. Och när de hörde det, förundrade de sig och öfvergafvo honom och gingo sin väg. — (Mat. 22).

43. Om uppståndelsen. Det yppersta budet. „Hvad synes eder om Kristus“? Enkans gifmildhet.

(I Jerusalem.)

På den dagen kommo till Jesus saduceer, som säga, att det icke gifves någon uppståndelse, och frågade honom, sägande: Mästare! Mose har sagt: „Om någon dör barnlös, skall hans broder såsom svåger taga hans hustru till äkta och uppväcka säd åt sin broder.“ Nu voro hos oss 7 bröder, och den förste gifte sig och dog, och emedan han icke hade någon afkomma, efterlemnade han sin hustru åt sin broder. Sammalunda ock den andre och den tredje, allt intill den sjunde. Men sist af alla dog ock qvinnan. När nu uppståndelsen sker, hvilken af de 7 skall få henne till hustru? Ty de hafva alla haft henne. Då svarade Jesus och sade till dem: I faren vilse, emedan I icke förstån skrifterna ej heller Guds kraft. Ty i uppståndelsen hvarken gifta de sig eller bortgiftas, utan de äro såsom Guds englar i himmelen. Men angående de dödas uppståndelse hafven I icke läst, hvad eder är sagdt af Gud, som sade: „Jag är Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud?“ Gud är icke dödas utan lefvandes Gud. Och när folket hörde det, häpnade de öfver hans lära.

Men när fariseerna hörde, att Jesus hade stoppat munnen till på saduceerna, församlade de sig, och en af dem, som var en lagklok, frågade honom, frestande, och sade: Mästare! Hvilket är det yppersta budet i lagen? Då sade han till honom: „*Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjärta och af all din själ och af allt ditt förstånd.*“ Detta är det yppersta och främsta budet. Det andra är detta likt: „*Du skall älska din nästa såsom dig själf.*“ På dessa två buden hänga hela lagen och profeterna.

När fariseerna voro församlade, frågade Jesus dem och sade: Hvad synes eder om Kristus? Hvilkens son är han? De sade till honom: Davids. Han sade till dem: Huru kan då David i Anden kalla honom Herre, sägande: „Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, till dess jag har lagt dina fiender under dina fötter?“ Om nu David kallar honom Herre, huru kan han då vara hans son? Och ingen kunde svara honom ett ord. Och ifrån den dagen dristade sig ej heller någon att fråga honom något mer.

Jesus satte sig midt emot offerkistan och såg på, huru folket lade penningar i offerkistan. Och många rika lade mycket in. Och en fattig enka kom och lade in 2 skärfvar eller en penning. Då kallade han sina lärjungar till sig och sade till dem: Sannerligen säger jag eder: Denna fattiga enka lade in mer än alla de andra, som lade in i offerkistan. Ty de inlade alla af sitt öfverflöd, men denna inlade af sin fattigdom allt, hvad hon egde, hela sitt lifsuppehälle. — (Mat. 22; Mark. 12).

44. De 10 jungfrurna. De anförtrodda punden. Den yttersta domen.

(Invid Jerusalem.)

Sedan Jesus lemnat templet för sista gången, satte han sig på Oljeberget och talade för sina lärjungar om de yttersta tiderna. Därvid sade han bland annat:

Då skall himmelriket vara likt 10 jungfrur, som togo sina lampor och gingo ut att möta brudgummen. Men 5 af dem voro visa och 5 fåvitska. De fåvitska togo sina lampor och togo ingen olja med sig; men de visa togo olja i sina kärl tillika med sina lampor. Då nu brudgummen dröjde, blefvo de alla sömniga och somnade. Men vid midnattstid vardt ett anskri: Si, brudgummen kommer. Gån ut att möta honom. Då stodo alla dessa jungfrur upp och tillredde sina lampor. Och de fåvitska sade till de visa: Gifven oss af eder olja, ty våra lampor slockna. Men de visa svarade och sade: Nej, det torde då icke räcka till för oss och eder. Gån hellre till dem, som sälja, och köpen åt eder själfva. Men under det de gingo bort för att köpa, kom brudgummen, och de, som voro redo, gingo in med honom till bröllopet, och dörren tillstängdes. Sedan kommo ock de andra jungfrurna och sade: Herre, Herre, låt upp för oss! Men han svarade och sade: Sannerligen säger jag eder, jag känner eder icke. Vaken fördenskull, ty I veten icke dagen ej heller stunden.

Ty det skall ske, likasom när en man, som for utrikes, kallade sina tjenare och öfverlemnade åt dem sina egodelar och gaf åt en 5 pund, åt en annan 2 och åt den tredje 1, åt hvar och en efter hans förmåga, och reste strax utrikes. Den, som hade fått de 5 punden, for och handlade med dem och förvärfvade andra 5 pund. Äfven den, som hade fått de

2 vann likaledes ock andra 2, men den, som hade fått det ena, gick bort och gjorde en grop i jorden och gömde sin herres penningar. — En lång tid därefter kom dessa tjenares herre och höll räkenskap med dem. Då kom den fram, som hade fått de 5 punden, och bar fram 5 andra pund och sade: Herre, du öfverlemnade åt mig 5 pund, si, 5 andra pund har jag vunnit med dem. Då sade hans herre till honom: Väl, du gode och trogne tjänare, i ringa ting har du varit trogen, jag skall sätta dig öfver mycket: gå in i din herres glädje. Då kom ock den fram, som hade fått de 2 punden, och sade: Herre, du öfverlemnade åt mig 2 pund, si, 2 andra pund har jag vunnit med dem. Då sade hans herre till honom: Väl, du gode och trogne tjänare, i ringa ting har du varit trogen, jag skall sätta dig öfver mycket: gå in i din herres glädje. Och äfven den, som hade fått det ena pundet, kom fram och sade: Herre, jag visste om dig, att du är en sträng man, som skördar där du icke sått och upphemtar där du icke utstrött; och jag var rädd och gick bort och gömde ditt pund i jorden. Si, här har du det dig tillhör. Och hans herre svarade och sade till honom: Du onde och late tjänare, visste du, att jag skördar där jag icke sått och upphemtar där jag icke utstrött? Du borde då hafva satt in mina penningar hos vaxlarena, så att, när jag kommit hem, jag hade fått mitt igen med ränta. Tagen därför från honom pundet och gifven det åt den, som har de 10 punden? Ty åt hvar och en som har skall varda gifvet, och han skall hafva öfver nog, men den som icke har, från honom skall tagas äfven det han har. Och kasten den onyttige tjennaren ut i mörkret utanför. Där skall gråten och tandagnisslan vara.

Men när Menniskosonen kommer i sin härlighet och alla heliga englar med honom, då skall han sitta på sin härlighets tron, och inför honom skola församlas alla folk, och han skall skilja dem ifrån hvarandra, såsom herden skiljer fåren ifrån getterna. Och fåren skall han ställa på sin högra sida och getterna på den venstra. Då skall Konungen säga till dem, som äro på hans högra sida: Kommen, I, min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som eder är tillredt från världens grundläggning. Ty jag var hungrig, och I gäfven mig att äta; jag var törstig, och I gäfven mig att dricka; jag var främling, och I härbergeraden mig; naken,

och I klädden mig; jag var sjuk, och I besökten mig; jag var i fängelse, och I kommen till mig. Då skola de rättfärdiga svara honom och säga: Herre, när sågo vi dig hungrig och gáfvo dig mat, eller törstig och gáfvo dig att dricka? Och när sågo vi dig såsom främling och härbergerade dig, eller naken och klädde dig? Och när sågo vi dig sjuk eller i fängelse och kommo till dig? Och Konungen skall svara och säga till dem: Sannerligen säger jag eder: Så vidt I hafven gjort det mot en ende af dessa mina minsta bröder, hafven I gjort det mot mig.

Då skall han ock säga till dem på venstra sidan: Gån bort ifrån mig, I förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djäfvulen och hans englar. Ty jag var hungrig, och I gáfven mig icke att äta; jag var törstig, och I gáfven mig icke att dricka; jag var främling och I härbergeraden mig icke; naken, och I klädden mig icke; sjuk och i fängelse, och I besökten mig icke. Då skola ock de svara och säga: Herre, när sågo vi dig hungrig eller törstig eller såsom främling eller naken eller sjuk eller i fängelse och tjenade dig icke? Då skall han svara dem och säga: Sannerligen säger jag eder: Så vidt I icke hafven gjort det mot en enda af dessa minsta, hafven I icke heller gjort det mot mig. Och dessa skola gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt lif. — (Mat. 25).

5. Jesu lidande och död.

(I Jerusalem.)

45. Fottvagningen. Judas Iskariot.

Jesus sade till sina lärjungar: I veten, att 2 dagar här-
efter varder påsk, och Menniskosonen skall antvardas till att korsfästas.

Då församlade sig öfverstepresterna och folkets äldsta i öfversteprestens palats, hvilken hette Kaifas, och rådslogo, att de måtte gripa Jesus med list och döda honom. Men de sade: Icke under högtiden, att ett upplopp icke må varda bland folket.

Då aftonmåltid vardt och djäfvulen redan hade gifvit Judas Iskariot i hjärtat, att han skulle förråda Jesus, och Jesus visste, att Fadern hade gifvit allt i hans händer, och att han hade utgått från Gud och gick till Gud, stod han upp från måltiden, lade af sig öfverklädnaden och tog ett linnekläde och band om sig. Sedan slog han vatten i tvättbäckenet och begynte två lärjungarnas fötter och torka dem med det linnekläde, hvarmed han var ombunden. Då kom han till Simon Petrus, och denne sade till honom: Herre, skulle du två mina fötter? Jesus svarade och sade till honom: Hvad jag gör, vet du icke nu, men framdeles skall du få veta det. Petrus sade till honom: Aldrig någonsin skall du två mina fötter. Jesus svarade honom: Om jag icke tvår dig, så har du ingen del med mig. Simon Petrus sade till honom: Herre, icke blott mina fötter, utan äfven mina händer och mitt hufvud! Jesus sade till honom: Den som har badat behöfver icke mer än två fötterna, utan han är hel och hållen ren; och I ären rena, dock icke alla. Ty han visste, hvem som skulle förråda honom; därför sade han: I ären icke alla rena.

Sedan Jesus nu hade tvagit deras fötter och tagit på sig sin öfverklädnad och åter satt sig ned, sade han till dem: Förstån I, hvad jag har gjort eder? I kallen mig Mästare och Herre, och I sägen rätt; ty jag är det. Har nu jag, Herren och Mästaren, tvagit edra fötter, så bören ock I två hvarandras fötter. Ty jag har gifvit eder ett föredöme, på det att ock I skolen göra såsom jag har gjort eder. Sannerligen, sannerligen säger jag eder: En tjänare är icke förmer än hans herre, icke heller ett sändebud förmer än den, som har sändt det. Om I veten detta, saliga ären I, om I gören det.

Därefter vardt Jesus bedröfvad i sin ande och betygade och sade: Sannerligen, sannerligen säger jag eder: En af eder skall förråda mig. Då sågo lärjungarna på hvarandra, tveksamma om hvilken han talade. Men det var en af hans lärjungar, som satt till bords invid Jesu bröst, och hvilken Jesus älskade. Till denne vinkade då Simon Petrus, att han skulle fråga, hvem den kunde vara, om hvilken han talade. Då lutade sig denne intill Jesu bröst och sade till honom: Herre, hvilken är det? Jesus svarade: Den är det, åt hvilken jag räcker det indoppade bröststycket. Och när han hade indoppat bröststycket, gaf han det åt Judas Iskariot. Och efter det bröststycket for Satan in i honom. Då sade Jesus till

honom: Hvad du gör, gör snart. Men ingen af dem, som vid bordet sutto, förstod, hvarför han sade detta till honom, ty några menade, att Jesus, emedan Judas hade pungen, sade till honom: Köp, hvad vi behöfva till högtiden, eller att han skulle gifva något till de fattiga. När han nu hade tagit brödstycket, gick han åter ut; och det var natt.

När han hade gått ut, sade Jesus: Nu är Menniskosonen förhärligad, och Gud är förhärligad i honom. Är nu Gud förhärligad i honom, så skall ock Gud förhärliga honom i sig själf, och han skall snart förhärliga honom. Mina barn! Ett nytt bud gifver jag eder, att I skolen älska hvarandra, såsom jag har älskat eder, på det att ock I mån älska hvarandra. Däraf skola alla förstå, att I ären mina lärjungar, om I hafven kärlek inbördes.

Men Judas Iskariot gick till öfverstepresterna och sade: Hvad viljen I gifva mig, för att jag skall förråda honom åt eder? Och de uppvägte åt honom 30 silfverpenningar. Och från den tiden sökte han lägligt tillfälle att förråda honom. — (Mat. 26; Joh. 13).

46. Påskalamsmåltiden. Nattvardens instiftande.

Den dagen i sötebrödshögtiden kom, på hvilken påskalammet borde slagtas. Då sände Jesus Petrus och Johannes, sägande: Gån och tillreden åt oss påskalammet, att vi må äta det. De sade till honom: Hvar vill du, att vi skola tillreda det? Han sade till dem: Si, när I kommen in i staden, skall en man möta eder, som bär en en kruka vatten. Följen honom in i det hus, där han ingår, och sägen till husbonden: Mästaren säger dig: Hvar är härberget, där jag kan äta påskalammet med mina lärjungar? Och han skall visa eder en stor sal i öfra våningen, ställd i ordning; reden till där. Och de gingo åstad och funno, såsom han hade sagt dem, och tillredde påskalammet.

När det hade blifvit afton, satte han sig till bords med de 12. Och under det de åto, sade han: Sannerligen säger jag eder: En af eder skall förråda mig. Och de vordo svärligen bedröfvade, och hvar och en af dem begynte säga till honom: Icke är det väl jag, Herre? Men han svarade och sade: Den som med mig har doppat handen i fatet, han skall förråda mig. Menniskosonen går bort, såsom det är skrifvet

om honom; men ve den menniska, genom hvilken Menniskonen varder förrådd! Det vore godt för den menniskan, att hon icke vore född. Och Judas, som förrådde honom, svarade och sade: Rabbi, icke är det väl jag? Då sade han till honom: Du sade det.

Medan de äto, tog Jesus brödet, välsignade och bröt och gaf lärjungarna och sade: *Tagen, äten. Detta är min lekamen.* Och han tog kalken, tackade och gaf dem och sade: *Dricken häraf alla. Ty detta är mitt blod, det nya förbundets, hvilket varder utgjutet för många till syndernas förlåtelse.* Men jag säger eder: Härefter skall jag icke dricka af denna vinträdets frukt intill den dagen, då jag dricker det nytt med eder i min Faders rike. — (Luk. 22; Mat. 26).

47. Jesu trösteord till lärjungarna. På väg till Getsemane.

Under den sista aftonen talade Jesus många tröstens ord till sina sörjande lärjungar. Bland annat sade han:

Jag är det sanna vinträdet, och min Fader är vingårdsmannen. Hvar och en gren i mig, som icke bär frukt, den tager han bort, och hvar och en som bär frukt, den rensar han, att den må bära mera frukt. Redan nu ären i rena för det ords skull, som jag har talat till eder. Förblifven i mig och jag i eder. Såsom grenen icke kan bära frukt af sig själf, med mindre han förblifver i vinträdet, så icke heller I, med mindre I förblifven i mig. Jag är vinträdet, I ären grenarna; den som förblifver i mig och jag i honom, han bär mycken frukt, ty mig förutan kunnen I intet göra. Om någon icke förblifver i mig, är han utkastad, såsom grenen, och förtorkad, och man samlar dem tillhopa och kastar dem i elden, och de brinna. Om i förblifven i mig, och mina ord förblifva i eder, allt, hvad i viljen, skolen I bedja, och det skall ske eder. Därigenom är min Fader förhärligad, att I bären mycken frukt, och I skolen blifva mina lärjungar. Såsom Fadern har älskat mig, så har ock jag älskat eder; förblifven i min kärlek. Om I hållen mina bud, så skolen I förblifva i min kärlek, såsom jag har hållit min Faders bud och förblifver i hans kärlek. Detta har jag talat till eder, på det att min glädje må förblifva i eder och eder glädje varda full-

komnad. Detta är mitt bud, att I älsken hvarandra, såsom jag har älskat eder.

Om världen hatar eder, så veten, att hon har hatat mig förrän eder. Voren I af världen, så älskade världen sitt eget; men emedan I icke ären af världen, utan jag har utkorat eder ur världen, därför hatar världen eder. Kommen ihåg det ord, som jag har sagt eder: En tjenare är icke förmer än hans herre. Hafva de förföljt mig, så skola de ock förfölja eder; hafva de hållit mitt ord, så skola de ock hålla edert. Men allt detta skola de göra eder för mitt namns skull, ty de känna icke den, som har sändt mig. Hade jag icke kommit och talat till dem, så hade de icke synd; men nu hafva de ingen ursäkt för sin synd. Den som hatar mig, han hatar ock min Fader. Hade jag icke gjort sådana gärningar bland dem, som ingen annan har gjort, så hade de icke synd; men nu hafva de sett det och dock hatat både mig och min Fader. — Men när Hugsvalaren kommer, hvilken jag skall sända eder ifrån Fadern, sanningens Ande, som utgår ifrån Fadern, han skall bära vittnesbörd om mig. Men I bären ock vittnesbörd, ty I hafven varit med mig från begynnelsen.

Men nu går jag till den, som har sändt mig, och ingen af eder frågar mig: Hvart går du? Men emedan jag har sagt eder detta, har bedröfvelsen uppfyllt edert hjärta. Dock säger jag eder sanningen: det är nyttigt för eder, att jag bortgår, ty om jag icke bortgår, kommer icke Hugsvalaren till eder; men när jag har gått bort, skall jag sända honom till eder. Och när han kommer, skall han öfverbevisa världen om synd och om rättfärdighet och om dom: om synd, ty de tro icke på mig; om rättfärdighet, ty jag går till min Fader, och härefter sen I mig icke; och om dom, ty denna världens furste är dömd.

Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Allt hvad I bedjen Fadern i mitt namn, det skall han gifva eder. Hitills hafven I icke bedt om något i mitt namn. Bedjen och I skolen få, på det att eder glädje må vara fullkomnad.

Detta har jag talat till eder, på det att I mån hafva frid i mig; i världen hafven I betryck, men varen vid godt mod: jag har öfvervunnit världen.

Sedan Jesus talat dessa ord, upplyfte han sina ögon till himmelen och bad till sin Fader för sig själf och för sina

lärjungar samt för alla dem som genom deras ord skulle komma att tro på honom. (Jesu öfverstepresterliga bön.)

Därefter fortsattes vägen öfver bäcken *Kidron* till *Getsemane*. Då sade Jesus till lärjungarna: I denna natt skolen I alla taga anstöt af mig, ty det är skrifvet: „Jag skall slå herden, och fåren i hjorden skola varda förskingrade.“ Men sedan jag har uppstått, skall jag gå före eder till Galileen. Petrus svarade och sade till honom: Om än alla taga anstöt af dig, skall jag dock aldrig taga anstöt. Jesus sade till honom: Sannerligen säger jag dig: I denna natt, förrän hanen gal, skall du 3 gånger förneka mig. Petrus sade till honom: Om jag än måste dö med dig, skall jag dock icke förneka dig. Sammaledes sade ock alla lärjungarna.

48. Lidandet i Getsemane. Jesus gripes.

Då kom Jesus med sina lärjungar till en landtgård, som kallas *Getsemane*, och sade till lärjungarna: Sitten här, medan jag går dit bort och beder. Och han tog Petrus och Sebedei två söner med sig och begynte bedröfvas och ängslas. Då sade han till dem: Min själ är bedröfvad intill döden; blifven här och vaken med mig. Och han gick litet längre fram, föll ned på sitt ansigte, bad och sade: Min fader, om det är möjligt, så gånge denna kalk ifrån mig. Dock icke såsom jag vill, utan såsom du! Och han gick till lärjungarna och fann dem sofvande och sade till Petrus: Förmådden I så icke vaka en enda timme med mig? Vaken och bedjen, att I icke mån komma i frestelse. Anden är villig, men köttet är svagt. Åter gick han bort för andra gången och bad, sägande: Min Fader, om denna kalk icke kan gå från mig, med mindre jag dricker honom, så ske din vilja. Så kom han och fann dem åter sofvande, ty deras ögon voro tunga. Och han lät dem vara och gick åter bort och bad för tredje gången, sägande samma ord. Och honom syntes en engel från himmelen, som styrkte honom. Och han kom i mycket stor ångest och bad ännu ifrigare, och hans svett var såsom blodsdroppar, som föllo ned på jorden. Därefter kom han till lärjungarna och sade till dem: Sofven nu och hvil en eders. Si, stunden är nära, och Menniskosonen skall antvardas i syndares händer. Stån upp, låtom oss gå; si, den är nära, som förråder mig.

Medan Jesus ännu talade, si, då kom Judas, en af de 12, och med honom en stor folkskara med svärd och stafvar från öfverstepresterna och folkets äldsta. Men den, som förrådde honom, hade gifvit dem ett tecken sägande: Den som jag kysser, han är det; gripen honom. Och strax gick Judas fram till Jesus och sade: Hell dig, Rabbi, och kysste honom ifrigt. Jesus sade till honom: Min vän, för hvad är du här? Men till skaran sade Jesus: Hvem söken I? De svarade honom: Jesus från Nazaret. Jesus sade till dem: Det är jag. När han nu sade till dem: det är jag, drogo de sig tillbaka och föllo till marken. Då frågade han dem åter: Hvem söken I? Och de sade: Jesus från Nazaret. Jesus svarade: Jag sade eder, att det är jag. Söken I nu mig, så låten dessa gå. Då gingo de fram och buro händer på Jesus och grepo honom. Och si, en af dem, som voro med Jesus, räckte ut handen, drog ut sitt svärd och slog öfversteprestens tjenare och högg af hans öra. Då sade Jesus till honom: Stick ditt svärd tillbaka i dess rum; ty alla de, som taga till svärd, skola förgås med svärd. Eller menar du, att jag nu icke kunde bedja min Fader, och han skulle sända till min hjälp mer än 12 legioner englar? Huru blefve då skrifterna fullbordade, att så måste ske? — I samma stunden sade Jesus till folket: Såsom mot en röfvere hafven I gått ut med svärd och stafvar för att fasttaga mig. Hvar dag har jag suttit bland eder, lärande i templet, och I hafven icke gripit mig. Men allt detta har skett, på det att profeternas skrifter skulle fullbordas. Då öfvergåfvo alla lärjungarna honom och flydde. — (Mat. 26; Luk. 22; Joh. 18).

49. Jesus inför den judiska myndigheten. Petri förnekelse. Judas' slut.

Då grepo krigsskaran och befälhafvaren och judarnas tjenare Jesus och bundo honom och förde honom bort, först till Hannas, ty han var svärfar till Kaifas, som var öfversteprest det året.

Simon Petrus och en annan lärjunge följde Jesus. Men denne lärjunge var bekant med öfverstepresten och gick med Jesus in i öfversteprestens palats. Och Petrus stod utanför vid porten. Då gick den andre lärjungen, som var bekant med öfverstepresten, ut och talade med portvakterskan

och förde Petrus in. Då sade tjenstevinnan, som vaktade porten, till Petrus: Icke är väl äfven du en af denne mannens lärjungar? Han sade: Jag är det icke. Men drängarna och tjenarena, som hade gjort upp en koleld, emedan det var kallt, stodo och värmdo sig, och med dem stod Petrus och värmdo sig.

Då frågade öfverstepresten Jesus om hans lärjungar och om hans lära. Jesus svarade honom: Jag har öppet talat för världen, jag har alltid lärt i synagoga och i templet, där alla judar komma tillsammans och hemligen har jag intet talat. Hvarför spörjer du mig? Spörj dem, som hafva hört, hvad jag har talat till dem. Si, dessa veta, hvad jag har sagt. När han hade sagt detta, gaf en af tjenarena, som stod bredvid, Jesus en kindpust och sade: Skall du så svara öfverstepresten? Jesus svarade honom: Har jag talat orätt, så visa, att det är orätt; men har jag talat rätt, hvarför slår du mig? Och Hannas sände honom bunden till öfverstepresten Kaifas.

Simon Petrus stod och värmdo sig. Då sade de till honom: Icke är väl äfven du en af hans lärjungar? Han nekade och sade: Jag är det icke. Då sade en af öfversteprestens tjenare, en frände till den, på hvilken Petrus hade afhuggit örat: Säg jag dig icke med honom i örtagården? Då nekade Petrus åter, och strax gol hanen. Och Herren vände sig om och såg på Petrus. Och då kom Petrus ihåg Herrens ord, huru han hade sagt till honom: Förrän hanen har galit, skall du 3 gånger förneka mig. Och Petrus gick ut och gret bitterligen.

Jesus leddes bort till öfverstepresten Kaifas, hos hvilken de skriftlärdade och äldsta voro församlade. Och öfverstepresterna och de äldsta och hela rådet sökte falskt vittnesbörd mot Jesus, för att kunna låta döda honom; men de funno intet, och ehuru många falska vittnen framträdde, funno de intet. Men slutligen framträdde 2 falska vittnen och sade: Denne har sagt: Jag kan bryta ned Guds tempel och på 3 dagar bygga upp det. Och öfverstepresten stod upp och sade till honom: Svarar du intet till det, som dessa vittna mot dig? Men Jesus teg. Och öfverstepresten svarade och sade till honom: *Jag besvär dig vid den lefvande Guden, att du säger oss, om du är Kristus, Guds Son?* Jesus sade till honom: *Du sade det. Dock säger jag eder: Härefter skolen I få se Meniskosonen sitta på kraftens högra sida och komma på himme-*

lens skyar. Då ref öfverstepresten sönder sina kläder och sade: Han har hädat. Hvad behöfva vi mera några vittnen? Si, I hafven nu hört hans hädelse. Hvad synes eder? Men de svarade och sade: Han är skyldig till döden. Då spottade de honom i ansigtet och slog honom med knytnäfvarna, och somliga kindpustade honom och sade: Profetera för oss, Kristus, hvem det var, som slog dig?

När det hade blifvit morgon, höllo alla öfverstepresterna och folkets äldsta råd mot Jesus, att de måtte döda honom. Och de bundo honom och förde honom bort och antvardade honom åt landshöfdingen Pontius Pilatus.

När då Judas, som förrådde honom, såg, att han var dömd, ångrade han sig och bar igen de 30 silfverpenningarna till öfverstepresterna och de äldsta och sade: Jag har syndat, då jag förrådde oskyldigt blod. Då sade de: Hvad kommer det oss vid? Du må se dig om. Och han kastade silfverpenningarna i templet och begaf sig därifrån och gick bort och hängde sig. Men öfverstepresterna togo silfverpenningarna och sade: Det är icke lofligt att kasta dem i offerkistan, ty det är blods värde. Och när de hade hållit råd, köpte de för dem krukumakarens åker till begravningsplats åt främlingarna. — (Joh. 18; Luk. 22; Mat. 26, 27).

50. Jesus inför den romerska myndigheten.

Då förde de Jesus från Kaifas till landshöfdingens palats, och det var tidigt på morgonen; och själfva gingo de icke in i palatset, för att icke blifva orenade, utan kunna hålla påskmåltid.

Då gick Pilatus ut till dem och sade: Hvad klagomål fören I mot denne man? De svarade och sade till honom: Vore denne icke en illgärningsman, så hade vi icke antvardat honom åt dig. Då sade Pilatus till dem: Tagen I honom och dömen honom efter eder lag. Då sade judarna till honom: Oss är icke lofligt att döda någon.

Då begynte de anklaga Jesus, sägande: Denne hafva vi funnit förvända folket och förbjuda gifva kejsaren skatt och säga sig själf vara Kristus, en konung.

Pilatus gick åter in i palatset och tillkallade Jesus och sade till honom: Är du judarnas konung? Jesus svarade honom: Säger du detta af dig själf, eller hafva andra sagt dig

det om mig? Pilatus svarade: Icke är väl jag en jude? Ditt folk och öfverstepresterna hafva antvardat dig åt mig; hvad har du gjort? Jesus svarade: Mitt rike är icke af denna världen. Om mitt rike vore af denna världen, så skulle ju mina tjenare kämpa därför, att jag icke blefve antvardad åt judarna; men nu är mitt rike icke härifrån. Då sade Pilatus till honom: Så är du då en konung? Jesus svarade: Du säger det, jag är en konung; därtill är jag född, och därtill har jag kommit i världen, att jag skall vittna för sanningen. Hvar och en som är af sanningen, han hör min röst. Pilatus sade till honom: Hvad är sanning? Och när han hade sagt detta, gick han åter ut till judarna och sade till dem: Jag finner intet brott hos honom. Men de blefvo ifrigare och sade: Han uppviglar folket, lärande i hela judiska landet, ifrån Galileen och ända hit. När Pilatus hörde nämnas Galileen, frågade han, om mannen var en galileer. Och då han förnam, att han var från det landet, som lydte under Herodes, sände han honom till Herodes, som ock själf var i Jerusalem under dessa dagar.

När Herodes fick se Jesus, vardt han ganska glad, ty han hade länge velat se honom, emedan han hade hört mycket om honom och hoppades få se något tecken göras af honom. Och han frågade honom om många stycken, men han svarade honom intet. Men öfverstepresterna och de skriftlärda stodo och anklagade honom häftigt; och Herodes med sitt krigsfolk föraktade och begabbade honom och klädde honom i en lysande klädnad och sände honom tillbaka till Pilatus. Och Pilatus och Herodes blefvo vänner med hvarandra på den dagen, ty mellan dem hade tillförene varit ovänskap.

Vid högtiden plögade landshöfdingen gifva åt folket en fånge lös, hvilken de ville. Och de hade då en beryktad fånge, som hette *Barabbas*. Då de nu voro församlade, sade Pilatus till dem: Hvilken viljen I, att jag skall gifva eder lös, Barabbas eller Jesus, som kallas Kristus? Ty han visste, att de af afund hade utlemnat honom. — Men medan han satt på domaresätet, sände hans hustru till honom och sade: Befatta dig icke med denne rättfärdige man, ty jag har i dag i drömmen lidit mycket för hans skull. — Men öfverstepresterna och de äldsta öfvertalade folket, att de skulle begära Barabbas och förgöra Jesus. Och landshöfdingen svarade och sade till dem: Hvilken af de två viljen I att jag skall gifva

eder lös? De sade: Barabbas. Pilatus sade till dem: Hvad skall jag då göra med Jesus, som kallas Kristus? De sade alla: Låt honom korsfästas! Då sade landshöfdingen: Hvad ondt har han då gjort? Då skriade de öfverljudd och sade: Låt honom korsfästas! När nu Pilatus såg, att han icke kunde uträtta något, utan att sorlet ökades, tog han vatten och tvådde sina händer i folkets åsyn och sade: Oskyldig är jag i denne rättfärdige mans blod. I mån se eder om. Och allt folket svarade och sade: Hans blod komme öfver oss och öfver våra barn.

Då gaf Pilatus åt dem Barrabbas lös, men Jesus tog han och lät gissla honom. Och krigsmännen flätade en krona af törnen och satte henne på hans hufvud och hängde en purpurfärgad mantel på honom och sade: Hell dig, judarnas konung, och gäfvö honom kindpustar.

Pilatus gick åter ut och sade till dem: Si, jag för honom ut till eder, att I mån förstå, att jag icke finner något brott hos honom. Då gick Jesus ut, bärande törnekronan och den purpurfärgade manteln; och han sade till dem: Si, menniskan! När nu öfverstepresterna och rättstjenarena sågo honom, ropade de och sade: Korsfäst, korsfäst! Pilatus sade till dem: Tagen I och korsfästen honom, ty jag finner icke något brott hos honom. Judarna svarade honom: Vi hafva en lag, och efter vår lag måste han dö, ty han har gjort sig själf till Guds Son.

När nu Pilatus hörde detta talet, fruktade han ännu mer och gick åter in i palatset och sade till Jesus: Hvarifrån är du? Men Jesus gaf honom intet svar. Då sade Pilatus till honom: Talar du icke till mig? Vet du icke, att jag har makt att gifva dig lös, och att jag har makt att korsfästa dig? Jesus svarade: Du har ingen makt öfver mig, om det ej vore dig gifvet ofvanefter. Därför har den större synd, som har antvardat mig åt dig. Därefter sökte Pilatus gifva honom lös, men judarna ropade och sade: Gifver du denne lös, så är du icke kejsarens vän. Hvar och en, som gör sig till konung, han sätter sig upp mot kejsaren.

Då Pilatus hörde detta tal, förde han ut Jesus och satte sig på domstolen, på en plats, som kallas *Litostroton*, på ebreiska *Gabbata*. Och han sade till judarna: Si, eder konung! Men de ropade: Bort, bort med honom, korsfäst honom! Pilatus sade till dem: Skall jag korsfästa eder konung? Öfver-

stepresterna svarade: Vi hafva ingen annan konung än kejsaren. Så antvardade han honom då åt dem till att korsfästas. Då togo de Jesus och förde honom bort. — (Joh. 18, 19; Luk. 23; Mat. 27).

51. Jesu korsfästelse.

Då de förde Jesus bort, togo de en man, *Simon från Cyrene*, som kom från landet, och lade korset på honom, att han skulle bära det efter Jesus. Men honom följde en stor hop folk och qvinnor, som jämrade sig och greto öfver honom. Och Jesus vände sig om till dem och sade: I Jerusalems döttrar, gråten icke öfver mig, utan gråten öfver eder själfva och öfver edra barn; ty si, dagar skola komma, då de skola säga: Saliga äro de ofruktsamma och de qveder, som icke hafva födt, och de spenar, som icke hafva gifvit di. Då skola de begynna säga till bergen: fallen öfver oss, och till kullarna: skylen oss. Ty om de göra detta med det friska trädet, hvad skall då ske med det torra? Och äfven två andra, som voro ogärningsmän, utfördes med honom till att affivas.

När de kommo till ett ställe, som kallas *Golgata*, det betyder hufvudskalleplats, gäfvos de honom att dricka ättika, blandad med galla, och när han hade smakat därpå, ville han icke dricka.

Och där korsfäste de honom och ogärningsmännen, den ene på den högra sidan och den andre på den venstra. Och Jesus sade: (1) *Fader, förlåt dem, ty de veta icke, hvad de göra.*

Men Pilatus skref ock en öfverskrift och satte den på korset; och det var skrifvet: „Jesus från Nazaret, judarnas konung“. Denna öfverskriften läste många af judarna, ty det ställe, där Jesus var korsfäst, låg nära staden, och det var skrifvet på ebreiska och grekiska och latin. Då sade judarnas öfversteprester till Pilatus: Skrif icke: Judarnas konung, utan att denne har sagt: Jag är judarnas konung. Pilatus svarade: Hvad jag har skrifvit, det har jag skrifvit.

Då nu krigsmännen hade korsfäst Jesus, togo de hans kläder och gjorde 4 delar, en del åt hvarje krigsman, och lifklädnaden med. Men lifklädnaden var icke sömmad, utan väfd, upp ifrån och allt igenom. Därför sade de sinsemellan: Låtom oss icke skära sönder denna, utan kasta lott om honom, hvem han skall tillhöra; på det att skriften skulle fullbordas, som säger: „De hafva skiftat mina kläder mellan sig

och kastat lott om min klädnad.“ Och detta gjorde nu krigsknektarna.

De, som gingo förbi, hädade honom och riste sina hufvud och sade: Du, som bryter ned templet och bygger upp det på 3 dagar, hjälp dig själf. Är du Guds Son, så stig ned från korset. Sammaledes begabbade honom ock öfverste-presterna med de skriftlärdade och de äldsta och sade: Andra har han hulptit, sig själf kan han icke hjälpa. Är han Israels konung, så stige han nu ned från korset, och vi skola tro på honom. Han har förtröstat på Gud; han frälse honom nu, om han har lust till honom, ty han har sagt: Jag är Guds Son.

En af de ogärningsmän, som voro upphängda, hädade honom och sade: Är du Kristus, så hjälp dig själf och oss. Då svarade den andre, näpste honom och sade: Fruktar du icke ens Gud, då du är under samma dom? Och oss sker rätt, ty vi lida det våra gärningar äro värda, men denne har intet ondt gjort. Och han sade till Jesus: Herre, kom ihåg mig, då du kommer i ditt rike. Och Jesus sade till honom: (2) *Sannerligen säger jag dig: I dag skall du vara med mig i paradiset.*

Men vid Jesu kors stodo hans moder och hans moders syster, *Maria, Klopas' hustru, och Maria Magdalena.* När nu Jesus fick se sin moder och bredvid henne den lärjunge, som han älskade, sade han till sin moder: (3) *Qvinna, si din son!* Sedan sade han till lärjungen: *Si, din moder!* Och från den stunden tog lärjungen henne hem till sig.

Men från sjetten timmen vardt ett mörker öfver hela landet ända till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst och sade: (4) *Eli, Eli, lama sabaktani!* Det är: *Min Gud, min Gud, hvarför har du öfvergifvit mig?* Men några af dem, som stodo där och hörde det, sade: Han åkallar Elia.

Därefter, emedan Jesus visste, att allt redan var fullkomnad, sade han, på det att skriften skulle fullbordas: (5) *Jag törstar.* Och där stod ett käril, fullt af ättika, och de fyllde en svamp med ättika och satte den på en isopstängel och förde den till hans mun. Då nu Jesus hade tagit ättikan, sade han: (6) *Det är fullkomnad.*

Och Jesus ropade med hög röst och sade: (7) *Fader, i dina händer befaller jag min ande!* Och då han hade sagt detta, gaf han upp andan.

Och si, förlåten i templet remnade i två stycken, från ofvan och ända ned, och jorden skalf och hällebergen remnade och grafvarna öppnades, och många de afsomnade heligas kroppar stodo upp, och de gingo ut ur sina grafvar, efter hans uppståndelse, och ingingo i den heliga staden och uppenbarades för många.

Men när höfvitsmannen och de, som med honom höllo vakt om Jesus, sågo jordbäfningen och de ting, som skedde, blefvo de högeligen förskräckta och sade: För visso var denne Guds Son.

Och allt folket, som hade sammankommit till att se härpå, då de sågo, hvad som hade skett, slogo de sig för bröstet och vände tillbaka; men alla hans vänner och de qvinnor, som hade följt med honom från Galileen, stodo långt ifrån och sågo detta. — (Luk. 23; Mat. 27; Joh. 19).

52. Jesu begrafning.

På det att nu kropparna icke skulle blifva kvar på korset öfver sabbaten, emedan det var tillredelsedag, och den sabbatsdagen var stor, både judarna Pilatus, att deras ben måtte sönderslås och kropparna borttagas. Då kommo krigsmännen och sönderslogo benen både på den förste och på den andre, som var korsfäst med honom. Men när de kommo till Jesus och sågo honom redan vara död, slogo de icke sönder hans ben, men en af krigsmännen stack upp hans sida med ett spjut, och strax gick där ut blod och vatten. Detta skedde, på det att skriften skulle fullbordas: „Intet ben skall sönderslås på honom.“ Och åter säger en annan skrift: „De skola se upp till den, som de hafva stungit.“

Men *Josef* från *Arimatea*, som var en Jesu lärjunge, fastän i hemlighet, af fruktan för judarna, bad därefter Pilatus att få taga Jesu kropp, och Pilatus tillstodde det. Alltså gick han och tog Jesu kropp. Äfven *Nikodemus*, som första gången hade kommit till Jesus om natten, kom och bar en blandning af myrra och aloe, vid pass 100 skålpund. Så togo de nu Jesu kropp och svepte honom i linnebindlar med de väluktande kryddorna, såsom judarna hafva för sed att tillreda till begrafning. Men i den trakt, där han var korsfäst, var en örtagård, och i örtagården en ny graf, i hvilken ännu ingen

hade blifvit lagd. Där lade de då Jesus, för judarnas tillredsedags skull, emedan grafven var nära.

De qvinnor, som hade kommit med honom från Galileen, följde efter och besågo grafven och huru hans kropp lades. Och de gingo tillbaka och tillredde välluktande kryddor och smörjelser; men om sabbaten voro de stilla, efter budet i lagen.

Och följande dagen kommo öfverstepresterna och fari-seerna tillsammans till Pilatus och sade: Herre, vi hafva erinrat oss, att denne förförare sade, när han ännu lefde: Efter 3 dagar skall jag uppstå. Bjud fördenskull, att grafven bevakas intill den tredje dagen, att icke till äfventyrs lärjungarna komma och stjäla honom bort och säga till folket: han är uppstånden från de döda; och så blir den sista villan värre än den första. Då sade Pilatus till dem: Där hafven I vakt; gån och bevaken bäst I kunnen. Och de gingo bort och bevakade grafven med vaktens, sedan de hade förseglat stenen. — (Joh. 19; Luk. 23; Mat. 27).

6. Jesu uppståndelse och himmelfärd.

53. Jesu uppståndelse. Jesus uppenbarar sig för Maria Magdalena.

(Invid Jerusalem.)

Vid sabbatens slut, i gryningen till första dagen i veckan, gingo Maria Magdalena och några andra qvinnor för att bese grafven. Och si, det vardt en stor jordbäfning, ty en Herrens engel steg ned från himmelen och gick och bortvältrade stenen från dörren och satte sig på honom. Och hans utseende var såsom en ljungeld och hans klädnad hvit såsom snö. Och väktarena skälfde af fruktan för honom och vordo såsom döda.

Och några af vaktens kommo till staden och kungjorde för öfverstepresterna allt det, som hade händt. Och de församlade sig med de äldsta, och de höllo råd och gáfvo en stor summa penningar åt krigsmännen och sade: Sägen, att hans lärjungar kommo om natten och stulo honom bort, medan vi sofvo. Och om detta kommer för landshöfdingens öron,

vilja vi ställa honom till freds och så laga, att I kunnen vara obekymrade. Och de togo penningarna och gjorde, såsom de hade blifvit lärda. Och detta tal har blifvit allmänt gängse bland judarna intill denna dag.

Då Maria Magdalena såg, att stenen var borttagen från grafven, lopp hon och kom till Simon Petrus och till den andre lärjungen, hvilken Jesus älskade. Men de qvinnor, som qvarstannade vid grafven, fingo där mottaga en englauppenbarelse. Engeln sade till dem: Rädens icke I; ty jag vet, att I söken Jesus, den korsfäste. Han är icke här, ty han är uppstånden, såsom han hade sagt. Kommen och sen rummet, där Herren har legat, och gån strax och sägen hans lärjungar, att han är uppstånden från de döda. Och si, han går före eder till Galileen, där skolen I få se honom. Si, jag har sagt eder det. Och de gingo hastigt ut från grafven med räddhåga och stor glädje och lupo att kungöra det för hans lärjungar.

Maria Magdalena sade till Petrus och Johannes: De hafva tagit Herren bort ur grafven, och vi veta icke, hvar de hafva lagt honom. Då gingo Petrus och Johannes ut och kommo till grafven. Och de lupo båda på samma gång, men Johannes lopp förut, snabbare än Petrus, och kom först till grafven. Och när han lutade sig därin, fick han se sveplinet ligga där; dock gick han icke in. Då kom Simon Petrus efter honom och gick in i grafven och såg sveplinet ligga där. Och duken, som hade varit om hans hufvud, låg icke bredvid sveplinet, utan den låg på ett särskildt ställe, hopvecklad. Så gick då äfven Johannes in, och han såg och trodde. Ty ännu förstodo de icke skriften, att han måste uppstå från de döda. Då gingo lärjungarna hem igen.

Men Maria stod och gret utanför grafven. Under det hon nu gret, lutade hon sig in i grafven och fick se två englar i hvita kläder, sittande, den ene vid hufvudet, den andre vid fötterna, där Jesu kropp hade legat. Och dessa sade till henne: Qvinna, hvarför gråter du? Hon sade till dem: De hafva tagit bort min Herre, och jag vet icke, hvar de hafva lagt honom. Och när hon hade sagt detta, vände hon sig om och fick se Jesus stå där, och hon visste icke, att det var Jesus. Jesus sade till henne: Qvinna, hvarför gråter du? Hvem söker du? Hon menade, att det var örtagårdsmästaren, och sade till honom: Herre, om du har burit bort honom, så

säg mig, hvar du har lagt honom, så att jag må taga honom. Jesus sade till henne: Maria! Hon vände sig om och sade till honom: Rabbuni! Jesus sade till henne: Rör icke vid mig; ty jag har ännu icke uppfarit till min fader, men gå till mina bröder och säg dem: Jag far upp till min Fader och eder Fader och till min Gud och eder Gud. (*Den första uppenbarelsen.*) Maria Magdalena gick och förkunnade för lärjungarna, att hon hade sett Herren, och att han hade sagt henne detta. — (Mat. 28; Joh. 20).

54. Jesus uppenbarar sig för vandrarna till Emmaus.

(Invid Jerusalem.)

Två af lärjungarna gingo samma dag till en by, vid namn *Emmaus*, som ligger 60 stadiers väg från Jerusalem. Och de talade med hvarandra om allt detta, som hade skett. Och det begaf sig, att under det de talades vid och rådgjorde med hvarandra, nalkades Jesus själf och gick med dem; men deras ögon voro förhållna, så att de icke igenkände honom. Han sade till dem: Hvad är detta för tal, som I hafven eder emellan, där I gån och ären bedröfvade? Då svarade den ene, som hette *Kleopas*, och sade till honom: Är du allena främling i Jerusalem, och vet icke, hvad som där har skett i dessa dagar? Och han sade till dem: Hvad då? Och de sade till honom: Det som har skett med Jesus från Nazaret, som var en profet, mäktig i gärning och ord inför Gud och allt folket, och huruledes våra öfversteprester och rådsherrar hafva utlemnat honom att dömas till döden och korsfäst honom. Men vi hoppades, att han var den, som skulle förlossa Israel; men med allt detta är det i dag tredje dagen, sedan detta skedde. Men äfven några qvinnor af de våra hafva gjort oss bestörta, då de bittida om morgonen hade kommit till grafven och icke funno hans kropp, kommo de och sade, att de ock hade sett en syn af englar, hvilka hade sagt, att han lefver. Och några af dem, som voro med oss, gingo bort till grafven och funno det vara så, som qvinnorna hade sagt, men honom sågo de icke. Då sade han till dem: O, I oförståndiga och senhjärtade till att tro på allt, hvad profeterna hafva talat! Måste icke Kristus lida detta och ingå i sin härlighet? Och han begynte med Mose och alla profeterna och uttydde för

dem det, som i alla skrifterna rörde honom. Och de nalkades byn, dit de gingo, och han låtsade, att han ville gå längre fram. Och de nödgade honom, sägande: Blif qvar hos oss, ty det lider mot aftonen och dagen nalkas sitt slut. Och han gick in för att blifva qvar hos dem. Och det begaf sig, att då han satt till bords med dem, tog han brödet, välsignade, bröt det och gaf dem. Och deras ögon öppnades, och de igenkände honom, och så försvann han ur deras åsyn. (*Den tredje uppenbarelsen.*) Och de sade sinsemellan: Var icke vårt hjärta brinnande i oss, då han talade med oss på vägen och uttydde för oss skrifterna? Och i samma stund stodo de upp och gingo tillbaka till Jerusalem och funno de 11 församlade och dem, som voro med dem, och dessa sade: Herren är för visso uppstånden och har blifvit sedd af Simon. (*Den andra uppenbarelsen.*) Och de andra förtäljde, hvad som hade skett på vägen, och huru han vardt igenkänd af dem, då han bröt brödet. — (Luk. 24).

55. Jesus uppenbarar sig tvenne gånger för lärjungarna. Tomas.

(I Jerusalem.)

På aftonen samma dag, den första i veckan, då dörarna, där lärjungarna församlades, voro stängda af rädsla för judarna, kom Jesus och stod midt ibland dem och sade till dem: Frid vare med eder! Och när han hade sagt detta, visade han dem sina händer och sin sida. Då vordo lärjungarna glada, att de sågo Herren. Då sade Jesus åter till dem: Frid vare med eder! Såsom Fadren har sändt mig, så sänder ock jag eder. Och när han hade sagt detta, bläste han på dem och sade till dem: Tagen den Helige Ande. Hvilka I förlåten synderna, dem äro de förlåtna, och hvilka I behållen dem, dem äro de behållna. (*Den fjärde uppenbarelsen.*) Men Tomas, en af de tolf, var icke med dem, när Jesus kom. Då sade de andra lärjungarna till honom: Vi hafva sett Herren. Men han sade till dem: Utan att jag ser märket efter spikarna i hans händer och sticker mitt finger i märket efter spikarna och sticker min hand i hans sida, tror jag det alls icke.

Och 8 dagar därefter voro hans lärjungar åter inne och Tomas med dem. Då kom Jesus, när dörrarna voro stängda, och stod midt ibland dem och sade: Frid vare med eder! Därefter sade han till Tomas: Räck hit ditt finger och se mina händer, och räck hit din hand och stick henne i min sida, och blif icke otrogen, utan trogen. Tomas svarade och sade till honom: Min Herre och min Gud! Jesus sade till honom: Emedan du har sett mig, tror du; saliga äro de, som icke se och dock tro. (*Den femte uppenbarelsen*). — (Joh. 20).

56. Jesus uppenbarar sig för 7 lärjungar. Petrus. (I Galileen.)

Därefter uppenbarade sig Jesus åter för lärjungarna vid *Tiberias' haf*. Och han uppenbarade sig sålunda: Simon Petrus och Tomas och Natanael, som var ifrån Kana i Galileen, och Sebedei söner och 2 andra af hans lärjungar voro tillsammans. Simon Petrus sade till dem: Jag går bort för att fiska. De sade till honom: Vi gå ock med dig. Då gingo de ut och stego strax i båten, och i den natten fångade de intet. Men då det redan var morgon, stod Jesus vid stranden; dock visste icke lärjungarna, att det var Jesus. Då sade Jesus till dem: Barn, icke hafven I väl något att äta? De svarade honom: Nej. Han sade till dem: Kasten ut nätet på högra sidan om båten, så skolen I finna. Då kastade de ut och förmådde nu icke draga upp det för fiskarnas myckenhets skull. Då sade den lärjungen, som Jesus älskade, till Petrus: Det är Herren. När nu Simon Petrus hörde, att det var Herren, band han om sig sin öfverklädnad, ty han var naken, och kastade sig i sjön. Men de andra lärjungarna kommo med båten, ty de voro icke längre från land än vid pass 200 aln, och drogo nätet med fiskarna uti. När de nu hade stigit i land, sågo de glöd ligga där och fisk däruppå och bröd. Jesus sade till dem: Bären hit af de fiskar, som I nu fångaden. Då gick Simon Petrus i båten och drog nätet upp på land, fullt af stora fiskar, 153; och ehuru de voro så många, gick nätet icke sönder. Jesus sade till dem: Kommen hit och äten. Men ingen af lärjungarna dristade fråga honom: Hvem är du? emedan de visste, att det var Herren. Då gick Jesus och tog brödet och gaf dem och likaledes fisken. (*Den sjette uppenbarelsen*).

När de nu hade ätit, sade Jesus till Simon Petrus: Simon, Jonas son, älskar du mig mer än dessa? Han sade till honom: Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär. Han sade till honom: Föd mina lam. Åter sade han till honom för andra gången: Simon, Jonas son, älskar du mig? Han sade till honom: Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär. Han sade till honom: Vårda mina får. Han sade till honom för tredje gången: Simon, Jonas son, har du mig kär. Petrus vardt bedröfvad däröfver, att han för tredje gången sade till honom: har du mig kär? Och han sade till honom: Herre, du vet allting, du vet, att jag har dig kär. Jesus sade till honom: Föd mina får. Sannerligen, sannerligen säger jag dig: När du var yngre, omgjordade du dig själf och gick, hvart du ville, men då du varder gammal, skall du uträcka dina händer, och en annan skall omgjorda dig och föra dig dit du icke vill. Men detta sade han för att gifva tillkänna, med hurudan död han skulle förhärliga Gud. — (Joh. 21).

57. Dopets instiftelse.

(I Galileen.)

De 11 lärjungarna gingo till Galileen till det berg, där Jesus hade stämt möte med dem. Och när de fingo se honom, tillbådo de honom; men somliga tviflade. Och Jesus gick fram och talade till dem och sade: *Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden. Gån fördenskull ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem till Faderns och Sönnens och den Helige Andes namn, lärande dem att hålla allt det jag har befallt eder. Och si, jag är när eder alla dagar intill världens ände.* (Den sjunde uppenbarelsen). — (Mat. 28).

58. Jesu himmelfärd.

(Invid Jerusalem.)

Efter sitt lidande hade Jesus i 40 dagar genom många bevis framställt sig lefvande för sina apostlar och med dem talat om Guds rike. Och då han kom tillsammans med dem, bjöd han dem att icke aflägsna sig från Jerusalem, utan förbida Faderns löfte, hvilket I, sade han, hafven hört af mig.

Ty Johannes döpte i vatten, men I skolen varda döpta med den Helige Ande icke många dagar härefter. Då de nu voro församlade, frågade de honom, sägande: Herre, skall du i denna tid återupprätta riket åt Israel? Då sade han till dem: Det tillkommer icke eder att veta tider eller stunder, dem Fadern har fastställt genom sin egen makt, men I skolen undfå kraft, när den Helige Ande kommer öfver eder, och I skolen vara mina vittnen både i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien och intill jordens ände. Och när han hade sagt detta, vardt han i deras åsyn upptagen, och en sky tog honom bort ifrån deras ögon. Och när de sågo upp mot himmelen, i det han for bort, si, då stodo 2 män hos dem i hvita kläder, hvilka ock sade: I gelileiska män, hvarför stå I och sen mot himmelen? Denne Jesus, som har blifvit upptagen ifrån eder till himmelen, han skall så komma som I hafven sett honom uppfara till himmelen.

Sedan gingo de tillbaka till Jerusalem ifrån Oljeberget.
— (Apg. 1).

7. Kyrkans stiftelse.

59. En ny apostel i Judas' ställe.

Jesu apostlar förblefvo sedan i Jerusalem. Alla dessa, tillika med några qvinnor och Maria, Jesu moder, och hans bröder, framhårdade endrägtigt i bönen.

I dessa dagarna stod Petrus upp ibland lärjungarna — hopen af de församlade var omkring 120 — och sade: I män och bröder! Den skrift måste fullbordas, hvilken den Helige Ande genom Davids mun hade förutsagt om Judas, som vardt en vägledare för dem som grepo Jesus. Ty han var räknad bland oss och hade fått sin lott i detta embete. Denne förvärfvade sig nu en åker för orättfärdighetens lön, och han föll framstupa ned och remnade midt i tu och alla hans inelfvor föllo ut. Och det vardt kunnigt för alla dem som bo i Jerusalem, så att den åkern blef på deras tungomål kallad *Akeldama*, det är blodsåker. Ty det är skrifvet i psalmernas bok: „Hans gård varde öde, och ingen vare som där bor“ och „Hans embete tage en annan“. Så måste nu en bland

de män, som hafva följt med oss under hela den tid Herren Jesus ingick och utgick ibland oss, från Johannes' döpnelse till den dagen, då han vardt upptagen från oss, med oss blifva ett vittne om hans uppståndelse. Och de föreslogo tvenne, *Josef*, som kallades *Barsabas*, med tillnamnet *Justus*, och *Mattias*. Och de bådo och sade: Herre, du som känner allas hjärtan, utvisa hvilkendera af dessa två du har utvalt till att få sin lott i denna tjänst och i det apostlaembete, från hvilket Judas afvek för att gå bort till sitt rum. Och de kastade lott mellan dem, och lotten föll på Mattias, och äfven han vardt jämte de elfva räknad såsom apostel. — (Apg. 1).

60. Andens utgjutande.

När pingstdagen var inne, voro de alla endrägtigt tillsammans. Då vardt plötsligt ett dån från himmelen, såsom af ett framfarande häftigt väder, och uppfyllde hela huset, där de sutto. Och dem syntes tungor såsom af eld, hvilka fördelade sig och satt sig på hvar och en af dem. Och de vordo alla uppfyllda med den Helige Ande och begynte tala på andra tungomål, eftersom anden gaf dem att tala. Och i Jerusalem voro judar boende, gudfruktiga män, af allehanda folk, som äro under himmelen. Och när detta ljud skedde, kom folket i mängd tillsammans, och de vordo bestörta, emedan hvar och en hörde, att de talade hans eget språk. Och alla häpnade och förundrade sig, sägande till hvarandra: Si, äro icke alla dessa, som tala, galileer? Huru kunna vi då höra hvar och en sitt modersmål? Huru kunna vi höra dem på vårt tungomål tala om Guds dråpliga verk? Och de häpnade alla och vordo villrådiga, sägande den ene till den andre: Hvad månede detta vara? Och andra gjorde gäck af dem och sade: De äro druckna af sött vin.

Då steg Petrus fram, jämte de 11, och hof upp sin röst och talade till dem: I judiska män och I alla som bon i Jerusalem! Detta vare eder veterligt och lyssnen till mina ord. Ty dessa äro icke druckna, såsom I menen; det är ju tredje timmen på dagen. Utan detta är det som är sagdt genom profeten Joel: „Och det skall ske i de yttersta dagarna, säger Gud: Jag skall utgjuta af min Ande öfver allt kött, och edra söner och edra döttrar skola profetera, och edra ynglingar skola se syner, och edra äldsta skola drömma dröm-

mar, och öfver mina tjenare och öfver mina tjenarinnor skall jag i de dagarna utgjuta af min Ande, och de skola profetera. Och jag skall gifva under ofvan i himmelen och tecken nere på jorden, blod och eld och rökmoln, solen skall vändas i mörker och månen i blod, förrän Herrens stora och uppenbara dag kommer; och det skall ske, att hvar och en som åkallar Herrens namn, han skall varda frälst“.

I män af Israel, hören dessa ord: Jesus från Nazaret, en man, som för eder af Gud blifvit vitsordad genom krafter och under och tecken, hvilka Gud har gjort genom honom bland eder, såsom I ock själfva veten, honom, som efter Guds fastställda råd och förutseende var utlemnad, hafven I tagit och genom orättfärdigas händer fastnaglat och dödat. Honom har Gud uppväckt, sedan han lossat dödens vända, emedan det icke var möjligt, att han skulle behållas af döden. Ty David säger om honom: „Jag hade Herren för mina ögon alltid, ty han är på min högra sida, på det att jag icke må vackla. Fördenskull glädde sig mitt hjärta, och min tunga fröjdade sig, och äfven mitt kött skall hvila på förhoppning. Ty du skall icke lemna min själ i dödsriket och icke låta din helige se förgängelse. Du kungjorde mig lifvets vägar; du skall uppfylla mig med fröjd inför ditt ansigte“. I män och bröder, man kan öppet säga till eder om patriarken David, att han är både död och begravnen, och hans graf finnes ibland oss intill denna dag. Emedan han nu var en profet och visste, att Gud hade lofvat honom med ed, att en af hans länds frukt skulle sitta på hans tron, såg han förut och talade om Kristi uppståndelse, att han icke skulle lemnas i dödsriket, och att hans kött icke skulle se förgängelse. Denne Jesus har Gud uppväckt, hvarom vi alla äro vittnen. Sedan han nu genom Guds högra hand har blifvit upphöjd och af Fadern fått löftet om den Helige Ande, har han utgjutit detta, som I nu sen och hören; ty icke har David farit upp i himmelen, men han säger: „Herren sade till min Herre: Sätt dig på min högra sida, till dess jag har lagt dina fiender dig till en fotapall“. Därför må hela Israels hus för visso veta, att denne Jesus, som I hafven korsfäst, honom har Gud gjort till Herre och till Kristus.

Då de hade hört detta, fingo de ett styng i hjärtat och sade till Petrus och de andra apostlarna: I män och bröder, hvad skola vi göra? Och Petrus sade till dem: Gören bätt-

ring, och hvar och en af eder låte döpa sig i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse, och I skolen undfå den Helige Andes gåfva. Ty åt eder är löftet gifvet och åt edra barn och åt alla som fjärran äro, så många som Herren vår Gud skall kalla härtill. Och med många andra ord besvor han och förmanade dem, sägande: Låten frälsa eder från detta vrånga slägte. De som då gärna mottogo hans ord låto döpa sig; och på den dagen förökades församlingen med omkring 3,000 själar. — (Apg. 2).

Nya testamentets skrifter äro:

Historiska böcker: Mattei evangelium, Marci evangelium, Lukas' evangelium, Johannes' evangelium, Apostlagärningarna.

Läroböcker: *Pauli 13 bref*, nämligen 1 till romarena, 2 till korintierna, 1 till galaterna, 1 till efesierna, 1 till filipperna, 1 till kolosserna, 2 till tessalonikerna, 2 till Timoteus, 1 till Titus och 1 till Filemon; *Brefvet till ebreerna*; *Petri 2 bref*; *Johannes' 3 bref*; *Jakobs bref*; *Judas bref*.

Profetisk bok: Johannes' Uppenbarelse.